

(A)
R. 41 889
POMPONII MELAE
DE SITV ORBIS
LIBRI TRES.

AND. SCHOTTVS *Antuerpianus. recensuit,*
& *Spicilegio illustravit.*

ADDITAE
Hermolai Barbari Veneti, & Fredenandi Nonij Pintiani
CASTIGATIONES.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantinii.

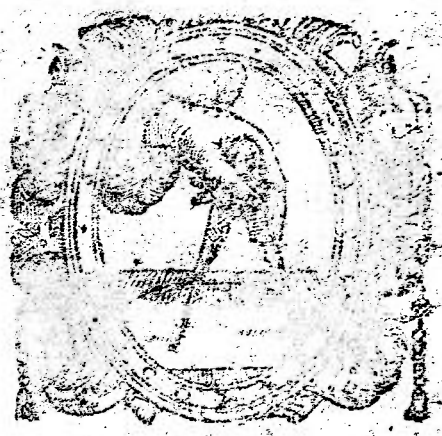
M. D. LXX XII.

COMPONIT MEE AD

DE SITV ORBIS
LIBRI TER.

AND SCHOTVS Antiquitates recentior

ADITAE
Schotia Bataua Veneclia & Paderborna
CASTIGATIONES

ANTVERPIA
Ex officina Christophori Plantin
M. D. LXXXII

A D

ILLVSTRIS.

GASPAREM QUI

ROGAMUS R. E. CARDI-

NALEM ET ARCHIEPISCO-

-PUM MITOLETANUM DE IUSTICE TUTI

MALEM MVMQVMOI

-PUM. AND. SCHOTTVS. *Antuerpianus.*

EX OSCVLO libens, amplissime
 QUIROGA, animum tuum in
 ornatam Academia Toletana: quo
 & me nuper, honoris mei gratia,
 in familiam tuam inuitasti, &
 publicum de me iudicium Antonij Couarru-
 nia, Academiae Praefecti, omnis antiqui Iuris,
 Philosophiae, Graecaeque linguae peritissimi, qui
 me Salmantica ad Graecarum litterarum pro-
 fessionem euocauit, reapse comprobasti: Al-
 uaro Gometio, viro optimo & eruditissimo,
 :oschiv A 2 fatis

4
fatis extincto, & Diui I S I D O R I Originum, seu
Etymologiarum libris, qui PHILIPPI Ca-
tholici Regis sumtu, tuoq; auspicio adornan-
tur, immortuo. Cùm enim ex tui Pontificatus
opimis redditibus Complutensis Academia à
Francisco Ximenio sit excitata: Gymnasia ve-
rò augustissima Salmanticæ, Bononiæque à
tui ordinis maiorib. exstructa conspiciantur;
studia litterarum, vt cœpisti, gnauiter tueri &
fouere velis, etiam atque etiam oro, obtestorq;.
Habe igitur animi in te mei qualemcum-
que testificationem, P O M P O N I V M M E L A M,
scriptorem Hispanum, antiquissimum, & ele-
gantissimum Geographum: quem in hac stu-
diorum meorum peregrinatione, more maio-
rum instituta, recensui, & Annotationum
Spicilegio illustraui, dum Itinerarij loco in
hoc Hispaniensi itinere in manib. versaretur:
Sitq; arrhabonis vice, dum maiorum vigilia-
rum opus in tuo nomine appareat, latiorque
in tuas laudes euagandi campus aperiatur, si
vita suppeditabit, mea que studia, vt velle vi-
deo, fouere perges. Laborem verò meum, His-
panorum doctissimo impensum, cū potius
donem, quam Hispaniæ summo Præsuli, non
video:

video: idque exemplo v. c. Hermolai Barbari,
Patriarchæ Aquileiensis: quem Alexandro Se-
xto Hispano, Pontifici Max. eundem olim
MELAM obtulisse accepimus. Deus o. m. te
diu Ecclesiæ, & Reipub. Christianæ ser-
uet incolumem. Toleti Carpetanorum à
D. IV. Idus Aprilis: anno à partu Virginis,
CLO. IO. xxci.

A;

De

POMPONIUM Melam Geographum, inter Caesaris Octauiani Augusti, & Vespasianorum imperia floruisse argumento est, quod Caius Plinius, Historie Naturalis scriptor, eum inter suos authores laudat: quam Tito Vespasiano dedicabat, annis post natum Christum circiter octoginta. & quod ipse Mela Cornelium Nepotem citat libro tertio: quem Caesaris Octauiani principatu mortem obuisse, ex eodem Plinio didicimus. Iolque, Africa urbem, Casaream vocat libro primo: quam sic in honorem Caesaris Octauiani Iubam transnominasse, Strabo & Eutropius nobis sunt authores. Itaque nemini dubium esse debet, quem principum maximum Britanniam tam diu clausam aperire dicit libro tertio, quin Claudius sit accipiendus, Caij Caligulae successor: qui primus post Iulium Caesarem, Caesaris Octauiani patrem, Britanniam tentauit: uti Suetonius & Eutropius scripserunt. ac ita sub Tiberio, Caligula, & Claudio, Romanis principibus, vixerit Pomponius Mela: haecq; Geographica, quae in quibusdam exemplaribus, De Chorographia; in alijs De Geographia; De Situ orbis in alijs inscribuntur, sub Claudio Augustorum quarto conscripserit. Caterum ubicumq; vitam transegerit, ex Tingentura Hispaniae ciuitate fuisse se tradit libro 2. Melas autem aliquot alios memorant Latinae literae: ut, Melam equestri ordinis virum: quem hausto porri succo sub Tyberio Caesare peruisse scribit idem Plinius: Fabium Melam, Iuriconsultum, qui citatur libro quadragesimo Digestorum Iustiniani, capite de cloacis, & alibi. Lucium Annam Melam à Nerone interfectum, fratrem Senecae Philosophi, Lucaniqu. poetae patrem. Quos omnes suspicor Hispanos genere fuisse.

POMPONI MELAE

DE SITV ORBIS

LIBER PRIMVS.

PROOEMIUM.

Orbis situm dicere aggredior, impeditum opus, & facundiæ minimè capax: (constat enim ferè ex gentium locorumque nominibus, & eorum pèrplexo satis ordine, quem persequi longa est magis, quam benigna materia:) verùm aspici tamè, cognosciq; dignissimum: & quod si non ope ingenij orantis, at ipsa sui contemplatione precium opèræ attendentium absoluat. Dicam autè alias plura & exactius: Nunc autem vt quæquæ erūt clarissima, & strictim. Ac primò quidem quæ sit forma totius, quæ maximæ partes, quo singula modo sint, vtque habitentur, expediàm. Deinde rursus oras omnium & littora, vt intra extraque sunt, atque vt ea subit ac circumluit pelagus: additis quæ in natura regionum, incolarumque memoranda sunt. Id quò facilius sciri possit atque accipi, paulò altius summa repletur.

MVNDI IN QVATVOR PARTES

DIVISIO.

CAPVT I.

QUÆ igitur hoc, quicquid id est, cui mundi
 cælique nomen indidimus, vnum est, & vno
 ambitu se cunctaque amplectitur. Partibus dif-
 fert. Vnde sol oritur, Oriens nuncupatur aut
 Ortus: quò demergitur, Occidens vel Occasus:
 quâ decurrit, Meridies: ab aduersa parte, Septemtrio. Huius
 medio terra sublimis cingitur vndique mari, eademq; in duo
 latera, quæ hemisphæria nominantur, ab Oriente diuisa ad Oc-
 casum, Zonis quinque distinguitur. Mediam æstus infestat,
 frigus vltimas. Reliquæ habitabiles, paria agunt anni tempora,
 verum non pariter. Antichthones alteram, nos alteram incolim-
 us. Illius situ ob ardorem intercedentis plagæ incognito, hu-
 ius dicendus est. Hæc ergo ab Ortui porrecta ad Occasum: &
 quia sic iacet, aliquanto quàm vbi latissima est, longior, ambi-
 tur omnis Oceano, quatuorq; ex eo maria recipit. vnum ab
 Septemtrione; à Meridie duo; quartum ab Occasu. Suis lo-
 cis illa referetur. Hoc primum angustum, nec amplius decem
 milibus passuum patens, terras aperit, atque intrat. Tum longè
 lateq; diffusum, abigit vastè cedentia littora, iisdemq; ex
 diuerso propè coeuntibus, adeò in arctum agitur, vt minus mille
 passibus pateat. Inde se rursus, sed modicè admodum laxat:
 rursusq; etiam quàm fuit arctius exit in spacium. Quò cum
 est acceptum, ingens iterum magnæ paludi, ceterum exiguo
 ore, coniungitur. Id omne quâ venit, quaque dispergitur, vno
 vocabulo nostrum mare dicitur. Angustias, introitumq; ve-
 nientis, nos fretum, Græci *πορθμὸν* appellant. Quâ diffunditur,
 alia aliis locis cognomina acceptat. Vbi primum se coarctat,
 Hælespontus vocatur: Propontis, vbi expadit: vbi iterum pres-
 sit, Thracius Bosporus: vbi iterum effundit, Pontus Euxinus:
 qua paludi committitur, Cimmerius Bosporus: palus ipsa,
 Maeotis.

Mœotis. Hoc mari, & duobus inclytis amnibus, Tanai & Nilo, in tres partes vniuersum diuiditur. Tanais à Septentrione ad Meridiem vergens, in mediam ferè Mœotida defluit: & ex diuerso Nilus in pelagus. Quod terrarum iacet à freto ad ea flumina, ab altero latere Africam vocamus: ab altero, Europen. Ad Nilum, Africam: ad Tanaim, Europen. Ultra quicquid est, Asia est.

Summa Asia descriptio. CAP. II.

TRibus hanc è partibus tangit Oceanus, ita nominibus ut locis differens. Eous ab Oriente, à Meridie Indicus, à Septentrione Scythicus. Ipsa ingenti ac perpetua fronte versà ad Orientem, tantum ibi se in latitudinem effundit, quàm Europa & Africa, & quod inter ambas pelagus immisum est: Inde cum aliquatenus solida processit, ex illo Oceano quem Indicum diximus, Arabicum mare & Persicum, ex Scythico Caspium recipit: & ideo quàm recipit angustior. Rursus expanditur, & fit tam lata quàm fuerat. Deinde cum iam in suum finem, aliarumque terrarum confinia deuenit, media nostris æquoribus excipitur: reliqua altero cornu pergit ad Nilum, altero ad Tanaim. Ora eius cum alueo Nili amnis ripa descendit in pelagus, & diu, sicut illud incedit, ita sua littora porrigit. Deinde sic venienti obuiam, & primum se ingenti ambitu incuruat, post se ingenti fronte ad Hellesponticum fretum extendit: ab eo iterum obliquat ad Bosporum. Iterumque ad Ponticum latus curua, aditum Mœotidos transuerso margine attingit. Inde eam gremio ad Tanaim vsque complexa, fit ripa, qua Tanais est. In ea primos hominum accepimus ab Oriente, Indos, Seres, & Scythas. Seres media ferè Eoæ partis incolunt. Indi & Scythæ vltima: ambo latè patentes, neque in hoc tantum pelagus effusi: Spectant enim etiam Meridiem Indi: oramque Indici maris (nisi vbi æstus inhabitabilem efficiunt) diu continuis gentibus occupant. Spectant & Septentrionem Scythæ ac litus Scythicum (nisi vnde frigoribus arcentur) vsque ad Caspium finem possident. Indis proxima est Ariane, deinde Aria, & Gedrosis,

drofis, & Persis, ad sinum Persicum. Hunc populi Persarum ambiunt, illum alterum Arabes. Ab iis, quod in Africam restat, Æthiopum est: Illic Caspiani Scythis proximi, sinum Caspium cingunt. Ultra Amazones, ultraque eas Hyperborci esse memorantur. Interiora terrarum multæ variæque gentes habitant, Candari, & Paricani, & Bactri, *Susiani*, Pharmacotrophi, Bomarei, Coamani, Rophanes, Dahæ. Super Scythas Scytharumque deserta, ac super Caspium sinum, Comari, Massagetæ, Cadusij, Hyrcani, Iberi. Super Amazonas & Hyperboreos, Cimmerij, Scythæ, Heniochi, Georgi, Moschi, Coristæ, Phoristæ, Riphæces: atque ubi in nostra maria tractus excedit, Mardi, Antibarani: & notiora iam nomina, Medi, Armenij, Commageni, Murrani, Vegeti, Cappadoces, Gallogræci, Lycaones, Phryges, Pisidæ, Isauri, Lydi, Syrocilices. Rursus ex iis, quæ Meridiem spectant, eadem gentes interiora *littora* tenent usque ad sinum Persicum. Super hunc sunt Parthi, Assyrij, & Babylonij: super illum alterum Arabes, & super, Æthiopes. Ripis Nili amnis & mari proxima Ægyptij possident. Deinde Arabia angusta frôte sequentia littora attingit. Ab ea usque ad flexum illum quem supra retulimus, Syria: & in ipso flexu, Cilicia: extra autem: Lycia, & Pamphilia, Caria, Ionia, Æolis, Troas usque ad Hellespontum. Ab eo Bithyni sunt ad Thracium Bosporum. Circa Pontum aliquot populi, alio alioque fine, omnes vno nomine Pontici dicuntur. Ad lacum, Mæotici: ad Tanaim, Sauromatæ.

Summa Europe descriptio. CAP. III.

EVropa terminos habet ab Oriente Tanaim & Mæotida, & Pontum: à Meridie, reliqua nostri maris: ab Occidente Atlanticum: à Septemtrione Britannicum Oceanum. *Ora eius, forma littorum*, à Tanai ad Hellespontum, quâ ripa est dicti amnis, quâ flexum paludis ad Bosporum redigit, quâ Ponto, Propontidi, & Hellesponti latere adiacet, contrariis littoribus Asia non opposita modò, verum etiam similis est. Inde ad fretum nunc vastè retracta, nunc prominens, tres maximos sinus efficit, totidemque in altum se magnis frontibus euehit. Extra
fretum.

fretum ad Occidentem inæqualis admodum, præcipuè media, quâ procurrit ad Septentrionem, nisi vbi semel iterumque grandi recessu abducitur, penè vt directo limite extenta est. Mare quod primo sinu accipit, *Ægæum* dicitur: quod sequenti, in ore, *Ionium*: *Adriaticum* interius: quod vltimo, nos *Tuscum*; *Græj* *Tyrrhenum* perhibent. *Gætium* prima est *Scythia*, alia quàm dicta est: à *Tanai* media ferme *Pontici* lateris, hinc in *Ægæum* mare continens *Thracia*; huic *Macedonia* adiungitur. Tum *Græcia* prominet, *Ægæum*que ab *Ionio* mari dirimit. *Adriatici* latus *Illyris* occupat. Inter ipsum *Adriaticum* & *Tuscum* *Italia* procurrit. In *Tusco* intimo *Gallia* est, vltra *Hispania* est. Hæc in Occidentem, denique etiam ad Septentrionem diuersis frontibus vergit. Deinde rursus *Gallia* est, longè, & à nostris littoribus huic vsque promissa. Ab ea *Germani* ad *Sarmatas* porriguntur, illi ad *Asiam*. Hæc de *Europa*.

Summa Africa descriptio. CAP. IIII.

Africa ab Orientis parte *Nilo* terminata, pelago à ceteris: breuior est quidem quàm *Europa*, quia nec vsquam *Asiæ*, & non totius huius littoribus obtenditur. Longior tamen ipsa, quàm latior, & qua ad fluuium attingit, latissima. Vtque inde procedit, ita media præcipuè in iuga exsurgens, pergit incurua ad Occasum, castigatq; se molliter, & ideo ex spatio paulatim adductior. Vbi finitur, ibi maximè angusta est. Quantum incolitur, eximiè fertilis. Verùm quod pleraque eius inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob sitim cœli terrarumq; deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium, vacua est magis quàm frequens. Mare quo cingitur à Septentrione *Libycum*: à meridie, *Æthiopicum*: ab occidente, *Atlanticum* dicimus. Ab ea parte, quæ *Libyco* adiacet, proxima est *Nilo* provincia quâ *Cyrenas* vocant. Deinde, cui totius regionis vocabulo cognomen inditum est, *Africa* *Cætera* *Numidæ* & *Mauri* tenent. Sed *Mauri* in *Atlanticum* pelagus expositi. Vltra *Nigritæ* sunt, & *Pharusij*, vsque ad *Æthiopas*. Hi & reliqua huius, & totum latus quod Meridiem spectat, vsq; in *Asiæ*

confinia possident. At super ea quæ Libyco mari abluuntur, Libyes Ægyptij sunt, & Leucoæthiopes: & natio frequēs multiplexq; Gætuli. Deinde latè vacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab Oriente Garamantas, post Augilas & Troglodytas, & vitimos ad Occasum Atlantas audimus. Intra (si credere libet) vix iam homines, magisque semiferi Ægyptanes & Blemmyæ & Gamphantes, & Satyri sine tectis passim ac sedibus vagi, habent potius terras, quam habitant. Hæc summa nostri orbis, hæ maxime partes, hæ formæ gētesq; partium. Nunc exactius oras situsq; dicturo, inde est commodissimum incipere, vnde terras nostrum pelagus ingreditur. Et ab iis potissimum, quæ influenti dextra sunt. Deinde stringere littora ordine quo iacent, peragratisq; omnibus quæ mare attingunt; legere etiam illa quæ cingit Oceanus, donec cursus incepti operis intrâ extrâque circumuectus orbem, illuc vnde coeperit, redeat.

Particularis Africae descriptio.

Mauritania. CAP. V.

Dictum est Atlanticum esse Oceanum, qui terras ab Occidente contingeret. Hinc in nostrum mare pergentibus, laeva Hispania, Mauritania dextra est. Primæ partes illæ Europæ, hæ Africæ. Eius oræ finis Mulucha: caput atque exordium est promontorium, quod Græci Ampelusiam, Afri aliter, sed idem significante vocabulo, appellant. In eo est specus Herculis facer, & ultra specum Tingi oppidum peruetus ab Antæo (vtriferunt) conditum. Extat rei signum, parma elephantino tergo execto, ingens, & ob magnitudinem nulli nunc vsuro habilis; quam locorum accolæ ab illo gestatam pro vero habent, traduntq; & inde eximie colunt. Deinde est mons præaltus, eique quem ex aduerso Hispania attollit obiectus: hunc Abylam, illi Calpen vocant, columnas Herculis vtrunque. Addit fama nominis fabulâ: Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole motum Oceanum, ad quæ nunc inundat, admissum. Hinc iam mare latius funditur, summo atq; vastius terras magno impetu inflectit.

Cæterum

Cæterum regio ignobilis, & vix quicquam illustre sortita, paruis opidis habitatur, parua flumina emittit, solo quàm viris melior, & segnitie gentis obscura. Ex iis tamen quæ commemorare non piget, montes sunt alij, qui continenter, & quasi de industria in ordinem expositi; ob numerum, septem; ob similitudinem, fratres vocantur. Tamuada fluius, & Ruscada, & Siga parue vrbes: & portus, cui Magno est cognomen ob spacium. Mulucha ille quem diximus amnis est, nunc gentiũ, olim regnorum terminus, Bocchi Iugurthæq̃.

Numidia. CAP. VI.

AB eo Numidia ad ripas exposita fluminis Ampsage, spacio quidem quàm Mauritania angustior est, verum & culta magis, & ditior. Urbium, quas habet, maximæ sunt Cirta procul mari, Sittianorum; quondam regia domus Iubæ & Siphacis, cum foret opulentissima: Iol ad mare, aliquando ignobilis, nunc quia Iubæ regia fuit, & quod Cæsarea vocitatur, illustris. Citra hanc (nam in medio ferme littore sita est) Cartenna & Arsenaria sunt opida, & Ampsa castellum, & Laturus sinus, & Sardabale fluius. Ultra monumentum commune regie gentis Icosium, deinde Vthisia vrbes, effluentes inter eas Ancus & Nabar, aliaque quæ taceri nullum rerum famæue dispendium est: Interius, & longe satis à littore (si fidem res capit) mirum ad modum; spinæ piscium muricum ostreorumque fragmenta, saxa attrita (viti solent) fluctibus, & non differentia marinis, infixæ cautibus anchoræ: Alia & huiusmodi signa atque vestigia effusi olim vsque ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus esse, inueniri que narrantur.

Africam minor. CAP. VII.

REgio quæ sequitur à promotorio Metagonio ad Aras Philacnorum propriè nomen Africæ vsurpat. In ea sunt opida, Hippo regius, & Ruscade, & Tabraca. Deinde tria promotoria, Candidum, Apollinis, Mercurij, vastè proiecta in altum, duos grandes sinus efficiunt. Hipponensem vocant proximum

ab Hippone Diarrhyto, quod littori eius appositum est. In altero sunt castra Lælia; castra Cornelia; flumen Bagrada, Utica & Carthago, ambæ inclytæ; ambæ à Phœnicibus conditæ. Illa fato Catonis insignis: hæc suo, nunc populi Romani colonia, olim imperij eius pertinax æmula, iam quidem iterum opulenta, etiam nunc tam priorum excidio rerum, quàm ope præsentium clarior. Hadrumentum, Leptis, Clupea, Abrotonum, Taphræ, Neapolis hinc ad Syrtim adiacent, vt inter ignobilia celeberrimæ. Syrti sinus est cætum ferè milia passuum, qua mare accipit, patens: trecenta qua cingitur. Verùm importuosus atq; atrox, & ob vadorum frequentium breuia, magisq; etiam ob alternos motus pelagi affluentis & refluents infestus. Super hunc ingens palus, annem Tritona recipit, ipsa Tritonis: vnde & Mineræ cognomen inditum est, vt incolæ arbitrantur ibi genitæ: faciuntq; ei fabulæ aliquam fidem, quòd quem natalem eius putant, ludicris virginum inter se decertantium celebrant. Ultra est Oea opidum, & Cinyps fluuius per vberima arua decidens. Tam Leptis altera, & Syrtis, nomine atque ingenio par priori: cæterum altero fere spacio qua dehiscit, quaq; flexum agit, amplior. Eius promontorium est Borion, ab eoq; incipiens ora quam Lotophagi tenuisse dicuntur, vsq; ad Phycunta (& id promontorium est) importuoso littore pertinax. Aræ ipsæ nomen ex Philænis fratribus traxere, qui contra Cyrenaicos missi Carthagine ad dirimendum cōditione bellum, diu iam de finibus, & cum magnis amborum cladibus gestum, postquàm in eo quod conuenerat non manebatur, vt vbi legati concurrerent, certo tempore vtrinque dimissi, ibi termini statuerentur: pacti de integro, vt quicquid citra esset, popularibus cederet, mirum & memoria dignissimum facinus, hic se viuos obrui pertulerunt.

Cyrenaica. CAP. VIII.

INde ad Catabathmon Cyrenaica prouincia est, in eaq; sunt Ammonis oraculum, fidei inclytæ: & fons, quem Solis appellant: & rupes quædam Austro sacra. Hæc cum hominum manu

manu attingitur, ille immodicus exurgit, arenasq; quasi maria agens, sic sæuit, vt æquor fludibus. **Fons media nocte feruēt,** mox & paulatim tepescens, fit luce frigidus: tunc vt Sol surgit, ita frigidior, subinde per meridiem maxime riget. Sumit deinde tepores iterum, & prima nocte calidus, atque vt illa procedit, ita calidior: rursus cū est media, perferuet. In littore promontoria sunt Zephyriō, & Nauſtathmos, portus Paretonius. Vrbes, Hesperia, Apollonia, Ptolemais, Artinōe, atque (vnde terris nomen est) ipsa Cyrene. Catābathmos vallis deuexa in Ægyptum, finit Africam. Oræ sic habitantur, ad nostrum maxime ritum moratis cultoribus, nisi quōd quidam linguis differunt, & cultu Deorum quos patrios seruant, ac patrio more venerantur. Proximis nulla quidem vrbes, statā tamen domicilia sunt, quæ Mapalia appellantur: victus asper, & munditiis carens. Primores sagis velantur, vulgus bestiarum pecudumque pellibus: humi quies epulæq; capiuntur. Vasa ligno fiunt, aut cortice. Potus est lac succusq; baccarum. Cibus est caro, plurimum ferina. Nam gregibus (quia id solum opimū est) quoad potest, parcitur. Interiores etiam incultius. Sequuntur vagi pecora, vtque a pabulo ducta sunt, ita se, ac tuguria sua promouēt, atque vbi dies deficit, ibi noctem agunt. Quamquam in familias passim, & sine lege dispersis nihil in commune, consultant tamen, & quōd singulis aliquot simul coniuges, & plures ob id liberi agnatiq; sunt, nusquam pauci degūt. Ex his qui vltra desertā esse memorantur **Atlantes, solem execrantur, & dum oritur & dum occidit,** vt ipsis agrisq; pestiferum. Nomina singuli non habent, non vescuntur animalibus, neque illis in quiete, qualia ceteris mortalibus, visere datur. Troglodytæ nullarum opum domini, stridēt magis quā loquuntur, specus subeunt, alunturq; serpentibus. Armenta habent, quæ obliqua ceruice pascuntur, nam pronis directā in humum cornua offeunt. Apud Garamantas etiam armenta sunt, quæ retro ambulantiā pascuntur. Apud Ausenses nulli certa vxor est. Ex his qui tam confuso parentum coitu passim incertiq; nascuntur, quos profuis alant, formæ similitudine agnoscunt. Augylæ Manes tantū deos

deos putant, per eos deierant, eos ut oracula consulunt, precati-
 q; quæ volunt, vbi tumulis incubuere, pro responsis ferunt
 somnia. Fœminis eorum solenne est, nocte, qua nubunt, om-
 nium stupro patere, qui cum munere aduenerint, & tum cum
 plurimis concubuisse maximum decus: in reliquum pudicitia
 insignis est. Nudi sunt. Gamphāsantes, armorumq; omnium
 ignari: nec vitare sciunt tela, nec iacere, ideoque obuios fugiūt,
 neque aliorum quàm quibus idem ingenij est; aut congressus,
 aut colloquia patiuntur. Blemmyis capita absunt, vultus in pe-
 ctore est. Satyris præter effigiem, nihil humani. Ægippanum quæ
 celebratur, ea forma est. Hæc de Africa.

PARTICVLARIS ASIÆ DESCRIPTIO.

Aegyptus. CAP. IX.

A Siæ prima pars Ægyptus, inter Catabathmon & Arabas,
 ab hoc litore penitus irmissa, donec Æthiopiam dorso
 contingat, ad Meridiem refugit. Terra expers imbrium, mire
 tamen fertilis, & hominum aliorumque animalium perfoecū-
 da generatrix: Nilus efficit, amnium in nostrum mare permeā-
 tium maximus. Hic ex desertis Africæ missus, nec statim nau-
 gari facilis, nec statim Nilus est: & cum diu simplex sauiusque
 descendit, circa Merōen larē patentem insulam, in Æthiopiam
 diffunditur, alteraq; ex parte Astaboras, altera Astapus dictus
 est. Vbi rursus coit, ibi nomen hoc capit. Inde partim asper, par-
 tim nauigia patiens, in immanem lacum deuenit: ex quo præ-
 cipiti impetu egressus, & Tachempso alteram insulam ample-
 xus, usque ad Elephantinam urbem Ægyptiam atrox adhuc,
 feruensq; decurrit. Tum demum placidior, & iam penè nau-
 gabilis, primum iuxta Cercaforum opidum triplex esse incipit.
 Deinde semel iterumq; diuisus it per omnem Ægyptum vagus:
 atque dispersus, ac Delta medium septemq; in ora se scindens,
 singulis tamen grandis euoluitur. Non pererrat autem tantum
 eam, sed a fluuii sydere exundans etiam irrigat, adeò efficacibus
 aquis ad generandum alendumq; ut præter id quod scater pi-
 scibus,

cibus, quod Hippopotamos, Crocodilosq; vastas belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaq; humo vitalia effingat. Hoc eò manifestū est, quod vbi sedauit diluuia, ac se sibi reddidit, per humentes campos quædam nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea, visuntur. Crescit porro, siue quod 1 solutæ magnis æstibus niues, ex immanibus Æthiopiæ iugis largius quàm ripis accipi queant, defluunt: siue quod Sol hyme 2 terris propior, & ob id fontem eius minuens, in æstate tunc altius abit, finitq; integrum, & vt est plenissimus, surgere: siue quod per ea tempora flantes Etesie, aut actas à Septemtrione in 3 Meridiem nubes super principia eius imbre præcipitant, aut venienti obuij aduerso spiritu, cursum descendentis impediunt: aut harenis, quas cum fluctibus littori applicant ostia obducunt: sitq; maior, vel quod nihil ex semet amittit: vel quod plus quàm solet accipit: vel quod minus quàm debet emittit. Quod si est alter orbis, suntq; oppositi nobis à Meridie Antichthones, ne illud quidem à vero nimium abscefferit, in illis 4 terris ortum amnem, vbi subter maria cæco alueo penetrauerit, in nostris rursus emergere, & hac re solstitio accrescere, quod tum hyems sit, vnde oritur. Alia quoq; in histerris mira sunt. In quodam lacu Chemnis insula, lucos siluasq; & Apollinis grande sustinens templum, natat, & quocunque venti agunt, pellitur. Pyramides tricenum pedum lapidibus exstructæ, quarum maxima (tres nanque sunt) quatuor ferè soli iugera sua sede occupat: totidem in altitudinem erigitur. Mæris aliquândo campus, nunc lacus, viginti milia passuum in circuitu patens, altior quàm ad nauigandum magnis, onustisq; nauibus satis est. Psammetichi opus Labyrinthus, domos ter mille, & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus ac tectus, vnum in se descensum habet, intus penè innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus: sed continuo amfractu, & sæpe reuocatis porticibus ancipites, quibus subinde alium super alios orbem agentibus, & subinde tantum redeunte flexu, quantum processerat, magno & inexplicabili

plicabili tamē errore perplexus est. Cultores regionum multò aliter à cæteris agunt. Mortuos fimo obliqi plangunt. Nec cremare, aut fodere fas putant: verùm arte medicatos intra penetralia collocant. Suis literis peruerse vtuntur. Lurum inter manus, farinam calcibus subigunt. Forum ac negotia, formina; viri, pensã ac domos curant: onera illę humeris, hi capitibus accipiunt. Parentes cum egent, illis necesse, his liberum est alere. Cibos palàm & extra sua tecta capiūt: obscœna intimis adium reddunt. Colunt effigies multorum animalium, atque ipsa magis animalia, sed alij alia: ad eò vt quẽdam eorum etiam per imprudẽtiam interemisse, capitale sit. Et vbi morbo aut forte extincta sint, sepelire ac lugere sollenne sit. Apis populorum omnium numen est: bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguaque dissimilis alicum: rarò nascitur, nec coitu pecoris (vt aiunt) sed diuinitus & cœlesti igne cõceptus: dieq; quo gignitur, genti maxime festus est. Ipsi vetustissimi (vt prædicant) hominum, trecentos & triginta reges ante Amasim, & supra tredecim milium annorum ætates, certis Annalibus referūt: mādaturq; literis seruant, dum Ægyptij sunt, quater cursus suos vertisse sydera, ac solem bis iam occidisse, vnde nũc oritur. Vingt millia vrbium Amasi regnante habitarunt, & nunc multas habitant. Earum clarissimæ procul à mari, Says, Memphis, Syenè, Bubastis, Elephantis, & Thebæ, vtique (vt Homero dictum est) centum portas, siue (vt alij aiunt) centū aulas habens, totidem olim principum domos: solitasq; singulas, vbi negotium exegerat, ducentos armatos milites effundere. In littore Alexandria Africæ contermina. Pelusium Arabiæ ipsas oras secat. Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Mendesium, Pathmiticum, Tanicum, Pelusiacum. Nili ostia.

Arabia. C A P. X.

Arabia hinc ad Rubrum mare pertinet, sed illic magis læta & ditior, thure atque odoribus abundat: hic, nisi qua Cassio monte attollitur, planà, sed sterilis. Portum admittit Azotum, suarum mercium emporium; quã in altum abijt, ad eò cedita,

edita, vt ex summo vertice à quarta vigilia, ortū Solis ostendat.

Syria. CAP. XI.

SYRIA latè littora tenet, terrasq; etiam latius introrsus, aliis aliisque nuncupata nominibus. Nam & Coele dicitur, & Mesopotamia, & Damascene, & Adiabene, & Babylonia, & Iudæa, & Sopenè. Hinc Palæstina est, quā tangit Arabas, cum Phœnice: & vbi se Ciliciæ committit, Antiochia. Olim, ac diu potens, sed cum eam regno Semiramis tenuit, longè potentissima. Ex operibus certè eius insignia multa sunt. Duo maximè excellunt, constituta vrbs miræ magnitudinis Babylon, ac siccis olim regionibus Euphrates & Tigris immissi. Cæterum in Palæstina est ingens & munita admodum Gaza (sic Persæ ærarium vocant) & inde nomen est, quod cum Cambyfes armis Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Est non minor Ascalon. Est Ioppè ante diluuium (vt ferunt) condita: vbi Cephea regnasse eo signo accolæ affirmant, quod titulum eius fratrisq; Phineï, veteres quædam aræ cum religione plurima retinent: quinetiam rei celebratæ carminibus ac fabulis, seruataq; à Perseò Andromedæ, clarum vestigium, belluæ marinæ ossa immania ostentant.

Phœnicia. CAP. XII.

PHOENICEM illustrauere Phœnices, sollers hominum genus, & ad belli pacisq; munia eximium. Literas, & literarū operas, aliasq; etiam artes, maria nauibus adire, classe configere, imperitare gentibus, regnum præliumq; commenti. In ea est Tyros, aliquando insula, nunc annexa terris, ab impugnante quondam Alexandro iactò opere. Vici tenent vltiora: & adhuc opulenta Sidon, antequam à Persis caperetur, maritimarum vrbiū maxima. Ab ea ad promontorium *Παραπόρτιον* duo sunt opida, Byblos & Botrys. Vltrà tria fuerunt, singulis inter se stadiis distat: locus ex numero Tripolis dicitur. Tum Simyra castellum, & vrbs non obscura Marathos. Inde iam nō obliqua pelago, sed aduersa adiacens, à terra grandem sinum

inflexo tractu litoris accipit. Populi dices circumfident, situs efficit: quia regio fertilis, crebris & nauigabilibus alucis fluminum peruia, diuersas opes maris atque terrarum facili commercio permutat *ac miscet*. In eo prima est reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur. Et in ora eius vrbes Seleucia, Pastos, Beritos, Laodicea, Arados, amnesque inter eas eunt Lycos, & Labotas & Orontes: Tum mons Amanus, & ab eo statim, Myriandros & Cilicia.

Cilicia. CAP. XIII.

EIus in recessu intimo locus est magni aliquando discriminis fusorum ab Alexandro Persarum, fugientisque Darij spectator, ac testis. Nunc *ne* minima quidem; tunc ingenti vrbe celebris, Issos fuit, & hac re sinus Issicus dicitur. Procul inde Amanoides promotorium inter Pyramum Cydnumque fluuios iacet. Pyramus Isso propior Mallon præterfluit; Cyd nus ultra per Tarsum exit. Deinde vrbs est olim à Rhodiis, Argiuisque, post Piratis, Pompeio assignante possessa, nunc Pompeiopolis, tunc Solæ, iuxta in paruo tumulo Arati poetæ monumētum, ideo referendum, quia ignotum quam ob causam iacta in id saxa dissiliunt. Non longè hinc Corycos opidum, portu, saloque; incingitur, angusto tergo re continenti adnexum. Suprà specus est, nomine Corycius, singulari ingenio, ac suprà quam ut describi facillè possit eximius. Grandi namque hiatus patens, montem littori appositum, & decem stadiorum cliuo facis arduum, ex summo statim vertice aperit. Tunc altè demissus, & quantum demittitur amplior; viret lucis pubentibus vndique, & totum se nemoroso laterum orbe complectitur: adeò mirificus, ac pulcher, ut mentes accedentium primo aspectu consternat: vbi contemplati durauere, non satiet. Vnus in eum descensus est, angustus, asper, quingentorum & mille passuum, per amœnas umbras, & opaca siluæ quiddam agreste resonantis, riuis hinc atque illinc fluitantibus. Vbi ad ima peruentum est, rursus specus alter reperitur, ob alia dicendus. Terret ingrediētes sonitu cymbalorum, diuinitus & magno fragore crepitantium

tium. Deinde aliquandiu perspicuus, mox & quo magis subitur obscurior, ducit aulos penitus, alteq; quasi cuniculo admittit. Ibi ingens amnis ingēti fonte se extollens, tantummodo se ostendit, & ubi magnum impetum breui aluco traxit, iterum demersus absconditur. Intrā spacium est, magis quā ut progredi quispiam ausit horribile, & ideo incognitum. Totus autem augustus & verè facer, habitariq; à Diis & dignus, & creditus. Nihil non venerabile, & quasi cum aliquo numine se ostentat. Alius vltra est, quem Typhoneum vocant, ore angusto, & multum (vt experti tradidere) pressus, & ob id assidua nocte suffusus, neque vnquam perspicui facilis: sed quia aliquando cubile Typhonis fuit, & quia nunc demissa in se confestim exanimat, natura fabulaq; memorandus. Duo deinde promontoria sunt, Sarpedon, finis aliquando regni Sarpedonis: & quod Ciliciam à Pamphilia distinguit, Anemurium. Interque ea Celendris, & Nagidos Samiorum colonix: sed Celendris Sarpedoni propior.

Pamphilia. CAP. XIII.

IN Pamphilia est Melas, nauigabilis fluuius. Opidum Syda, & alter fluuius Eurymedon. Magna apud eum Cymonis Atheniensium ducis aduersus Phœnicas & Persas naualis pugna, atque victoria fuit. Mare, quo pugnatum est, ex edito admodum colle prospectat Aspendos, quam Argiui condiderāt, possidere finitimi. Deinde alij duo validissimi fluuij, Oestros, & Cataractes. Oestros nauigari facilis: hic, quia se præcipitat, ita dictus. Inter eos Perga est opidum, & Dianæ, quam ab opido Pergeam vocant, templum. Trans eosdem mons Sardemios, & Phafelis à Mopso condita, finis Pamphiliæ.

Lycia. CAP. XV.

LYcia continuò, cognominata à Lyco rege Pandionis filio, atque (vt ferunt) infestata olim Chimæræ ignibus: Syda portu, & Tauri promontorio grandem sinum claudit. Taurus ipse ab Eois littoribus exsurgens, vastè fatis attollitur. Deinde

C 3

dextro

dextro latere ad Septentrionem, sinistro ad Meridiem versus, it in Occidentem rectus & perpetuo iugo, magnarumq; gentium, quâ dorfum agit, terminus. Vbi terras dirimit, exit in pelagus. Idem autem & Taurus, ut dictum est, dicitur, quâ spectat Orientem, Himaus. Deinde Hemodes, & Caucasus, & Paropamisus. Tum Caspiæ pylæ, Niphates, & Armeniæ pylæ: & ubi iam nostra maria contingit, Taurus iterum. Post eius promontorium flumen est Lymira, & eodem nomine ciuitas: atque ut multa opida, sic præter Patarâ non illustria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis, quondam opibus, & oraculi fide, Delphico simile. Ultra Xanthus flumen, & (Xanthos) opidum, mons Cragus, & quæ Lyciam finit, vrbs Telmifos.

Caria. CAP. XVI.

Caria sequitur. Habitatores incerti Aborigines: Alij indigenas, sunt qui Pelasgos, quidam Cretas existimant: Gens usque eò quondam armorum pugnaq; amans, ut aliena etiam bella mercede agerent. Hic castella aliquot sunt. Deinde promontoria duo, Pedalium & Crya: & secundum Calbin amnem Caunus opidum, valetudine habitantium infame. Inde ad Halicarnasson hæc adiacent, Rhodiorum aliquot coloniæ, portus duo, Gelos, & cui ex vrbe quam amplectitur, Thissamissa cognomen est. Inter eos opidum Larumna, & Pandion collis in mare emissus. Tum tres ex ordine sinus, Thymnias, Schenus, Bubessus. Thymniæ promontorium Aphrodisias est: Schenus ambit Hilam: Bubessus Cynotum: Gnidus in cornu peninsulæ: Interq; eam & Ceramicum sinum in recessu posita Euthane. Halicarnassos Argiuorum colonia est: & cur memoranda sit, præter conditores, Mausolæum efficit, regis Mausoli monumentum, vnum de miraculis septem, Artemisiæ opus. Trās Halicarnasson illa sunt, littus Leuca: vrbes, Mindus, Aryanda, Neapolis, sinus Iasius, & Basilicus. In Iasio est Bargylia.

Ionía. CAP. XVII.

Post Basilicum Ionía aliquod se ambagibus sinuat. Et primum à Possidio promontorio inflexum inchoans, cingit oraculum

oraculum Apollinis, dictum olim Branchidæ, nunc Didymi: Miletum, urbem quondam Ionæ totius, belli, pacisq; artibus principem: patriam Thaletis Astrologi, & Timothei Musici, & Anaximandri Physici, aliorumq; ciuium inclytis ingeniis meritò inclytam, vtcunque Ioniam vocant. Urbem Hippin, amnis Mæandri exitum, Latmum montem, Endymionis à Luna (vt ferunt) adamati fabula nobilem. Deinde rursus inflexa cingit urbem Prienen, & Gessi fluminis ostium, moxq; vt maiore circuitu, ita plura complectitur. Ibi est Panionium sacra regio, & ob id eo nomine appellata, quòd eam communiter Iones colunt. Ibi à fugitiuis (vt aiunt) condita (nomen famæ annuit) Phygela. Ibi Ephesus, & Dianæ clarissimum templum, quod Amazonès Asia potitè consecrassè traduntur. Ibi Caystros amnis, ibi Lebedos, Clariq; Apollinis fanum, quod Manto Tiresiæ filia, fugiens victores Thebanorum Epigonos, & Colophò, quam Mopsus eiusdem Mantus filius statuit, ad promontoriū quo sinus clauditur: quod altera parte alium, què Smyrnæum vocant, efficit, angustisq; ceruicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninsulæ faciem: super angustias, hinc Teos, illinc Clazomena: & quia terga iungunt confinio adnexæ muris diuersis frontibus diuersa maria prospectant. In ipsa peninsula est Smyrna. In sinu Smyrnæo est Hermus amnis, & vrbs Leuca: Extra eum, Phocis Ionæ vltima.

Æolus. CAP. XVIII

Proxima regio, ex quo ab Æolis incolæ cœpit, Æolis facta, antè Mysia, & quâ Hellepontum attingit Troianis possidentibus Troas fuit. Primam urbem à Myrino conditore Myrinam vocant. Sequentem Pelops statuit, victo Oenomaio reuersus ex Græcia: Cymen nominauit, pullis qui habitarât, dux Amazonum Cyme. Suprà, Caycus inter Eleam decurrit, & Pytanem illam, quæ Arcefilam tulit, nihil affirmantis Academiæ clarissimū antistitem. Tum in promontorio est Canna opidū, quod præteruectos sinus excipit, non paruus, sed longè ac mollior flexus, retrahensq; paulatim oras vsque ad ima montis Ida.

Idæ. Is mox paruis vrbibus aspersus est, quarum clarissima est Cistena. Gremio interiore campus Thebe nomine, Adramition, Aftyram, Chrysam opida, eodem, quo dicta sunt ordine adiacentia continet. In altero latere Antandrum: Duplex causa nominis iactatur. Alij Ascanium Æneæ filium cum ibi regnaret, captum à Pelasgis ea se redemisse commemorant: Alij ab iis purant cōditam, quos ex Andro insula vis & seditio exegerat. Hi Antandrum quasi pro Andro, illi quasi pro viro accipi volunt. Sequens tractus tangit Gargara, & Alson, Æolum colonias. Tum sinus alter Ἀχαιῶν λιμὴν, non longè ab Illo litora incuruat, vrbe, bello, exicidioque clarissima. Hic Sigæum fuit opidum: Hic Achiuorum fuit bellantium statio. Huc ab Idæo monte demissus Scamander, & Simois, fama quàm natura maiora flumina. Ipse mons vetere Diuarum certamine, & iudicio Paridis memoratus orientem Solem aliter, quàm in aliis terris solet aspici, ostentat. Namque ex summo vertice eius speculantibus, penè à media nocte sparsi ignes passim micare, & vt lux appropinquat, ita coire, ac se coniungere videntur, donec magis magisque collecti, pauciores subinde, & vna ad postremum flama ardeant. Ea cum diu clara & incendio similis effulset, cogit se, ac rotundat, & fit ingens globus. Diu is quoque grandis, & terris adnexus apparet: deinde paulatim decrescens, & quāto decrescit, eò clarior: fugat nouissimè noctem, & cum die iam Sol factus, attollitur. Extra sinum sunt Rhœtea litora, Rhœteo & Dardania clavis vrbibus: Aiakis tamen sepulchro maximè illustria. Ab his fit arctius mare, nec iam abluit terras, sed rursus diuidens angusto Hellesponti freto, littus obuium findit, facitque vt iterum terræ, quā fluit, latera sint.

Bithynia. CAP. XIX.

INterius Bithyni sunt, & Mariandyni: In ora Graiæ vrbes, Abydos, & Lampfacus, Parion, & Priapos. Abydos magni quondam amoris commercio insignis est. Lampfacus Phocæis appellantis nomen ex eo traxit, quòd cōsulentibus, in quasnam terras potissimum tenderent, respōsum erat, vbi primum fulsisset,

fulsisset, ibi sedem capefferent. Tum rursus fit apertius mare Propontis. In id Granicus effunditur, pugna quæ primum inter Persas, & Alexandrum fuit, nobilis. Trans anmem sedet in ceruice peninsulæ Cyzicum; nomen Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fusum acie cæsumque accepimus. Post Placia, & Scylacæ, parua Pelasgorum coloniæ. Quibus à tergo imminet mons Olympus; vt incolæ vocant, Mysius: is flumen Rhyndacum in ea quæ sequuntur emittit. Circa, angues nascuntur immanes, neque ob magnitudinem modò, sed ob id etiam mirabiles, quòd vbi in alueum eius æstus, Solemque fugerunt, emergunt atque hiant: superuolantesque aues, quàmuis altè & perneciter ferantur, absorbent. Trans Rhyndacum est Daschylos, & quam Colophonij collocare Myrlea. Duo sunt inde modici sinus: Alter sine nomine Cion amplectitur, Phrygiæ haud longe iacentis opportunissimum emporium: Alter Olbianos. In promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Ástacon, à Megarensibus conditam. Deinde priores terræ iterum obiacent, exiturique in Pontum pelagi canalis angustior. Europam ab Asia stadiis quinque disternat Thracius (vt dictum est) Bosporus. Ipsi in faucibus opidum, in ore templum est: opidi nomen Chalcedon: auctor Archias Megarensium princeps: Tépli numé Iupiter, conditore Iafone. Hinc iam sese ingès Pontus aperit (nisi qua promotoria sunt) huc atque illuc, longo rectoque limite extentus, sinuatus cetera. Sed quàm ita cõtra, minus: quàm ad leuam & dexteram abcessit, mollibus fastigiis, donec angustos vtrinque angulos faciat, inflectitur, ad formam Scythici arcus, maximè incuruus, breuib⁹ atrox, nebulosus, raris stationibus, non molli, neque arenoso circumdatus littore, vicinus Aquilonibus, & quia nõ profundus est, fluctuosus atque feruens. Olim ex colentiũ sauo admodum ingenio Axenus, post cõmercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandyneci urbem habitant, ab Argiuo (vt ferunt) Hercule darã, Heraclea vocatur. Id famæ fidẽ adiecit: iuxta specus est Acherusia, ad Manes (vt aiunt) peruius, atque inde extractum Cerberum existimant.

TVM Tios oppidum, Milesiorum quidem colonia, sed iam foli gentisq; Paphlagonum. Quorum in littoribus penè mediis, promontorium est Carambis. Citra Parthenius amnis, vrbesque Sefamus, & Cronna, & à Cytoro Phryxi filio posita Cytoros: Tum Cimolis accolitur: & quæ Paphlagoniam finit, Armine.

Chalybes. CAP. XXI.

CHalybes proximi clarissimas habent Amyson, & Synopen, Cynici Diogenis patriam: Amnes Halyn, & Thermodon-
ta. Secūdum Halyn vrbs est Lycāsto: à Thermodonte campus, in eo fuit Themiscyrum opidum. fuere & Amazonum castra. Ideo Amazonum vocant. Tibareni Chalybas attingunt; quibus in risu lusuq; summum bonum est. Vltra Tibarenos *Μοῦροι*, turres ligneas subeunt, notis corpus omne perfignāt, propatulò vescuntur, promiscuè concumbunt. Et palām Reges suffragio deligunt, vinculisq; & artissima custodia tenent: atque vbi culpam prauè imperando meruere, inedia diei totius afficiunt. Cæterum asperi, inculti, pernoxij appulsis: deinde minus feri. Verūm & hi inconditis moribus, Macrocephali, Discheri, Buxedi. Raræ vrbes: Cerasus & Trapezus maximè illustres. Inde is locus est, vbi finem ductus à Bosporo tractus accipit, atque inde se in sinu aduersi littoris flexu attollens, angustissimum Ponti facit angulum. Hic sunt Colchi. Hinc Phasis erumpit. Hic eodem nomine, quo amnis est, à Themistagora Milesio deductum opidum. Hic Phryxi templum, & lucus, fabula vetere pellis aureæ nobilis. Hinc orti montes, longo se iugo, & donec Rhiphæis coniugantur exporrigunt: qui altera parte in Euxinum & Mæotida, & Tanain: altera in Caspium pelagus obuersi, Ceraunij dicuntur. Iidem aliubi Taurici, Moschi, Amazonici, Caspij, Coraxici, Caucasi, vt aliis aliisq; appositis gentibus, ita aliis aliisq; dicti nominibus. At in primo flexu iam curui littoris opidum est, quod Græci mercatores constituisse, & quia cum cæca tempestate agerentur, ignaris quæ terra esset, Cygni vox notam dederat, Cygnum appellasse dicuntur. Reliquæ eius, feræ incultæq; gentes, vasto mari assidentes tenent, Melanchlani: *terrestria*, *Sexsolite*, Coraxi, Phthiro-

phagi, Heniochi, Achei, Cercetici. Et iam in confinio Mœotidis Sindi. In Heniochorum finibus, Dioscurias, à Castore & Polluce Pontum cum Iasone ingressis; Sindos, in Sindorum, ab ipsis terrarum cultoribus condita est. Obliqua tunc regio, & in lacum modicè patens, inter Pontum paludemq; ad Bosporum excurrit, quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Corocondamam pæninfulam reddit. Quatuor vrbes ibi sunt, Hermonassa, Cepæ, Phanagoria, & in ipso ore Cimmerium. Hac ingressos lacus accipit longè lateq; diffusus, quæ terras tangit, incuruò circumdatus littore, quæ mari propior est (nisi ubi aperitur) quasi margine obductus, citra magnitudinem, propè Ponto similis. Oram quæ à Bosporo ad Tanaim vsque deflectitur, Mœotici incolunt, Toreatæ, Arrichi, Phicores, & ostio fluminis proximi Iaxamathæ. Apud eos easdem artes feminæ quas viri exercent, adeò, vt ne militiæ quidem vacent. Viri pedibus inhærent, sagittisq; depugnant; illæ equestre prælium ineunt. Nec ferro dimicant, sed quos laqueis intercepere, trahendo conficiunt. Nubunt tamen, verum vt nobiles habeantur, non in ætate modus est: Nisi qui hostem interemere, virgines manent. Ipse Tanais ex Rhiphæo monte deiectus, adeò præcepit ruit, vt cum vicina flumina, tum Mœotis & Bosporus, tum Ponti aliqua, brumali rigore durentur; solis æstus hyememq; iuxta ferens, idem semper, & sublimis incitatusq; decurrat, Ripas eius Sauromatæ, & ripis hærentia possident. Vna gens, aliquot populi, & aliquot nomina. Primi Mœotici *γυναικονεγεταίμενοι*: Regna Amazonum: Fœcundos pabulo, ad aliâ steriles nudosq; campos tenent Budini. Geloni urbem ligneam habitant, iuxta Thyrsagetæ Turcæq; vastas siluas occupant, alunturq; venando. Tum continuis rupibus, latè aspera & deserta regio ad Arymphæos vsque permittitur: Hii iustissimi mores. Pro domibus nemora, alimenta bacca, & maribus & fœminis nuda sunt capita. Sacri itaque habentur, adeoq; ipsos nemo de tam feris gentibus violat, vt aliis quoque ad eos confugisse, pro asylo sit. Vltrà surgit mons Rhiphæus, vltraq; eum iacet ora, quæ spectat Oceanum.

POMPONII MELAE

DE SITV ORBIS

LIBER SECVNDVS.

Scythia Europea. CAP. I.

SI Æ in nostrum mare Tanaimq; vergētis, quem dixi, finis ac situs est. At per eundem amnem in Mœotida remeantibus, ad dexteram Europa est, modo sinistro lateri innaugantium apposita, ac Rhiphæis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima: Cadentes assiduè niues adedè inuia efficiunt, vt vltà ne visum quidem intendentium admittant. Deinde est regio ditis admodum soli, inhabitabilis tamen: quia Gryphi sæuum & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egestum mirè amant, mireq; custodiunt, & sunt infesti attingentibus. Hominù primi sunt Scythæ: Schytarumq;, queis singuli oculi esse dicuntur, Arimaspi. Ab eis Esædones vsque ad Mœotida. Huius flexum Hyrgis amnis secat. Agathyrsi & Sauromatæ ambiunt: quia pro sedibus plaustra habent, dicti Hamoxobitæ. Obliqua tunc ad Bosporum plaga excurrēs, Ponto ac Mœotide includitur. In paludem vergentia Satarchæ tenent. In Bosporum Cimmericum opida, Myrmecion, Páticapæum, Theodosia, Hermisium. In Euxinum mare, Taurici: super eos, sinus portuosus, & ideo καλὸς λιμὲν appellatus, promōtorii duobus includitur. Alterum, *πρὸς μέτωπον* vocant, Carambico, quod in Asiæ diximus parte aduersum: Parthenion alterum. Opidum adiacet Cherronesus, à Diana (si credatur) conditum, & Nymphæo specu, quod in arce eius Nymphis sacratum est, maximè illustre. Subit tum ripam mare, & donec quinque milia passuū absit à Mœotide, refugientia vsque subsequens littora, quæ Satarchæ & Taurici tenent, peninsulam reddit. Quod inter paludem

Iudem & sinum est, Taphræ nominatur. Sinus Carcinites. In eo vrbs est Carcine : quam duo flumina, Gerros & Hypacynis, vno ostio effluentia attingūt: verū diuersis fontibus, & aliūde delapfi. Nam Gerros inter Basilidas & Nomadas euoluitur. Syluæ deinde sunt, quas maximas hæ terræ ferunt, & Panticapes, qui Nomadas Georgosq; determinat. Terra tum longè distenta excedens, tenui radice littori adnectitur. Post spaciōsa modicè, paulatim se ipsa fastigat, & quasi in mucronem longa colligens latera, facie positi ensis allecta est. Achilles infesta classe mare Pōticum ingressus, ibi ludicro certamine celebrasse victoriam, & cum ab armis quies erat, se ac suos cursu exercitauisse memoratur. Ideo dicta est *Δρόμος Ἀ' χίλλεος*. Tum Borysthenes gētem sui nominis abluit, inter Scythiæ amnes amœnissimus turbidis aliis, liquidissimus defluit, placidior quā ceteri, potariq; pulcherrimus. Alit lætissima pabula magnosq; pisces, quibus & optimus sapor, & nulla ossa sunt. Longè venit, ignotisq; ortus è fontibus, quadraginta dierum iter alueo stringit: tantoq; spacio nauigabilis, secundum Borysthenida & Olbida Græca opida egreditur. Callipidas Hypanis includit: ex grandi palude oritur, quam Matrem eius accolæ appellant: & diu, qualis natus est, defluit: tandem non longè à mari, ex paruo fonte cui Exampeo cognomen est, ad eò amaras aquas accipit, vt ipse quoque iam sui dissimilis, & non dulcis hinc defluat. Axiaces proximus intra Callipidas *Axiacasq; descendit*. Hos ab Istriis Tyra separat, surgit in Neuris: quā exit, sui nominis opidum attingit. At ille qui Scythiæ populos à sequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio quā de finit, nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu Danubius est: Deinde aliter appellantibus accolis, Ister fit: acceptisq; aliquot amnibus, ingens iam, & eorum qui in nostrum mare decidunt, tantum Nilo minor, totidem quot ille ostiis, sed tribus tenuibus, reliquis nauigabilibus, effluit. Ingenia cultusq; gentium differunt. Esse dones funera parentū lati, & victimis, ac festo coitu familiarū celebrant. Corpora ipsa laniata, & caesis pecorū visceribus immista epulando

consumunt. Capita vbi fabrè expoliuere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt apud eos ipsos pietatis vltima officia. Agathyrsi ora, artusq; pingunt: vt quique maioribus præstant: ita magis vel minus: cæterum iisdem omnes notis, & sic vt ablui nequeant. Sarmatæ auri & argenti, maximarum pestium ignari, vice rerum, commercia exercent. Atque ob sæua hyemis admodum assiduæ, demersis in humum sedibus, specus aut suffossa habitant, totum braccati corpus: & nisi qua vident, etiam ora vestiti. Tauri Iphigeniæ, & Orestis aduentu maximè memorati: immanes sunt moribus, immanemq; famam habent, solere pro victimis aduenas cadere. Basilidis ab Hercule, & Echidna, generis principia sunt: mores regij, arma tantum sagittæ. Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque vt illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi, exercentq; agros. Axiacæ furari quid sit, ignorant: ideoq; nec sua custodiunt, nec aliena contingunt. Interius habitantium ritus asperior, & incultior regio est. Bella cadesq; amant, mosq; est bellantibus, cruorem eius, quem primum interemerunt, ipsis è vulneribus ebibere. Vt quisque plures interemerit, ita apud eos habetur eximius. Cæterum expertem esse cædis, inter opprobria vel maximum. Ne fœdera quidem incruenta sunt. Sauciant se qui paciscuntur, exemptumq; sanguinem, vbi permiscuere, degustant. Id putant mansuræ fidei pignus certissimum. Inter epulas, quot quisque interfecerit referre, lætissima & frequentissima mentio: binisq; poculis, qui plurimos retulere, perpotatis, interlocantur: is honos præcipuus est. Pocula, vt Essedones parentum, ita inimicissimorum capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipsæ etiam epulæ visceribus humanis apparantur. Geloni, hostium cutibus equos scque velant. Illos reliqui corporis, se capitum. Melanchlænis atra vestis, & ex ea nomen. Neuris statum singulis tempus est, quo si velint, in lupos, iterumq; in eos qui fuere, mutantur. Mars omnium Deus. Et pro simulacris enses & tentiora dedicant, hominesq; pro victimis feriunt. Terræ latè patent, & ob excedentia ripas suas plerumq; flumina, nusquam non ad pabula fertiles. Alicubi vsq;ue

vsque adeò steriles ad cetera, vt qui habitant, lignorum egentes, ignes ossibus alant.

Thracia. CAP. II.

HIS Thracia proxima est, eaquæ à Pontici lateris fronte vsq; in Illyricos penitus immissa, quà latera agit, Istro pelagoq; contingitur. Regio nec cœlo læta, nec solo: & nisi quàm mari propior est, infecunda, frigida, eorumquæ, quæ feruntur, malignè admodum patiens. Rarè vsquam pomiferam arborem, vitem frequentius tolerat: sed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat, nisi vbi frigora obiectu frondium cultores arcuere. Viros benignius alit, non ad speciem tamen: nam & illis asper atque indecens corporum habitus est, cæterum ad ferociam, & numerum, vt multi immitesque sint, maximè ferax. Paucos amnes qui in pelagus euadunt, verùm celeberrimos Hebrum, Neston, & Strymona emittit. Montes interior attollit, Hæmò & Rodopè, & Orbelon, sacris Liberi patris, & cœtu Manadù, Orpheo primum initiantè, celebratos. E quibus Hæmus in tantum altitudinis abit, vt Euxinum, & Adriam ex summo vertice ostendat. Vna gens Thraces habitant, aliis aliisque præditi & nominibus, & moribus: quidam feri sunt, & ad mortem paratissimi, Getæ utique: id varia opinio perficit. Alij redituras putant animas obeuntium: Alij etsi non redeat, non extinguere tamen, sed ad beatiora transire. Alij emori quidem, sed id melius esse, quàm viuere. Itaque lugentur apud quosdā puerperia, natiq; deflentur: Funera contrā festa sunt, & veluti sacra, cantu, Iusuque celebrantur. Ne feminis quidem segnis est animus: super mortuorum virorum corpora interfici, simulque sepeliri, votum eximium habent: & quia plures simul singulis nuptæ sunt, cuius id sit decus; apud iudicatuos magno certamine affectant: *moribus datur*. Estq; maximè lætum, cum in hoc contenditur, vincere. Mœrent aliæ vocibus, & cum acerbissimis planctibus efferunt. At quibus consolari eas animus est; arma, opesque ad rogos deferunt, paratiq; (vt dicunt) cum fato iacentis, si detur in manus, vel pacisci, vel decernere: vbi nec pugna,

gnæ, nec pecuniæ locus sit, inœrendo minus profici. Nupturæ virgines non à parentibus viris traduntur, sed publicè aut locantur ducendæ, aut veneunt. Vtrum fiat ex specie & moribus causa est. Probæ formosæq; in pretio sunt: ceteras qui habeant, mercede quærantur. Vini vsus quibusdam ignotus est: epulantibus tamen ubi super ignes quos circumfident, quædam semina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nidore contingit. In littoribus Istro proxima est Istropolis, deducta à Milesiis: deinde Galatis, & Tritonice, & portus Caria, & Tiristris promontorium, quod præteruectos alter Ponti angulus accipit, aduersus Phasiaco, & nisi amplior foret, similis fuit. Hic Bizone motu terræ intercidit. Est portus Crunos: vrbes, Dionysopolis, Odeffos, Messembria, Anchialos: & intimo in sinu, atque ubi Pontus alterum sui flexum angulo finit, magna Apollonia. Recta dehinc ora, nisi quòd media ferme in promontorium, quod Thinniam vocant, exit, & incuruis contra se littoribus obtenditur, urbemque sustinet Halmideffon, & Phileas, & Phinopolim. Hactenus Pontus, deinde est Bosporus, & Propontis. In Bosporo, Byzantium: in Propontide, Selymbria, Perinthus: amnesque qui interfluunt Bathynis, Erginus & Atyras. Tum Rheso regnata quondam pars Thraciæ, Byzanthe Samiorum, & ingens aliquando Cypsella. Post locus, quem Graij *μακρὸν τῆρος* appellant, & in radice magnæ peninsulæ sedens Lysimachia. Terra, quæ sequitur, nusquam lata, atque hic arctissima inter Hellespontum, Ægæumq; procurrit. Angustias Isthmon, frontem eius Mastusiam, totam Chersonesum appellant. Ob multa memorabilis est. In ea flumen Ægos, naufragio classis Atticæ insigne. Est & Abydo obiacens Sestos, Leandri amore pernobilis. Est & regio in qua Persarum exercitus, diuisas Hellesponti pelago terras, ausus pontibus iungere (mirum atq; ingens facinus) ex Asia in Græciam pedes, & nō nauigata maria transgressus est. Sunt Protefilai ossa consecrata delubro. Est & portus Cœlos, Atheniensibus & Lacedæmoniis nauali acie decernētibus, Laconicæ classis signatus exscidio. Est Cynossena, tumulus Hecubæ; siue ex figura canis, in quam conuersa traditur;

ditur, siue ex fortuna, in quam deciderat, humili nomine accepto. Est Macidos, est Eleus, quæ finit Hellepontû. Egæû sitim pelagus vastè longû littus impellit, summosq; terras hinc ad promontoriû quod Suniû vocatur, magno ambitu, molliq; circumagit. Eius tractû legentibus, præceditq; Mastusia, tum sinus intrandus est, qui alterû Chersonesi latus abluens, longo muro Macrutichus includitur, & ex fluuiio què accipit, Melas dictus, duas vrbes amplectitur, Alopeconesum, & in atero Isthmi littore sitâ Cardia. Eximia est Ænos, ab Ænea profugo cõdita. Circa Hebrû Cicones. Trans eundè Doriscos, vbi Xerxem copias suas, quia numero nõ poterat, spacio mèsur ferût. Deinde promontoriû Serrium, ex quo canentè Orpheia, secuta narrantur nemora, & Zone. Tum Scœnos fluuius, & ripis eius adiacens Maronia. Regio vltior Diomedem tulit, immanibus equis mandèdos solitû obiectare aduenas, & inde ab Hercule obiectû. Turris, quâ Diomedis vocât, signû fabulæ remanet, & vrbs quâ soror eius suo nomine nominauit, Abdera: sed ea magis id memorandû habet, quod Democritû Physicû tulit, quâ quod ita cõdita est. Vltrâ Nestos fluit, interq; eû & Strymona, vrbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis. Inter Strymona, & Athon, Stagiros clara alumno, & portus Capru, vrbs Acanthos, & Oesyra. Inter Athô & Pallenê, Cleona & Olynthos. Strymôn (sicut diximus) amnis est, longeq; ortus, & tenuis, alienis subinde aquis fit amplior, & vbi nõ lôgè à mari lacû fecit, maiore, quâ venerat, aluco erûpit. Athos mûs est adeò elatus, vt credatur altius quâ vnde imbres cadunt, surgere. Capit opinio fidè, quia de aris, quas in vertice sustinet, nõ abluatur cinis, sed quo relinquitur aggere, manet. Ceterû nõ promôtorio, vt alij, verû torus est, totoq; lôgè dorso procedit in pelagus: quâ cõtinenti adheret, à Xerxe in Graios tendète perfossus, trãs nauigatusq;, & factus freto navigabili peruius. Ima eius tenet parua Pelalgorû colonia. In summo fuit opidû Acroathô, in quo (vt ferût) dimidio longior, quàm in alijs terris, ætas habitantiû erat. Pallene soli tâ patentis, vt quinq; vrbiû sedes sit atq; ager, tota in altum abit, angusta satis vnde incipit. Ibi est Potidæa.

At ubi latius patet, Mende, Scioneq; referendæ: illa ab Eretriis, hæc ab Achiuis capto Illo remeantibus, posita.

Macedonia, CAP. III.

TOr Macedonum populi, quot vrbes habitant: quarum Pellam maximè illustrem alumni efficiunt, Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Asiæ. In littore flexus Mecybernæus inter promôtoria Derrin & Canastreum, & portum, qui Copos dicitur: vrbes Toronen & Physcellam, atque vnde ipsi nomen est, Mecybernam incingit. Canastreo promontorio Scione proxima est, Mecybernæus autem in medio quâ terrâ dat gremium, modicè in littora ingreditur. Cæterum longis in altum immisiss lateribus, ingens hinc Thermaicus sinus est. In eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit. Ante Axium Thessalonice est: inter vtrunque Cassandria, Cydna, Aloros, Ichne: à Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa, Castanea, pares ad famâ, nisi quòd Philoctetes alumnus Melibœam illuminat. Terræ interiores claris locorum nominibus insignes, pene nihil ignobile ferunt. Hinc non longè est Olympus, hic Pelion, hic Ossa, montes Gigantum fabula belloq; memorati: hic Musarum parens domusq; Pieria: hic nouissimè calcatum Graio Herculi solum, saltus Oeteus: hic sacro nemore nobilia Tempe: hic Libethra, carminumque fontes obiacent. Tum iam vastè & multum prominens Græcia, & dum Myrtoum pelagus attingat, à Septentrione in Meridiem vecta quâ Sol oritur, Ægæis; quâ occidit, Ioniis fluctibus obiacet: ac proximè spaciota est, Hellas nomine: grandi fronte procedit: mox mari vtroq;, sed Ionio magis, latera eius intrante, donec quinque milia passuum patens media fermè propè inciditur. Deinde rursus terris huc se & illuc, verum in Ionium mare magis, expandentibus progressisq; in altum, nō tam latè, quàm coeperat, ingens tamen iterum & quasi peninsula, extenditur, vocaturq; Peloponnesos, ob sinus & promontoria, queis vt fibris, littora eius incisa sunt: simul quòd tenui termite in lacum effunditur, platani folio simillima. A Macedonia prima est

est Theſſalia : deinde Magnesia, Phthiotis: in Græcia Doris, Locris, Phocis, Bœotis, Attis, Megaris, sed omnium Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, Laconice, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia: vltra Ætolia, Acarnania, Epiros vsque in Adriam. De locis, atque vrbibus, quæ mare non abluit, hæc maxime memoranda sunt: In Theſſalia Larissa: *aliquando Iolcos*. In Magnesia Antron: in Phthiotide Phthia: in Doride Pindus, & iuxta situm Erineon: in Locride Cynos & Calliaros: in Phocide Delphi: & mons Parnassius, & Apollinis fanum atque oraculum: in Bœotia Thebæ, & Cythæron, fabulis carminibusque celeberrimus: in Attide Eleusin Cereri consecrata: & clariores, quam vt indicari egeant, Athenæ. In Megaride vnde regioni nomen est, Megara: at in Argolide Argos & Mycenæ, & templum Iunonis, vetustate & religione perecelebre. In Laconide Therapne, Lacedæmon, Amyclæ, mons Taygetus. In Messenia Messene, & Methone. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai, Elis, & numen delubrumque Olympij Iouis, certamine Gymnico, & singulari sanctitate, ipso quidem tamen simulacro, quod Phidias opus est, maxime nobile. Arcadiam Peloponnesiacæ gentes vndique incingunt. In ea sunt vrbes, Pso-phus, Tenea, & Orchomenon: montes, Pholoe, Cyllenius, Parthenius, Mænalus: flumina, Erymanthus, & Ladon. In Ætolia Naupactos, in Acarnania Stratos, opida. In Epiro Dodonæi Iouis templum: & fons idem sacer, quod cum sit frigidus, & immerſas faces, sicut cæteri, extinguat, vbi sine igne procul admoventur, accendit. At cum littora leguntur, à promontorio Sepiade per Demetriam & Boion, Phthelæon, & Echinon ad Pagasæum sinum cursus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnē Sperchion accipit: & Aphetæ, quia Minyæ Colchida petentes inde Argo nauem soluere, memoratur. Ab eo ad Sunium tendentibus illa prænauiganda, Malyacus & Opuntius, grandes sinus, & in his cæforum etiam Laconum trophæa, Thermopylæ, Opus, Scaphia, Cnemides, Alopec, Anthedon, Larymnæ: Aulis, Agamemnoniæ Craiorumque classis in Troiam coniurantium statio: Marathon magnarum multarumque virtutum

testis, iam inde à Theseo Persarum maxima clade pernotus: Rhamnus parua, illustis tamē, quòd in ea fanū est Amphiarai, & Phidiaca Nemesis. Thoricos, & Brauron olim vrbes iam tantū nomina. Sunium promontorium est, finitque id littus Hellados, quod spectat ad Orientem. Inde ad Meridiem terra conuertitur vsque ad Megaram, Atticæ, vt modò latere, ita nunc fronte pelago adiacens. Ibi est Piræus Atheniensium portus: Scyronia saxa, sæuo quondam Scyronis hospitio etiā nunc infamia. Megarēsium tractus Isthmon attingit, hoc illi cognomen est, quia quinque milium spacio Ægæum mare ab Ionio submouens, angusto tramite Helladi Peloponneson annectit. In eo est opidum Cenchræ, fanum Neptuni: ludis, quos Isthmios vocant, celebre: Corinthos, olim clara opibus, post clade notior, nunc Romana colonia, ex summa arce, quam Acrocorinthon appellant, maria vtraque contuens. Peloponnesi oram (sicut diximus) sinus & promontoria lacerant: ab Oriente Bucephalos & Chersonesus, & Scyllæon: ad Meridiem Malea, Tænaros, Acritas: Ichthys ad vesp̄erum, Chelonates, & Araxos. Habitant ab Isthmo ad Scyllæon Epidaurij, Æsculapij templo inclyti, & Trœzenij, fide societatis Atticæ illustres: portus Saronicus, & Schenitas & Pagonus. Opida autem Epidaurus, & Trœzen, & Hermiona his littoribus apposita sunt. Inter Scyllæon, & Maleam Argolicus. Inter hanc & Tænarō Laconicus. Hinc ad Acritam Asinæus. Inde ad Ichthyn Cyparissius. In Argolico sunt noti amnes Erasinus, atque Inachus, & notum opidum Lerne. In Laconico Gythius, & Eurotas. In ipso Tænarō Neptuni templum, & specus, illi quem in Ponto Acherusium diximus, facie & fabula similis. In Asinæo flumen Pamisus. In Cyparissio Alphæus: nomē dedere vrbes in littore sitæ hinc Cyparissus, illinc Asine. Messenij, Pylijque terras colunt, & ipsa pelago Pylos adiacet. Cyllene, Callipolis, Patræ, oram illam tenent, in quam Chelonates, & Araxos excurrunt: sed Cyllene, quòd Mercurium ibi natum arbitrantur, insignis. Rhion deinde (maris id nomen est) anguste, & velut falce, lacus ore frequenti incidens, inter Ætolos, & Peloponnesiacos

vique

vsque ad Isthmon irrumpit. In eo ad Septemtrionem spectare littora incipiunt. In his est Ægion, & Ægira, & Oluros, & Sicyon: at in aduersis Page, Creusis, Anticyra, Oecanthia, Cyrrha, & notior aliquanto nomine Calydon, & Euenos. Extra Rhion in Acarnania maximè clara sunt opidum Leucas, flumè Achelous: In Epiro nihil Ambracio sinu nobilius est: facit sinus, qui angustis faucibus, & quæ minus mille passibus pateant, grande pelagus admittit. Faciunt vrbes quæ assidunt, Actium, Argi, Amphilochij, Ambracia, Æacidarum regia, Pyrrhiq;: Buthroton vltra est. Deinde Ceraunij montes: ab iis flexus in Adriam. Hoc mare magno secessu littorum acceptum, & vastè quidem in latitudinem patens, quæ penetrat tamen vassius, Illyricis vsque Tergestum, cetera Gallicis, Italisque gentibus cingitur. Parthini, & Dassaretæ, prima eius tenent, sequentia Taulantij, Encheleæ, Phæaces: deinde sunt quos proprie Illyricos vocant. Tum Pyræi, & Liburni, & Istria. Urbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnios antè erat. Romani nomen mutauere, quia velut in damnum iuris, ~~omni~~ id visum est: Vltra sunt Apollonia, Salona, Iadera, Naron, Tragurium, sinus Polaticus & Pola; quondam à Colchis (vt ferunt) habitata, *inquantum res transseunt*, nunc Romana colonia. Amnes autem Æas & Naro, & alius ab eo, qui iam dictus est Ister: sed Æas secundum Apolloniam, Naro inter Pyræos & Liburnos; per Istros Ister emittitur. Tergestum intimo in sinu Adriæ situm finit Illyricum. *Itai, multitudine*

Italia. CAP. IIII.

DE Italia magis quia ordo exigit, quàm quia monstrari eget, pauca dicuntur: notà sunt omnia. Ab Alpibus incipit in altum excedere, atque vt procedit, *mediam se perpetuo* Apennini montis iugo attollens; inter Adriaticum & Thuscum, *sive* vt aliter eadè appellantur, inter Superum mare & Inferum excurrit, diu solida. Verùm vbi longè abit, in duo cornua scinditur, respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium: tota angusta, & alicubi multo, quàm vnde cœpit, angustior. Interiora

cuius aliæ, aliæque gentes habitant. Sinistrâ parte Carni, & Veneticolunt togatam Galliam. Tum Italici populi, Picentes, Frentani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini. Ad dexteram sunt sub Alpibus Ligures, sub Apennino Hetruria. Post Latium Volsci, Campani, & super Lucaniam Brutij. Urbium quæ procul à mari habitantur opulentissimæ sunt, ad sinistram Patavium Antenoris, Mutina, & Bononia, Romanorum coloniæ. Ad dexteram Capua à Thuscis, & Roma quondam à pastoribus condita, nunc si pro materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima est à Tergeste Concordia. Interfluit Timavus, novem capitibus exsurgens, vno ostio emissus. Deinde Natifonon longe à mari ditem attingit Aquileiam: ultra est Altinum. Superiora latè occupat littora Padus. Namque ab imis radicibus Vesuli montis exortus, parvis se primùm fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac macer, mox aliis amnibus adeò augetur atque alitur, ut se per septem ad postremum ostia effundat. Vnū de his magnum, Padum appellant: inde tam citus profilit, ut discussis fluctibus diu qualem emisit undam agat, suumque etiâ in mari alueum seruet, donec eum ex aduerso littore Istriæ eodem impetu profluens. Ister amnis excipiat. Hac re per ea loca nauigantibus, quâ vtrinque amnes eunt, inter marinas aquas dulcium haustus est. A Pado ad Anconam transitur Rauenna, Ariminum, Pisaurum, Fanestris colonia, Senegallia, flumen Metaurus, atque Æsis, & illa in angusto illorum duorum promontoriorum ex diuerso coeuntium, inflexi cubiti imagine sedens, ac ideo à Graiis dicta Ancon, inter Gallicas Italicasque gentes quasi terminus interest. Hanc enim prægressos Piceni littora excipiunt: in quibus Numana, Potentia, Claterna, Cupra urbes: Castella autem Firmum, Adria, Truentum: id à fluuiio, qui præterit, ei nomen est. Ab eo Samnites maritima tenent ad Aterni fluminis ostia. Urbes Bucara & Histonium. Dauni autem Tefernum amnem, Cliterniam. Larinum, Theanum, opida: montemque Garganum. Sinus est còtinuò Appulo littore incinctus, nomine Vrias, modicus spacio, pleraque asper accessu. Extrâ, Syguntum, vel ut Graij dixerent, Sipyns: & flumē, quod

quod Canusium attingens, Aufidum appellant. Post Barium, Egnatia, & Ennio ciue nobiles Rudia: & in Calabria Brundisium, Valetium, Lupia, Hydrus mons, tum & Salentini campi, & Salentina littora, & vrbs Graia, Callipolis: Hucusque Adria, hucusque Italiae latus alterum pertinet. Fronserius in duo quidem se cornua (sicut supra diximus) scindit, ceterum mare, quod inter vtraque admisit, tenuibus promontoriis semel iterumque distinguens, non vno margine circuit, nec diffusum patensque, sed per sinus recipit. Primus Tarentinus dicitur, inter promontoria Salen, & Lacinium, in eoque sunt Tarentus, Metapontum, Heraclea, Croto, Turium. Secundus Scyllaceus, inter promontoria Lacinium, & Zephyrium, in quo est Petilia Coccinum, Scyllaceum, Mistrae. Tertius inter Zephyrium, & Brutium, Consilinum, Cauloniam, Locrosque circumdat. In Brutio sunt, Columna regia, Rhegium, Scylla, Taurianum, & Metaurum. Hinc in Thuscum mare deflexus est, & eiusdem terrae latus alterum Terina, Hipponunc Vibon, Temesa, Clamptia, Blanda, Buxentum, Velia, Palinurus, olim Phrygij gubernatoris, nunc loci nomen, Paestanus sinus, Paestum opidum, Silarus amnis, Picentia, Petrae quas Sirenes habitauere. Mineruae promontorium, opima Lucaniae loca, Sinus Puteolanus, Surrentium, Herculaneum, Vesuuji motus aspectus, Pompeij, Neapolis, Puteoli, Lacus Lucrinus, & Auernus, Baiæ, Misenum, id nunc loci, aliquando Phrygij militis nomen, Cumæ, Linternum, Vulturinus amnis, Vulturum opidum, amœna Campaniae littora, Sinuessæ, Liris, Minturnæ, Formiæ, Fundi, Tarracina, Circes domus aliquando Circeij. Antium, Aphrodisium, Ardea, Laurentum. Ostia citra Tiberim in hoc latere sunt. Ultra Pyrgi, Anio, Castrum nouum, Grauisca, Cosa, Telamon, Populonia, Cecina, Pisæ, Hetrusca & loca, & nomina. Deinde Luna, Ligurum & Liguria, & Genua, Sabatia, & Albiganum. Tum Paulon, & Varus flumina, vtraque ab Alpibus delapsa. Sed Varus quia Italiam finit, aliquanto notior. Alpes ipsæ ab iis littoribus longè, lateque diffusæ, primò ad Septentrionem magno gradu excurrunt: deinde vbi Germaniam attigerunt,

verso

verso impetu in Orientem abeunt, diremtisq; populis immanibus, vsque in Thraciam penetrant.

Gallia Narbonensis. CAP. V.

GAllia Lemano lacu, & Gebennicis montibus in duo latera diuisa, atque altero Thuscum pelagus attingens, altero Oceanum; hinc à Varo, illinc à Rheno, ad Pyrenæum vsque promittitur. Pars nostro mari apposita, fuit aliquando Braccata, nunc Narbonensis; magis culta, & magis confita, ideoq; etiā latior. Urbium quas habet opulentissimæ sunt Vasio Voconiorum; Vienna Allobrogum; Auenio Cauarum, Arecomicorum; Nemausus; Tolosa Tectosagum; Secundanorum Arausio; Sextanorum Arelatæ: Septimanorumque Blytera. Sed antestat omneis Atacinorum, Decumanorumque colonia, vnde olim iis terris auxilium fuit, nunc & nomen, & decus est Martius Narbo. In littoribus aliquot sunt eum aliquibus nominibus loca: ceterum raræ vrbes, quia rari portus, et omnis plaga Austro, atque Africo exposita est. Nicea tangit Alpes, tangit oppidum Deceaturum, tangit Antipolis: Deinde forum Iulij, Octauianorum colonia. Tunc post Athenopolis, & Olbia, & Glanon, & Cithariffes, & Halycidon Massiliensium portus, & in eo ipsa Massilia. Hæc à Phocæis oriunda, & olim inter asperas posita; hunc vt pacatis ita dissimillimis tamē vicina gentibus. Mirum quàm facile & tunc sedem alienam ceperit, & adhuc morem suum teneat. Inter eam & Rhodanum maritima Auatiorum stagno assidet fossa Mariana, partem eius amnis nauigabili alueo effundit, alioquin littus ignobile est Lapideū (vt vocant) in quo Herculem contra Albionem, & Bergiona Neptuni liberos dimicantem, cum tela defecissent, ab inuocato Ioue adiutum imbre lapidum ferunt: credas pluuisse, adeo multi passim, & latè iacent. Rhodanus non longè ab Istri, Rheniq; fontibus surgit. Deinde Lemano lacu acceptus tenet impetum, seq̃ue per medium integer agens, quantus venit, egreditur. Inde contra in Occidente ablatas, aliquamdiu Gallias dirimit. Post cursu in Meridiem abducto hæc intrat, accessuq; aliorum

aliorum annium iam grandis, & subinde grandior, inter Volcas, & Cauaras emittitur. Vltrà sunt stagna Volcarum, Ledum flumen, castellum Latara. Mesua collis incinctus mari pæne vndique, ac nisi quòd angusto aggere continenti annectitur, insula. Tum ex Gebennis demissus Arauraris iuxta Agathan, secundum Blyteras Obris fluit. Atax ex Pyrenæo monte digressus, qua sui fontis aquis venit, exiguus, vadosusq; est, & ingenti se alioquin alueo tenens, nisi vbi Narbonem attingit, nusquam nauigabilis, sed cum hybernis intumuit imbribus, vsque eò solitus insurgere, vt se ipse non capiat. Lacus accipit eum Rubrefus nomine, spaciosus admodum, sed quâ mare admittit, tenuis aditu. Vltrà est Leucata littoris nomē, & Salsusæ fons non dulcibus, sed salioribus quàm marinæ sint, aquis defluens. Iuxta campus minuta arundine, graciliq; peruiridis, cæterum stagno subeunte suspensus. Id manifestat media pars eius, quæ abscissa proximis, velut insula natat, pelliq; se atque attrahi patitur, quin & ex iis quæ ad imum perfossa sunt, suffusum mare ostenditur. Vnde Graiis, nostrisq; etiâ auctoribus, verine ignorantia, an prudentibus etiam, mendacij libidine, visum est tradere posteris; in ea regione piscem è terra penitus erui, qui vbi ex alto hucusque penetrauit, per ea foramina ictu captantium interfectus extrahitur. Inde est ora Sardorum, & parua flumina Thelis, & Thicis, vbi accreuerè perflua, colonia Ruscino, vicus Eliberri magnæ quondam vrbis, & magnarum opum tenuè vestigium. Tum in Pyrenæi promontorio templum Veneris, & in sinu falso, Ceruaria finis Galliæ.

Hispania. CAP. VI.

PYrenæus primò hinc in Britannicum procurrit Oceanum, tum in terras fronte conuersus, Hispaniam irrumpit, & minore eius parte ad dexterâ exclusa trahit perpetua latera continuus, donec per omnem prouinciam longo limite immissus, in ea littora quæ Occidenti sunt aduersa, perueniat. Ipsa Hispania, nisi qua Gallias tangit, pelago vndique incincta est: vbi illis adhæret, maximè angusta, paulatim se in nostrum mare &

Oceanum extendit, magis, magisque latior ad Occidentē abit, ac fit ibi latissima. Viris, equis, ferro, plumbo, ære, argento, auroque etiam abundans, & adeo fertilis, ut sicubi ob penuriam aquarum efficta, & sui dissimilis est, linum tamen aut spartum alat. Tribus autem est distincta nominibus, parsque eius Tarraconensis, pars Bætica, pars Lusitania vocatur. Tarraconensis altero capite Gallias, altero Bæticam, Lusitaniamque contingens, mari latera obicit nostro, quā Meridiem: quā Septemtrionem spectat, Oceano, illas fluuius Anas separat. & ideo Bætica, maria utraque prospicit, ab Occidente Atlanticum, à Meridie nostrum. Lusitania Oceano tantummodo obiecta est, sed latere ad Septemtriones, fronte ad Occasum. Urbium de mediterraneis in Tarraconensi clarissimæ fuerunt Pallantia, & Numantia, nunc est Cæsaraugusta: in Lusitania, Emerita: in Bætica, Astigi, Ispalis, Corduba: at si littora legas, à Ceruaria proxima est rupes, quæ in altum Pyrenæum extrudit. Deinde Thicis flumen, ad Rhodam: Clodianum ad Emperia. Tum mons Iouis, cuius partem Occidenti aduersam, eminentia cautium, quæ inter exigua spacia ut gradus subinde consurgunt, Scalas Annibalis appellant. Inde ad Tarraconem parua sunt opida, Blanda, Illuro, Berullo, Barcino, Subur, Tholobi: parua flumina, Betullo iuxta Iouis montem, Rubricatum in Barcinonis littore. *inter Subur & Tholobin maius.* Tarraco. urbs est in his oris maritarum opulentissima: Tulcis eam modicus annis subit, ingens Iberus Dertosam attingit. Inde se in terras pelagus insinuat, & primum magno impetu admissum mox in duos sinus promontorio, quod Ferrariam vocant, finditur: prior Sucronensis dicitur, maior hic & magno satis ore pelagus accipiens, & quod magis penetratur, angustior, Serabin, & Duriam, & Sucronē non magna excipit flumina: urbes complexus, & alias quidem, sed notissimas Valentiam, & Saguntum illam, fide & ærumnis inclytam. Sequens, Illicitanus Alonem habet, & Lucentiam, & unde ei nomen est, Illicen. Hic iam terræ magis in altum eunt, latioremq; quàm fuerat, Hispaniam faciunt. Verum ab iis quæ dicta sunt, ad principia Bætice, præter Carthaginē, quam dux

Pœno-

Pœnorum Asdrubal condidit, nihil referendum est. In illis oris ignobilia sunt opida, & quorum mentio tantum ad ordinem pertinet. Virgi in sinu quem Virgitanum vocant. Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbesul. Aperit deinde angustissimum pelagus, & proxima inter se Europæ, atque Africæ littora montes efficiunt, ut initio diximus, columnæ Herculis Abyla & Calpe: vterq; quidem, sed Calpe magis, & penè totus in mare prominens. Is mirum in modum concavus, ab ea parte qua spectat Occasum, medium ferè latus aperit, atque inde egressis, totus admodum peruius, propè quantum patet specus est. Sinus ultra est: in eoq; Carreia (ut quidam putant) aliquando Tarteσσos, & quam transuecti ex Africa Phœnices habitant: atque vnde nos sumus ex gente ea. Tum Mellaria, & Bello, Besippo vsque ad Iunonis promontorium oram freti occupant. Illud iam in Occidentem & Oceanum obliquo iugo excurrens, atque ei quod in Africa Ampe-
lusiam esse dixeramus aduersum, qua nostra maria sunt, finit Europen.

Mediterranei maris Insula.

CAP. VII.

GAdes insula, quæ egressis fretum obuia est, admonet antè reliquas dicere, quam in Oceani littora terrarumq; circuitu, ut initio promissimus, oratio excedat. Pauca sunt in Mœotide (inde enim videtur commodissimum incipere) neque omnes tamen incoluntur: nam nec pabula quidem largè ferunt. Hac re habitantibus caro magnorum piscium sole siccata, & in puluerem vsq; confusa, pro farre est. Pauca & in Ponto. Leuce Borysthenis ostio obiecta, parua admodum, & quod ibi Achilles situs est, Achillea cognomine. Non longè accolitur Aria, quæ Marti sacrata (ut fabulis traditur) tulit aues cum summa clade aduenientium, pennas quasi tela iaculantes. Sex sunt inter Istri ostia, ex iis Peuce notissima & maxima. Thymnias Mariandynorum finibus proxima, urbem habet, qui quia Bi-
F. 2 thyni

thyni incolunt, Bithynida appellant. Contra Thracium Bosphorum duæ parvæ, paruoque distantes spacio, & aliquâdo creditæ, distæque concurrere, & Cyaneæ vocantur, & Symplegades. In Propontide tantum Proconnesos habitatur. Extra Hellespontum, earum quæ Asiaticis regionibus adiacet, clarissimæ sunt Tenedos Sigæis aduersa littoribus, & quo dicentur ordine, ad promontorium Tauri montis expositæ, quas quidam dici putauere *Μαχαίρων*: siue quoddam fortunati admodum cœli soliq; sunt; siue quoddam eas suo, suorumque regno Macar occupauerat. In Troade Lesbos, & in ea quinque olim opida Antissa, Pyrrha, Ereßos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios, & Samos. In Caria, Cos. In Lycia, Rhodos. In illis singulæ sunt iisdem nominibus vrbes. In Rhodo tres quondam erant, Lindos, Camiros, Ialysos: quæ contra Tauri promontorium importunè nauigantibus obiacent, Chelidoniæ nominantur. In sinu quem maximum Asia recipit propè medio Cyprus ad Ortum Occasumq; se immittens, recto iugo inter Ciliciam Syriamque porrigitur: Ingens, ut quæ aliquando nouem regna ceperit, & nunc aliquot vrbes ferat, quarum clarissimæ Salamis, & Paphos, & quod priuim ex mari Venerem egressam accolæ affirmant, Palesapaphos. Arados etiam in Phœnice est parua, & quantum patet tota opidum, frequens tamen, quia etiam super aliena tecta sedem ponere licet: parua & Canopos, Nili ostio, quod Canopicum vocat, obuia est. Menelai gubernator Canobus ibi fortè moriens, nomen insulæ, illa ostio dedit. Pharos Alexandriæ nunc ponte cõiungitur; olim, ut Homericæ carmine proditum est, ab eisdem oris cursu diei totius abducta: & si ita res fuit, videri potest coniectantibus in tantum mutaræ causas Nilû præbuisse, dum limum subinde, & præcipuè cùm exudaret littori annectens, auget terras, spaciūque augeſcentium in vicina vada promouet. In Africa contra maiorem Syrtim Cuteleros: contra minoris promontoria Meninx, & Cercinna: cõtra Carthaginis sinum, Tarichiæ & Ægathes, Romana clade memorabiles. Plures Europæ littoribus sunt appositæ. In Ægeo mari prope Thraciam Thasos, Imbros, Samothracæ, Scandille, Polyægos,

lyxgos, Scyathos, Halonesos: & quam aliquando, omnibus qui mares erant cæsis, tantum feminæ tenuisse dicuntur, Atho mōti Lemnos aduersa. Pagaseus sinus Scyathon prospicit, Cicyneton amplectitur. Eubœa ad Meridiem promontorium Gereiston & Caphareum: ad Septentrionem Cœneum extrudit, & nusquam lata, duum milium spacium habet vbi arctissima est, cæterum longa, totique Bœotiæ apposita, angusto freto distat à littore. Euripon vocant rapidum mare, & alterno cursu septies die, ac septies nocte fluctibus inuicem versis, ad eò immodicè fluens, vt ventos etiam, ac plenis velis nauigia frustretur. Aliquot in eà sunt opida, Hestiza, Eretria, Pyrrha, Nesos, Oechalia, verum opulentissime Carystos & Chalcis. In Attide Helene est nota stupro Helenæ, & Salamis excidio classis Persicæ notior. Circa Peloponneson etiam nunc in Ægeo Pityusa, & Ægina Epidaurico littori proxima, Trœzenio Calauria inter ignobiles, aliàs leto Demosthenis nobilis. In Myrtoo, Cythera contra Maleam emissa, & Ænusa contra Acritam. In Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Nericos, Same, Zacynthos, Dulychium, & inter non ignobiles Vlyssis nomine Ithaca maxime illustris. In Epiro Echinades, & Strophades olim Plotæ: contra Ambracium sinum Leucadia, & vicina Adriatico mari Corcyra: hæ Thracum, Graiorumque terris obiacent: At interius Melos, Olearos, Ægiala, Cathon, Ios, Thera, Gyaros, Hippuris, Dionysia, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Nisyros, Lebynthos, Calydnæ, Asine: hæ quia dispersæ sunt, Sporades: ab eis Sicynus, Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos, Rhene, Paros, Scyros, Tenos, Myconos, Naxos, Delos, Andros, quia in orbem iacent, Cyclades dictæ sunt. Super eas iam in medio mari ingens, & centum quondam vrbibus habitata Crete, ad Orientem promontorium Samonium, ad Occidentem *ἡρὶς μέτωπον* immittit, nisi maior esset, Cypro similis, multis famigerata fabulis, aduentu Europæ, Pasiphaes & Ariadnæ amoribus, Minotauri feritate fatoque, Dædali operibus & fuga, Tali statione atque morte, maximo tamen eo, quòd ibi sepulti Iouis panæ clarum vestigium sepulcrum est. Cui nomen eius in-

sculptum esse accolæ ostendunt. Urbium notissimæ Gnosos, Gortyna, Lyctos, Lycastos, Holopyxos, Phæstos, Cydon, Manethusa, Dictynna. Inter colles quod ibi nutritum Iouem accepimus, fama Idæi montis excellit. Iuxta est Astypalæa, Naulomachos, Zephyre, Crise, Gaudos, & quas Minagorus numero tres, vno tamen vocabulo appellant, atque vnde Carpathio mari cognomen est, Carpathos. In Adria Abſoros, Celaduse, Abſyrtis, Issa, Trucones, Hydria, Electrides, nigra Corcyra, Tragurium, Diomedea, Æstria, Asine, atque vt Alexandriæ, ita Brundisio adiacens Pharos. Sicilia (vt ferunt) aliquando cōtinens, & agro Brutio annexa: pōst freto maris Siculi abscissa est. Id angustum & anceps alterno cursu modò in Thuscum, modò in Ionium pelagus perfluit, atrox, sæuum, & Scyllæ Charybdisq; sæuis nominibus inclytum. Scylla saxum est: Charybdis mare, vtrunque noxium appulsis: ipsa ingens & tribus promontoriis in diuersa procurrens, Græcæ literæ imaginem, quæ Delta dicitur, efficit. Pachynum vocatur quod Græciam spectat: Lilybæum, quod in Africam: Pelorum, quod in Italiâ vergens Scyllæ aduersum est: causa nominis Pelorus gubernator ab Annibale ibidem conditus, quē idem vir profugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuenti videbantur continua esse littora, & non peruium pelagus, proditum se arbitratus, occiderat. Ab eo ad Pachynum ora quæ extenditur Ionium mare attingens, hæc fert illustria: Messanam, Taurominium, Catinam, Megarida, Syracusas, & in iis mirabilem Arethusam: fons est, in quo visuntur iacta in Alpheum amnem, vt diximus, Peloponnesiaco littori infusum: vnde ille creditur non se cōsociare pelago, sed subter maria terrasque depressus, huc agere alueum, atque hic se rursus extollere. Inter Pachynū & Lilybæum Acragas est, Heraclea, & Thermæ. Inter Lilybæum & Pelorida Panormus, & Hymera. Interius verò Leontini, Centuripinum, & Hybla, aliæque complures. Famam habet ob Cereris templum Enna, præcipua. Montium Eryx maximè memoratur ob delubrum Veneris ab Ænea conditum. Et Ætna quæ Cyclopa olim tulit, nūc assiduis ignibus flagrat.

De aninibus Hymera referendus, quia in media admodum ortus, in diuersa decurrit, scindensq; eā vtrinq; , alio ore in Libycum, alio in Thuscum mare deuenit. Circa Siciliā in Siculo freto est Ææe, quam Calypso habitasse dicitur, Africam versus Gaulos, Melita, Cosura, propius Italiam Galata, & illæ septem quas Æoli appellant, Osteodes, Lipara, Didyme, Phœnicusa, Ericusa, Hieria, & Strongyle, vt Ætna perpetuo flagrant igne. At Pithecusa, Leucothea, Ænaria, Sinonia, Capreæ, Prochyta, Pontig, Pandataria, Phytonia, Parmaria, Italico lateri citra Tiberina ostia obiacet. Vltrā aliquot sunt parue, Dianiu, Iginu, Carbania, Vrigo, Ilua, Capraria. Duæ grandes, fretoque diuisæ Etrusco, quarum Corsica littori propior inter latera tenuis & longa, præterquam vbi Aleria, & Marianæ coloniæ sunt, à Barbaris colitur.

Sardinia Africum pelagus attingens, nisi quod in Occidentem quàm in Orientem angustius spectat, par & quadrata vndique, & nusquam non aliquanto spaciosior quàm vbi latissima est Corsica. Cæterum fertilis, & soli quàm cœli melioris, atque vt fœcunda, ita penè pestilens. In ea antiquissimi populorum sunt Ilienſes. Vrbium antiquissimæ Calatis, & Sulchi. At in Gallia, quas referre conueniat, solæ sunt Stœchades, ab ora Ligurū ad Massiliam vsq; dispersæ. Baleares in Hispania contra Tarraconensia littora sitæ, nō longè inter se distāt, & ex spacio suo cognominibus acceptis, maiores minoresq; perhibentur. Castella sunt in minoribus Iamno, & Mago: in maioribus Palma, & Polentia coloniæ. Ebusos è regione promontorij, quod in Sucronensī sinu Ferrariā vocāt, eodē nomine urbem habet, frumētis tantū nō fœcunda, ad alia largior, & omniū animalium quæ nocēt, adedò expers, vt nec ea quidē quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si inuecta sunt, sustineat. Contra est Colubraria, cuius meminisse succurrit, quod cū scateat multo ac malefico genere serpentum, & sit idē inhabitabilis, tamē ingressis eā, intra id spacium, quod Ebusitana humo circumſignauerunt, sine pernicie tuta est; iisdem illis serpentibus, qui solēt obuios appetere, aspectum eius pulueris, aliudue, procul, & cum pauore fugientibus.

48
POMPONII MELAE
DE SITV ORBIS
LIBER TERTIVS.

Extima Hispaniæ littora. Cap. I.

ICTA est ora nostri maris, dictæ Insulæ quas amplectitur, restat ille circuitus, quem (vt initio diximus) cingit Oceanus, ingens & infinitum pelagus, & magnis aestibus concitum (ita enim motus eius appellant) modò inundat campos, modò latè nudat, ac refugit, nec ad alios aliosq; inuicē, neq; alternis accessibus nunc in hos, nūc in illos impetu versum: sed vbi in omnia littora, quāuis diuersa, terrarum, insularumq; ex medio pariter effusum est, rursus ab illis colligitur in medium, & in semetipsum redit, tanta vi semper immissum, vt vasta etiam flumina retroagat; & aut terrestria deprehendat animalia, aut marina destituat: neque adhuc satis cognitum est, anhelitu ne suo id mundus efficiat, retractamq; cum spiritu regerat vndam vndique, si (vt doctionibus placet) viuum animal est: an sint depressi aliqui specus, quò reciproca maria residant, atque inde se rursus exuberantia attollant: an luna causas tantis meatibus præbeat, ad ortus certè eius occasusq; variantur, neque eodem assidue tempore, sed vt illa surgit ac demergitur, ita recedere atque aduentare comperimus. Huc egressos, sequentesq; ea quæ exeuntibus dextra sunt, æquor Atlanticum, & ora Bæticæ frōtis excipit, quæ nisi quod semel iterumque paululum in semet abducitur, vsque ad flumen Anam pene recta est: Turduli & Bastuli habitāt. In proximo sinu portus est quem Gaditanum, & lucus quem Oleastrum appellant. Tum castellum Eboræ in littore, & procul à littore Asta colonia, extrà Iunonis ara, templumq; est. In ipso mari monumētum Geryonis, scopulo magis, quàm insulæ impositum. Bætis ex Tarraconensi regione demis-

demissus, per hanc ferè mediam diu, sicut nascitur, vno amne decurrit: pòst vbi non longè à mari grandem lacum facit, quasi ex vno fonte geminus exoritur: quantusq; simplici alueo venerat, tantus singulis effluit. Tum sinus alter, vsque ad finem prouinciæ inflectitur, eumq; parua opida Olitingi, Onoba contingunt. At Lusitania trans Anam, quà mare Atlanticum spectat, primùm ingenti impetu in altum abit, deinde resistit, ac se magis etiam quàm Baetica abducit: quà prominet, bis in semet recepto mari, in tria promontoria dispergitur. Anæ proximum, quia lata sede procurrens, paulatim se ac sua latera fastigat, Cuneus *ager* dicitur: sequens Sacrum vocant: Magnum quod vltius est. In Cuneo sunt Mirtylis, Balsa, Ossonoba. In Sacro Lacobriga, & portus Annibalis: In Magno Eborā. Sinus interfunt: & est in proximo Salacia: In altero Olyssippo, & Tagi ostium, amnis aurum gemmasq; generātis. Ab iis promontoriis ad illam partem, quæ recessit ingens flexus aperitur. In eoq; sunt Turduli veteres, Turdulorumq; opida: amnes autem Mondā in medium ferè vltimi promontorij latus effluēs, & radices eiusdem abluens Durius. Frons illa aliquandiu rectam ripam habet, deinde modico flexu accepto, mox paulum eminet: tum reducta iterum, iterumq; recto margine iacens, ad promontorium, quod Celticum vocamus, extenditur: totam Celtici colunt, sed à Durio ad flexum Gronij: fluuntq; per eos Auo, Celandus, Nebis, Minius, & cui obliuionis cognōmē est, Limia: Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus recipit fluuios, Iernam & Viam. Partem, quæ prominet, Præsamarci habitant: perq; eos Tamaris & Sars, flumina non longè orta decurrunt. Tamaris secundum Arotebrarum portum: Sars iuxta turrem Augusti titulo memorabilem: cætera super Tamarici, Neriijq; incolunt in eo tractu vltimi. Haftenus enim ad Occidentem versa littora pertinent: deinde ad Septentriones toto latere terra conuertitur à Celtico promontorio ad Scythicum vsque. Hinc perpetua cius ora, nisi vbi modici recessus, ac parua promontoria sunt, ad Cantabros penè recta est. In ea primùm Artabri sunt, etiam nunc Celticæ gētis: deinde Astures. In Ar-

tabris sinus ore angusto admissum mare non angusto ambitu excipiens Adrobicum urbem, & quatuor amnium ostia incingit: duo etiam inter accolentes ignobilia sunt: per alia duo Mearus exit, & Narius ad Libuncam. In Asturū littore Nœga est opidum, & tres aræ, quas Sestianas vocant, in peninsula sedet, & sunt Augusti nomine sacræ, illustrantq; terras antè ignobiles. At ab eo flumine, quod Saliam vocat, incipiunt oræ paulatim recedere, & latæ adhuc Hispaniæ magis magisque spacia contrahere, usque adeò semet terris angustantibus, ut earum spacium inter duo maria dimidio minus sit quàm Galliam tangunt, quàm ubi ad Occidentem littus exporrigunt. Tractum Cantabri & Varduli tenent. Cantabrorum aliquot populi, amnesq; sunt, sed quorū nomina nostro ore concipi nequeant: per eosdem & Salenos, Saurium: per Autrigones & Origeuiones quosdam Nesua descendit: Deua Tritium Tobolicum attingit: deinde Iturissam & Easonē Magrada. Varduli vna gens, hinc ad Pyrenæi iugi promontorium pertinens, claudit Hispanias.

Extima Galliarum ora. CAP. II.

SEquitur Galliæ latus alterum, cuius ora primò nihil progressa in altum, mox tantundem penè in pelagus excedens, quantum retro Hispania abscesserat, Cantabricis sit aduersa terris, & grandi circuitu inflexa, ad Occidentem littus aduertit. Tunc ad Septentriones conuersa, iterum longo rectoq; tractu ad ripas Rheni amnis expanditur. Terra est frumenti præcipuè, & pabuli ferax, & amœna lucis immanibus. quicquid ex satis frigoris impatiens est, ager nec ubique alit, & noxio genere animalium minimè frequens. Gentes superbæ, superstitiosæ, aliquando etiam immanes adeò, ut hominem optimam, & gratissimam diis victimam crederent: manent vestigia feritatis iam abolitæ, atque ut ab humanis cædibus temperant, ita nihilominus ubi deuotos altaribus ad mouere, delibant: habet tamen & facundiam suam magistrisq; sapientiæ Druidas. Hi terræ, mundi q; magnitudinem, & formam, motus cœli & syderum,

ac quid dii velint, scire profitentur: docent multa nobilissimos
 gētis clām & diu vicenis annis in specu, aut in abditis saltibus,
 Vnum ex iis quæ præcipiunt, in vulgus effluit, videlicet, vt fo-
 rent ad bella meliores: æternas esse animas, vitamq; alteram ad
 Mānes. Itaque cum mortuis cremant ac defodiunt apta viuen-
 tibus olim: negociorum ratio etiam & exactio crediti differe-
 batur ad inferos. Erantq; qui se in rogos suorum, velut vnā
 victuri libenter immitterent. Regio quam incolunt omnis co-
 mata Gallia: Populorum tria summa nomina sunt, terminan-
 turq; fluuiis ingētibus. Nam à Pyrenæo ad Garumnā, Aquit-
 ania: ab eo ad Sequanam, Celtæ: inde ad Rhenum pertinent.
 Belgæ. Aquitanorum clarissimi sunt, Ausci: Celtarum Hedui:
 Belgarum Treueri: vrbesq; opulentissimæ, in Treueris Augu-
 sta: in Heduis, Augustodunum: in Auscis, Elusaberris. Garum-
 na ex Pyrenæo monte delapsus, nisi cū hyberno imbre aut
 solutis niuib; intumuit, diu vadofus, & vix nauigabilis fertur.
 At vbi obuius Oceani exæstuantis accessibus adauctus est, iis-
 demq; retrō remeantibus, suas illiusq; aquas agit, aliquantum
 plenior, & quantomagis procedit, eò latior fit, ad postremum
 magni freti similis, nec maiora tantum nauigia tolerat, verū
 etiam more pelagi sæuiantis exsurgens, iactat nauigantes, atro-
 citer vtique, si aliò ventus, aliò vnda præcipitat. In eo est insula
 Antros nomine, quam pendere & attolli aquis incrementibus
 ideò incolæ existimant, quia cū videantur editiora quīs ob-
 iacet, vbi se fluctus impleuit, illa operit, hæc vt prius tantum
 ambitur: & quòd ea quibus ante ripæ collectæ; ne cernerentur
 obstiterant, tunc velut ex loco superiore perspicua sunt. A Ga-
 rumnæ exitulatus illud incipit terræ procurrētis in pelagus, &
 ora Cantabricis aduersa littoribus, aliis aliisque populis media
 eius habitantibus, ab Santonibus ad Osismos vsq; deflexa. Ab
 illisenim iterum ad Septétriones frons littorum respicit, per-
 tinentq; ad vltimos Gallicarum gentium Morinos, nec portu,
 quem Gessoriacum vocant, quidquam habent notius. Rhenus
 ab Alpibus decidens, propè à capite duos lacus efficit, Vene-
 tum & Acronium. Mox diu solidus, & certo alueo lapsus, haud

procul à mari huc & illuc dispergitur, sed ad sinistram amnis-
etiam tum & donec effluat Rhenus, ad dexteram primò angu-
stus & sui similis: post ripis longè ac latè recedentibus, iam non
amnis, sed ingens lacus, vbi campos impleuit, Fleuo dicitur,
eiusdemque nominis insulam amplexus, fit iterum artior, ite-
rumque fluuius emittitur.

Germania. CAP. III.

Germania hinc ripæ eius vsque ad Alpes, à Meridie ipsi
Alpibus: ab Oriente Sarmaticarum confinio gentiū: quā
Septentrionem spectat, Oceani littore obducta est. Qui habi-
tant, immanes sunt animis atque corporibus, & ad insitam
feritatem vastè vtræque exercent, bellando animos, corpora ad
cōsuetudines laborum: maximo frigore nudi agunt antequam
puerēs sint, & lōgissima apud eos pueritia est: viri sagis velan-
tur, aut libris arborum, quamuis sæuia hyeme, nandi non pa-
tientia tantum illis, studium etiam est: bella cum finitimis ge-
runt, causas eorum ex libidine accersunt, neque imperitandi
prolatandique quæ possident (nam ne illa quidem enixè co-
lunt) sed vt circa ipsos quæ iacent vasta sint. Ius in viribus ha-
bent, adeò vt ne latrocinij quidem pudeat, tantum hospitibus
boni, mitesque supplicibus: victu ita asperi inculti que, vt cruda
etiam carne vescantur, aut recenti, aut cum rigentem in ipsis
pecudum ferarumque coriis, manibus pedibusque subigendo,
renouarunt. Terra ipsa multis impedita fluminibus, multis
montibus aspera, & magna ex parte siluis ac paludibus inuia.
Paludum Suevia, Mœsia, & Meliagum maximæ. Siluarum
Hercynia, & aliquot sunt quæ nomen habent, sed illa dierum
sexaginta iter occupans, vt maior aliis, ita & notior. Montium
altissimi Taurus, & Rhetico, nisi quorum nomina vix est elo-
qui ore Romano. Amnium in alias gentes exeuntium Danu-
bius, & Rhodanus: in Rhenum Mœnis & Lupia: in Oceanum
Amisus, Visurgis, & Albis clarissimi. Super Albin Codanus in-
gens sinus magnis paruisque insulis refertus est: hac re mare
quod gremio littorū accipitur, nusquā latè patet, nec vsquam
mari

mati simile, verum aquis passim interfluentibus ac sæpe transgressis, vagum atque diffusum facie amnium spargitur, quâ lit-tora attingit, ripis contentum insularum non longè distanti-bus, & vbiq; penè tantundem, vt angustum & par freto, cur-uansq; subinde se, longo supercilio inflexum est. In eo sunt Cimbri, & Teutoni: vltra vltimi Germaniæ Hermiones.

Sarmatia. CAP. IIII.

Sarmatia intus quàm ad mare latior, ab iis quæ sequuntur Visula amne discreta, qua retrò abit vsque ad Istrum flumen immittitur: gens habitu armisq; Parthicæ proxima, verum vt cœli asperioris, ita ingenij, non se vrbibus tenet, & ne statis quidem sedibus, vt inuitauere pabula, vt cedens & sequês ho-stis exigit, ita res opeq; secum trahens. semper castra habitat, bellatrix, libera, indomita, & vsque eò immanis atque atrox, vt foemina etiam cum viris bella ineant: atque vt habiles sint, natis statim dextra aduritùr mamma, vt inde expedita in ictus manu, quæ egeritur, virile fiat pectus: arcus tendere, equitare, venari, puellaria pensa sunt: ferire hostem adultarum stipen-dium est, adeò vt non percussisse, pro flagitio habeatur, sitq; eis poenæ virginitas.

Scythia. CAP. V.

INde Asiæ confinia, nisi vbi perpetuè hyemes sedent, & into-lerabilis rigor, Scythici populi incolunt, ferè omnes etiam in vnum Sagæ appellati. In Asiarico littore primi Hyperborei super Aquilonem Rhipæosq; montes sub ipso syderum car-dine iacent, vbi Sol non quotidie, vt nobis, sed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demù occidit, & ideo sex men-sibus dies, & totidem aliis nox vsque continua est. Terra au-gusta, aprica, per se fertilis, cultores iustissimi, & diutiùs quàm vlli mortalium & beatiùs viuunt. Quippe festo semper ocio lati non bella nouere, non iurgia: sacris operari, maxime Apol-linis, quorum primitias Delon misisse initio per virgines suas, deinde per populos subinde tradentes vltioribus, moremq;

eum diu, & donec vitio gentium temeratus est, seruasse referuntur. Habitant lucos syluasq;, & vbi eos viuendi satietas, magisq; tædium cepit, hilares redimiti fertis semet ipsi in pelagus ex certa rupe præcipientes dant. Id eis funus eximium est. Mare Caspium vt angustò, ita lógo etiam freto primùm terras, quasi fluuius, irrupit: atque vbi rectò alueo influxit, in tres sinus diffunditur, contra os ipsum in Hyrcanum, ad sinistram in Scythicum, ad dexteram in eum quem propriè & totius nomine Caspium appellant, omnè atrox, sæuum, sine portibus, procel-
lis vndique expositum, ac beluis magis quàm cætera refertum: & ideo minus nauigabile. Ad introeuntium dextram Scythæ Nomades freti littoribus insident. Intus sunt ad Caspium sinum Caspij, & Amazones, sed quas Sauromatidas appellant: ad Hyrcanum Albani, & Moschi, & Hyrcani: in Scythico Amardi, & Pasici, etiam ad fretum Derbices. Multi in eo sinu magni, paruiq; amnes fluunt: sed qui famam habent, ex Cerauniis montibus vno alueo descendit, duobus exit in Caspium Rha. Araxes Tauri latere demissus, quo ad campos Armeniæ secat, labitur placidus & silens, neque in vtram partem eat, quàm intuearis, manifestum: cùm in asperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus pressus, & quanto angustior, tanto magis pernix, frangit se subinde ad opposita cautium, atque ob id ingenti cum murmure, sonansq; deuoluitur ad eò citus, vt quà ex præcipiti casurus est, in subiectam non declinet statim vndam, sed vltra quàm canalem habet, euehat, plus iugeris spacio sublimis, & aquis pendentibus semetipsum sine alueo ferens: deinde vbi incuruus, arcuatoq; amne descendit, fit tranquillus iterumque per campos tacitus, & vix fluens in id littus elabitur. Cyrus & Cambyfes ex radicibus Coraxici montis vicinis *fontibus* editi, & in diuersa abeunt: perq; Iberas, & Hyrcanos diu & multum distantibus alueis defluunt: pòst non longè à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum vno ore, perueniunt. Iaxartes, & Oxos per deserta Scythiæ ex Sogdianorum regionibus in Scythicum exeunt: ille suo fonte grandis, hic incurfu aliorum grandior, & aliquandiu ad Occasum ab Oriente currens, iuxta

Dahas.

Dahas primùm inflectitur: cursuq; ad Septemtrionem cōuerso, inter Amardos & Pæficas os aperit, Syluæ, alia quoq; dira animalia, verùm & Tigres ferunt, vtique Hyrcaniæ saxum ferarū genus, & vsque eò pernix, vt illis longè quoque progressum equitem consequi, nec tantum semel, sed aliquoties etiā cursu, vnde cœperit, subinde repetito, solitum, & facile fit. Causa ex eo est, quòd vbi ille interceptos earum catulos citus cœpit auertere, rabiem appropinquantium frustraturus, altu vnum de pluribus omittit: hæ proiecta accipiunt, & ad cubilia sua referunt, rursumq; & sapius remeant, atque idem efficiunt, donec ad frequentiora, quàm adire audeant, profugus raptor euadat. Vltra Caspium sinum quidnam esset, ambiguū aliquandiu fuit: idémne Oceanus, an tellus infesta frigoribus sine ambitu, ac sine fine proiecta. Sed præter Physicos, Homerumque qui vniuersum orbem mari circumfusus esse dixerunt; Cornelius Nepos, vt recentior auctoritate, sic certior, tradit: testem autem rei Qu. Metellum Celerem adiicit, eumque ita retulisse commemorat: Cùm Galliis Proconsul præfesset, Indos quosdam à Rege Sueuorum dono sibi datos. Vnde in eas terras deuenissent requirendo, cognosse, vi tempestatū ex Indicis equoribus abreptos, emensotq; quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exiisse. Restat ergo pelagus, sed reliqua lateris eiusdem assiduo gelu durantur, & ideo deserta sunt.

Hispania & Septemtriones insula.

CAP. VI.

His oris, quas angulo Baeticæ hucusque perstrinximus, multæ ignobiles Insulæ & sine nominibus etiam adiacēt: sed earum quas præterire non libeat, Gades fretum attingit, eaq; à continenti angusto spacio, & veluti flumine abscissa, quā terris propior est, pance rectam ripam agit: quā Oceanum spectat, duobus promontoriis euecta in altum, medium litus abducit, & fert in altero cornu eiusdem nominis urbem opulentam: in altero templum Ægyptij Herculis, conditoribus, religione, vetustate, opibus illustre. Tyrij condidere: cur sanctum sit,

fit, ossa eius ibi sita efficiunt: *annorum quæis manet numerus*, ab Iliaca tempestate principia sunt: opes tempus aluit. In Lusitania Erytheia, quam Geryone habitatam accepimus, aliæq; sine certis nominibus. ad eò agri fertiles, ut cum semel sata frumenta sint, subinde recidiuis seminibus segete nouantibus, septem minimum, interim plures etiam menses ferant. In Celticis aliquot sunt, quas quia plumbo abundant, vno omnes nomine Cassiterides appellant. Sena in Britannico mari Osismicis aduersa littoribus, Gallici numinis oraculo insignis est, cuius antistites perpetua virginitate sanctæ, numero nouem esse traduntur, Galli Senas vocant, putantque ingeniis singularibus præditas, maria ac ventos concitare carminibus, seque in quæ velint animalia vertere; sanare quæ apud alios insanabilia sunt; scire ventura & prædicere, sed non nisi dedita nauigantibus, & in id tantum ut se consulerent profectis. Britannia qualis sit, qualesque progeneret, mox certiora & magis explorata dicentur. Quippe tam diu clausam aperit ecce Principum maximus, nec indomitum modò ante se, verum ignotarum quoque gentium victor: qui propriarum rerum fidem ut bello affectauit, ita triumpho declaraturus portat. Ceterum ut adhuc habuimus, inter Septemtrionem Occidentemque profecta, grandi angulo Rheni ostia prospicit, deinde obliqua retrò latera abstrahit, altero Galliam, altero Germaniam spectans, tum rursus perpetuo margine directi litoris ab tergo abducta, iterum se in diuersos angulos cuneat triquetra, & Siciliæ maximè similis, plana, ingens, fecunda, verum iis quæ pecora, quam homines benignius alant. Fert nemora, saltus, ac prægrandia flumina alternis moribus modò in pelagus, modò retrò fluentia, & quædam gemmas margaritasque generantia. Fert populos Regesque populorum; sed sunt inculti omnes, atque ut longius à continenti absint, ita aliarum opum ignari magis, tantum pecore ac finibus dices, incertum ob decorem, an quid aliud, vltro corpora infecti. Causas autem bellorum ex libidine contrahunt, ac se frequenter inuicem infestant, maximè imperitandi cupidine studioque ea prolatandi, quæ possident. Dimicant non equitatem.

equitatu modò, aut pedite, verùm & bigis & curribus, Gallicè armati. Couinos vocât, quorum falcatis axibus vtuntur. Super Britanniam Iuerna est, pæne par spacio, sed vtrinque æqualis, tractu litorum oblonga, cœli ad maturanda semina iniqui, verùm adeò luxuriosa herbis, non lætis modò, sed etiam dulcibus, vt se exigua parte diei pecora impleant: & nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta dissiliant. Cultores eius inconditi sunt, & omnium virtutum ignari, pietatis admodum expertes. Tringinta sunt Orchades angustis inter se diductæ spaciis. Septem Hemodes contra Germaniam proiectæ in illo sinu, quem Codanum diximus. Ex iis Codanonia, quam adhuc Teutoni tenent, vt magnitudine alias, ita fœcunditate antestat. Quæ Sarmatis aduersa sunt ob alternos accessus, recursusq; pelagi, & quòd spacia queis distant, modò operiuntur vndis, modò nuda sunt, aliàs insulæ videntur, aliàs vna & continens terra. In his esse Oonas, qui ouis auium palustrium & auenis tantum alantur: esse equinis pedibus Hippodas, & Otomegalos, quibus magnæ aures, & ad ambiendum corpus omne patulæ, nudis alioqui pro veste sint, præterquàm quòd fabulis traditur, auctores etiã, quos sequi non pigeat, inuenio. Thule Belgarum littori opposita est, Graiis & nostris celebrata carminibus: In ea quòd Sol longè occasurus exsurgit, breues utique noctes sunt, sed per hyemem sic ut alibi obscuræ, æstate lucidæ, quòd per id tempus iam se altius euehens, quanquàm ipse non cernatur, vicino tamen splendore proxima illustrat: per solstitium verò nullæ, quòd tum iam manifestior non fulgorè modò, sed sui quoq; partem maximam ostentat. Talca in Caspio mari sine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: sed vicini populi quæ gignuntur attingere nefas, & pro sacrilegio habent, diis parata existimantes, diisque seruanda. Aliquot & illis oris, quas desertas diximus, æquæ desertæ adiacent, quas sine propriis nominibus Scythicas vocant. Ab iis in Eoum mare cursus inflectitur, inq; ora terræ spectatis Orientem pertinet. Hæc à Scythico promontorio apposita, primum omnis ob niues est inuia: deinde ob immanitatem habitantium inculta. Scythæ sunt Androphagi, & Sage, distincti regione,

H.

quia

quia feris scatet, inhabitabili. Vasta deinde iterum loca belluæ infestant, vsq; ad montem mari imminentē, nomine Thabin. Longè ab eo Taurus attollitur. Seres interfunt, genus plenum iustitiæ ex commercio, quod rebus in solitudine relictis, absens peragit, notissimum.

India. CAP. VII.

INDIA non Eoo tantum apposita pelago, sed & ei quod ad Meridiem spectas Indicum diximus, & hinc Tauri iugis, ab Occidente Indo finita, tantum spacium littoris occupat, quantum per sexaginta dies noctesq; velificantibus cursus est: ita multum à nostris abducta regionibus, ut in aliqua parte eius neuter Septemtrio appareat, aliterq; quam in aliis oris, umbræ rerum ad Meridiem iaceant. Cæterum fertilis, & vario genere hominum, aliorumq; animalium scatet. Alit formicas non minores maximis canibus, quas more Gryphorum, aurum penitus egestum cum summa perniciæ attingetium custodire commemorant. Immanes & serpentes aliqui ut Elephantes morfu atque ambitu corporis conficiat. Tam pinguis alicubi, & tam feracis soli, ut in eo mella frondibus defluant, lanas sylvæ ferant, arundinum fissa internodia veluti nauiculæ binos, & quædam ternos etiam vehant. Cultorum habitus, moresq; dissimiles. Lino alij vestiuntur aut lanis, quas diximus; alij ferarum aviumq; pelibus; pars nudi agunt; pars tantum obscœna velati; alij humiles paruiq; alij ita proceri & corpore ingentes, ut Elephatis etiam, & ibi maximis, sicut nos equis, facile atque habiliter utantur. Quidam nullum animal occidere, nulla carne vesci optimum existimant: Quosdam tantum pisces alunt: Quidam proximos parentesque priusquam annis aut ægritudine in maciem eant, velut hostias cædunt: cætorumq; visceribus epulari fas & maxime pium est. Alij ubi senectus aut morbus incessit, procul à cæteris abeunt, mortemque in solitudine nihil anxij expectant: prudentiores eis, quibus ars, studiumq; sapientiæ contingit, non expectant eam, sed ingerendo semet ignibus, læti & cum gloria accersunt. Urbium quas incolunt (sunt autem plurimæ) Nyssa est

est clarissima, & maxima: Montium Meros Ioui facer: *famam hinc præcipuam habent, quòd in illa genitum; in huius specu Liberum arbitrantur esse nutritum: vnde Græcis auctoribus, vt femori Iouis insutum dicerent, aut materia ingessit, aut error.* Oras tenent ab Indo ad Gangem Palibotri, à Gange ad Iolida, (nisi vbi magis, quàm vt habitetur, exæstuat) atræ gentes, & quodammodo Æthiopes. Ab Iolide ad Cudū recta sunt litora, nudiq; populi, & marinis opibus affatim dites. Tabis promontorium est quod Taurus attollit. Colis alterius partis angulus, initiumq; lateris ad meridiem versi, Gâges & Indus amnes, ille multis fontibus in Hemodo Indiæ monte conceptus, simul vnum alueum fecit, fit omnium maximus, & alicubi latius, quâdo angustissimè fluit, decem milia passuum patens, in septem ora dispergitur: Indus ex monte Paropamisso exortus, & alia quidem flumina admittit: sed clarissima Cophé, Acesinem, Hydaspem, conceptamq; pluribus alueis vndam lato spacio trahit. Hinc penè Gangem magnitudine exæquat. Pòst vbi aliquot sepe magnis flexibus cingit iugum, ingens iterū, rectus, solidusq; descendit, donec ad læuam dextramq; se diducens, duobus ostiis lōgè distātib; exeat. Ad Tabin insula est Chryse; ad Gangē Argyre: altera aurei soli (ita veteres tradidere) altera argētei, atq; ita, vt maximè videtur, aut ex re nomē; aut ex vocabulo ficta fabula est. Taprobane, aut grādis admodum insula; aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur, sed quia habitatur, nec quisquam circum eam isse traditur, propè verū est. Cōtrā Indi illa ostia sunt, quæ vocāt Solis, adeò inhabitabilia, vt ingressos vis circumfusi aëris exanimet confestim: & inter ipsa ostia Patalene, regio ob æstus intolerabiles alicubi cultoribus egēs. Inde ad principia Rubri maris pertinens, inuia, atque deserta humus, & cineri magis quàm pulueri similis. Ideoque per eam rara, & non grandia flumina emanant, quorum Tuberonē & Arusacē, notissima accepimus, Rubrū mare Græci, siue quia eius coloris est, siue quia ibi Erythras regnavit, *Ἐρυθρὰν θάλασσαν* appellant: procellosum, asperū, profundū, & magnorum animalium magis quàm cetera capax, primò recedenteis

oras æqualiter impellit : & vt non intret interiùs , aliquantum patens sinus erat. Sed quas ripas inflexerat, bis irrumpit, duosq; iterum sinus aperit: Persicus vocatur dictis regionibus propior: Arabicus, vltior.

Sinus Persicus. CAP. VIII.

Persicus, qua mare accipit, vtrinq; rectis lateribus grãde ostiũ quasi ceruice complectitur : deinde terris in omnẽ partem vastẽ, & æqua portione cedentibus, magno littorum orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Arabici, & os artius, & latitudo minor est, maior aliquanto recessus, & multo magis lõga latera. Init penitus, introrsusq;, dum Ægyptũ pãne, & montem Arabiæ Casium attingit, quodã fastigio, minus ac minus latus, & quò magis penetrat angustior. Ab iis quæ diximus: ad sinum Persicum, nisi vbi Chelonophagi morantur, deserta sunt. In ipso Carmani nauigantium dextera positi, sine veste ac fruge, sine pecore ac sedibus, pisciũ cute se velant, carne vescuntur, præter capita toto corpore hirsuti. Interiora Gedrosi, dehinc Persæ habitât. Cethis per Carmanios: suprã Andanis, & Corios effluunt. In parte quæ pelagi ostio aduersa est, Babyloniorum fines, Chaldæorumq; sunt, & duo clari amnes, Tigris Persidi propior, vltior Euphrates. Tigris vt natus est, ita descendens vsque ad littora permeat : Euphrates immani ore aperto, non exit tantũ vnde oritur, sed & vastẽ quoque decidit, nec secat continuò agros, sed latẽ diffusus in stagna, diuq; sedẽtibus aquis, & sine alueo patulis piger, pòst vbi marginẽ rupit, verẽ fluuius est, acceptisq; ripis celer, & fremens, per Armenios & Cappadocas Occidẽtem petit, ni Taurus obftet, in nostra maria vêturus, Inde ad Meridiẽ auertitur, & primũ Syros, tum Arabas ingressus, non perdurat in pelagus, verũ ingens modò & nauigabilis, in pertenuis riuos dispeffus emoritur, & nusquã manifesto exitu effluit, vt alij amnes, sed deficit. Alterum latus ambit plaga, quæ inter vtrumq; pelagus excurrit. Arabia dicitur, cognomine Eudemon, angusta, verũ cinnami & thuris, aliorumq; odorum maximẽ ferax. Maiorẽ Sabæ tenet partem: ostio proximã & Carmanis contrariã Macæ: quæ

iqua inter ostia ostenditur; silua cautesq; exasperant: aliquot
sunt in medio insule sitæ: Ogyris, quod in ca Erythre regis mo-
numentum est; magis clara, quam cætera. *Sinus Arabicus* CAP. XI. *A. stragelanda*

Alterum sinum vndiq; Arabes incingunt: ab ea parte quæ
introeuntibus dextera est, vrbes sunt Carræ, & Arabia, &
Gandamus. In altera ab intimo angulo prima Beronice inter
Hærbopoliticum, & Scrobilû. Deinde inter promontoria Mo-
ronenon, & Coloca, Philoteris, & Ptolemæis. Vltrà Arsinoe, &
alia Beronice. Tum sylua quæ hebenum, odoresq; generat, &
manu factus amnis; ideoq; referendus, quod ex Nili aluco Dio-
ryge abductus; extra sinû verum inflexus, & non Rubri maris
pars, bestiis infesta, ideoq; deserta est: partē Candæi habitant,
hi quos ex facto, quia serpentibus vescuntur, Ophiophagos vo-
cât. Fuere interius Pygmæi, minutum genus, & quod pro fatis
frugibus contra grues dimicâdo defecit: sunt multa volucrum,
multa serpentum genera. De serpentibus memorâdi maximè,
quos paruos admodum, & veneni præsentis certo anni tempo-
re ex limo concretarû paludum emergere, in magno examine
volantes Ægyptû tédere, atq; in ipso introitu finium ab auibus,
quas Ibidas appellant, aduerso agmine excipi, pugnaq; confici,
traditum est. De volucribus præcipuè referenda Phoenix; sem-
per vnica; non enim coitû cœcipitur, partûue generatur: sed vbi
quingentorû annorû æuo perpétua durauit, super exaggeratam
variis odoribus struê sibi ipsa incubat, soluiturq;: deinde putre-
scientium membrorum tabe cœcrescens, ipsa se concipit, atque
ex se rursus renascitur: cû adoleuit, ossa pristini corporis inclu-
sa myrrha Ægyptum exportat, atq; in urbem, quâ Solis appel-
lant, fragratibus nardo bustis inferês, memorando funere con-
secrat. Ipsum promontoriû, quo id mare clauditur, Ceras Au-
stri, vltra inuium est.

Æthiopia. CAP. XII. *A. stragelanda*

AEthiopes vltrà sedent, Meroën habent, terram quam Ni-
lus primò ambitu amplexus, insulam facit: pars quia vitæ
spacium dimidio ferè quàm nos longius, agunt, Macrobij: pars
quia

quia ex Ægypto aduenere, dicti Automolę, pulchri forma, equi corporis: parumque veneratiores, veluti optimarum alumni virtutum. In illis mos est, cui potissimum pareant, specie ac viribus legere. Apud hos plus auri, quam æris est, ideo quod minus est, preciosius censent. Ære exornantur, auro vincula fontium fabricāt. Est locus apparatus epulis semper refertus, & quibuslibet vesci volentibus licet, ἡλίου φαεινέων appellant, & quæ passim apposita sunt, affirmāt innasci subinde diuinitus. Est lacus quo perfusa corpora quasi vncta pernitent, bibitur idem, adeo est liquidus, & ad sustinenda quæ incidunt, aut immittuntur infirmus, vt folia etiam proximis decisa frondibus, non in tantia ferat, sed pessum & penitus accipiat. Sunt & sæuissime feræ omni colore varij Lycaones, & quales accepimus Sphyn-gas. Sunt miræ anes cornutæ Tragopanes, & equinis auribus Pegasi. Ceterum oras ad Corum sequentibus nihil memorabile occurrit: vasta omnia vastis præcisa mōtibus, ripæ potius sunt quam littora. Inde ingens & sine cultoribus tractus: dubiū aliquandiu fuit, essetne vltra pelagus: caperetne terra circuitum, an exusta æstu sine fine. Africa se extenderet: verum & Hanno Carthaginēsis exploratum missus à suis, cum per Oceani ostia exisset, magnam partem eius circumuectus, non se mari, sed cōmeatu defecisse *commentario* retulerat: & Eudoxus quidam auorum nostrorum temporibus, cum Lathyrum regē Alexandrię profugeret, Arabico sinu egressus, per hoc pelagus (vt Ne-pos affirmat) Gades vsq; peruectus est, ideo eius oræ nota sunt aliqua. Sunt autem trans ea quæ modò deserta diximus, muti populi, & quibus pro eloquio nutus est; alij sine sono lingue; alij sine linguis; alij labris etiā cohærentibus, nisi quod sub naribus etiā fistula est, per quam bibere auenæ calamis: & quū incescit libido vescendi, grana singula frugum passim nascentiū absorbere dicuntur. Sunt quibus ante aduētum Eudoxi adeo ignotus ignis fuit, adeoque vsus mirum in modum placuit, vt amplecti etiam flammās, & ardentia sinu abdere, donec noceret, maximè libuerit. Super eos grandis littoris flexus grandem insulam includit, in qua tantum feminas esse narrant, toto corpore:

corpore hirsutas, & sine coitu marium suā sponte fecundas, adeo asperis efferisq; moribus, vt captæ contineri ne reluctentur, vix vinculis possint. hoc Hanno retulit, & quia detracta occisiscoria pertulerat, fides habita est. Ultra hūc sinum mons altus (vt Græci vocant) *θεῶν ὄχνημα*, perpetuis ignibus flagrat: ultra montem viret collis longo tractu longis littoribus obductus, vnde visuntur patētes magis campi, quā vt prospici possint, Panum, Satyrorumq;: hinc opinio ea fidem cepit, quod cum in his nihil culti sit, nullæ habitantium sedes, nulla vestigia, solitudo in diem vasta, & silentium vastius, nocte crebri ignes micant, & veluti castra latè iacentia, ostenduntur: Crepāt Cymbala & Tympana, audiunturq; tibiæ sonantes maius humanis. Tunc rursus Æthiopes, nec tam dites, vt hi quos diximus, nec ita corporibus similes, sed minores incultiq; sunt, & nomine Hesperio. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliqua parte credibile est, Nuluch ab incolis dicitur: & videri potest non alio nomine appellari, sed à Barbaro ore corruptus: alit & flumen. & minora quidem eiusdem tamen generis animalia gignens: aliis amnibus in Oceanum vergentibus, solus in mediam regionem ad Orientem abit, & quonam exeat, incertum est. Inde colligitur Nilū hoc fonte conceptū, actumq; aliquandiū per inuia, & idē ignotum, iterum se vbi ad Eoa processerit, ostendere. Ceterum spacio quo absconditur effici, vt hic aliō cedere, ille aliunde videatur exsurgere. Catoblepas non grandis fera, verū graue & pergrande caput agrē sustinens, atq; ob id in terram plurimū ore conuersa, apud hos gignitur: ob vim singularem magis etiam referenda, quod cum impetu morsuq; nihil vnquam sciat, oculos eius vidisse mortiferum. Contra eisdem sunt insulæ Gorgades, domus, vt aiūt, aliquando Gorgonū. Ipsæ terræ promōtorio, cui *ἐμπροσθεν* nomen est, finiuntur.

Atlantici maris Insule, & terminus. CAP. XIV.
INde incipit frōs illa, quæ in Occidentē vergēs mari Atlātico labitur. Primaci⁹ Æthiopes tenēt. Media nulli, nā aut exusta sūt, aut arenis obducta, aut infesta serpētibus. Exustis Insulæ ap-
 positæ

positæ sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas, dense confurgens, verum incisus vndiq; rupibus præceps, inuius, & quo magis surgit exilior, qui quodd altius quâ cõspici potest, vsq; in nubila erigitur, cœlû & sydera nõ tangere modò vertice, sed sustinere quoq; dictus est. Contrâ Fortunatę insulæ, abundant sua sponte genitis, & subinde aliis super aliis innascentibus nihil sollicitos alunt, beatiùs quàm alię vrbes ex-cultæ. Vna singulari duorum fontiu ingenio maximè insignis, alterum qui gustauere, risu soluuntur in mortem; ita affectis, re-medium est ex altero bibere. Ab eo tractu, quem feræ infestât, proximi sunt Himantopodes, inflexi lentis cruribus, quos ser-pere magis, quàm ingredi referunt. Deinde Pharusij, aliquâdo tendēte ad Hesperidas Hercule dites, nunc inculti, & nisi quodd pecore aluntur, admodû inopes. Hinc iam latiores agri, amœ-nique saltus: Terebintho arbore abundant. Nigritarum, Getu-lorumq; passim vagantium ne littora quidem infecunda sunt purpura, & murice efficacissimis ad tingendum, & vbique quæ tinxere clarissima. Reliqua est ora Mauritanie exterior, & in finem sui fastigantis se Africæ nouissimus angulus, iisdem opi-bus, sed minus diues. Cæterum solo etiam ditior, & adeo ferti-lis, vt frugum genera nõ cum ferantur modò benignissimè pro-creet, sed quædam profundat sponte nata. Hic Anteus regnasse dicitur, & signum ei fabulæ clarum prorsus ostenditur, collis modicus resupini hominis imagine iacentis, illius, vt incolæ fe-runt, tumulus: vnde vbi aliqua pars eruta est, solent imbres spargi, & donec effossa repleantur, deueniunt. Hominum pars filuas frequentât, minus quàm quos modò diximus vagi: pars in vrbibus habitant, quarum vt inter paruas opulentissima ha-bentur, procul à mari Silda, Volubilis, Prisciana: Propius autem Sala, & Lyxo flumini Iúxo proxima. Vltrà est Colonia, & fluuius Zilia: & vnde initium fecimus Ampelusia, in nostrû iam fretum vergens promontorium, Atlantici littoris, atque operis huius terminus.

INDEX

INDEX IN MELAM.

P. primum librum, S. secundum, T. tertium

*significat: at numerus capita
denotat.*

- A** Bdera S. ij. & vj. Egathes S. vij.
Abrotanū P. vij. Egiala S. vij.
Abſoros S. vij. Egion S. iij.
Abſyrtis S. vij. Eæ S. vij.
Abydos P. xix. Egos fl. S. ij.
Abydos vrbs P. xix. & Egipanes P. iij. & viij.
S. ij. Egina inf. S. vij.
Academia P. xvij. Egira S. iij.
Acanthos vrbs S. ij. Egyptij P. ij.
Acarmania S. iij. Egyptus P. ij.
Achaia T. vij. Enaria S. vij.
Achaia S. iij. Enos S. ij.
Achæi P. xxj. Eolis P. ij. & xvij.
Ἀχαιοὶ P. xvij. Enufa S. vij.
Achelous fl. S. iij. Eſtria S. vij.
Acherusia ſpecus P. xix. Eſculapij templū S.
Acherruſiam S. iij. iij.
Achillea S. vij. Ethiopes P. ij. & T. xj.
Achilles S. j. Ethiopia T. x.
Actra S. iij. & vij. Ethiopicū mare P. iij.
Acritas S. iij. Etna S. vij.
Acragas S. vij. Etolia S. iij.
Acroathon S. ij. Etolos S. iij.
Acrocorinthos S. iij. Africa P. l. & iij. & vij.
Acronium T. ij. Agathan S. v.
Actium S. iij. Agathyrsi S. j.
Adiabene P. xj. Aiakis ſepulchrum P.
Adramittio op. P. xvij. xvij.
Adria S. iij. Albani T. v.
Adriaticū mare P. iij. Albiganum S. iij.
Adrobicus, vrbs T. j. Albio S. v.
Eas fl. S. iij. Albis fl. T. iij.
Ægæum mare P. iij. & Alexander P. xij. & S.
Sj. iij.
- Alexandria P. ix.
Aleria S. vij.
Alicarnaffos P. xvj.
Allobrogi S. v.
Alone op. S. vj.
Alope S. iij.
Alopeconefum S. ij.
Aloros S. iij.
Alpes S. iij.
Alpheus fl. S. iij.
Alpheus amnis S. vij.
Alunum S. iij.
Amanus mons P. xij.
Amanoides promp. P.
xij.
Amardi T. v.
Amafis rex. P. ix.
Amazones P. ij. &
xvii & T. v.
Amazonici P. xxi.
Amazonum caſtra P.
xxj.
Ambracia S. iij.
Ambracius ſinus S. iij.
& vij.
Amiſus T. iij.
Ammonis oraculum
P. vij.
Ampelusia S. vj. & T. xj.
Ampelusia promont.
P. v.
Amphipolis S. ij.
Amphilochij S. iij.
Amphiarai fanū S. iij.
Ampſa.

- Ampsa castellum P.vj. Apollinis delubrum P.
 Ampsagæ P.vj. xv.
 Amyclæ S.ij. Apollinis fanum P. xvij.
 Amylon P.xxi. & S.ij.
 Anas fl. S.vj. Apollinis templum P.ix.
 Anaximander P. xvij. Apollonia P. viij. &
 Ancon S.iiij. S.ij. & ij.
 Ancona ibidem. Appuli S.iiij.
 Ancus fl. P.vj. Aquileia S.iiij.
 Anchialos S.ij. Aquitania T.ij.
 Andanis fl. T.vij. Aræ P. vij.
 Andromeda P.xj. Arabia P.ij. & x.
 Andros inf. P. xvij. Arabia vrbs T.ix.
 Andros S.vj. Arabes P.ij.
 Androphagi T.vj. Arabicus sinus T.ix.
 Anemurium promont. Arados P. xij. & S. vij.
 P. xij. Aratus poeta P. xij.
 Anio S.iiij. Arauraris S.v.
 Annibalis portus T.j. Arausco S.v.
 Antandrum P. xvij. Araxes T.v.
 Antæus P.v. Araxos S.iiij.
 Antæus rex T. xj. Arcadia S.iiij.
 Antedon S.iiij. Arcefilas P. xvij.
 Antichthones P. ix. Archias princeps P.
 Antiochia P. xj. & xij. xix.
 Anticyra S.ij. Ardea S.iiij.
 Antibarari P.ij. Arecomici S.v.
 Antipolis S.v. Arelate S.v.
 Anthropophagi S.j. Arethusa fons S. vij.
 Antissa op. S. vij. Argi S.ij.
 Antium S.iiij. Argo navis S.iiij.
 Antichthones P.j. Argolis S.ij.
 Antion S.ij. Argos S.iiij.
 Antios inf. T.ij. Argyre inf. T. vij.
 Apenninus S.iiij. Aria P.ij. & S. vij.
 Aphetæ S.ij. Ariane P.ij.
 Aphrodisias promont. Arimaspi S.j.
 P. xvj. Ariminum S.iiij.
 Aphrodisium S.iiij. Armeniæ pylæ P. xv.
 Apis numen Ægypti Armenij P.ij. & T. vij.
 P. ix. Armine P. xx.
- Arrichi P. xxj. Arrotebrarum portus
 T.j. Arsenaria op. P. vj.
 Arsinoë vrbs P. viij. Arsinoë T. ix.
 Artabri T.j. Artemisia opus P. xvj.
 Arusace fl. T. vij. Arianda vrbs P. xvj.
 Arymphæi P. xxj. Ascalon. P. xj.
 Ascanius P. xvij. Asia P.j.
 Asiæ descriptio P. ix. Asine. S.ij. & vij.
 Aspendos P. xij. Asson P. xvij.
 Assyrij P.ij. Astaboras P. ix.
 Asta Colonia T.j. Astacon P. xix.
 Astapus P. ix. Astipalea S. vij.
 Astures T.j. Astura op. P. xvij.
 Atacini S.j. Atax fl. S.v.
 Atax fl. S.v. Alternus fl. S.iiij.
 Athenæ S.iiij. Athenienses S.ij.
 Athenopolis S.v. Athos S.ij.
 Athos mons S.ij. & vij. Atlantes P. iij. & vij.
 Atlas mons T. xj. Atlaticus Oceanus P.
 iij. Atlant. maris inf. T. xj.
 Attis S.ij. Atyras S.ij.
- Auatiorum

- Auaticorum stagnum S.v.
 Auenio S.v.
 Auernus S.iiij.
 Aufidum S.iiij.
 Angilæ P.iiij.& viij.
 Angularum feminæ P. viij.
 Augusta T.ij.
 Augusti turris T.j.
 Augustodunum T.ij.
 Aulis S.ij.
 Auo T.j.
 Aufci T.ij.
 Aufenses P. viij.
 Automoloe T. x.
 Autrigones T.j.
 Axenus P.xix.
 Axiacæ S.j.
 Axiaces S.j.
 Axius fl. S.iiij.
 Azotus portus P.x.
 B.
 Babylon P.xj.
 Babyloniar. ibidem.
 Babylonij P.ij.
 Baetri P.ij.
 Baetis T.j.
 Bagrada flumen P. viij.
 Baia S.iiij.
 Balearides S. viij.
 Balsa T.j.
 Barcino S.vj.
 Bargylia P.xvj.
 Barium S.iiij.
 Basilidæ S.j.
 Basilicus sinus P.xvj.
 Bastuli T.j.
 Bathynis fl. S.ij.
 Belgæ T.ij.
 Bello S.vj.
 Beritos vrbs P.xij.
 Berbeful S.vj.
 Bergiona S.v.
 Beronice T. ix.
 Besippo S. vj.
 Betis T.j.
 Berica S. vj. & T.j.
 Betullo S.vj.
 Bithyni P.ij.
 Bithynis vrbs S. viij.
 Bizone S.ij.
 Blanda S.iiij.& vj.
 Blemmyæ P.iiij.& viij.
 Blytera S.v.
 Bocchus P.v.
 Bocon S.iiij.
 Boëotis S.iiij.
 Bomarei P.ij.
 Bononia S.iiij.
 Borion promôt. P. viij.
 Borystenes S.j.
 Borysthenis opid. S.j. & vj.
 Bosphorus P.ij.& S.ij.
 Bosphorus Cimmericus P.j.
 Bosphorus Thracius P.j.
 Botrys op. P.xij.
 Braccata Gallia S.v.
 Branchidæ P.xvij.
 Brauron S.ij.
 Britannia T.vj.
 Britannicus Oceanus P.ij.
 Brutij S.iiij.
 Brutius ager S.vij.
 Brundisium S.iiij.
 Bubactis vrbs P. ix.
 Bubeffus sinus P.xvj.
 Bucara vrbs S.iiij.
 Buccaphalos S.iiij.
 Budini P. xxj.
 Butroton S.iiij.
 Buxedi P. xxj.
 Buxentum S.iiij.
 Byblos op. P.xij.
 Byfante Samiorum S.ij.
 Bythini P. xix.
 Byzantium S.ij.
 C.
 Calbis amnis P.xvj.
 Cæsar augusta S.vj.
 Calabri S.iiij.
 Calatis S.vij.
 Calydon S.iiij.
 Calauria S.vij.
 Calendris P. xiiij.
 Calliaros S.iiij.
 Callipidæ S.j.
 Callipolis S.iiij. & iiij.
 Καλος λιμὴν S.j.
 Calpe mons P. v. & S. vj.
 Calydne S.vij.
 Calypso S.vij.
 Cambyfes P. xj. & T. v.
 Camiros S.vij.
 Campani S.iiij.
 Campania S.iiij.
 Canastreum promont. S.iiij.
 Candari P.ij.
 Candæi T. ix.
 Canna op. P.xvij.
 Canobus S.vij.
 Canopos S.vij.
 Cantabri T.j.
 Canusium S.iiij.
 Caphareum

INDEX.

- Caphareum S. vij.**
Capua S. iij.
Cappadoces P. ij. & T. viij.
Capraria S. vij.
Caprea S. ibidem.
Capru portus S. ij.
Carābis promōt. P. xx.
Carambicum promōt. S. j.
Carbania S. vij.
Carcine vrbs S. j.
Carcinites sinus S. j.
Cardia S. ij.
Caria P. ij. & xvj.
Caria portus S. ij.
Carmani T. viij.
Carmanis T. viij.
Carni S. iij.
Carpathos S. vij.
Carræ vrbs T. viij.
Carthago vrbs P. vij.
Carthago S. vj.
Cartēna opidum P. vj.
Cartheia S. vj.
Carystos S. vij.
Casius mons T. viij.
Caspiæ pylæ P. xv.
Caspiani P. ij.
Caspij P. xxj. & T. v.
Caspium mare T. v.
Caspus sinus P. ij.
Cassandria S. iij.
Cassius mons P. x.
Cassiterides T. vj.
Castanea S. iij.
Castra Cornelia P. vij.
Castra Lælia ibidem.
Castrum nouum S. iij.
Catabathmos P. viij.
Catabathmos vallis ib.
Ca uractes fl. P. xliij.
Cathon S. vij.
Cauna S. vij.
Catoblepas fera T. x.
Caunæ S. v.
Caucasus P. xv.
Caucasi P. xxj.
Caulonia S. iij.
Caunus op. P. xvj.
Caycus P. xvij.
Caystrus amnis P. xvij.
Cecina S. iij.
Cedusij P. ij.
Celadule S. vij.
Celendus T. j.
Celtæ T. ij.
Celtici T. j.
Celticum promōt. T. j.
Cenchreæ op. S. iij.
Centuripinum S. vij.
Cephaenia S. vij.
Cepæ vrbs P. xxj.
Cephea P. xj.
Ceraunij P. xxj.
Ceraunij montes S. iij.
Ceras Austri T. ix.
Cerberus P. xix.
Cerasus vrbs P. xxj.
Ceramicus sinus P. xvj.
Cercatorum op. P. ix.
Cercetici P. xxj.
Cercinna promont. S. vij.
Cereris tēplum S. vij.
Ceruaria S. v & vj.
Certhis fl. T. viij.
Chalcedon P. xix.
Chalcis S. vij.
Chalybes P. xxj.
Charybdis S. vij.
Chelidonia inf. S. vij.
Chelonates S. iij.
Chelonophagi T. viij.
Chemnis inf. P. ix.
Cheronefus op S. j.
Cheronefus S. iij.
Chimara P. xv.
Chios S. vij.
Chrysa op. P. xvij.
Chryse inf. T. vij.
Cianos S. vij.
Cicones S. ij.
Cicyneton S. vij.
Cilicia P. ij. & xij.
Cimmerius Bosporus P. i.
Cimmerij P. ij.
Cimmeriū vrbs P. xxj.
Cimolis vrbs P. xx.
Cinyps fl. P. vj.
Cion imperium P. xix.
Cirana op. S. vij.
Circeij S. iij.
Circes domus S. iij.
Cirta vrbs. P. vj.
Cistena vrbs P. xvij.
Citharistes S. v.
Clampetia S. iij.
Claterna S. iij.
Clazomena P. xvj.
Cleona S. ij.
Cliternia S. iij.
Clodianus fl. S. vj.
Cnemides S. iij.
Codanonia T. vj.
Codanus sinus T. iij.
Cœcinum S. iij.
Cœle P. xj.
Cœlos S. ii.
Cœneum S. vij.
Colchi P. xxj.
Coloca promont. T. ix.
Colonia

INDEX

Colonia T.xj.	Cronia P.xx.	Cyzicus P.xix.
Columnæ Herculis P. v.S.vj.	Croto S.iiij.	D.
Columna regia S.iiij.	Crocodilus P.ix.	Damascene P.xj.
Colophon P.xvij.	Cudius T.vij.	Danubius S.j. & T.iiij.
Colophonij P.xix.	Cumæ S.iiij.	Dardania vrbs P.xviij.
Colubraria S.vij.	Cuneus[ager] T.j.	Dafas T.v.
Comageni P.ij.	Cupra vrbs S.iiij.	Daffaretè S.iiij.
Comari ibidem.	Cuteletos S.vij.	Daschylos P.xix.
Comata Gallia T.ij.	Cyaneæ inf.S.vij.	Dauni S.iiij.
Concordia S.iiij.	Cyclades S.vij.	Deceatum S.v.
Conflinum S.iiij.	Cyclopes S.vij.	Decumani S.v.
Copos S.iiij.	Cydnæ S.iiij.	Delos S.vij. T.v.
Cophen fl. T.vij.	Cydnus fl. P.xiiij.	Delphi S.iiij.
Coraxicus mons T.v.	Cydon S.vij.	Demetria S.iiij.
Coraxici P.xxj.	Cygnum op. P.xxj.	Democritus S.ij.
Coraxi P.xxj.	Cyllenius S.iiij.	Demosthenes vbi mor tuus S.vij.
Corcyra S.vij.	Cyllene S.iiij.	Derris prom. S.iiij.
Corcyra nigra S.vij.	Cyme vrbs P. xvij.	Derbices T.v.
Corduba S.vj.	Cymbala T.x.	Dertosa S.vj.
Cordynia S.iiij.	Cymon dux. P.xiiij.	Deua T.j.
Corinthos S.iiij.	Cymbri T.iiij.	Diana templū P. xvij. & xiiij.
Corios T.viiij.	Cynici P.xxj.	Dianium S.vij.
Cornelius Nepos T.v. & x.	Cynessema S.ij.	Diarrhytum P.vij.
Corocondama P.xxj.	Cynotum promont. P. xvj.	Licynna S.vij.
Coristæ P.ij.	Cynos S.iiij.	Didyme S.vij.
Corus T.x.	Cyparissius S.iiij.	Diomedes S.ij.
Corycos op. P.xiiij.	Cyperis S.vij.	Dioryge T.ix.
Corycius specus P. xiiij.	Cypfella S.ij.	Dionysopolis S.ij.
Cos S.vij.	Cyrene vrbs P.viiij.	Dionyfa S.vij.
Cosura S.vij.	Cyrenas prouincia P. iiij.	Diomedea S. vij.
Cossa S.iiij.	Cyreniaci P.vij.	Dioscurias P.xxj.
Couini T.vj.	Cyrrha vrbs P.vj.	Dilcheri P.xxj.
Cragus mons P.xv.	Cyrrha S.iiij.	Doris S.iiij.
Creta P. xvj. & S. vij.	Cyrus T. v.	Doriscos S.ij.
Creulis S.iiij.	Cythera S. vij.	Δροσος Αχιδειος S.j.
Crise S. vij.	Cytharon S.iiij.	Druidæ T.ij.
Crya promont. P.xvj.	Cythnos S.vij.	Durias fl. S.vj.
Κριε μέτωνον promont. S.j. & vij.	Cytoros P.xx.	Durius fl. T.j.
Κριε μέτωνον	Cyzicum P.xix.	Dulichium

INDEX.

Dulichium S.vij.
Dydimi P. xvij.
Dyrrachium S.iiij.

E.

Easo T. j.
Eboræ T. j.
Ebusitana S.vij.
Ebusos S. vij.
Echidna S. j.
Echinades S. vij.
Echinon S. iij.
Egnatia S. iijj.
Elea P. xvijj.
Electrides S. vij.
Elephantes vrbs P. ix.
Elephantes T. vij.
Elephantine vrbs P. ix.
Eleus S. ij.
Elis S. iij.
Eleusin S. iij.
Eliberri S. v.
Elusaberris T. ij.
Emerita S. vj.
Emporia ibidem.
Encheleæ S. iij.
Endymion P. xvij.
Eniochi P. ij. & xxj.
Enna S. vij.
Ennius S. iijj.
Eoum mare T. vj.
Ephesus P. xvij.
Epidamnus S. iij.
Epidaurus S. iij.
Epiros S. iij.
Erasimis fl. S. iij.
Erettria op. S. vij.
Erettrij S. ij.
Erefos op. S. vij.
Ericusa S. vij.
Erinæon S. iij.

Erginus S. ij.
Erythia T. vj.
Erythræ regis monu-
mentum T. viij.
Erymanthus S. iij.
Eryx mons S. vij.
Ερυθραν θάλασσαν T. vij.
Erythras rex T. vij.
Esedones S. j.
Esis fl. S. iij.
Etesæ venti P. ix.
Europa S. j. & P. j.
Euphrates P. xj. & T.
vlij.
Eudemō Arabia T. viii.
Euboea S. vij.
Eudoxus T. x.
Euripus S. vij.
Euenos S. iij.
Eurotas S. iij.
Eurymedon fl. P. xiiij.
Euxinus pontus P. j.
Exampeus fons S. i.

F.

Fanestris colonia S. iijj.
Ferraria promōt. S. vi.
Fleuo T. ij.
Firmum S. iijj.
Formicæ Indicæ T. vij.
Fœminæ absque mari-
bus fœcundæ vbi
T. x.
Fortunata insulæ T. xj.
Formiæ S. iijj.
Frentani S. iijj.
Fretum quid P. j. & iij.
Fundi S. iijj.

G.

Gades S. vij. & T. vj.

Gaditanus portus T. j.
Gætuli P. iijj.
Gallia P. iij. & T. ij.
Gallia togata S. iijj.
Galatæ S. vij.
Galatæ S. ij.
Gallogræci P. iij.
Gallorum mores T. ij.
Gallicenæ T. vj.
Gamphasantes P. iijj.
& viij.
Gandos S. vij.
Gandamus vrbs T. ix.
Ganges T. vij.
Garamantæ P. iijj.
Gargara P. xvijj.
Garganus mons S. iijj.
Garamantes P. viij.
Garumna T. ij.
Gaulos S. vij.
Gaza vrbs P. xj.
Gebeni S. v.
Gebennici mōtes S. vi.
Gedrosi T. viij.
Gedrosis P. ij.
Geloni S. j.
Gelos portus P. xvj.
Genua S. iijj.
Georgi P. ij. & S. j.
Geryon T. vj.
Geryonis monumentū
T. j.
Germani P. iijj.
Gerefton S. vij.
Germania T. iijj.
Gessoriacum T. ij.
Gessus fl. P. xvij.
Getarum mores S. iij.
Getæ S. ij.
Glanon S. v.
Gnidus P. xvj.

Gnosos.

INDEX.

Gnosus vrbs S.vij.
 Gorgades inf. T.x.
 Gorgonus T. ibidem.
 Gortyna S.vij.
 Granij T.j.
 Graia vrbs S.iiij.
 Granicus fl. P.xix.
 Graulicæ S.iiij.
 Græcia P.iiij.
 Gryphi S.j.
 Gyarus S.vij.
 Γυαριον P.xxj.
 Gythius S.iiij.
 Hædrumentū P. vij.
 Hæmodes P.xv.
 Hæmodus mōs T. vij.
 Hæmon S.ij.
 Halicarnassus, vide Ali-
 carnassus, 2.
 Halys amnis P.xxj.
 Halmideffos vrbs S.ij.
 Halycidon portus S.v.
 Hamaxobitæ S.j.
 Hanno Carthag. T.x.
 Halonefos S.vij.
 Hebrus fl. S.ij.
 Hecubæ tumulus S.ij.
 Hedui T. ij.
 Hellefpontus P. ij. iij.
 Helene op. S.vij.
 Hellas S.ij.
 ἡλιος πᾶσι T.x.
 Hemisphæria duo P.j.
 Hemodes inf. T.vj.
 Heniochi P.xxj.
 Heraclea vrbs P.xix.
 & S.iiij.
 Hercules S.j.
 Herculanæum S.iiij.

Herculis Ægyptij tem-
 plum T.vj.
 Hercynia Sylua T. iij.
 Hermiones T. iij.
 Hermiona S. iij.
 Hermisium S.j.
 Hermonassa vrbs P.
 xxj.
 Hermus amnis P. xvij.
 Heropoliticum T. ix.
 Hesperidæ inf. T. xj.
 ἡσπεριδῆς T.x.
 Hesperia urbs P. viij.
 Hestiaæ op. S.vij.
 Hetruria S.iiij.
 Hetrusca nomina, &
 loca S. iiij.
 Hexi S.vj.
 Hiberi P. ij.
 Hiera S.vij.
 Hila promont. P. xvj.
 Himaus mons P. xv.
 Himantopodes T. xj.
 Hipparchus T. vij.
 Hippis vrbs P. xvij.
 Hippodæ T. vj.
 Hippo, nunc Vibon.
 S.iiij.
 Hippo regius vrbs P.
 vij.
 Hipponensis sinus P.
 vij.
 Hippopotami P. ix.
 Hippuris S.vij.
 Hispania P. iij. & v. &
 S.vj.
 Hispania littora T. j.
 Histonium S.iiij.
 Holopygos S.vij.
 Homerus P. ix. S.vij.
 T.v.

Hybla S.vij.
 Hydaspes fl. T. vij.
 Hydria S.vij.
 Hydrus mons S.iiij.
 Hymera S.vij.
 Hypani S.j.
 Hypanos S.vij.
 Hypacyris S.j.
 Hyperborei P. ij. T.v.
 Hyrcani P. ij. & T.v.
 Hyrcanum mare T.v.
 Hyrgis amnis S.j.
 Hyria S.vij.
 Iadera S.iiij.
 Ialysos S. vij.
 Iamno S.vij.
 Iasius sinus P. xj.
 Iason P. xix.
 Iaxartes T. v.
 Iaxamathæ P. xj.
 Iberæ T. v.
 Iberus fl. S.vj.
 Ibidæ aues T. ix.
 Icaria S.vij.
 Ichne S.iiij.
 Ichthys S.iiij.
 Icostum Vrbs P. vj.
 Ida mons P. xvij.
 Idæus mons S.vij.
 Ierna T. j.
 Iginium S.vij.
 Ilienenses S.vij.
 Ilium S. ij.
 Illice opid. S.vj.
 Illicitanus sinus S. ibi.
 Illyris P. ij.
 Illuro S.vj.
 Ilina S.vij.
 Imbros S.vij.

Inachus

I N D E X.

- Inachus S.iii.**
Indi P.ii.
India T.vii.
Indi dono dati T.v.
Indorum mores T.vii.
Indicū pelagus T.vii.
Indus amnis T.vii.
Inferum mare S.iiii.
Iol ciuitas P.vi.
Iolcos S.iiij.
Iolis T.vii.
Ionía P.ii. & xvij.
Ionium mare P.xxj.
Ionium pelagus S.iiij.
Iphigenia S.i.
Iope P.xi.
Ios S.vii.
**Iouis Dodonei tem-
 plum S.iii.**
Iouis mons S.vi.
Iouis sepulchrū S.vii.
Isauri P.ii.
Ispalis S.vi.
Istos vrbs P.xiij.
Issa S.vij.
Ister amnis S.iiii.
Istrici S.i.
Istropolis S.ii.
Isthmos S.ij. & iii.
Italia P.iii. & S.iiii.
Italici populi S.iiij.
Ithaca S.vij.
Iturissa T.ii.
Iuba P.vi.
Iudæa P.xi.
Iugurthæ regnum P.v.
Iulii forum S.v.
Iunonis ara T.i.
Iunonis promont. S.vi.
Iunonis replum S.iii.
Iunxus T.xi.
**Iuppiter Thracius P.
 xix.**
Iuerna T.vi.
Labyrinthus P.ix.
Labotas amnis P.xij.
Lacedæmonij S.ii.
Lacedæmon S.iii.
Laconice S.iii.
Lacippo S.v.
**Lacinium promont. S.
 iiiij.**
Laconū trophæa S.iiij.
Lacobriga T.i.
Laconica classis S.ij.
Ladon S.iii.
Lambriaca T.ii.
Lampfacus P.xix.
Laodicea P.xii.
Lapideum litus S.v.
Larinum S.iiij.
Latumna op. P.xvi.
Larymna S.iii.
Larissa S.iii.
Latara S.v.
Lathyrus rex T.x.
Laturus mons P.xvij.
Laturus sinus P.vi.
Laurentum S.iii.
Lebedos P.xvii.
Lebynthos S.viiij.
Leander & Ero S.ii.
Ledum, fl. S.v.
Lemanus lacus S.v.
Leontini S.vii.
Leptis P.vii.
Lerne op. S.iii.
Lemnos S.vii.
Lesbos S.vii.
Leuca, litus. P.xvi.
Leuca vrbs P.xvij.
Leucadia S.vii.
Leucas op. S.iiij.
Leucata S.v.
Leuce S.vij.
Leucothea S.vii.
Leucoæthiopes P.iiii.
Liberi Specus T.vii.
Libethra S.iii.
Liburni S.iiij.
Libunca T.i.
Libycum mare P.iiii.
Libyes Egyptij P.iiii.
Ligures S.iiii.
Liguria S.iiii.
**Lilybæum promôt. S.
 vii.**
Limnia T.ii.
Lindos vrbs S.vii.
Linternum S.iiii.
Lipara S.vii.
Liris S.iii.
Locri S.iiii.
Locris S.iii.
Lotophagi P.vii.
Lucania S.iii.
Lucentia S.vi.
Lucrinus lacus S.iiii.
Luna S. ibidem.
Lupia S.iii.
Lupia T.iii.
Lusitania S. vi. & T.ii.
Lycaones P.ii.
Lycaones fera T.x.
Lycasto vrbs P.xxi.
Lycastos S.vii.
Lycos amnis P.xii.
Lycia P.ii. & xv.
Lyctos S.vii.
Lycus P.xv.
Lydi P.ii.

Lymira

INDEX.

Lymira fl. P.xv.
 Lyfimachia S.ii.
 Lyxus fl. T.xi.

M.

Macæ T.viii.
 Macedonia P.iii. & S.
 iii.
 Macidos S.ii.
 Macrobij T.x.
 Μακρόντες S.vii.
 Μακρόντες S.ii.
 Macrocephali P.xxi.
 Mæader amnis P. xvii.
 Mænalus S.iii.
 Mæotis palus P.i.
 Magnus portus P.v.
 Magnum promôt. T.i.
 Magnesia S.iii.
 Magrada T.i.
 Mago S. vii.
 Malaca S.vii.
 Malea S.iii & vii.
 Maliacus S.iii.
 Mallon P.xiii.
 Manto P. xvii.
 Manethusa S.vii.
 Mapalia P.viii.
 Mare Persicum P.ii. &
 S.ii.
 Mare Caspium P.ii.
 Mare Arabicum P.ij.
 Mardi P.ii.
 Marathon S.iiij.
 Marathos vrbs P.xij.
 Marianæ coloniæ S.vij.
 Mariana fossa S.v.
 Mariandynai P.xix.
 Mariandyni S.vij.
 Mars S.j.
 Maronia S.ij.

Massagetæ P.ij.
 Massilia S.iiij.
 Mastusia S.ij.
 Mater, palus S.j.
 Mauri P.iiij.
 Mauritania P.v.
 Mausolus rex P. xvj.
 Mausolæum P. xvj.
 Mearus fl. T.j.
 Mecybernæus flexus
 S.iiij.
 Medi P.ij.
 Megara S.iiij.
 Megarida S.vij.
 Melanchlæni P. xxj.
 Melanchlænis S.j.
 Melos S.vij.
 Melibœa S.iiij.
 Melas fl. S.ij.
 Melas P.xiiij.
 Melita S.vij.
 Mellaria S.vj.
 Melsiagum T.iiij.
 Memphis vrbs P.ix.
 Meninx promôt. S.vij.
 Menoba S.vj.
 Mercurius S.v.
 Meridie S.ij.
 Meridies P.j.
 Meroë insula P. ix. &
 T.x.
 Meros mons T.vij.
 Messana S.vij.
 Messembria S.ij.
 Mesopotamia P.xj.
 Messene S.iiij.
 Messenia S.iiij.
 Messenij S.iiij.
 Mesua S.v.
 Metagoniū pro. P.vij.
 Metapontus S.iiij.

Metaurus fl. S.iiij.
 Methone S.iiij.
 Miletum vrbs P. xvij.
 Milefij S.ij.
 Mindus vrbs P. xvj.
 Minerua P.vij.
 Minius fl. T.j.
 Minturnæ S.iiij.
 Minyæ S.iiij.
 Mineruæ promont.
 S.iiij.
 Minij P.xix.
 Missenum promont.
 S.iiij.
 Missenus ibidem.
 Mistra S.iiij.
 Mitylene op. S. vij.
 Mæotici P.ij. & xxj.
 Mæotis P.iiij.
 Mænis T.iiij.
 Mæris lacus P.ix.
 Monda fl. T.j.
 Mopius P. xvij.
 Moronenō promont.
 T.ix.
 Morini T.iiij.
 Moschi P.ij. & xxj.
 Μοσχοβοικος P. xxj.
 Mulucha P.v.
 Murriani P.ij.
 Musagores S.vij.
 Mucina S.iiij.
 Mycenæ S.iiij.
 Myconos S.vij.
 Myriandros P.xij.
 Myrina vrbs P. xvij.
 Myrlea P.xix.
 Myrmecion op. S.j.
 Myrtilis T.j.
 Myrtoū pelagus S.iiij.
 Myrtous S.vij.
 K Myfia.

INDEX.

Myſia P.xviij.
Myſius P.xix.
N.
Nabar fl.P.vj.
Nagidos colonia Sa-
miorum.P.xij.
Narbo S.v.
Narbonēſis Gallia S.v.
Narona S.ijj.
Narius T.j.
Natiſo S.ijj.
Naumachos vrbs. S.
vij.
Naupaſtos S.ijj.
Nauiſtathmos promōt.
P.vijj.

Naxos S.vij.
Neapolis, vrbs P.xvj.
& vij.S.ijj.
Nebis T.j.
Nemaufus S.v.
Nemēſis Phidiaca S.ijj
Nepos Corn.T.v.& x.
Neptuni fanum P.xix.
S.ijj.
Nericos S.vij.
Nerij.T.j.
Neſtos S.ij.
Neſos S.vij.
Neſton fl.S.ij.
Neſua T.j.
Neuri S.j.
Nicea S.v.
Nigritæ P.ijj. & T.xj.

Nili ſitia {
Canopicum
Bolbiticum
Sebenniticū
Mendēſiū P.ix.
Parthmiticum
Tanicum
Pelusiacum

Nili ſeptem ora P.ix.
Nilus amnis P.ij.& c.ijj.
& ix.& T.x.
Niphates P.xv.
Niſyros S.vij.
Noega T.j.
Nomades S.j.
Nomades Scythæ T.v.
Nuluch fons T.x.
Numidæ P.ijj.
Numidia P.vj.
Numana S.ijj.
Numantia S.vj.
Nymphæus ſpecus S.j.
Nyſſa vrbs T. vij.

O.

Obris S.v.
Occaſus P.j.
Occidens ibidem.
Oceanus ambit omnia
P.j.
O {
Eous
Indicus P.ij.
Scythicus
Octavianorum colo-
nia S.v.
Odeſſos S.ij.
Oea op.P.vij.
Ocanthia S.ijj.
Oechalia S. vij.
Oenomaus P.xviij.
Oeſtros fl.P.xijj.
Oeſyma S.ij.
Oeteus ſaltus S.ijj.
Ogyris T.vijj.
Olbia S.v.
Olbida op.S.j.
Olbianos P.xix.
Olearos S.vij.
Oleaſter,lucus T.j.

Olitingt op.T.j.
Olympus S.ijj.
Olympus mons P.xix.
Olympij Iouis delu-
brum S.ijj.
Olynthos S.ij.
Olyſſippo T.j.
Oluros S.ijj.
Onoba T.j.
Oonas inf.T.vj.
Ophiophagi T.ix.
Opus vrbs S.ijj.
Opuntius ſinus S.ijj.
Orbelon. S.ij.
Orchades inf.T.vj.
Orchomenon vrbs S.
ijj.
Oreſtes S.j.
Oriens P.j.
Origeniones T.j.
Oricum S.ijj.
Orontes P.xij.
Orpheus S.ij.
Ortus P.j.
Oſifmi T.ij.
Oſſa S.ijj.
Oſſonoba T.j.
Oſteades S.vij.
Otomegali T.vj.
Oxos T.v.

P.

Pachynum promont.
S.vij.
Padus S.ijj.
Pæſici T.v.
Pæſtanus ſinus S.ijj.
Pæſtum op.S.ijj.
Pagafa vrbs S.ijj.
Pagafaſus ſinus S.ijj. &
S.vi.

INDEX.

- Page S. iij.
 Pagonus S. iij.
 Palæpaphos S. vij.
 Palæstina P. xj.
 Palinurus S. iij.
 Palibotri T. vij.
 Pallantia S. vj.
 Pallene S. ij.
 Palma S. vij.
 Paltos vrbs P. xij.
 Pamphilia P. ij. & xiiij.
 Pamissum fl. S. iij.
 Pandion op. P. xvj.
 Pandataria S. vij.
 Pani T. x.
 Panormus S. vij.
 Panticapæum op. S. j.
 Panticapes S. j.
 Panionium P. xvij.
 Paphos S. vij.
 Paphlagonia P. xx.
 Parnassus S. iij.
 Parætonius portus P. viij.
 Paropamisus P. xv. & T. vij.
 Parion P. xix.
 Paridis iudicium P. xvij.
 Paricani P. ij.
 Parthenius S. iij.
 Parthi P. ij.
 Parthini S. iij.
 Parthenius amnis P. xx.
 Patara op. P. xv.
 Patalene regio T. vij.
 Patauium S. iij.
 Patra S. iij.
 Paulon S. iij.
 Pedaliū promōt. P. xvj.
 Pegasi T. x.
 Pelasgi P. xvj.
 Pelasgonum colonia S. ij.
 Pelion S. iij.
 Pella S. iij.
 Pelorum S. vij.
 Peloponnesos S. iij.
 Peloponnesiacæ gentes S. iij.
 Pelops P. xvij.
 Pelorus S. vij.
 Pelusium P. ix.
 Peneus fl. S. iij.
 Perga op. P. xiiij.
 Perinthus S. ij.
 Persæ T. viij. & P. ij.
 Perseus P. xj.
 Persis P. ij.
 Persicus sinus T. viij.
 Petilia S. iij.
 Peuce insula S. vij.
 Pharos S. vij.
 Pharusij P. iij. & T. xj.
 Pharmacotrophi. P. ij.
 Phasiacum promont. S. ij.
 Phasis P. xxj.
 Phaselis P. xiiij.
 Phæstos S. vij.
 Phæaces S. iij.
 Phanagoria P. xxj.
 Phidiaz opus S. iij.
 Phileas S. ij.
 Philippi S. ij.
 Phicores P. xxj.
 Philænorum aræ P. vij.
 Philoteris T. ix.
 Phineus P. xj.
 Philippus S. iij.
 Philoctetes S. iij.
 Phinopolis S. ij.
 Phocis S. iij.
 Phoristæ P. ij.
 Phœnice P. xj. & S. vj. & vij.
 Phœnices P. xij.
 Phœnicula S. vij.
 Phocæi S. v.
 Phocis P. xvij.
 Pholoë S. iij.
 Phœnix aus T. ix.
 Phryxi templum P. xxj.
 Phryges P. ij.
 Phthiotis S. iij.
 Phthia S. ibidem.
 Phthiophagi P. xxj.
 Phytonia S. vij.
 Phygela P. xvij.
 Phycunts promont. P. vij.
 Phtheleon S. iij.
 Physcella vrbs S. iij.
 Piceni S. vij.
 Picentes S. iij.
 Picentia S. iij.
 Pieria S. iij.
 Pinaria S. vij.
 Pindus S. iij.
 Piræus portus S. iij.
 Pisæ Oenomai S. iij.
 Pisæ S. iij.
 Pisaurum S. iij.
 Pisidæ P. ij.
 Pithecusa S. vij.
 Pityusa inf. S. xj.
 Placia P. xix.
 Plotæ S. vij.
 Pola S. iij.
 Polaticus sinus S. iij.
 Polyægos S. vij.
 Polentia

INDEX.

Polentia S.vij.
 Pompeiopolis P.xij.
 Pontus P.ijj.
 Pontus Euxinus P.j.
 Pontia S.vij.
 Populonia S.iiij.
 πορμύς quid P.j.
 Possidium promont.
 P.xvij.
 Portmaria S.vij.
 Potidaea S.ij.
 Potentia S.iiij.
 Præfamarci T.j.
 Priapos P.xix.
 Priene vrbs P.xvij.

Promōt. { Candidum
 { Apollinis P.vij.
 { Mercurij.

Prochyta S.vij.
 Proconefos S.vij.
 Procontis P.j. & S.ij.
 Prote S.vij.
 Psammetchus P.ix.
 Psophis S.ijj.
 Prisciana T.xi.
 Ptolomais P.vij. & T.
 ix.
 Puteolanus sinus S.
 iiij.

Puteoli S.iiij.
 Pygmæi T.ix.
 Pylos S.ijj.
 Pyramus fl. P.xij.
 Pyramides P.ix.
 Pyræi S.ijj.
 Pyrenæus S.vj.
 Pyrgi S.iiij.
 Pyrrha op. S.vij.
 Pytane P.xvij.

Q. Metellus Celer
 T.v.

R.

Rauenna S.iiij.
 Rha T.v.
 Rhamnus S.iiij.
 Rhegium S.iiij.
 Rhenus S.v. T.ii.
 Rhetico mons S.iiij.
 Rhœtea littora P.xvij.
 Rhœteum, vrbs P.xviii.
 Rhene S.vii.
 Rhefo S.ii.
 Rhiphæi mōtes P.xxi.
 Rhion S.ijj.
 Rhoda S.vi.
 Rhodanus T.iii. & S.
 v.
 Rhodos S.vij.
 Rhyndacum P.xix.
 Riphaces P.ii.
 Rodope mons S.ij.
 Rophanes P.ii.
 Rubrum mare T.vij.
 Rubricatum S.vi.
 Rubrefus lacus S.v.
 Rudia S.iiij.
 Rupes Austro facæ P.
 viii.

Ruscada P.v.
 Ruscade P.vii.
 Ruscino S.v.

S.

Sabatia S.iiij.
 Sabæi T.viii.
 Sacrum promont. T.i.

Sagæ T.v. & vi.
 Sagunthus S.vi.
 Sala T.xi.
 Salacia T.i.
 Salduba S.vi.
 Salamis S.vij.
 Salentini campi & lit-
 tora S.iiij.
 Saleni T.i.
 Sale promont. S.iiij.
 Salia fl. T.i.
 Salona S.iiij.
 Salsulæ fons S.v.
 Same S.vii.
 Samos S.vii.
 Samonium promont.
 S.vii.
 Samothrace S.vij.
 Samnites S.iiij.
 Santones T.ii.
 Sarmatia T.iiij.
 Sarmatæ S.i.
 Sardemifos mons
 P.xiiij.
 Sarpedum promont.
 P.xiii.
 Sardonium ora S.v.
 Sardinia S.vii.
 Sardabale fl. P.vi.
 Sars fl. T.i.
 Satarchæ S.i.
 Saronius portus S.iiij.
 Satyri T.x. & P.iiij. &
 viii.
 Sauromatæ P.ii. & S.i.
 & P.xxi.
 Sauromatidæ T.v.
 Saurium T.i.
 Scalæ Hannibalis S.vi.
 Scamander P.xviii.
 Scandillæ

INDEX.

Scandillæ S.vij.
 Scaphia S.iii.
 Schenus sinus P.xvi.
 Schenitas S.iii.
 Scione S.ii. & iii.
 Scenos fl. S.ii.
 Scrobilum T.ix.
 Scylla S.iiii. & vii.
 Scyllæon S.iii.
 Scyllaceum S.iii.
 Scyllaceus sinus S. iij.
 Scythos S.vii.
 Scyronia faxa S.iii.
 Scythæ P.ii. & S.i.
 Scythia T.v.
 Scythia Europe gentiū
 prima P.iii.
 Scythici T.v.
 Scythicum mare T.v.
 Scythicum promont.
 T.i.
 Scylace P.xix.
 Scyros S.vii.
 Secundani S.v.
 Seleucia vrbs P.xii.
 Selymbria S.ii.
 Semiramis P.xi.
 Senegallia S.iii.
 Sena T.vi.
 Septemtrio P.i.
 Septemtrionis Insulæ
 T.vi.
 Sepias promont. S.iii.
 Septem fratres P.v.
 Septumani S.v.
 Sequana fl. T.ii.
 Serabis fl. S.vi.
 Seres P.ii. & T.vi.
 Serrium promont. S.ii.
 Serpentes in India
 T.vii.

Seriphos S.vii.
 Sefamos vrbs P.xx.
 Sestiadæ aræ T.i.
 Sestos S.ii.
 Sextani S.v.
 Sicilia S.vii.
 Siculum pelagus S.iiii.
 Sicyon S.vii.
 Sicyon S.iii.
 Sidon P. xii.
 Sidæ portus P.xv.
 Sigæa littora S.vii.
 Sigæum op. P.xviii.
 Siga vrbs P.v.
 Silda T.xi.
 Silarus amnis S.iiii.
 Simois fl. P.xviii.
 Simyra castellū P.xii.
 Sinus Issicus P.xiii.
 Sinonia S.vii.
 Sinuessæ S.iiii.
 Siphnos S.vii.
 Sirenes S.iiii.
 Sittianorum domus
 P.vi.
 Smyrna P.xvii.
 Smyrnæum promont.
 P.xvii.
 Soloe P.xiii.
 Sogdiani T.v.
 Solis fons P.viii.
 Solis ostia T.vii.
 Solis vrbs T.ix.
 Sophene P.xi.
 Specus Herculis P.v.
 Sperchion fl. S.iii.
 Sphynxæ T.x.
 Sporades S.vii.
 Stagiros S.ii.
 Stantos op. S.iii.
 Stoechades S.vii.

Strophades S. vii.
 Strongyle S.vii.
 Strymon fl. S.ii.
 Subur S.vi.
 Sucro fl. S. vi.
 Sucronēsis sinus S. iij.
 Suel S.vi.
 Suefia T.iii.
 Sulchi S.vii.
 Sunium S.iii.
 Sunium promont. S.ii.
 Superum mare S.iiii.
 Surrentium S.iiii.
 Sufiani P.ii.
 Syda op. P.xiii.
 Syene vrbs P.ix.
 Syluæ T.v.
 Symplegades S.vii.
 Syndi P. xxi.
 Syndos P.xxi.
 Synope P.xxi.
 Syphax P.vi.
 Sypius S.iiii.
 Sypuntum S.iiii.
 Syrtis maior S.vii.
 Syrtis vtraque P.vii.
 Syrti sinus P.vii.
 Syrocilices P.ii.
 Syria P.ii. & xi.
 Syracusæ S.vii.
 Syri T.viii.

T.

Tabis promont. T.vii.
 Tabiaca P.vii.
 Tænaros S.iii.
 Tænaros S.iii.
 Tagus fl. i.
 Talca T.vi.
 Talus Cretensis S.vii.
 Tamaris T.i.

INDEX.

- Tamarici T. ibidem.
 Tamominium S. vii.
 Tachempso inf. P. ix.
 Tamuada fl. P. v.
 Tanais P. iii. & i.
 Taprobane T. vii.
 Taphnæ S. i.
 Tarentus S. iiii.
 Tarichia S. vii.
 Tarétinus sinus S. iiii.
 Tarraco S. vi.
 Tarraconensis Hispania S. vi.
 Tarsus P. xiii.
 Tarracina S. iiii.
 Tartessos S. vi.
 Taurus mons T. iii. & vi.
 Taurus promōt. P. xv. & S. vii.
 Taurici P. xxi. & S. i.
 Tauri S. i.
 Taurianum S. iiii.
 Taulantij S. iiii.
 Taphræ P. vii.
 Taygetus mons S. iii.
 Tectosages S. v.
 Telamon S. iiii.
 Telmifos vrbs P. xv.
 Temesa S. iiii.
 Tempe S. iii.
 Tenea S. iii.
 Tenedos S. vii.
 Tenos S. vii.
 Téos P. xvii.
 Terapne S. iii.
 Terebinthus T. xi.
 Tergeste S. iiii.
 Tergestum S. iiii.
 Terina S. iiii.
 Teutoni T. iii.
 Thabin mons T. vi.
 Thales P. xvij.
 Thafos inf. S. vij.
 Theanum S. iij.
 Thebæ S. iij.
 Thebe, cāpus P. xvij.
 Themiscyrum op. P. xxi.
 Θεῶν ὀχυρὰ T. x.
 Theodosia S. j.
 Thermanus sinus S. iij.
 Thermodon amnis P. xxj.
 Thessalonice S. iij.
 Theuprosofon. promont. P. xij.
 Thermæ S. vij.
 Themistagora P. xxj.
 Thera S. vij.
 Thelis fl. S. v.
 Thessalia S. iij.
 Theseus S. iij.
 Thinnia promont. S. ij.
 Thicis fl. S. vj. & v.
 Thissamissa portus & vrbs P. xvj.
 Tholobi S. vj.
 Thoricos S. iij.
 Thracia P. iij. & S. ij.
 Thraces S. ij.
 Thracius Bosporus P. j. & xix.
 Thule insula T. vj.
 Thymnias inf. S. vij.
 Thymnias sinus P. xvj.
 Thyrsageta P. xxj.
 Tibareni P. xxj.
 Tifernus amnis S. iiii.
 Tigres T. v.
 Tigris amnis T. viij. & P. xj.
 Timaus S. iiii.
 Timotheus P. xvij.
 Tingi oppidum P. v.
 Tios op. P. xx.
 Tiristris promont. S. ij.
 Tolosa S. v.
 Toreata P. xxj.
 Torone vrbs S. iij.
 Tragurium S. vij. & iij.
 Tragopomones T. x.
 Trapezus vrbs P. xxj.
 Treuiri T. ij.
 Tripolis P. xij.
 Tritium Tobolicum T. j.
 Tritonice S. ij.
 Tritonis palus P. vij.
 Troas P. ij. & xvij.
 Troglodytæ P. iij.
 Troezen S. iij.
 Troezeniū S. iij. & xvij.
 Trucones S. vij.
 Truentum S. iij.
 Tubero fl. T. vij.
 Tulcis amnis S. vj.
 Turcæ P. xxj.
 Turduli T. j.
 Turduli veteres T. j.
 Turium S. iij.
 Tuscum mare P. iij.
 Tyberis S. iij.
 Tympana T. x.
 Typhon P. xij.
 Typhoneus specus P. xij.
 Tyra fl. S. j.
 Tyros P. xij.
 V.
 Valentia S. vj.
 Valetium S. iij.
 Varduli.

INDEX.

Varduli T.j.	Virgitanus sinus S.ij.	X.
Varus fl. S.iiij.	Vifula fl. T.iiij.	Xanthos op. P.xv.
Vasio S.v.	Vifurgis T.iiij.	Xanthus fl. P. ibidem.
Vegeti P.ij.	Vlyfippo T.j.	Xerxes S.ij.
Velia S.iiij.	Vocontij S.v.	Z.
Veneris templum S.v.	Volcarum ftagna S. v.	Zacynthos S.vij.
Veneris delubrū S. vij.	Volfci S.iiij.	Zephyrion & Zephy-
Venus vbi nata S.vij.	Volubilis vrbs T.xj.	rium prom. P.vij.
Veneti S. iiij.	Vrgo S.vij.	S.iiij.
Venetum T. ij.	Vrias sinus S.iiij.	Zephyre S.vij.
Vefuli montes S.ii.	Vtica vrbs P.vij.	Zilia fl. T.xj.
Vefuuius mons S.iiij.	Vthifia vrbs P.vj.	Zonæ quinque P.j.
Via T.j.	Vulturnum op. S.iiij.	Zone promont. S.ij.
Vienna S.v.	Vulturnus amnis	
Vlgi S. vj.	S.iiij.	

FINIS

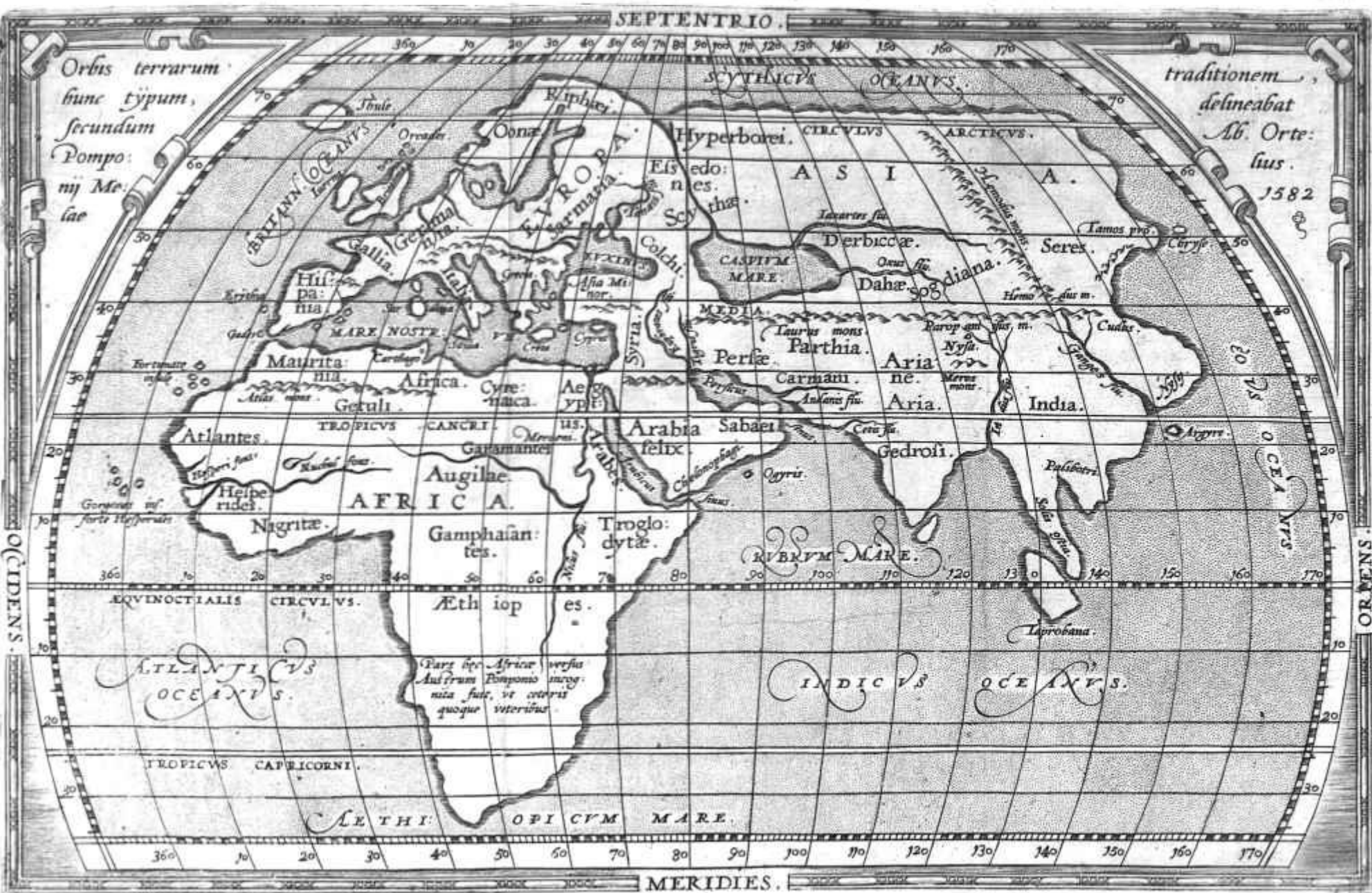
SEQUVNTVR

CASTIGATIONES
IN POMP. MELAM,

Hermolai Barbari Veneti;
Fredenandi Nonij Pintiani; &
Andrea Schotti Antuerpiani.

SPICILEGIVM.

traditionem,
delineabat
Ab. Orte:
lius.
1582

CASTIGATIONES HERMOLAI BARBARI IN POMPONIVM MELAM.

AD ALEXANDRV M SEXTVM,
Pontificem Maximum

PRÆFATIO.

CCVM Pomponij Mele conterranei tui, Princeps maxime, Libellum aureum: cuius lectio, vt nosti, ad hunc diem vsque adeò mendosa ferebatur, vt nec agnoscere autorem suum posset, nec. nosci. Trecenta in eo, qua manabant vlcera, vel cicatrice vel splenio conteximus, illud omnino paucissimis de mtiis affecuti, vt se maiestati tuæ non Barbara & Hispaniensi facie, sed Latina & Hispana representare possit. Hoc ipsum in Seneca & Quintiliano & Columella præstitimus quidem locis aliquot per transitum, & inter ceteros. Verùm de iis quoque plura mihi differendum foret secretius, opere dicato, ne inter hanc quasi turbam emendationum, luculentissima tuorum, vt ita dicam, municipum atque ciuium monimenta, negligentius haberi viderentur. Sed auocant nos maiora quædam studia, vrgemusque nostrum illud vetus, omnes Aristotelis libros in Latinum vertendi exponendique propositum. Quod si ad exitum perduxero, nam bona eius pars iam pridem peracta est, non dubito futurum, quin de reliquo in literis labore gratia mihi fiat. Nam Dioscorides cum nostro Corollario propediem exiturus est.

EX LIBRO PRIMO.

In summa Asia descriptione.

RIADNE, deinde Aria, & Cedrosus. Scribendum Ariane, deinde Aria, & Gedrosus, ex Strabone, Plinio, Stephano, cuius illa quoque verba sunt, Quoties, inquit, per C scriptum est Cedrosus, mendosus codex est. Candari & Pariani. Herodotus Paricani. Dache. Scribo Dahæ, Plinius, & Silius. Et paulo post, Antioche georgili. Arbitror scribendum, vel Eniochæ Georgi, ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio: vel Antacei, ab amne dicti, vel Achei, iisdem fere autoribus: vel Axiacæ georgi. Pomponius secundo libro, Colunt, inquit, Georgi, exercētq; agros. Axiacæ furari quid sit ignorant, & ij a fluuio nomen habent, Plinio, Ptolemaeo, ceteris. Nec multo infra, Cappadoces Græci, Legendum non Græci, sed Gallogræci, hoc est, Galata.

EX PARTICVLARI AFRICÆ DESCRIPTIONE.

MVluca. Scribendum Mulucha. nam Strabo vocat eum Molochath. Plinius tamen & Salustius Mulucha. Phocas grammaticus, Neutro, inquit, genere barbara duo lecta sunt apud Salustium nomina fluminum, hoc Mulucha, & hoc Turia, qui amnis est citerioris Hispaniæ, de quo plura in Plinio. Tum vada fluuius. Scribendum iunctum Tamuada, sive Tamuda fluuius, ex Plinio. Fluminis Ampfacis. Scribendum fluminis Ampfagæ. Cyrtha procul à mari nunc Suctianorum, Plinius & Appianus, Sittianorum. Iola ad mare. Scribendum Iolad mare, Plinius, Ptolemaeusq; . Cartinna. Plinius Carcenna. Ptolemaeus tamen & Antonius, Cartenna. Item, Arsinna. Plinius & Ptolemaeus & Antoninus, Arsenaria. Et infra, Ab Hippone Diarito. Scribendum, Ab Hippone Diarrhyto. Duplex enim Hippo, Regius & Diarrhytus, ex Plinio, Antonino, ceteris. Abromachte phyre neapolis. Scribendum, Abrotonum, Taphræ, Neapolis, ex Plinio, Strabone, ceteris. Oza oppidum Scribo, Oea oppidum, ex Plinio quinto libro. Et paulo post, Phiconia. Scribendum Phycunta, ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo. Fons quem solis appellant. De hoc in Plinio pluscula notauimus lib. 5. quamam duos fontes pro rno. Pomponius accepisse videbatur. meminit & libro ultimo Lucretius.

EX PARTICVLARI ASIÆ

descriptione.

ALtera ex parte Astabores, altera Astape. Scribendum Astaboras, & Astapus, ex Plinio, Strabone, ceteris. Talenso alteram insulam, Ampleius usque ad Elephantilem. Scribendum, Tachempso & Elephantidem, ex Herodota.

Herodoto, Strabone, Plinio. Ad Deltam & Admelin. Scribendum Ad Delta & ad Metilin, ex Plinio ac Stephano, qui ait, urbem Metilin Alexandria non procul esse, Bechin modo nominatam, id est, Βήχιν, unde Metillites nomos. Psammethiæ opus labyrinthus. Scribo Psammethici, non Psammetherig, ex Plinio, Strabone, Diodoro, Herodoto. Pathameticum, Strabo Pathmiticum, ex Ptolemæo. Carapiscum, Ptolemæus & Strabo Taniticum, Plutarchus Tanaticum: Plinius Tanicum, ab urbe Tani.

EX SYRIA.

Babylonia & Iudæa & Colophone. *Scribendum puto non Colophone, sed Sophene, de qua multis locis in Plinio disserui.*

EX PHOENICE.

Dvo sunt oppida, Bubos & Bactros. *Scribendum Byblos & Botrys, ex Strabone, Plinio, Ptolemæo. Tum Smyrna castellum. Lego Simyra non Smyrna ex Ephoro, Strabone, Ptolemæo. Seleucia, Hyppatos, Berytos, Laodicea, Arosos. Legendum fortasse non Hyppatos, sed Paltos, nec Arosos, sed Arados, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Est autem Aradus insula quidem, sed propinqua continenti, qua situm est oppidum. Antaratidus. Mariandros. Scribendum Myriandros.*

EX CILICIA.

Amynodes promontorium inter Pyramum Cydnumque fluuios. *Quid si non Amynodes, sed Amanoides, hoc est, ἀμανοειδὲς, quasi ad montis Amani similitudinem. Ut enim Amani, porta sine Isico vocantur, ita porta Ciliciæ inter Pyramum atque Cydnum, autore Plinio. Pyramus Isico prior Malosen præterfluit. Scribendum non Malosen, sed Mallon, ex Plinio, Ptolemæo, Strabone, Callimacho. Mallos, inquit, urbs Ciliciæ, à Mallo conditore dicta. Cerandaridus. Ptolemæus Celenderis, hoc ipso tractu.*

EX PAMPHYLIA.

Asperidos quam Argiui condiderant. *Scribe Aspendos, ex Hellenico, Theopompo, Plinio, cæteris, ab Aspendo conditore. Fluuius Carathes. Scribe fluuius Cataractes. Sequitur enim, Quia se præcipitat. Idem Strabo, idem Plinius. Et infra, Propanisus. Scribe Paropamisus.*

EX CARIA.

Pedalion & Citria. *Plinius Cyria, non Citria. Ptolemæus Caria, Stephanus Crya, quod & vero propius, ut in Plinio disputatum est. Item, Secundum Galbiam amnem Caunus: Ptolemæus, Secundum Calbin, inquit, amnem Caunus oppidum. Plinius & Iudam amnem quædam propinquam facit Cauno,*

ubi nos ex Alexandro Ninum scribi posse diximus. Quia tamen Liuji 33. libro verba sunt hæc, Deditis, inquit, Tabis vrbe, tertia die ad Chaum fluium ventum est, inde Erizan primo impetu captam, post ad Tabasion castellum imminens flumini Indo, cui fecerat nomen Indus, inquit, ab elephanto deiectus, & reliqua. Suspendendum arbitror iudicium. De Tabis, in Caria & Lydia, & alibi Stephanus. A Tabis proprie Tabeni: à Tabasis Tabaseni, de quibus libro Plinij quinto plura. Item, Schenus Ambithylam, Bubefius Cinothum. Scribendum Bubefius, siue Bubassus, ex Plinio, qui tamen non Cinothum, nec Hylam, sed Hydarn & Acanatum, siue Acanthum vocat eas, vt diximus. Cydnus in cornu peninsulæ, interque eam & Tetraticum sinum in recessu posita Eutiana. Lego Gnidus, non Cydnus, item Ceramicum, non Tetraticum, item Euthanæ, non Eutiana, ex Plinio, Strabone, Stephano. Certamus oppidum in Caria, oppidum & Euthanæ, hoc est, εὐθαναί, à qua Euthenai, quos & Euthenæenses & Euthenitas quoque nominant, indigenæ. Vrbes Myridos, Aruanda, Neapolis, sinus Iasus & Basilicus, in Iaso est Barciolos. Scribendum, Vrbes, Mindus, Aryanda siue Carianda, Neapolis, sinus Iasus & Basilicus, in Iasio est Bargylos, ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo. De Bargylis & Cicero in Epistolis.

EX IONIA.

Oraculum Apollinis dictum olim Bramatiæ, nunc Didymi. Scribendum non Bramatiæ, sed Branchidæ. Plinius, Oraculum, inquit, Branchidarum, nunc Didymæi Apollinis. Sed & 34. lib. Canachus, inquit, fecit Apollinem nudum, qui Philesius cognominatur in Didymæo. Branchidarum originem Strabo, & alij frequentes asserunt. A fugitiuis, vt aiunt condita, nomen famæ annuit, Phygeta. Scribendum Phygela; Strabo, Plinius, q. : à qua Phygelites, vini genus, Dioscoridi, Galeno, ceteris. Lybedos. Scribe Lebidos, iisdem autoribus. Item, Victores Thebanorum Ephygonas. Lego Epigonos, id est, posteros. Eusebius in Chronicis, Interfectorum, inquit, posterius, qui vocabantur Epigoni, aduersus Thebas bellum mouerunt.

EX ÆOLIDE, AC TROADE, AC BITHYNIA.

Zimon nominauit. Scribo Cymæ, ex Plinio, Strabone, ceteris, à Cyme Amazonum duce. In promontorio est Cyrma oppidum. Lego Canna oppidum, iisdem autoribus. Item, Cressam. Scribo Eressam, vnde Plinio Eressij hæc ipsa parte. Cargara & Affona Ætholorū. Scribo Affon, non Affona. De Affo Plinius, Strabo, Ptolomeus, omnes. Plagea & Cylace. Vetus lectio, & Plinius & Herodotus, Placia & Scylace, quam Valerius Flaccus Scylacæum. Flumen Rhyndacen. Scribe Rhyndacum, iisdem autoribus. De iis anguibz ad Rhyndacum tum alij, tum Plinius. Dasilos, & quam Colophonij collocauere Myfrelia. Scribendum. Myrlea : item Dascylos, non Dasilos. Plinius, Strabo, ceteri. Chion

Chion amplectitur. *Scribendum sine h, Cion, iisdem testibus.* Templi numen Iupiter, conditore Iaso. *Scribendum arbitror Iasone. Nota coniectura huius ratio ex illa peregrinatione Minyarum.*

EX PAPHLAGONIA, ET CHALYBVM TERRIS.

Thios oppidum Milesiorum. *Scribendum sine h Tios, ex Strabone, Plinio, Ptolomeo, Stephano, ut alibi notauimus.* Cromnos, & à Cythiforo Phryxi filio posita Cythoros. *Plinius, Strabo, Valerius Flaccus, & ceteri, non Cromnos, sed Cromna, unde sua Venetis origo. Erat & in Peloponneso Cromna, ut ait Pausanias, à Cromno Lycaonis filio nomen habens, quam, ut inquit Stephanus, & virili & feminino genere, item plurali & singulari quoque numero pronuntiabant. Idem autor, Cythorum urbem à Cythoro Phryxi filio nuncupatam, non à Cythiforo tradit. Et infra statim, Cynobus & Colliris. Scribendum Cimo- lis accolitur, ex Plinio, Strabone, Ptolomeo.* Mossyni turres ligneas subeunt. *Valerius Flaccus, & Apollonius poeta, non Mossyni, sed Mossynæci, hoc est turricolæ: idem Strabo, idem ceteri.* Urbes Cerasunta & Trapezos. *Scribi potest, Urbes Cerasus & Trapezus, ex Plinio, Strabone, ceteris. aut, Urbes Cerasuntia & Trapezus: aut certe, Urbes Cerasuntum & Trapezus. Ut enim Sipus & Hydrus, etiam Sipuntum & Hidruntum, ita Cerasus etiam Cerasuntum vocæ.* De Sipunto Plinius, & infra Pomponius.

EX COLCHIDE, VSQVE IN FINEM PRIMI LIBRI.

Coracici. *Scribendum Coraxici, à monte dicti, cui nomen Corax est, autore Ptolomeo. siue à populis Coraxis, paulo mox dicendis.* Menancia. *Scribo Melanchlæni, ab atris quibus utuntur, appellatiue testibus: ex Strabone, Plinio, & infra Pomponio.* Cleptitrophagi. *Scribendum Phthirophagi: ex Plinio, Strabone, ceteris. ita dicti, quod in sorde & squallore degant.* Coracandam penè insulam reddit. *Strabo & Ptolomeus, Corocondama.* Quatuor urbes ibi sunt. Hermonos, Saccephoe, Spana, Corea, & in ipso ore Cimmerium. *Quatuor pollicetur urbes, & quinque numerantur.* Proinde castiganda lectio est ad hunc modum: Quatuor urbes ibi sunt, Hermonassa Cepæ, Phanagoria, & in ipso ore Cimmerium: *ex Plinio, Strabone, Ptolomeo.* Proximi Xamathæ. *Scribendum Iaxamathæ. Ginecocratum Onoe. Scribendum Gynæcocratum enæ, hoc est à feminis possessi, victi q.* De his & lib. 6. diximus in Plinio.

EX LIBRO SECVNDO.

IN EVROPÆ SCYTHIA.

Cendones vsque ad Meotida. *Scribendum puto, Essedones. Plinius libro quarto: A Buce, inquit, super Mæotin Sauromatæ & Essedones. Butes amnis. Scribendum Buces, siue Buges: quia Græce Byges appellatur & stagnum & fluuius.* Maxobitæ, *Scribendum, Hamaxobitæ, siue Hamaxobij, quia pro se-*

dibus, inquit, planstra habent, quæ Græci ἀπαζα: vocant. *Plinius, Strabo, Ptolemæus.* In paludem vergentia Sarcagæ tenent. *Scribi potest Satarcha, ut paulo post, Littora, inquit, quæ Satarcha & Taurici tenent. De ins lib. 4. Plinij latissime.* Parthenion alterum oppidum adiacet Cerone. *Scribendum non Cerone, sed Cherronefos; ex Ptolemæo, Strabone, Plinio; qui sic ait: Ab Heraclea, inquit, Cherroneto Parthenium promontorium. Erit ergo sensus Pomponij, duo ibi esse promontoria, alterum, Criumetopon, alteram Parthenion, cui oppidum adiacet Cherronefus. Quod inter paludem & sinum est Chateræ nominatur. Scribendum non Chateræ, sed Taphræ, Plinius, Strabo, Ptolemæus, Florus; etiam si Capræ in eo scriptum est. Carcyne, quam duo flumina Gerros & Hyppacares attingunt. Scribendum Carcine, per i. Item, Hypacryis, non Hypacares. Herodotus: Sextum, inquit, flumen est Hypacryis è lacu profluens, qui per Nomadas iuxta Carcinen in mare voluitur. Ptolemæus videtur Pagyrin urbem, & Pagyras populos haud longè à Carcina posuisse, quasi non modò Hypacryis, sed etiam Pagyris hic fluvius dici possit. Plinius libro 4. Sinus, inquit, Carcinites appellatur, flumen Pacryis: Ibinos, quia Placryis legebatur, correximus Hypacryis, ex Herodoto, quod magis probamus: vel Pagyris, ex Ptolemæo. Gerros inter Basilidas. Lego Basilidas, ex Plinio, Strabone, cæteris, ac ipso infra Pomponio. Basilidis, inquit, ab Hercule & Echidna generis principia sunt, mores regij. Asiaces fluvius, & Asiaca populi. Scribendum per x. Axia-ces & Axiaça. Est autem fluvius is inter amnes Tyram & Eorysthenem, Ptolemæus auctor. Bini que poculis, qui plurimos retulere perfortis interlocantibus. Scribendum fortasse interlocantur, non interlocantis, hoc est interius vel medijs, honoris & dignationis causa ponuntur, ut illud Ovidianum in Fastis.*

Et medius iuvenum, non indignantibus ipsis, ibat: & interior, si comes unus erat. Ut sequatur: Is inquit, honos præcipuus est. Syllaba enim, Is, cum verbo illo iuncta, conurbabat intellectum. Est autem Pomponiana multis locis acclimatio hac, ut in eo de Hyperboreis: Semet, inquit, ipsi in pelagus ex certa rupe præcipiti dant: id eis eximium est.

EX THRACIA.

Hæmona & Rhodopen. *Scribo Hæmon & Rhodopen. Malefis deducta Galatis. Scribendum, A Mileiis deducta Galatis, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo. Quod autem quarto Plinij libro diximus, Megarensium coloniam ab Ouidio significari potuisse Calatin, illo versu,*

Et quos Alcathea memorant à mœnibus ortos,
reuocamus in dubium, quando Pomponius Milesiarum coloniam fuisse Calatin hac parte scribat. Pistris promontorium. *Scribendum Tivris, ex Ptolemæo. Obdellôs. & paulo post, Apellohania. Scribendum Odeffôs, & Apellonia. Thinniam, Scribendum Thynniam, ex Plinio, Ptolemæo, cæteris. Et paulo post, Helinideson & Philas. Ptolemæus Halmideson & Philiam. Potest & Salmydesôs.*

mydessos, vt diximus ex Strabone. Stephanus, Phileas, inquit, ἡρόδοτος
vnde dicitur. aliqui Philiam, inquit, scribunt, nonnulli Phineam. Selimbria,
Periathos, Bitynnis, amnesque qui interfluunt, Erginus & Tiras. Scriben-
dum, Selymbria, Perinthus, Bathynis, amnesque qui interfluunt, Erginus
& Atyras: utique si Ptolemaeum sequimur, dicentem: Bathynia, inquit, amnis
ostia, Atyrae amnis ostia, oppidum Selymbria, & Perinthus: quem ordi-
nem fere seruat & Plinius. Amnem vero Erginum, cuius mentionem facit Plinius
hunc intelli- am nec ne, qui à Ptolemao Arzos appellatur, oppido cognominis, &
vicinis Atyrae, non statuo. Nam & Bathynias, Plinio, Ptolemaeoq; finius est, op-
pidum Pomponio Bathynis appellatum. De Perintho autè in Plinio dictum nobis
est, videri significasse hanc Ovidium illo versu, Inde leui vento Serinthia litora
nacta. Sed dubium facit ea res, quod sibi nauigatio non constât. Si Perinthus ac-
cipias, syllaba quoque ipsa egrè id patitur. Proinde fieri potest, vt Zerynthia scriben-
dum fuerit, hoc est, Thracica. Lycophron Zerynthum in ea regione collocat, sacra
Hecata. Nicander quoque in Theriacis Zerynthiũ vocauit antrum, prope Zónon,
vt dicemus. Erat & in Samothrace insula Zerynthium, vnde nomẽ regioni (vt sit)
tori ex parte. Bisalce Samiorum, & ingens aliquando Gypsella, pòst lacus
quem Græci Macronthios. Errata quatuor. Scribendum, Bisanthe Samiorũ,
& ingens aliquando Cypsellã. pòst locus, quem Graii Macrontichos, id est
longum murum, ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo, Stephano. Angustias Isthmon.
Scribendum Isthmon, iisdẽ autoribus. Portus Sceolos. Scribendum Caelos.
Plinius. Petenti, inquit, Melanẽ sinum, portus Caelos. Cynosenia, Scriben-
dum, Cynos fema, id est, Hecubae tumulus, Strabo, Plinius, ceteri. Praeetisq;
in Afusiacum sinus intrandus. Scribo, Praeetisq; Mastusia, cum sinus
intrandus, hoc est is, qui Melas dicitur, id est sequentia, & Ptolemæus doceant: sed
& Plinius, atque Strabo. De Mastusia Pomponius quoque non multo suprà. Alo-
poconensem. Scribe Alopeconensem Ideo vocata, quod qui condidere, vt ait
Stephanus, responsum acceperant, vbi vulpi vidissent catulos, ibi sedem cepissent,
quod & factum est. Hæc, inquit, vrbs ad Hellespontĩ Cherronesum posita,
etiã Caleros producta media vocabatur, de regis nomine. Promonto-
rium Seriphium. Scribi potest Serium, vt in Plinio monstrauimus, aut Zeryn-
thium, ex Lycophrone à Nicandro, qui proximum Zona antrum Hecate dicitur
ita nominant. Philippia. Scribuntur Philippi, vt faciat Philipporum, ex Plinio,
Ptolemaeo, ceteris, à Philippo rege Macedoniae, quare contra in senatũ Thracies opem
tulit. Craniolos autē nominant quidā Achillas Aristoteles Hierocles. Erant &
in Thessalia Philippi, quondam Thebes & tũ, aut Stephanus. Sed & in Thesprotia
Philippi nominantur, qui & Gomphi sunt. À Philippis Philippenſes, siue (vt
Polybius) Philippent derivantur.

EX

EX EADEM THRACIA,

ITEM MACEDONIA.

T Vrris Calamea. Fortasse Calarnæa. Fuit enim (vt ait Stephanus) oppidum Macedonia Calarna. Acanthos & Echima. De Achanto constat ex Plinio, Ptolomæo, cæteris. Echima vbi sit, non constat. Proinde nō Echima, sed Oesy-ma fortasse legeris, vt in Thracia exposui ex Homero, & aliis frequentibus. Mende-tione quæ referendæ. Scribendum, Mendæ, Scior eque referendæ. Menden Erethij condidere, Scionen Achini: autor Stephanus, & hic Pomponius. Toronem & Miscellam. Diximus in Plinio, Phycellam scribendum videri posse, Ptolomæū & alios sequenti. Canastro promontorio Sena proxima est. Scribendum non Sena, sed Scione. Plinius, post Scionē, inquit, promontorium Canastreum. Migibernacusa in medio qua terra dat gremium. Scribo, Mecyberneus au-tem, id est sinus, in medio, & cætera. Axius per Macedonas, etiam per The-salos penitus excurrit. Scribo non penitus, sed Peneus, ex Strabone, Ptolomæo, cæteris. Cinda, Aloros. Lego Cydna, ex Theagene, qui & Pydnam vocari eam tradit, autore Stephano, atque ita ferè dicitur Plinio, cæteri q̄q̄, vt in Historia natu-rali voluminis secundæ calce monimus. Posset quis hoc loco & Cinna legere. Ste-phanus, Cinna, inquit, Heracleæ Macedonum propinqua est, ab Amazone vocata, siue à Cinno Cœi fratris. Sed prior lectio commodior. Icaris apeno ile-pida. Scribendum arbitror, Derris à Peneo, Sepias. De ipsa Derri Plinius, Pto-lomæus, Stephanus, prope Cydnam, siue quod idem est, Pydnam. De Sepiade post Peneum animem sita, iidem autores. Calcarum grato Herculi solum. Scribe, Graio, non grato: multi enim Hercules fuisse: Cicero, Diodorus, Plinius. Li-bertha carminumque fontes. Legendum Libethra: vnde Libethrides Ca-mæna.

EX GRÆCIA, MACEDONIAQVE AC

THESSALIA, BOEOTIA,

Phocide, & Attica.

Q Vatuor m. p. pateat. Et hic & infra non quatuor, sed quinque m. p. autores alij angustias eas in Peloponneso faciunt, Anthronia. Scribendum Antronia, sine h. Vrris autem hac & Antron vocatur. Zenodotus verò Anchia-lum Antronem appellauit. Vtunque, propter specus frequētes Antronia est dicta. Vnde prouerbium quoque natum, Alinus Antronius, autore Stephano. Cynos & Caliceros. Scribendum, Cynos & Calliaros, ex Homero, Strabone, Plinio. Per-sophistēnia. Legendum, Psophis & Tenia. De Psophide, vnde Aglausille Psa-phidius, autores omnes. De Tenia Cicero in Epistolis ad Atticum. Balon, & Pthe-leon, & Ethinon. Scribendum, Boion & Pteleon & Chinon, vt libro Plinij quarto exidentissime ostendimus. Oroes carphanemides. Scribendum arbitror,

Opoes

Opoes, Scarphia, Enemides: ex Plinio, Strabone, Ptolemaeo. Est autē Opoes, id est, ὀπείας, eadem quae & Opus Opuntis κατὰ νεώτερον dicitur. Erat & in Achaia Opoes altera, & in Elide itē altera, Stephanus. Rhamnis.) Scribe Rhamnus. Phoricos Brauronia.) Scribendum Thoricos, Braurō, Ion: ex Strabone, Plinio, qui de Thorico in metallicis habet mentionem. Erat verō Thoricus Acamantidis curiae plebecula. Hecataeus urbem eam fuisse tradit in Attica, à qua Thoricij Thoricensesque dicantur. Nam Thoracenses alia plebs erat, ex Antiochide curia, quam Thoras vocabant.

EX PELOPONNESO, LOCRIDEQUE.

Oppidum Chencerea.) Scribendum Cenchree, autor Strabo, Plinius, ceteri. Taraxos.) Scribendum Araxos, ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, & infra Pomponio. Item non Achritas, nec Ichthis, sed Acrytas & Ichthys, de quo Thucydides, & ceteri. Item paulo post, Sardonicus & Schenitas.) nec multo post, Thelonates.) Scribendum, Sarronicus, & Schœnitas, & Chelonaras. De Schœnita fuit, quando Cænitam legi posse credidi, ut illo loco Plinij: Portus, inquit, Cænitas & Sarronicus. Quoniam Cænæ urbs Ptolemaeo Pausaniæque ad Tænarum montem erat. Quia verò non inter Scyllæum & Isthmum sunt Tænæ, sed mediis Argolico & Laconica sinibus ad Tænarum, & omnino procul à Sarranico, vertimus ferè sententiam, & Schœnitem potius quàm Cænitem & hic & in Plinio defendimus. Est autem Scyllæum, ubi Hermione, autor Strabo. Habetur verò & portus Schœnus, sed in Attica, ut constat usdem autoribus Ptolemaeo ac Stephano. Oliros & Scion.) Scribe Olyros, siue Oluros, & Sicyon, omnibus, qui unquam de hoc scripserunt testantibus. In aduersis Pagecreusis.) Distinguendum ut duo sint, Pagæ, & Creulis. Plinius, Megara, inquit, è regione Pagarum. De Creusi, autor idem, & ceteri gregatim omnes, iuxta Pagas. Cyra.) Scribendum Cyrrha. Nam de Anticyra non convenit, aliis Anticyram, aliis Anticyrrham scribentibus, ut aliubi notauimus.

EX ITALIA.

CAuni & Veneti colunt. Scribendum, Carni & Veneti colunt. Item, Pincentes, Ferētani.) Scribendum, Frentani. Nam Ferentani à Ferento, Sabimorum siue Samnitum oppido. Sunt & Ferentini, Ferentinatesque: illi Hetruria populi, Ferentinates verò Latij, ut in Plinio declaratum est. Clierna Cypria.) Scribendum, Cliterna, Cupra: ex Plinio, ceterisque. Simponium velut Graij dixere Sipyllum.) Scribo, Sipuntum, velut Graij dixere Sipyus. Strabo, Sipuntum, inquit, siue quod idem est, Sipus, à Diomede conditum. Videtur nominatum, inquit, antè à Græcis Sipyus, à sepium proveniri. Diceretur ergo & Sipuntum, ut Plinius, & Sipus Sipuntis, ut ferè modo Græci, & Sypius Sipiūtis, ut antiqui. Post Barium, & Gnatia.) Scribo, post Barium Egnatia, Ptolemaeus, Strabo, Plinius. Lupehydrus.) Strabo Lupia: in quibusdam Plinianis codicibus

codicibus, & Ptolemæo, Luspiæ etiam Hydruntum dicitur, quem admodum & Sipus Sipuntum, & Cerasus Cerasuntum, ut diximus in Colchide. Carcinus, Scyllaceum Mistra.) Scribendum arbitror aut Cocinthus, non Carcinus, ex Polybio, Antonino, Plinio, ut in Locris Italia differui: aut Cæcinum, à Cæcino Locrorum amne, de quo Pausanias, & Thucydides. Philistus quoque Cæcinum Italiae reddit oppidum, non longe à Sicilia traiectu. Mistros vero Plinius Mistiam scribit, ut in alterutro sit erratum. Stephanus Mystiam urbem Samnitum commemorat. Lucani vero à Samnitibus orti iudicantur, autore Plinio. Consentiam, Pauloniam.) Scribo, Caulonem, sive Cauloniam, ex Plinio, Strabone, cæteris. Colonia regia Rhegium.) Scribo Columna, non colonia. Græci enim vocant locum eum Styliada, id ex Strabone Antoninoq³, probauimus in Plinio. Taurinū & Metaurum.) Legebatur in Plinio Terentum hoc loco, non Taurinum: nos Ptolemæum & alios autores sequuti, Taurianum scribimus. Latus alterum Maticana, Ionnum, Iubon, & Emiea.) Erratum quadruplex, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo, quos secutus, ita lego, Latus alterum Terina, Hippo, nunc Vibō, Temesa. De Terina, hoc situ, vnde Terineus sinus, Strabo Pliniusq³, à fluuio cognomine, ut inquit Stephanus, magna quoddam Græcia (ut Apollonides ait) vocata, Lycophroni est insula hoc nomine, vni Syrenum Ligæ dictæ sacra. De Hippone iidem autores. Plinius: Hippo, quod nunc Vibonem, Valentiam appellamus; eictus (ut Strabo inquit) Brutius, mutato à Romanis vocabulo. De Temesa, quam Græci Tempfam vocant, metallis inclita, clarius est quam ut astipulatorum egeat fide. Clampetia, Blonda, Buxentium.) Plinius, & cæteri, Buxentum, non Buxentium: quod Græci vocant Pyxunta, item non Blonda, sed Blanda, in quo tamen estimationi locus esto. Silerus amnis.) Alij scriptores modo Silarus, modo Silaris. Grabus cecosa.) Scribendū Grauisca Cocha, ex Plinio, Ptolemæo, cæteris. Paulon & Varum flumina.) Plinius Padon, non Paulon, ut sit Padon Padonis, aut certe Paulon Paulonis, omnino alius à Pado: quandoquidem Pomponius hoc loco Varum amnem Padone, aut si quis ita malit, Paulone dicit esse notiozem.

EX NARBONENSI.

Vasco Vocontiorū.) Scribe Vasio, nō Vasco, vnde Vasionēses, ex Sidonio Apollinari multis locis, præter ea, quæ in Pliniana eiusdē partis castigatione diximus. Auēnio Canarū.) Scribo Canarū, ex Plinio, & infra Pomponio. Sectanorum Arelate.) Scribo Sextanorum Arelate. Bliera.) Strabo quoque Bliera, sed Plinius, Stephanus & Antoninus, Beterra. Item, Sedante taronis.) Distinguedum, Sed ante stat omnis, hoc est, Martius Narbo. Plinius, Narbo, inquit, Martius Decumanorum colonia. Quod autem sequitur, Atacinorum, ab Atace fluuio id nomen: quod & Pomponio & Porphyrii dictum est: ut quidā Atacinos Roma hinc nominatos arbitrentur, ut alibi notabimus. Oppidum detiacum.) Lego Deceatum, ex Polybio, Strabone, Plinio. Antipolis, deinde forum

rum Iulij, Octavianorum colonia, tunc post Antiopolim & Olbiam.) *Legō*, Antipolis, deinde forum Iulij, Octavianorum colonia, tum Athenopolis & Olbia, *ex Plinio fere ad verbum. De Antipoli verò, & Foro Iulij, & Olbia, Ptolemæus quoque. De Athenopoli & cæteris Plinius.* Laurion & Citharis tenet, & Lacidon.) *Scribo*, Glanon & Citharistes & Halycido. *De Glano, & promûtorio Citharista. Antoninus, Plinius.* De Halycidibus *Strabo id autem verbum salinas significat.* *Ad campum*, inquit, lapideum vocatum ἐν μέσῳ ὕδατα, καὶ ἀλυσίδες συνίστανται, καὶ ἄλλες. fortasseq; locum eum, aut simili natura præditum significat, quem Antoninus Salsulas appellat, 64. milibus pass. à Pyrenæis. Lapeidum vt vocant, in quo Herculem contra Albiana.) *Scribendum* Albiona. Mesua collis incinctus mari.) Nihil muto, sed Ptolemæus Segium montem, siue Setium vocasse hunc videtur. *Strabo* Sigium: contra insulam Blafconem, *Ptolemæus*, Agatham enim obiectam facit, non Blafconem paulo remotiorem. Hic autem mons Pullerius appellatur hodie, vt fere credi video. Araufus iuxta Acarā.) *Strabo* Arauraris, siue Rauraris; iuxta Agathan. *Ptolemæus autem*, Arauraris iuxta Agathopolin. Differt autem omnino Arauraris ab Arari, eadem prouincia, vt constat. *Ora Sordonum.* *Plinius*, Sardonum. Vicus Eliberre.) *Græci fere scribunt* Iliberris, vt *Ptolemæus*: nam & *Strabo* Ilibirris, ποταμὸς οἰλιβήρις, πάλιν ἔχων ὁ μόνυ μόν. Nos Eliberri, & Illiberri, quidam Illiberis & Illiberi, sed prior scriptura melior. Fuit & in Batia oppidum hoc nomine, quod nunc opulentissimum est, & Granatam vocari, quemadmodum & regionem ipsam, putant, cum alijs argumentis, tum illo maxime, quod eius vrbs porta vna in hodiernum quoque diem Eliberris appellatur la puerta de Eluira; Id maxime cõperit hoc anno est, cum ea ciuitas in potestatem Hispanie principum concessit, Mauritanis, qui DCCC. fere annos occupauerant, obsidione longa in deditionem compulsis.

EX HISPANIA.

A Ceruaria proxima est rupes.) *Distinguendum*, à Ceruaria, hoc est, post Ceruariā, de qua paulo ante dictū fuerat in Narbonensi. Ceruaria, inquit, locus, finis Galliæ. Blandeluro.) *Scribendum* Blanda Illuro, siue Blāda Eluro. *De hoc & 3. Plinij volumine.* Rubrica tum in Barchinonis litore.) *Scribo* Rubricatū, ita enim vocatur amnis *Plinio, Ptolemæoq;* vnde Rubricata oppidū. Tholobin.) *Ptolemæus* Telöbin. Taraxo.) *Scribe* Tacaco, vnde nomē prouinciæ. Hanc, inquit, vrbem duo attingunt amnes, Tulsis exiguis desuper, & Hiberus ingens deorsum. Suppronensis dicitur.) *Scribe* Sucronensis, à Sucrone sanio, *ex Strabone, Plinio, Ptolemæo, & infra statim Pomponio.* Duriam.) *Notauimus in Plinio, Turia legi posse, ex Salustio, Phocaq;* & alijs Grammaticis: eõrelegamus noscentem hæc. Extra aderas velox Menobia.) *Scribendum*, Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba. Est autem sensus, Extra sinum Virgitanum haberi hæc oppida: *ex Plinio, Strabone, Ptolemæo, Antonino.* Fuit quando verbum Extra castigandū

putauerim pro Hexi. Est autem Hexi, quod & Sex & Sexi dicitur, unde *salsamēta* Sexitana Plinio, Straboni, Athenæo, sed melius est, ut inter Menobam & Abderam collocemus, ex Ptolemæo. Plinius tamen duo Sexi facit, inter quæ sit Abdera. Malach, Cifal, Dubal, Acipiro.) Scribendum; Malaca, Salduba, Lacippo, iisdem fere autoribus. Tartheia.) Scribendum Carteia. Tartessos, non Tarchesos, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Nam Tarteros ipsa Gades aliquando vocabantur, Plinius & Strabo. Unde nos sumus Cingenterarum Mellana. Scribendum Mellaria. Verbum autem Cingenterarum arbitror corruptum, pro eo, vel simili, quod est, Cingente freto, vel attingens fretum. Plinius, Oppida, inquit, Bello, Mellaria, fretum ex Atlantico mari Carteia. Strabo, Egredientibus, inquit, fretum post Calpem Mellaria est.

EX INSVLIS PONTI ET ASIÆ MINORIS.

LAuce Borysthenis ostio.) Scribendum Leuce, autores omnes. Non longe Acolitaria.) Scribendum: non longe accolitur Aria, nomen id habet à Marte, cui sacra est, inquit. Hæc & Areos Nesos, id est Martia insula vocatur Srephano. Plinius lib. 6. Contra Pharnaceam, inquit, Chalceritis, quam Græci Ariam dixerunt, Martique sacram, & in ea volucres pugnasse, quod quidem & Apollonius poeta secundo libro cecinit, ἀντιάζα vocans eam insulam. Cymas Mariandynorum finibus.) Scribendum non Cymas, sed Thynnias, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio libri 5. sine. Antisa, Pyra, Cresos, Cyraua.) Scribo Antisa, Pyrrha, Ereffos: ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. De Cyraua, cisi constat mendosam esse dictionem, quemadmodum tamen restituenda sit, non planè constat. Plinius in Lesbo nouem tradit vrbes, quarum nulla huic nomini responder. Illud mirari subit, quare Plinius libro quinto, hausta à mari Pyrrham in Lesbo scribat, & paula tamen post superesse dicat Pyrrham & Ereffum, & Methymnam & Mitylenen. Proinde fieri potest, ut non Pyrrha, sed aliud eius loco nomen legendum sit, ubi restare dicitur. aliqui cum nouem tradat eius oppida fuisse, octo tantum viderentur esse numerata. Potest & illud dici, numerum eum non 9. sed 8. scribi oportere. Ideo autè restare Pyrrhā, quāuis eam mare sorbuerit, quia, ut Strabo inquit, & portus & suburbanū eius colebatur, ἡ δὲ πόλις καὶ ἐσπάρται, τὸ δὲ ποταμὸν εἶναι τὸ ἐκείναι. His adiucis, quæ Plinius secundo libro dicit. Pyrrhā, inquit, & Antissam circa Mæotin Pontus abstulit, ut sortè non circa Mæotin, sed circa Æolin scribatur. Sed & in Lesbo, & in aduersa ei, Æolides, tum Pyrrha, tum Antissa memorantur fuisse. Nam & vna Cycladum Antissa dicebatur, Philon autor.

EX INSVLIS PHOENICES, ET APRICÆ.

PAralos) Lego Arados, de qua & superius dictum est. Tarrichia & Egatheæ.) Scribendum, Tarichia & Egathes, Silius de Annibale, Auct Egathis abolere parentum

Dedecus

Dedecus, & Siculo submergere fœdera ponto.

Et alibi.

Fusa quæ per æquora classe,

Ægæthea cernam,

vt sint Ægæthes, Ægatum. Mentionem habent & alij. Inuenio, qui hodie vocari dicant à nautis Gorha, quarum altera circuitu sit stadiorum 24. vbi Carthaginenses, duce Himilcone, primo bello Punico, à Q. Lutatius Catulo superati sunt, easq; à Virgilio intelligi malunt, quàm Philenorum aras: vt aræ propter fœdus cum Pœnis ictum dicantur: Saxa verò, quoniam scopuli verius quàm insula, vt ait libro 5. Plinius.

EX INSVLIS EVROPÆ, ITEM

CYCLADIBVS, ET SPORADIBVS

Vsq; in finem secundi libri.

Polyagos. Scribe Polyægus, ex Plinio, ceterisq; à caprarum copia videlicet. Pagæus sinus Schyathon prospicit, Sciniffon amplectitur.) Inuenio quidem Schinussam insulam in Phocide, vt Stephanus, à lentisco nominatam. Meminit & Plinius post Naxum insulam, inter Sporadas. Quia tamen Strabo, idemq; Plinius, ante sinum Pagasicum & alias plerasq; haberitradunt; & Cicynetum præcipuè, atque Sciatum, fieri potest, vt Pomponius quoque hoc loco eam scripserit, cum Artemidorus, quem maxime secutus videtur, ita dicat, In Pagæo sinu Cicynetos insula, hoc est, Κινύετος. Styra, Erethria, Pyranessos.) Scribendum puto, Hestîæa, Erethria, Pyrrha, Nefos. De primis duabus poëta eminentissimus πολυσέφαλον τε ἐς ἑστίαν, ab Hostîæa, quæ ad Olympum est, deducto nomine. Idem poëta χαλκίδα τ' ἐρετρίαν τε. Hæc autem Erethria, cuius mentio apud omnes est, etiam Melancis appellabatur, à Melanco Euryti patre, sicut ab Erethrio Titane, Phæthontis filio Erethria. De Nefo & Pyrrha Plinius, ceterique, in Eubœa. Fuit in aduerso tamen Eubœæ locus Aftyra, vt ait Charax, iuxta Potnias, nisi quis in Eubœam quoque id nomen translatus, vt alia pleraque, censeat, atque ita malit Aftyra, quàm Hestîæa scribere. Tegea, Nissa, contra Acritam.) Scribendum Theganusa contra Acritam, ex Plinio, Ptolemaeo. Est autem Acritas, Peloponnesi promontorium. Plinius tamen eam paulo ultra promontorium illud collocat, & vtiq; in Laconico. Ionio prostritia.) Legendum fortasse, In Ionio Prote, Hyria. De Prote in Ionio sinu ante Peloponnesum, & Ptolemaeus & Plinius. De Hyria cogitandum relinquimus, illud obiter testantes, vagum id multis vrbibus esse vocabulum: Zacynthon quoque insulam hoc ipso tractu quandoque Hyriam fuisse nominatam. Nelos.) Scribendum Melos. Et infra, Iporis.) Scribendum Hippuris, ex Plinio, ceterisq;. Item, Pinaria.) Plinius Cinara, nondum muto, quoniam & Pinara Lycie vrbs fuit. Cicinos, & infra, Mycon.) Scribendum Sicynus, ex Strabone, Plinio, Stephano, vetustis codicibus. item non Mycon, sed Myconos, iisdem autoribus. In Creta Clopixos & Camoracusa.) Scribe, Holopyxos & Manathusa, ex Plinio: quanquam scriptum est Manathusa.

Vereor ne Marathusa legendum sit, à feniculus, nam & insula hoc nomine habentur aliquot. Quid si Amaracusa, quasi ab Amaraco? Numachos, Zephyre, Grise, Caudos.) Plinius, Maulocos, Zephyre, Chryse, Gaudos. De Gaudo etiam Callimachus atque Strabo. Asporos, Dicedalos, Absyrtis. Plinius, Absporos, Celaduse, Absyrtis. Item paulo post, non Ticana, sed Trucones, nec Phlecirides, sed Eletrides, nec Lingarium, sed Tragurium. De quibus multa libro eius 3. persequuti sumus. In Siculo freto est Acæe, quã Calypso habitalasse dicitur. Plinius, Altera, inquit, Calypsus, quam Ogygiam appellasse Homerus existimatur, in quam videlicet, ut ait Stephanus, Vlysses naufragus euasit. Caulos, & paulo post Halaza.) Plinius & alij, Gaulos & Galata. In minoribus Samo & Mago, in maioribus Parma & Polentia.) Ptolemaus, & ferè Plinius, non Samo, sed Iamno, siue Iamna. item non Parma, sed Palma. Et paulo post, Suppronensii.) Legendum Sucronësi, ut prædiximus.

EX LIBRO TERTIO

De exterioribus Hispania.

PARUA oppida Olitingi, Onolapa.) De primo nihil comperi, alterum Ossonoba scribendum, non Onolapa, siue, ut Ptolemaus, Onoba cognomento Listuria, quam Plinius initio ferè libri tertij Ossonobam Asturiæ vocauit. Myrtilibalio Ossonoba.) Scribendum Myrtilis, Balsa, Ossonoba, ex Plinio, Ptolemaeo, Antonino, cæteris. Latobriga.) Scribendum, Lacobriga, vsitatum id Hispanis urbibus vocabulum. Turauli veteres.) Scribendum, Turduli veteres; sequitur enim, Turdulorumque oppida. Groni.) Plinius quoque Groni, siue Gronij: ut diximus, itemque Silii quibusdam exemplaribus, sed frequentius tamen Grauij, à Graiis dicti,

Quique super Grauios lucentes voluit harenas,

Infernæ populis referens obliuia Lethes: Item,

Et quos nunc Grauios violato nomine Graium,

Oenææ misere domus, Etolaque Tyde.

Sed & Ptolemaus Gruios, quasi Grauios appellat. Fluuntque per eos Auocelandus, Nebis.) Ptolemaeo amnes in locis sunt, Auus & Nibis, siue ut Strabo, Nebis, etiam si est inuersa dictio apud eum Bænis, pro Nebis. Nihil verò mirum sit, Auonem Pomponio vocari, quem Ptolemaus Auum nominat. Nam & Nælonem Plinius appellat in Artabris fluentem, à quo Næla ciuitas, alia quam Næga, inter Astures, ut dicemus, Ptolemaus non Nælonem, sed Nælum in Cantabris tamen, & Asturis, non Artabris, quo Næle populi dicantur Plinio. Lacienses, inquit, & Pefici, & Næla, quanquam scriptum est Zæla, tertio volumine. ab fluuio Auone, Auarum gens. De Celando nihil comperi. Peralia, Ducamaris exit in Libyca.) Scribendum, Per alia duo Mearus exit in Libunca. Ptolemaus quoque Mearum, & Nanium iuxta urbem Libuncam statuit. In Asturum litore Næta est oppidum.) Plinius & Strabo non Næta, sed Næga, id est Næza. In Ptolemaeo quoque fluuius Nægaucesia vocatur, in Cantabrorum litore, cetero

dato vrbi nomine vel accepto. Pereundi & Salenos.) Fortasse, Per eundem & Salenos, hoc est, per eundem tractum Cantabrorum Vardulorum; ac Salenos, amnem Saurium descendere. Saleni ab amne Salia vocantur, de quo paulo ante Pomponius. Ab eodem fluuio Saleniana locus, Antonino dicitur, ab aquis Origenis decem octo M. p. remota. De Origenis statim disseram. Ptolemaeus quoque Selinos populos agnoscit, quorum vrbs Nardinium, de iis ipsis, vt arbitror, intelligens. Per Aurinos & Origenomes quosdam Nefua descendit.) Scribi potest, per Aurigones & Origeuiones quosdam Nefua descendit. De Origeuionibus, siue vt Plinius, Origenis, vt mox dixi; Antoninus, qui Originas aquas neminat. Ptolemaeus quoque Origeuos dicens eos, & Origauiolcam urbem eorum. Quod autem in Plinio dictum nobis est, Aurigeuos in Pomponio videri esse Origenos, melius est vt Autrigones, quemadmodum hoc loco diximus, legatur. Etenim Ptolemaeus inter Autrigones & Origauiolcam oppidum flumen Nefuam ait delabi, quamquam Nerua in ipso frequentius, quam Nefua scriptum est. Sed quae hic sequuntur, de amne Deua, dubium non relinquunt, hunc ipsum Pomponio intelligi, qui Nerua siue Nefua dicatur. Autrigonas & Plinius lib. 3. commemorat. In Autrigonum, inquit, nouem ciuitatibus Tritium & Verouesca memorantur. De Tritio mox agetur. Ex Deuales Triton Obelunte cingit.) Legendum videtur, Et Deua duplex Tritium Tobolicum attingit. Ptolemaeus quoque Deuam, siue Diuam amnem collocat iuxta Tritium, cognomine Tobilicum, siue Toboricum, in Vardulis Cantabriae. Habetur & eodem nomine alterum Tritium, nec procul admodum, inter Beronas, cognomine Metallum, Antoninus. Et Plinius; Autrigonum, inquit, Tritium & Verouesca. Et Detum Aturia sonans Sauso & Magrada.) Cum non longe à Tritio Toborico sit oppidum Iturissa, assimandum erit, nunquid verbum Aturia sonans, quod sine dubio deprauatum est, ad Iturissam detrabere conueniat, ad hunc modum. Deinde Iturissam & Eafonem Magrada, vt verbum Attingit subaudias. Fluius quidem aliquis nomine Magrada nondum mihi lectus est, sed cur mutem, non habeo. Eafonem verd & promontorium & oppidum, non procul Iturissa: Ptolemaeus collocat in littore Oceani, Aolarsonem à Plinio fortasse rectius vocatum, ad Pyrenaeos, finem Hispaniae celebrem. Scio & Aturiam fluminis esse vocabulum Ptolemaeo, sed in Gallia Pyrenaei proximi, vbi sunt Tarbelli Aquitania populi, à quo ciuitas Aturienfium vocatur.

EX GALLIA COMATA, HOC EST,

Aquitanis, Celtis, Belgis.

IN Aucis Eliumberrum) Scio in Aufcia Elufates, & Elufaticum eorum oppidum fuisse, quod & lib. Plinij quarto diximus, ex Casare, Ammiano, Antonino; vt scribendum sit, in Aufcis. Loco autem verbi Eliumberrum, vt non ponendum, ita certe concipiendum animo Elufaticum, quod illi fortasse nominabant Elufaberrim, quasi Elufatum urbem. nam Berris hoc significat Barbaris Hispaniae Galliaeque confinibus, vnde Iliberris in Betica, & in Narbonensi altera. Et Laberris in Astu-

ria, quemadmodum & Obriga, vnde Lacobriga, Marobriga, Deobriga, mille talia, Burgum Germani, Dunum Thraces. Portu, quem Geforiciacum vocant.) Plinius & Ptolemaeus Geforiciacum.

EX GERMANIA ET SARMATIA.

IN Rhenum Mœuis & Lupia.) Tacitus in situ Germania non Mœuin, sed Mœnin vocat. Inter Herciniam, inquit, syluam, Rhenumque & Mœnin amnes, habitant Heluetij. Plinius quoque libro nono per n scribit eum, non per u, quanquam Mœnus ab ipso, non Mœnis videtur appellatus. In Mœno, inquit, Germaniæ amne silurus grassatur, nisi quis non in Mœno, sed in Mœni, aut Mœui apud eum legat, de quo plura eo loco. In Oceanum Amisus vrbs & Albis.) Scribendum non Vrbis, sed Visurgis. Imbri & Teutoni.) Scribendum Cimbri, ex Tacito, caterisq. Horum Cimbrica Chersonesus, qua modo appellatur Dacia. Teutoni vero sunt, quos alij Teutones, Ptolemaeus Teutonarios in eo tractu nominat. Plinius lib. 4. Cimbri, inquit, & Teutoni. Vltimi Germaniæ Hermones.) Plinius & Tacitus, Hermiones, Ptolemaeus Elmeones, ad amnem Vistulam, qui Germaniæ finis est, & Sarmatiæ principium, vt mox patebit. Insula amne discreta. Scribendum non Insula, sed Visula, seu quod idem est, Vistula.

EX SCYTHIA.

SCythici populi omnes, Belgæ appellati.) Scribendum Sage, non Belgæ. Herodotus, & Plinius libro sexto, Perlæ, inquit, Sagas vocant omnes Scythas. Etiam si Sacas Græci malunt scribere, quàm Sagas. Pomponius quoque infra, Scythæ, inquit, sunt Androphagæ, & Sagæ distincti regione. Vbi sol non quotidie vt nobis, sed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit, & ideo sex mensibus dies, & totidem aliis nox.) Plinius contra sentit lib. 4. Semestri luce, inquit, & vna die solis auersi non vt imperiti dixere, ab æquinoctio verno in autumnum semel in anno, solstitio oriuntur iis soles, brumaque semel occidunt. Albani & Molchi.) Scribendum non Molchi, sed Molchi. Amerdi & Pestici.) Scribendum Amardi & Pæfici seu Pæficæ, vt Ptolemaeus, & infra Pomponius. Sunt qui Amordos eos scribunt, sed Strabo & Stephanus Amardos, ea gens est Hircana, vnde Ptolemæo quoque Amardus amnis in Caspium delatus. Cambyfes ex radicibus Corfici montis.) Legendum arbitror Coraxici, non Corfici. Sunt autem montes Coraxici, quos vt ait Plinius lib. 6. quidam Heniocos dixere. Ptolemaeus tamen vocat montem Caspium, vnde Cambyfes oritur. Nihil mirum quod eos montes, qui Tauri partes aut lacinie sunt, alij aliter, vt in Plinio quoque diximus, appellauere. Subit nunc locus in Plinio sexto deprauatus, cap. 9. vbi de Araxe ait, Auctusque amne Musi & ipse, vt plures existimauere, à Cyro desertur in Caspium mare. Scribendum enim videtur, non Musi, sed Cambusi, hoc est, Cambyse. Nam & Borusthenem

Borusthenem, pro Borysthene, veteres dicebant, & alia eque huiusmodi per u libentius, quam per y. Pomponius: In idem littus, inquit, elabitur Cyrus & Cambyses, ex radicibus Coraxici mōtis vicini editi, & in diuersa abeunt, perq; Hiberas & Hyrcanos, diu & multum distantibus alueis defluunt. Post non longē à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum sinum vno ore perueniunt: etiam si Ptolemæus ostia eorum se iungit. Laxartes & Oxos.) Scribendum Laxartes per i. non per l, ex Plinio, Strabone, Ptolemæo, Qu. Curtio, Marcelinoq;. Et paulo post, Surdianorum regionibus.) Scribe Scgdianorum. Iuxta Dacas primum inflectitur.) Scribe Dahas, non Dacas. Inter Amardos & Peficasos aperitur.) Legendum, Inter Amardos & Præficas os aperit, iisdem autoribus. Indos quosdam à rege Boiorum dono sibi datos.) Plinius, A rege Sueuorum, non Boiorum. In quibusdam tamen Pomponianis codicibus, nec Boiorum nec Sueuorum, sed ineptissime Lydorum. Pliniana lectio similior vero est, quod Sueui longē lateq; imperitabant, maioremq;, vt ait Tacitus, Germania partem obtinebant. Erant & Boij Heluetiis attigui, vnde Boemi, siue vt idem Tacitus appellat, Boiemi.

EX INSVLIS OCEANI.

Septem minimē inter plures etiam messes.) Legendum, Septem minimū, Interim plures etiam messes. Angustis inter se ductæ spaciis.) Scribendum, diductæ. Plinius, Modicis, inquit, inter se diductæ spaciis, ubi de Orcadam Ebudumque numero plura quadam notauimus: vti hoc loco non Emodes, sed Ebudes fortasse legi possit, nisi quod contra Germaniam eas cōstituit. Ebudes verò contra Galliam potius habentur, vltra Hiberniam ac Britanniam, si Ptolemæo credimus. In Plinio quoque septem scribuntur Nemodes, siue, vt nunc legitur, Acmodæ. Cenæas, qui ouis auium palustrium & auenis tantum alantur.) Plinius non Cenæas, sed Oonas. Feruntur, inquit, & Oonæ infulæ, in quibus ouis auium & auenis incolæ viuunt. Idem erratum & in Solino apud quem Oceanos scriptum est. Dicuntur autem Oonæ, id est, ὠνάς Græcis ἀπὸ τῶν ὠν, hoc est, ab ouis. Tile Belgarum littori.) Scribendum Thule, ita enim Græci appellant, & apud nos Claudianus, vt sicubi aliter scriptum est, nō ratione aut doctorum vsu id, sed vel incuria scribentium, vel imperitia Grammaticorum obtinuisse videatur. Diximus & alius locis, quæ per ou diphthongum Græci enuntiant, seruari hoc & à nobis. Quæ verò illi per y, hæc per u, parte plurima veteribus efferrī cōsueuisse. Talge in Caspio mari.) Ptolemæus Talca.

EX INDIA.

Anges in Hæmo Mediæ monte conceptus.) Scribendum vel in Hæmodo Indiæ monte, vel vt Ptolemæus, in Imao Indiæ monte conceptus. Etenim Imaus & Hæmodus, montes ibi sunt omnibus. Indus ex monte Caroparnaso.) Scribendum Indus ex monte Paropamiso, ex Strabone, Ptolemæo,

lemao, cateris. Et infra paulo, Copem Agasinom Hydaspen.) *Scribendum non Copem, sed Cophen, aut Cophenen, sed & Acefinem quoque, nō Agasinom, ii(dem) autoribus. Item de Taprobane: Pars orbis alterius Hyprachus dicitur.) Scribe Hipparcho, id est, ab Hipparcho. Sethis per Carmanios, supra Sandis & Coros effluunt.) Plinius oppidum Carmania Zethin, & (vt vetusti codices habent) Cethin vocat. Ptolemaeus flumina hac, Andanin & Corium appellat, vt ad hunc modum scribi possit: Cethis per Carmanos, supra Andanis & Corios effluunt. Item de Arabia, Carmaniis contrariam partem magnæ.) *Scribendum, Carmanis cōtrariam partem Macæ: Plinius, Ptolemaeus, cateri. Sunt & Macæ in Libya. Alterum signum vndique Arabes incingunt.) Scribe Sinum, non signū. Itē de Arabico sinu, Cara, Arabia, Gandamus.) Stephanus Carræ Car-rarum: Ad mare, inquit, rubrum sunt Carræ, cognomines iis, quæ sunt in Mesopotamia, Crassi nobiles interitu. De Arabia emporio Ptolemaeus. Tertiū loci nomen haud comperi. Hieropoliticium.) *Scribo Heroopoliticum. Ita enim vocatur sinus ab vrbe, quam Heroum opidum Plinius, Græci Heroopolin vocāt omnes. Collaca Philopteris & Phiomalis.) Scribendum Colaca, vt sit Colax Colacis promontorii eius nomen. Item Philoteris, & Ptolemais, ex Plinio, Ptolemaeo, Stephano: vt in Plinio monstrauius. Diorige.) Scribendum est Dioryge. Vox ea & Græca est, & familiaris Straboni, fossas & alueos manufactos significans. Cornutæ Tragapomenes equinis auribus.) *Scribendum aut hīc Tragopana-des, ex Plinij libro 10. vbi hanc ipsam describit auem, aut lectio Pliniana corrigenda, Tragopomenes. Verbum autem, Equinis auribus, iungendum cum sequenti, hoc modo, Et equinis auribus Pegasi. Plinius, Pegasi equino, inquit, capite volueres. Cum Iachanum regem Alexandriæ.) *Scribo Lathurum siue Lathy-rum, ex Plinio, Strabone, cateris, qui de hoc ipsa Eudoxo & rege tradunt hac. Vt Græci vocant Theon.) Addi potest, Ochema, vt legas, Theon Ochema, hoc est deorum vehiculum, ex Plinio, Strabone, cateris, id est, Θεῶν ὄχημα. Dorcades domus, vt aiunt, aliquando Gorgonum.) *Plinius libro 6. Gorgones, inquit, insulæ narrantur, Gorgonū quondam domus. Synaptodes inflexi lentis cruribus.) Scribendum Himantopodes, ex Plinio, Solino, cateris, qui eos à loro vocant Loripedes, id enim ἰμᾶς significat. ob id adiecit Pomponius, lentis cruribus, quasi loreis diceret: nam & genus aurium ex eodem argento ita nominatur Plinio. Lixio flumini Iuno proximā.) *Scribendum, Lixo flumini Iunno proxima, id est, λίχου, vt libro quinto Plinij docui.*******

REVERENDISSIMO
PATRI, AC ILLVSTRI
PRÆSVLI, DOMINO IOANNI
QVINONI, SALMANTICENSIS ACADEMIÆ
PRÆFECTO, FREDENANDVS PINTIANVS,
Rhetoricæ, & vtriusque linguæ in eadem Academia
professor, perpetuam felicitatem.

LE GISTI illud minuti auctoris, Praesul amplissime, Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus, &c. Opusculum enim paucis his diebus, horis succisuis, tumultuaria opera, bene male contextum, ad munificentiam tuam affero. Cum enim proximis Vacantibus exposuissem Pomponium Melam Geographum studiosis quibusdam adulescentibus, qui id à me cum à publicis scholis feriantur, enixe petiere, non satis habens quod efflagitauerant prestitisse, Observationes quoque in eum, & si aliis curis studiisque occupatus, composui. Simul ut pleniore obsequio demererer amantes mei, simul ut homo Hispanus (quod in castigando Seneca aliquot ante annis feceram) Hispano rursus auctori moribundo ac prope conclamato, opis ipse etiam pro virili parte aliquid afferrem. Scripsit ante me in eum Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis eximia vir eruditionis; Castigationes Alexandro Sexto Potifici Maximo dicatas. Annotauit pauca quaedam Marianus, vir & ipse egregia litteratura. Nec defuerunt alij, conantes laudabili sane omnes proposito mederi auctori clarissimo, quem intelligebant nisi tempestiue succurreret, non multo post periturum. Tot enim ulceribus scatebat, tot erat vomicis, cacoethibus carcinomatis, ut cum Catullo sic loquar, externatus, vix ut multi chirurgi,

& quidem artis peritissimi, ne dum unus aut alter curando ei sufficere posse viderentur. Plurima in eo verba desiderabantur, nec singula modo verba, sed versus interdum aliquot. Quadam redudabant, falso ei attributa; alia prapostero ordine, alia mendosissime scripta legebantur. Multis imperitorum Grammaticorum, sacristicorumq, glossemat, ineptis item impudentium castigatorem appendicibus refertus erat. Quae omnia qua potui diligentia, partim solus post tot censuras, ut reor, sanavi; partim in meliorem conditionem redegi, ad accuratiorem magisq, exactam disquisitionem reuocata. Ita tamen in omnibus iudicium interposui meum, ut liberum unicuique relictum vellem suum. Huius igitur quicquid est libelli nuncupatio, multis quidem de causis, sed duabus potissimum amplitudini tua debebatur Praesul eximie: Tum ut lecto in ipsis initiis tuo nomine, favorabilior esset apud Salmanticenses tuos, qui te ut communem patrem amant, ut iustum ac beneficium Principem, summiq, fortune, honoris, ingenij, virtutis, ornamentis praeditum colunt & observant. Tum etiam quod libellus ipse à te viro Graeca ac Latina eruditione praedito, facundia plane Romana, acri sublimiq, ingenio comprobatus, emittitur ductu auspicii q, tuis, improbat, remeabit ad dominum, ut clausus (quod summus poeta ait) tenebris & carcere ceco det poenas temeritatis suae. Vale.

Salmantica, Anno M. D. XLIII.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

LOCA ad oram asterisco * cum numeris notata, infra ab auctore augentur, retractanturue: quod est hominis verè humani, non errores suos mordicus tuentis. Nam ut Mimus ait Publij Syri, *Discipulus est posterior dies prioris*. Et Solon unus in septem Graeciae sapientibus: Αει ἡπάρτω πολλά διδασκόμενος. Hoc volui, nescius ne esses. Vale, & Schotti in augenda re literaria, libros è situ eruendo vindicandoque studium: nostramque in excudendo fidem diligentiamque ut studia tua, quae possim, libris optimis incredibili sumtu edendis promoueam, libens amplectere. Antuerpiae.

FREDE-

FREDENANDI NONI PINTIANI

IN POMP. MELAM

CASTIGATIONES.

IN LIBRUM PRIMVM.

PROOEMIO.

VE M persequi longa est magis) *Scribo, quod persequi longa *1 est magis, &c. Nam & paulo post sequitur, quod si non ope ingenij orantis. Nunc autem ut quæque erunt clarissima.) Dele verbum autem ne intra pauca verba reperatur inutiliter. Additis his quæ in natura regionum incolarumque.) Delenda quoque videtur præposio, ut verba sint pauciora, sensus elegantior. *2*

EX MVNDI DIVISIONE.

QVIA sic iacet) *Hæc verba Pomponij non puto, nec si putarem, ita legendum censere, sed qua sic iacet, hoc est, qua porrigitur ab Ortu in Occasum. Atque intrat.) Scribe Utque intrat, cum maiore littera & cum distinctione, ut sit initium alterius sensus, Utque intrat tum longè lateque, cōiunctim. Sic paulo post, Quo quum est acceptum, ingens iterum & magno se extendit ambitu. Et in summa Africæ descriptione, Utque inde procedit, ita media præcipuè. Et in Italia, Atque ut procedit, mediam se perpetuo Apennini iugo attollens, reliqua, Ingens iterum & magnum & paludi.) Aldi exemplaria, Ingens iterum & magno se extendit ambitu, & paludi, &c. Sed hæc lectio quod ab antiqua procul abeat non placet. Propius verò est, ut legatur, Ingens iterum, & magna paludi, cæterum exiguo ore, coniungitur. reliqua falso addita videntur.*

EX SVMMÆ ASIÆ DESCRIPTIONE.

ORA eius cum alueo Nili amnis ripis descendit in pelagus.) *Scribendum reor ripa, non ripis, ut sit sensus, Asiam ipsam descendere unâ cum alueo Nili amnis, ripam factam, ut paulo post. fit ripa qua Tanais est. Spectant enim etiam Meridiem Indi.) Lego, Spectant enim & Meridiem Indi. ut infra: Spectant & Septentrionem Scythæ. Deinde Ariæ & Gedrosiis.) Strabo, Ptolemæus, Stephanus, Plinius, Gedrosia enunciant non Gedrosis. unde gentile nomen Gedrosij Stephano. Ut corrigendus sit Plinij codex in quo Gedrosi ferè semper pro Gedrosij scriptum est. Reprehenditur quoque Dionysius Byzantius à Stephano, quod Gedrosos appellet non Gedrosios. Strabo aliquando Gedrosenos vocat, sed dubito an sit vitio exemplaris. Arrhianus historicus Gedrosios semper. Dicuntur etiam per c. & duplex ss. Cedrosij Stephano. Illic Caspiani Scythis ptoximi.) Et si non me fugit à Caspia deduci posse Caspiani, ut à Cardia, Cardiani, auctore Ste-*

phano; malo tamen hic legere Caspij quam Caspiani. ex Strabone, Ptolemaeo, Stephano, Plinio. Item ipso Pomponio infra in tertio, Intus, inquit, sunt ad Caspium sinum Caspij. Nec fuerit alienum, admonere duplices esse Caspios Straboni in Selectis: quosdam magis occidentales Cadusios, prope mare ab ipsis cognominatum Caspium & Cambyfen fluium; alios verò Parthis vicinos quorum sint Caspia porta. Candari & Paricani.) Scribo Gandaræ. Paricani ex Stephano & Plinio. Gandaros Plinius nominat. Stephanus Gandros. Hecataeus eodem auctore Gandaras. Sunt & Gandaræ Ptolemaeo Indiae populi. Coamani, Rophanes.) Legendum fortè non Rophanes, sed Ochani, ex Plinio sexto, capite 16. vbi Ochanos refert cum Pharmacotrophis, Bomareis, Coamanis, & aliis quorum hic mentio. Super Scythas Scytharumque deserta, ac super Caspium sinum.) Scribendū cum minore littera, super Scythas Scytharumque deserta, & coniunctim cum superioribus. Quæ autem statim sequuntur, abiuncta præcedentibus & cum maiore littera ut incoherent nouum sensum sic legito: At super Caspium sinum, & reliqua: ut singula referas ad singula. Ad Scythas Scytharumque deserta. Gandaras, Paricanos & reliquos quos subtexit. Ad Caspium sinum Comaros, Massagetas, Cadusios & alios. Ad Amazonas autem & Hyperboreos, Scythas, Cimmerios, Heniochos, &c. Libuit etiam addere vsum duarum in Pomponio vocum, Super, & vltra. quem video ignorari à plerisque, etiam eorum qui se pro doctis gerūt. Nam cum ab exterioribus gentibus loci sue Oceano finitimus, procedit ad interiora, super exteriores gentes positas esse ait interiores. Cum verò è contrario ab interioribus ad exteriora, vltra interiores ait esse exteriores. Non tamen hoc ita perpetuum est, ut non aliquando secus cadat. Nihil enim sine exceptione; sed ferè hoc obseruat Pomponius. Exemplum & hic habes & in his quæ sequuntur passim occurrent. Coristæ, Phoristæ, Riphaces.) Expensis syllabatim dictionibus puto legendum, Cercetæ, Coraxi, Phthirophagi. ex Geographis omnibus gregatim, & ipso præcipuè Pomponio in fine huius primi voluminis. & paulo antè: Cimmerij, Scythæ, Heniochi, Georgi, legendum est ordine inuerso, Scythæ, Cimmerij, Heniochi, Georgi, ex Plinio libro sexto, ca. 13. Vltra eos, inquit, planè iam Scythæ, Cimmerij, Cisianthi, Georgi, &c. & Strabo Cimmerios à Scythis sedibus suis pulsos tradit & Scythas à Græcis. Mardi, Antibarani.) Aldus, Mario Antibarani. Scribo Macrones, Tibarani. Ex Strabone, Stephano, Plinio, Herodoto, Xenophonte, Dionysio Periegete, Marciano, Marcelino, Apollonio Rhodio, Valerio Flacco & omnibus ferè Græcis ac Latinis non Geographis modò, sed historicis etiam ac poetis, qui de Boreali Asia plaga prodiderunt. Semper enim Macronas, Tibaranos, & Mosynæcos, ut finitimos inter se coniungunt. Nec me fugiunt, quæ de Mardis Plinius & alij tradunt. Macronas Apollonius primo Argonauticon Macrieas appellat, sic dictos, ut eius enarratores exponunt, quòd sint coloni Euboesum. Euboea enim Macris alio nomine dicta est, quòd sit longa & toti prætentia Boetia, ut secundo volumine refert Pomponius. Hi postea Sanni dicti, si quid Strabo & Stephanus veri crepant. Nam Xenophon in fine quarti, & initio quinti de Cyri ascensu, Macronas alios à Sannis facit: quos Drilas ipse nominat,

referente Arrhiano in Periplo Ponti Euxini. Sed & ipse Arrhianus Sanos distinguit à Macronibus, quos tamen ipse non Macronas, sed Machelonas appellat. Plinius quoque Xenophonti & Arrhiano subscribit libro sexto. At Tibarani etiam Tibareni & quidem frequentius dicuntur. Orpheus in Argonauticis Stybarenos vocat.

Armenij Commageni. (scribendum cum duobus m m. Commageni ex Strabone & Ptolemaeo. Myrrani Vegeti) Loco illius Murrani posset non absurdè substitui Morimeni. Est enim Morimena praefectura Cappadociae Straboni xij. quam vna cū Lycania memorat, de qua mox paulo Mela. [*Sed magis est vi Margiani legatur. Nam eodem auctore Margiana toti Assyria praeenditur.] Posset autè pro Vegeti, Eneti legi, qui sunt Paphlagonia populi, ab Homero & omnibus fere Geographis nobilitati, à quibus Veneti Adriatici sinus fluxisse creduntur. Sed super omnia sedet duas has voces barbaras planè esse, & ex illarum numero, quae non paucae huic operi irrepperunt, temeritate quorundam, qui nihil pensi habentes, ineptias suas pro glossematibus bonis auctoribus affigunt: Item q₃ librariorum ignorantia qui eas statim auctoris lectioni inserunt. Cuius nota sunt, in Gallia Elusaberris; in Thracia, Tritonice; in Scythia, Terrestria, Sexolitæ; in Lesbo Ciraua; in Oceano Septentrionali Sarmali, & alia his comparia monstra, quae propriis locis aestimabuntur. Rursus ex his quae Meridiem spectant eadem gentes interiora littora tenent.) Quoniam hac verba negotium multis exhibent, libuit non nihil eis lucis afferenti admonere lectorem. pronome illud, eadem, antedictos populos referre, Indos, Arianos, Arios, Gedrosios, Persas. Ordinem verò in recensendis Asia gentibus hunc obseruasse Melam. Dissertit de ora Asia Orientali & eius habitatoribus: Deinde de Meridià, & Septentrionali. Reliquum videbatur monstrare à quibus interiora incolerentur. Incipiens igitur à Septentrione dixit habitari à multis varijsq₃ gentibus Gandaris, Paricanis, &c. Postea versus ad Meridiem, exponensq₃ à quibus mediterranea tenerentur, ait easdem gentes incolere interiora, quas non multo antè dixerat tenere oram, hoc est Indos, Arianos, Arios, Persas, Arabas vsque ad sinum Persicum: quem veluti vmbilicum facit in hoc gentium Asia tractatu. Existimo itaq₃ verbum illud littora adulterinum esse: aut si mauis legatur interiora littorum, sicuti paulo ante interiora terrarum dixerat. Locus sit aestimationi. Super hunc sunt Parthi & Assyrij, super illum alterum Babylonij, & super Aethiopas Aegyptij ripis Nili, &c.) Super sinum Arabicum esse Babylonios falsum propalam est, vel vnica Strabonis auctoritate, vt ceteri in re comperta omittantur. Is in tertio Geographumend: Deinceps, inquit, sunt mare versus quidem Persæ, & Suis, & Babylonij, descendentes ad mare Persicum. Quapropter ne cogamur Pomponium in ius vocare, restituentur sunt in pristinum situm verba, tum luxato & praepostero ordine scripta, tum etiam corrupta. Lego igitur sic: Super hunc sunt Parthi, Assyrij & Babylonij: super illum alterum & super Aethiopas Aegyptij, &c. ex omnibus Geographis & historicis: & ex ipso Pomponio qui de sinu Persico loquens libro tertio: In parte, inquit, quae pelagi ostio aduersa est Babyloniorum fines Chaldaeorumque sunt, & duo clari amnes Tigris & Euphrates [Ap-³

pellat autem Æthiopas Ægypti qui ab aliis dicuntur sub Ægypto.]

EX SUMMA EVROPÆ DESCRIPTIONE.

Qua flexum paludis ad Bosphorum redigit.] Aldus qua flexum paludis ad Ponticum redigit. Lego ad Pontios redigit. Appellat enim Pontios Bosphorum Cimmerium. Sic supra, & paludi cæterum exiguo ore coniungitur.

Qua Ponto, Propontidi, & Hellesponto latere adiacet.] Lego obiacet non adiacet ex familiari loquendi modo Pomponij, ut ex sequentibus constabit. Latere autem, quia latera sunt illi Europæ quibus Asia obtenditur. De frontibus paulo post. Nos Tuscum quod Graij Tyrrhenum perhibent.] Demendum est verbum quod. Hinc in Ægei partem continens, Thraciæ ac Macedoniæ adiungitur.] Castigo, Huic in Ægeum mare continens Thracia: Huic Macedonia adiungitur. Nam Scythiæ coniungi Thraciam; Thraciæ autem Macedoniam, adeò notum, ut nullo egeat testimonio. Denique etiam ad Septentrionem.] Scribendum, Eademque etiam ad Septentrionem.

EX SUMMA AFRICÆ DESCRIPTIONE.

Et qua ad fluuium attingit.] Videtur præpositio superflua, ut non longe post, peragratisque amnibus quæ mare attingunt, & alibi. Dictum est Atlanticum esse Oceanum qui terras ab occidente contingeret. Fastigiatque se molliter.] Legendum, fastigiat. Neque enim fastigiat verbum Latinum est. Post Augilas & Troglodytas.] Ptolemæus Augilas modo per i. modo per y. enunciat. Plinius & Herodotus cum i. semper. Stephanus Augilicas nominat. Troglodytas Strabo sine l. semper, Troglodytas. Ægipanes & Blemmyæ.] Stephanus mico m. & quinta apud Græcos inflexione Blemyes, cui subscribunt Dionysius Byzantius & Theocritus, primam corripientes. Strabo duplici Blemmyes, à quo stat Suidas. Blemmyæ Marcianus Capella vno tantum & prima inflexione. Intra si credere libet.] Expende an sit commodior lectio, Ultra si credere libet, hoc est, Oceanum versus Æthiopicum.

EX PARTICVLARI AFRICÆ DESCRIPTIONE.

Primæ partes, illæ Europæ, hæc Africæ.] Rectius ut sentio, illa Europæ, hæc Africæ. Tingi oppidum] Ptolemæo Tingis est, quam Casarem nominat. Straboni Tiga; Stephano Tingios; Plinio Tingi. Parma elephantino tergo execto.] Legendum puto, parma elephantini tergoris excedra. Est excedra siue excetra durities ferro inuicta, telis impenetrabilis, quasi sine cade, quòd cadinequeat, unde & per æ diphthongò magis ex etymologia scriberetur. Nisi manus deductam à Cedo, quòd non cedat, etsi hoc genus etymologia parum Quintiliano placeat. Hydra itaque illa Lernæa, multiceps malum, excedra vocata est à Plauto in Persu, & à Cicerone secunda Tusculana. Plinius libro vndecimo capite xxxvij. Elephantorum, inquit, tergora impenetrabiles setas habent. Plinij verus Codex, qui in publica Salmanticensis academia bibliotheca asseruatur, non setas habet,

sed

*sed scædras. ut legendum videatur excedras. Hoc enim melius, quàm quod Her-
molaus emendat quasi lectas, insipida nimis castigatione. Hinc & Cetra genus scuti,
ex corio prædure facti, quod non cedit. Hunc Abylam, illum Calpen vocant.] Sic quidem Strabo, & Plinius Abylam: at Ptolemæus & Dionysius Byzantius per-
mutatis literis efferunt Alybam. Addit fama nominis fabula.] Scribe no-
mini non nominis. Tamuada fluuius.] Ptolemæus Thaluda. Plinius Ta-
muada. Ruscada.] Lego, Rusadir, ex Plinio quinto. Ptolemæus Rhyssidiron
vocat. Nam Ruscada infra dicitur in Africa propriè dicta, ubi & à Ptolemæo
locatur. Plinius in Numidia constituit. Mulucha ille quem diximus amnis est
ingétium olim regnorum terminus.] Rectius Aldus, Mulucha ille quem di-
ximus amnis est, nunc gentium, olim regnorum terminus. Nec enim procedit
Mauritanias appellari à Mela ingentia regna, de quibus paulò antè dixerat.
Cæterùm regio ignobilis, vix quicquam illustre sortita.*

EX NUMIDIA.

CIRTA procul à mari, nunc Sittianorum colonia.] Ordo verborum vi-
tiosus est & verba ipsa mendosa. Legèdum videtur, Cirta colonia procul à mari,
cognomine Sittianorum. Neque enim Cirta deducta fuit à Sittianis, sed ab il-
lis cognomen accepit, dictaq; est Sittianorum. Plinius quinto: In mediterraneo
colonia Cirta, Sittianorum cognomine. Marcianus quoque Cirtæ colonia men-
tionem faciens, non addit Sittianorum. Vnde autem Cirta & alia Africa loca dicta
fuerint Sittianorum, ostendit Appianus libro quarto bellorum civilium.

EX AFRICA PROPRIE VOCATA.

RUSCADA E.] Ptolemæus Ruscada. Plinius Ruscade. Et Tabraca.]
Ptolemæus cum aspiratione in prima Thabraca. Etiam nunc tam priorum
excidio rerum.] Lego, nec tam priorum excidio rerum: ut particula illa etiam
redundet. Hadrumentum.] Ptolemæus, Stephanus, Strabo, Plinius, Cornelius
Tacitus omnes sine aspiratione. Sed Ptolemæus Adrumittos enunciat, Stephanus
tum Adrumetòs, tum Adrumeton. Strabo Adrume. Cornelius Tacitus, & Pli-
nius cum n. in penultima Adrumentum.* Ultra est Oea oppidum.] Ptole-
mæus Eoam proferit trium syllabarum. Sed prior lectio verior. Et Cinyphs.] Scri-
bendum sine vlla aspiratione Cinyps, etiam si in obliquis eam habeat. Nam apud
Græcos nomina finita in ps. in obliquis per p. efferuntur, præter quadam quæ b. habet.
Notatur hoc nomen Cinyps quod in obliquis per ph. flectitur. Ita Technicus, Theo-
dorus Prodromos & Moschopulus, antiquissimi & probatissimi Grammatici. Hero-
dorus quoque, Plinius, & Claudianus, Cinyps in recto, nec aliter proferunt. Qui-
còtra Cyrenaios missi.] Aldus Cyrenicos: scribo Cyrenæos. Nam à Cyrene
gentile nomen Cyrenæus deducitur. Cyrenaicus possessionem significat, auctore
Stephano. Etsi non hoc ad obrusum seruetur.

EX CYRENAICA.

In littore promontoria sunt Zephyrium, & Nauſtathmos portus Pa-
retonius. Vrbes Hesperia, &c.] *Corrupta omnia, & inuerſa, vel potius euerſa.*
Legendum arbitror, In littore promontoria sunt Zephyrium & Cataxonion.
Nauſtathmos portus. Vrbes Hesperia, &c. *Ante omnia Paretonium nullo*
modo tolerari poteſt. quia Cyrenaica, quæ hic deſcribitur à Mela, ſinus eſt Catabath-
mos, vt ſtatim ipſe ſubiicit, & Plinius ſcribit quinto. Catabathmos porro totam clau-
dit Africam, & aperit vel Aegyptum ſecundum ipſum, vel Mareotic Libyam conter-
minam Aegypti, cuius ſinus eſt Paratonium, vt tradit Plinius libro quinto. Ergo cum
antedicta Cyrenaica ciuitates ſint intra Catabathmon, Paratonium autem ſit vi-
tra Catabathmon octoginta millia paſſuum Plinio, & in Mareotide Libya, ſine Mar-
marica, vt Ptolemæus appellat, non in Cyrenaica, conſequitur nullo hic modo legi poſſe
Parætonium. Probabilior lectio Cataxonion, quod eſt promontorium citra Cata-
bathmon, Cyrenaica Pomponio, Marmarica Ptolemæo. Nauſtathmos autem por-
tus eſt Ptolemæo & Straboni: ſed neutra terminatione Nauſtathmon. Præterea
Hesperiam vrbeſem Ptolemæus; & Ammianus Marcellinus Hesperidas nominant;
** Plinius Hesperidum, Stephanus Hesperidem, quæ poſtea dicta ſit Berenice.**
Quia id ſolum optimum eſt] *Conuenientior lectio, optimum eſt. Quanquam*
in familias paſſim & ſine lege diſperſi, nihil in commune conſultant, ta-
men quod ſingulis, &c. Legendum diuerſa diſtinctione, & diſperſis non diſ-
perſi. hoc modo: Quanquam in familias paſſim & ſine lege diſperſis nihil
in commune, conſultant tamen, &c. Atlantes ſolem execrantur & dum
oritur & dum occidit.] Scribo, Atlantes ſolem execrantur dum oritur, reli-
qua redundant, ex Herodoto, Diodoro & Stobæo, titulo de Legibus & Moribus. In
quo etiam vitioſe Apharantes pro Atlantes ſcriptum inuenias. Apud Gara-
mantes etiam armenta ſunt, ea quæ obliqua ceruicè paſcuntur.] Hoc Tro-
glodytis congruit, de quibus ſtatim ante diſſeruit, non Garamantibus. Nihilomi-
nus ſunt & Garamantibus ſua armenta, quæ tamen non obliqua ceruicè paſcun-
tur, ſed retro ambulantiæ, ob eandem cauſam quam hic exponit Mela. Quorum
utrumque à Plinio traditur, illud libro xi. capite xxxvij. hoc libro octauo capite de
Bubus. Certumq; habeo utrumq; etiam à Mela mentione productum eſſe, ſi enim opus
integrum, non fragmentum ad tempora noſtra deſcendiſſet. Multa enim verba pluri-
mis in locis deſiderantur, quod liquebit ſingula diligentius rimanti. & cum aliis at Tro-
glodytis, Græcis præſertim, conſerenti. Præterea quod ſubiungit, nulli Garamanti in eſſe
** certam vxorem, & ex his qui tam conuſo coitu naſcuntur, quos pro ſuis alant, ſer-*
ma ſimilitudine agnoſci, falſum eſt: Auſenſibus enim hoc tribuit Herodotus, nō Ga-
ramantibus. Quam ob rem non ſit mihi fraudi ſi interdum in rebus tanto veti ſtatis
ſitu obrutis, audaculus ſuero. Compluſculos itaque hos verſus conueto, reſarcio, legeq;
ad hunc modum: Troglodytæ nullarum opum denique ſtident magis quàm
loquuntur. Specus inbeunt, alunturq; ſerpentibus. Armenta habent,

quæ obliqua ceruice pascuntur, nam pronis directâ in humum cornua efficiunt. Apud Garamantas etiam armenta sunt quæ retro ambulantia pascuntur. Apud Ausenses nulli certa vxor, &c. Herodotus in Melpomene de Ausensibus: lidem, inquit, promiscuè cum mulieribus non vnâ habitantes, sed pecudum more concumbunt. Vbi apud mulierem puer robustus factus est, apud quem virum habitare sustinet (nam tertio quoque mense viri conueniunt) eius filius censetur. Sic Laurentius conuertit, haud sane rectè. Debit enim vertere non, apud quem virum habitare sustinet, sed cui viro similis est, Græcè. n. est cui venerit, hoc est, cui similis extiterit. De cætero, etsi de Troglodytis Mela dicat serpentibus ali; pastorem tamen eos vitam agere, dimicare pro pascuis, & oues habere, multatid; oue qui cum Regina concubuerit, Strabo prodit. Quos pro suis colant,] Castigo, quos pro suis alant. Parentum enim est alere filios, filiorum colere parentes. Augilæ Manes tantum Deos putant, &c.] Aut ego erro, aut noster Mela hic etiâ errat, & quidem ita manifestè, vt nullam aduocationem defendi posse putem. Error tamen est memoria, ideoq; ignoscendus. Porro si semel Melam errasse constiterit, eodem errore tenebitur Triumuiratus ille Plinij, Solini, Martiani. Duo enim posteriores à Plinio hoc mutuati, Plinius è Pomponio, vt verissima sit sententia illi tertij Naturalis historie, haud alium esse fidei prouorem lapsum quàm vbi falsæ rei grauis auctor existit. Sed dispiciamus prius an vera prodiderit Pomponius. Nam eius causa diligenter excussa, idem ius erit cæterorum. Subtexam autem Herodoti verba, à quo Pomponius sceneratus videtur. Ea sunt ex Melpomene ad hæc maximè molum. Auschylarum quod ad occidentem vergit contingunt Nasamones, grandis natio, qui sub ætatem relictis ad mare pecoribus conscendunt ad locum Augila, decerptum palmulas. Nam palmæ illic & permultæ sunt & spaciolæ & fructiferæ omnes: ex quibus vbi palmulas præmaturas decerpserunt, ad solem siccantes, mature faciunt. deinde lacte maceratas sôrbillant. Ex his Herodoti verbis planû fit, diuersos esse Nasamonas ab Augilis, & ascendere solitos Nasamonas ad urbem in mediterraneo Augila, ad decerpendum tantum palmulas. De eisdem rursus Nasamonibus Herodotus: Nasamonibus, inquit, mos est cum quis primùm duxit vxorem, prima nocte vt sponsa singulos conuiuias obeat veneris gratia, & vt quisquis cum ea cõcubuit, donû det illi, quod secum habet domo allatum. Inteiurando ac diuinatione tali vtuntur. Per eos viros qui iustissimi atque optimi apud illos fuisse dicuntur, iurant, illorum sepulcra tangentes. Diuinant ad suorum accedentes monumenta, & illic vbi preceps tegerint indormiunt: vbi quodcunque per quietem insomnium videri, eo vtuntur. Hæc Herodotus: quæ omnia, vt patet, Mela compilauit: sed quod Herodotus de Nasamonibus scripsit, Mela Augilis dedit, lapsu videlicet, vt dixi, memoria. Nam cum legisset in Herodoto Nasamonas ascendere solitos ad Augilas, quod Nasamonum erat, transfudit ad Augilas, Nasamonum conterminos. Ad hæc Nasamonas esse non Augilas qui Manes tantum Deos colant, Dionysius Byzantius con-

firmat: qui Romanorum armis deletos tradit Nasamonas, quoddam Ioui nullam reuerentiam cultumque impertirent. Illud non praterierim in exemplaribus Herodoti formis excusis Agila semper legi pro Augila, testante id etiam Stephano, qui notat eam dictionem neutralis esse generis, & Augilitas, ut dixi, populos non Augilas nominat: Sed Augilarum & qui statim sequuntur, Gamphasantum vicinitas admonet, ne grauer alterum etiam errorem notare duorum in litteris clarorum hominum. Quorum alter est Stephanus celebris inter Græcos urbium scriptor, qui mendosum Herodoti exemplar nactus pro Gamphasantes, Garamantes scripsit, aitque Garamantas cunctorum hominum occursum effugere, nullumque admittere commercium; quod falsum est. Gamphasantum enim hoc est non Garamantum. Alter est Laurentius Vallenſis optimè de Romano sermone meritis, nunquamque sine honoris prefatione nominandus, qui in translatione Herodoti in eundem incidit errorem, Garamantas, ut in corrupto inuenit exemplari, pro Gamphasantas reddens. Nam si Garamantes, ut ipse vertit, omnium hominum commercium aspectumque refugiebant, nihil bellicæ armaturæ habentes, ac ne defendere quidem sese audentes, quomodo Plinius tradit Garama clarissimum esse oppidum Garamantum, omniaque Romanis armis superata & à Cornelio Balbo triumphata; & cur Silius in tertio inter ceteras gentes exercitus Annibalis Garamantas commemorat. Quin & Herodotus non multo post Garamantas gentem esse ait insigniter magnam: quod sine occurſu & commercio hominum, quæ ratione fieri potuerit, non video.

EX PARTICULARI ASIÆ DESCRIPTIONE.

Ex Ægypto.

[Vſque ad Elephantidem urbem Ægyptiam.] Scribendum Elephantinen non Elephantidem. Neque enim in vniuersa Ægypto aut regio est aut urbs, quæ Elephantis appelletur. Elephantines autem urbis & insula Ægypti, omnes, & dii, & homines meminere. Ut erret vir doctus & multa lectionis Hermolaus, qui in Plinio, & alijs Latinis auctoribus mendis scatentibus Elephantidem, ut veram legitimamque lectionem agnoscat. Deinde semel iterumque diuisus ad Delta & Metilin. [Legendam quidem erat Metelin penultima producta, non Metilin: si ea hic ciuitas redderetur, quam idem putat Hermolaus, à qua Metelites nomos seu perfectura Ptolemao, Stephano, Plinio. Sed cum ante Hermolaum Melin corruptè legeretur, ipse pro Melin, Metilin substituit, nulla neque auctoritate, neque ut ego puto, ratione. Re igitur diligentiore cura animaduersa, puto legendum, à Delta & Memphi, hoc est, post Delta & Mēphin. Nam Mela, ut ipse inter initia testatus est, clarissima quæque loca consecratur. Memphis autem, teste Marcellino libro xxvj. magna fuit urbs. & Strabo libro xvj. magnam populosaque fuisse affirmat, & secundam post Alexandriam, regiamque Ægyptiorum, astipulante etiam Plinio. Ceterum tria hæc loca à Mela hic memorata, Cercasorus, Delta, & Memphis, propinqua sibi mutuo fuere, Herodoto auctore in Euterpe. Plinius quoque Memphin urbem prope Delta fuisse his verbis monstrat. Arfinoitæ inquit (duo hi sunt) & Mem-

Memphitæ vsque ad suum Delta perueniunt. Confirmat hoc ipsum Diodorus secundo, Memphin asserens circa Delta conditam esse. Quin & Strabo Memphin à Delta tribus schœnis abesse scribit. Schœnus autem, ut hoc quoque in transitu & paucis notetur, xl. stadia agit Straboni in vndecimo. Herodoto lx. Plinio xxx. Diuisio autem Nili quoniam res videtur digna cognitu, nec longa est fabula, aut à proposito aliena, sic se habet. A Catadupis vsque ad Cercaforum, vno tantum alueo peruenit. Deinceps tripartitus fit alueus, quorum qui tendit ad Auroram Pelusiacum; alter qui ad Vesperam Canopicum ostium dicitur. Tertius quo recta Nilus meat delatus per superiora, in acutum Delta profisciscitur: Dehinc medium Delta scindēs, in mare euadit, & Sebenniticum nominatur. A quo duo alia diuiduntur ostia, quorum alterum Saiticum, alterum vocatur Mendesium. Nam quæ Bolbitinum & Bucolicon nominantur, non sunt nativæ ostia sed defossa. Hac ex Herodoto in Euterpe fere ad verbum. Ex quibus patet ad Cercaforum primam Nili diuisionem fieri in ipso Delta acumine. Deinceps relicto à tergo Delta & clarissima vrbe Memphi; quæ abest à Delta, xxx. M. passuum fit secunda, postremo tertia. Nam si ad Delta legatur, ut vult Hermolaus, sequeretur illud absurdum, ad Delta fieri primam secundam & tertiam Nili partitionem. Locus enim ille acutus apud Cercaforum vnde prima partitione triplex fieri Nilus incipit, Delta propriè vocatur. Si igitur prima partitio ad Delta fit, deinde semel iterumq; ut Pomponius ait, ad Delta diuiditur, ergo omnes tres partitiones fiunt ad Delta; quod rationi & communi sensui repugnat. Fitque maior vel quòd nihilex semet amittit, vel quòd plus quam solet accipit, vel quòd minus quam debet emittit.] Hac verba procul dubio non sunt Melæ, sed lectoris volentis compendio amplecti ante dictas incrementi Nili causas: quæ in margine libri scripta, librariorum inscitia Pomponiana lectioni inseruit. Quatuor ferè soli iugera sua sede occupat.] legendum videtur non. 1111. soli iugera, sed xxxij. Nam quadrata erat Pyramis, & frontes singule octona iugera occupabant, auctore Herodoto in secundo. Item non sua sede scribendum puto, sed, quæ sedet. Nam & Aldus, quæ sedem occupat legit, ut in descriptione Bithyniæ: trans amnem sedet in ceruice peninsula Cyzicum. Et in Thracia: & in radice magnæ peninsula sedens Lysimachia. & libro tertio in Hispaniæ: & tres aræ quas Sestianæ vocant in peninsula sedent. Viginti millia passuum in circuitu patens.] Erratum rursus in numero, scribendumq; quadringenta quinquaginta millia passuum. ex Diodoro libro primo, prodente patere hunc lacum stadium tria milia sexcenta, quæ faciunt cccc. l. M. pass. confirmante id quoque Herodoto in Euterpe ad verbum. Domos mille.] Scribendum ter mille, ex eodem Herodoto. quarum dimidia pars erant subterraneæ, reliquæ illis superpositæ. Suis litteris peruerse videntur.] Dictio suis superfluit, ut in eo quod sequitur; & extra sua tecta capiunt: redundat enim sua. Trecentos & triginta reges ante Amasin & supra.] Scribendum videtur, trecentos & quadraginta reges ante Anyfin & Sethon, ex Herodoto secundo. Tredecim milium annorum ætates.] legedum fortasse, totidem hominum ætatibus: aut si placet numerum annorum retinere,

& aetates hominum in annos resolvere, lege xi. M. cccxl. annorum aetates, utrumque ex Herodoto in secundo. Quater cursus suos vertisse sydera, ac solem bis iam occidisse, unde nunc oritur.] Lego quater cursus suos vertisse solem, ac bis iam, &c. reliqua superfluum ex Herodoto secundo. Præterea videntur hic deesse aliquot verba ad complementum sensus, ex eodem Herodoto evidētissimè. Ea sunt, & bis illinc ortum esse ubi nunc occidit. Alioquin non quater vertisse sol cursus suos, sed bis tantum intelligeretur. Bubastis, Elephantis, & Thebæ.] Legendum, Bubastis, Elephantine, Thebæ: ut supra ostensum est. Centum aulas habent.] Videtur scribendum, habentes non habent, ut constat sensus. Dena armatorum milia effundere.] Lego, ducenos armatos effundere, neque est necesse addere milites. De cætero hunc locum fuisse à me primo castigatum ex nono Iliados, cum quartodecimo abhinc anno Pomponium Salmantica publice enarrarem, testis est vniuersa Salmanticensis Academia, sicuti illum etiam in relatione Thraciæ, lib. i. cap. ii. manentque dominos proci. pro quo ego substitui, Mærodo minus profici. Hi postea ab auditoribus meis inuulgati, & subinde in multorum aures transmissi, dominum, ut fieri assoler, mutauere. Pelusium Arabiæ ipsas oras secant.] Dua dictiones priores superioribus adiungenda. Deinde seorsum, & per maiorem litteram legendum: Ipsas oras secant, Canopicum, &c. Bolbiticum.] Ptolemæus, Stephanus, Plinius, Diodorus, Herodotus, Bolbitinū, non Bolbiticum. Strabo tantum alternat, modo Bolbitinum, modo Bolbiticum proferens. Illud æstimatione dignum, Herodotum contra reliquos fere omnes Bolbitinum inter falsa Nilī ostia numerare.] Sic quidem Strabo, & Diodorus scribunt. At Ptolemæus, Stephanus, Herodotus cum γ. in tertia à fine Sebennyticum. Mendesium.] in Plinio Mendesium legitur, sed perperam. Nam Strabo, Ptolemæus, Stephanus, Herodotus, Diodorus, Thucydides, Mendesium omnes, nemo Mendesium, Phatmiticum.] Strabo ultimo Phatnicum vitiose, ut reor, pro Phatniticū. Ptolemæus Patmericum, sicut in Pomponio legebatur, antequam correctores manus, in eum inicerent. Tanicum.] Legendum Taniticum, ex Strabone, Ptolemæo, Marcellino, Plinio scripta lectione, in quo tamen perperam Herimolus Tanco legit, reclamante etiam Analogia. Nam ut à Sais Saiticum testibus Stephano, & Herodoto, & à Naucratis Naucraticum ex Plinii scripto exemplari, sic à Tanis vrbe, Taniticum. Porro hoc Taniticum ostium, Herodoto & aliis Saiticum est: Strabone quoque id tradente libro ultimo.

E X A R A B I A .

17. Vt à summo vertice à quarta vigilia ortum solis ostēdet.] Cum sint duo montes Casij, alter Arabiæ, alter Syriæ, quod Pomponius tribuit Casio Arabiæ, Plinius, Marcellinus, ceteri, Casio Syriæ assignunt. Quapropter verba hæc in Syriam transferri debet & noui Casio adnecti. Inhumanū enim est malle errores tam supinos Pomponio, quam librariorum ebriose oscitationi impingere. Ceterum Herodotus secundo Casium, neutra terminatione non Casius nominat.

EX SYRIA.

Qua tangit Arabas cum Phœnice.] *Dispunge & scribe cum maiore, qua tangit Arabas. Tum Phœnice, &c.* 1*
2*

EX PHOENICE.

Litteras & litterarum operas.] *Probabilior lectio, litteras & syderum operas. Plinius quinto: Ipsa, inquit, gens Phœnicum in gloria magna litterarum inuentionis, & syderum, naualiumque ac bellicarum artium. Regnum praeliumque commenti. cui non pellucet tria illa verba regnum praeliumque enarrationem esse illorum, qua statim ante praeceperunt, classe configere, imperitare gentibus; a librariis per ignorantiam versibus auctoris immista. Nunc annexa terris defecit, quando ab impugnante quondam Alexandro iacta sunt opera.] Scribo, nunc annexa terris ab impugnante quondam Alexandro iacto opere, reliqua redundant. Pari breuitate Plinius: nunc, inquit, Alexandri oppugnantis operibus continens. Persuasum quoque habeo verba illa proxi-
nus sequentia, vici tenent vltiora: non esse Mela, sed alicuius qui eam forte oram lustrauerat. Cuiusmodi homines solent plerumque bonos auctores ineptis expositionibus additamentisque inquinare, insolentia quadam & friuola in paruis iactantia: Ceu verò nesciamus pulcherrime nobis Dionysium poetam totum terrarum orbem depinxisse sine huiusmodi peregrinationibus, ut ipse de se fatetur: & non tradat Strabo, ad situm terrarum cognoscendum plus momenti asserre auditum, quam visum. Ab ea ad promontorium Euprosopon.] Legendum, Ab ea ad promontorium Theu-
prosofon, ex Ptolemaeo & Strabone, quorum interpretes ineptè transtulerunt dei facies. Vidit hoc ante me Mariangelus, vir cum primis eruditus, & diligens. Inde iam non obliqua pelago sed aduersa adiacens à terra.] Scribo, obiacens, ex familiari consuetudine loquendi Mela, ut dixi. Postrema quoque duo verba de-
menda Paltos, Beritos.] Scribendum cum γ. in secunda Berytos, ex Strabone, 1*
Stephano, Ptolemaeo, Plinio. Lycos, & Hypatos, & Orontes.] Castigo, Lycos, 2*
& Laboras, & Orontes, ex Strabone.*

EX CILICIA.

Myriandros & Cilices. At in recessu.] *Sincerior lectio, Myriandros & Ci-
licia. In recessu, &c. Tunc ingenti vrbe celebris Issos fuit.] Lego, Issio, non
Issos. ut infra: Pyramus Issio prior.] Scribendum, Pyramus Issio prior. ut
non multo post: sed Celendris Sarpedoni propior, solet hoc subinde fieri à Pom-
ponio, ut propinquitatis distantiaque locorum inter se constet lectori. Olim à Rho-
diis Argiuisque possessa.] Videtur legendum Achuiis non Argiuus ex Stra-
bone. xiiij. Totus autè angustus.] Scribo, angustus non angustus. Interque
ea Celendris & Natidos.] Legendum Celenderis ex Strabone, Ptolemaeo, Pau-
sanias. Item Nagidos, non Natidos, ex Stephano, & Strabone. Cuius interpres Agi-
dos perperam transtulit, pro Nagidos. Cui tamen errori materiam suppeditauit ri-
tiosian*

tiolum exemplar, in quo scriptum erat, ἐστὶν Ἀγιδος, pro, ἐστὶν Νάγιδος, littera v. quæ est prima nominis, adiuncta antecedenti verbo ἐστ.

EX PAMPHILIA.

[Oestros & Cataractes.] Strabo & Ptolemæus Cistros non Oestros. quorum auctoritati nulla debet officere Etymologia ratio: At Ptolemæus Catarrhactes cum duobus rr.

EX LYCIA.

Syde portu.] Scribendum videtur per i. in prima, Side, ex Stephano, Ptolemæo, Strabone, Plinio, & Pomponio paulo antè. Sed Pamphilia Side est, non Lycia. Quapropter puto hic pro Side, substituendum Lyde, ex Ptolemæo, qui ita nominat maritimum Lycia oppidum. etsi in Latinis Ptolemæi codicibus Chide scriptum sit. Idem autem & totus, ut dictus est, dicitur, etiam qua spectat orientem.] Lego, Idem autem & Taurus, ut dictum est, dicitur, &c. Flumen est Lymira & eodem nomine ciuitas.] Scribendum controuersa orthographia, in prima cum i, & in secunda cum y. Limyra ex Ptolemæo, Strabone, Stephano. Qui error corrigendus etiam in Plinio. Nec enim satis intelligo, quid sibi voluerit Hermolaus, qui è contrario, quam præcepi, scribat hanc dictionem in quinto Plini. castig. cū y. tenui in prin. & iota in secunda, Lymira. Sic præter Patara non illustria.] Scribo, Patara non Pataram. Patara Patarorum enim inflectitur non Patarae. Similis errandi occasio multis Græcè imperitis in Arbela, Gaugamela, Abdera, & huiusmodi. Sed cui post Hermolaum non sit venia, qui Pataram & Gaugamelam, quasi fæminina sint, legit in sexto Plinio. Xanthos flumen & Xanthos oppidum.] Lego. Xanthos flumē & oppidum: cetera redundant; astipulante etiam Plinio. Et quæ Lyciam finit vrbs Telmifos.] Ptolemæus cum e. lōgo in penultima, Telmessos, Stephanus, & Strabo cum i: Omnestamen cum duobus ss. Telmissos aut Telmessos.

EX CARIA.

*i Habitatur incertæ originis.] Error in ordinē verborum, & ipsa ut sentio deprauata verba. Quæ etsi variis modis possent castigari; placet tamen legatur, Habitatores regionis incerti. Alij indigenas, sunt qui Pelasgos.] Corrigendū puto, Illi indigenas, &c. hoc est, ipsi Cares prædicant se Autochthonas siue indigenas. Herodotus primo: His, inquit, non consentiunt Cares, sed se prædicant indigenas. Pedalium & Crya.] Legendum fortè Cryassos, potius quā Crya, ex Stephano, cui ciuitas est Caria Cryassos: ut à promontorio, quod solet fieri, nomen acceperit ciuitas. Nam Crya Lycia est, non Caria, teste Stephano, & Ptolemæo: in quo vitiosè leges Caria qui locus est Laconia, pro Crya. Thissamissa cognomē est.] Scribendum reor, Tymnissus, ex Stephano. Inter eos oppidum Larumna.] Lego Hylarimna, ex eodem Stephano. Mendum idem in Plinio. Tum tres ex ordine sinus Thymnias, & Schenus.] Legendum videtur sine aspiratione Tymnias ab oppido Carie Tymno, Stephano. Item Schœnus per æ. diphthongū, ex vulgata Græcia nomenclatura. Thymniæ promontorium Aphrodisium est.] Scribo, Tymniæ promontorium aphrodisias est, ex Plinio V. & Lioio VI. de bello Macedonico. & infra: Schenus ambit Hilam.] Legendum puto, Schœnus

Schœnus ambit Liden, ex Plinio. Sic enim in eo legebatur ante castigationes Hermolai, qui ex Mela correxit in Plinio Hilam; Ego è contrario lectionem Plinii defendo, & Melam è Plinio castigo, Herodoti auctoritatem secutus, cui Lide mons est Caria, à quo nomen, ut coniectare licet, accepit & oppidum. Quid si in Pomponio & Plinio neutro modo legendum, sed Hydrela in utroque, ex Stephano & Liuius? quibus vrbs est Caria Hydrela. Bubeffus cynotum, Gnidus in cornu peninsulæ.] Castigo, Bubeffus, Cyon. Tum Gnidus, &c. ex Stephano, cui Cyon vrbs est Caria. Nec probo Hermolaum, qui in castigationibus Plinii, Cynotum in Pomponio agnoscit. Item videtur legendum Buballus potius, quam Bubeffus ex Stephano, & Plinio, quibus Bybassos vrbs est Caria. Vrbes Mindus & Bargylos.] Scribendum Myndos cum y. & Bargylia, non Bargylos, ex Strabone, Ptolemaeo, Stephano, & Plinio.

EX IONIA.

Dictum olim Branchide nunc Didymi.] Didyma legendum genere neutro. Sic enim locus, & oraculum dicitur Straboni, Stephano, Pausania. Vt cunq; Ioniam vocant urbem Hyppin.] Scribendum per i. in prima Hippin. Caterum locus est ambustus, & verbis, ut suspicor, diminutus. Qui si non sanescet, certè meliorescet, si sic legatur. & quondam insulam, nunc autè urbem, Hippos. ex Strabone, Stephano, Plinio. Moxque ut maiore circuitu.] Commodius, ut reor, legitur: Moxque ut maior est circuitu. Ibi à fugitiuis condita Phygela.] Sine aspiratione Pygela. Strabo, Stephanus, Xenophon, Liuius, Suidas Etymologos. Nec ignoro à Dioscoride appellari vinum Phygeliten; & à Plinio, & aliis, nominari oppidum Phygela, sed Suidas hanc litem dirimit. Pygela, inquit, quam vulgo dicunt Phygela, quasi diceret castrensi verbo imperitiorum hominum, & literatura minus polita. Angustisque ceruicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninsulæ faciem.] Lego, angustisque ceruicibus, reliqua extendens in latum, abit in peninsulæ faciem. Hinc Teos, illinc Clazomena, & quia terga iungunt confinio adnexa maris, diuersis frontibus, diuersa maria prospectant.] Scribo, Hinc Teos, illinc Clazomena. Qua terga agunt, confinibus adnexa muris, diuersis frontibus, &c. In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyrnæo est Thermodon amnis.] Locus est ex deprauatissimis huius operis, ut mirum non sit Hermolaum in eo allucinatam, Plin. Castig. libro v. & alios Hermolai auctoritatem secutos. Castigo: In ipsa peninsula est Smyrna in sinu Hermæo. Est Hermus amnis.] Mouet me, quod procul à verisimili est; prætermisam à Mela in hoc tractu, aut Smyrnam urbem celeberrimam, & à cunctis scriptoribus decantatam, Homeri patriam, Metropolin quoddam totius Asiae, & si Philostrato credimus in vita Apollonii; & Aristidi in Monodia in Smyrnam, pulcherrimam omnium ciuitatum qua sub cælo sunt, habitam præsertim paulò antè mentione sinus Smyrnæi: aut etiam Hermum amnem, à nullo Geographo silentio suppressum, in cuius locum subrogatus est à corruptoribus Thermodon Paphlagonia longo inde spatio

spatio disitus. Porro Hermeo legere malui, quam Smyrneo; non quod me prateriret celebrari sinum Smyrnæum à Strabone, Plinio, & paulo ante Pomponio, sed quod puto in sinu Smyrneo cōtineri alium minus sinum, Hermæū dictum, ab Hermo fluuiō ab omnibus, ut dixi, memorato in eum emittente: à quo, & circumiacens campus dictus sit Hermæus, Straboni, Stephano, Herodoto, Plinio. Nec hoc mirum, quum Elaiticus sinus, pars sit Adramyttini Straboni xij. & Crisæus pars sit Corinthiaci, etsi aliqui malint eundem esse Crisæum, & Corinthiacum, & in nonnullis aliis hoc ipsum accidat. De sinu verò Hermeo in quo sita est Smyrna, & de conditore Smyrnæ, & vnde dicta sit Smyrna, Herodotus plenissimè in vita Homeri. Quem locum Latinis representauit elegantissimo carmine in Ambrosia Politianus noster vir summi ingenij, & multa eruditionis. Illud obseruandum, ab Smyrna duci nomen gentile Smyrnæus; posse sinum verò Smyrnaicus, auctore Stephano, quem si audimus, Smyrnaicum nominabimus sinum, non Smyrnæum. Et Leuca.] Lego, Est Leuca. ut figurate repetatur sæpè verbum, est. ut solet Pomponius. Est Smyrna, Est Hermus, Est Leuca. Extra eum Phocis.] Dele dictionem eum ex vsitato more Pomponij. & scribe Phocæa per diphthongon æ. in penultima, ex Strabone, Stephano, Herodoto, Xenophonte, & omnibus.

EX ÆOLIDE;

Supra Caicus inter Eleam decurrit.] Scribendu Elæam, cum æ. diphthongo in penultima ex Ptolemao, Stephano, Strabone. Cuius interpretes, confusis in vnum duobus nominibus, pro Elæa ciuitas diuisim, ut est in exemplari Græco ipse coniunctim Elæapolis malè vertit. Quæ Archeilan tulit.] Sine aspiratione Arcefilan, omnes. Tum in promontorio est Canna oppidum.] Scribe vel Cane cum vnico n. numero unitatis, genere ferniceo: vel Canæ numero plurium, utroque enim modo dicitur ex Strabone, Stephano, Plinio. In Græcis Ptolemai exemplaribus *1 Cæne. pro Canæ vitiose scriptum est. Quarū clarissima est Cistena.] Scribo, Cisthena cum aspiratione in secunda: siue Cisthene, ex Strabone, & Plinio. Meminit & Isocrates in Panegyrico. Campus Thebe nomine.] Scribendum Thebes, non Thebe, ex Strabone, Stephano, Herodoto, Plinio, Xenophonte circa finem Ascensus Cyri, & quarto Græcarum historiarum. Meminit & Linius in bello Macedonico. Adramittion, Astryam, Ereßam.] Lego Adramyttion per æ. in secunda & y. in tertia, & Astryā, nō Astryā. Est n. neutralis generis, & Chrysam, non Ereßam, ex Strabone, & Stephano, Plinio quoque libro quinto. Thebe, inquit Astrya, Chrysa. ut vitandus sit Hermolii error, qui in Pomponio Ereßa legit, non Chrysa, in quinto Plinianarum Castig. cap. xxx. Porro Adramyttion prius scribebatur cum d. in secunda. Postea verso in t. dictum est Atramyttion, & sic scripsisse Thucydem testatur eius enarrator. Mos is est Atticorum, ut in Entelechia & aliis vocibus Græci notant Grammatici, qui de Dialectis scripserunt. Ætolorum colonias.] Lege Ætolum colonias, ex Strabone, etsi Asson à Methymneis deducta. ita de auctoritate Myrsili; Stephanus verò à Mitylenais ex Alexandro Cornelio. praterius:

præterit hoc Hermolaū, qui in quinto Castig. Plin. Ætolorū colonias in Pomponio legit, non Æolum. Hic Sigæū fuit.] Scribe sine diphthongo, Sigæū, & non multo post; Rhoetea littora. & Rhoteon cum, æ, diphthongo in prima, ex Strabone, Stephano, Thucydido, Herodoto, Homero. Nec intelligo cur idem Hermolaus in quarto libro Plin. Castig. Sigæum, & in quinto Rhoetæum cum æ, diphthongo utrunque in secunda syllaba scribat, nisi incuria sit, ut credo, libræriorum.

EX BYTHINIA.

Abydos & Lampfacum.] Legendum Lampfacus non Lamplacum ex Geographis omnibus gregatim, præter Plinium, in quo idem error. Item ex Thucydide, Athenæo, Demosthene, Apollonij quoque expositores. Lampfacos autē Piræa appellabatur. Et Valerius Flaccus secundo, transmissa quæ puppi Lāpfacos Ogygij. Ovidius quoque primo Tristium: Et teruricula Lampface tota deo; & infra. In ceruice peninsulæ Cyzicum.] Idem error cum proximo, Legendum enim Cyzicus, non Cyzicum, quod præter omnes, qui de Situ orbis tractant, vel Ovidij versus illi proclamant primo Tristium. Atque Propontiacis hærentem Cyzicon oris, Cyzicon Hæmonia nobile gentis opus. & Propertius tertio. Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos. Controuersus huic error in eo, quod nō multo post sequitur. Trans Rhyn-da-con est Dascylos. Scribendum enim Dascy-lion, non Dascylos, ex Strabone, Stephano, Ptolemæo, Herodoto, Xenophonte tertio Hellenicō. Corrigendum idem vitium in Plinio. Deinde priores terrarū iterum iacent.] Lego, obiacent, ut ante monui. Europam ab Asia stadiis quinque determinat.] Scio hanc lectionem Strabonem habere assertorem, sed cum constet Melam magnum ex professo Herodoti esse depeculatorē, & Plinium Mela; scribatq; Herodotus in Melpomene & Plinius, nō quinque stadiis, sed quattuor Bæsthorum Thracium Asiam ab Europa dirimere; malo hic legere quattuor stadiis, quam quinque. Neque enim Hermolai sententiā probō, qui libro quinto Castig. Plin. c. xxxij. Plinij lectionem emendat ex Strabone & Pomponio. Ego e contrario Pomponium ex Plinio & Herodoto corrigendum censeo, Strabonem qui diuersa fuit opinionis, valere sinens. Templi numen Iupiter, conditor Iasone.] Sic Hermolaus casti-gauit, sed elegantior, ut sentio, festiniorq; lectio erit. Templi numen Iupiter, conditor Iason. Caterū quia Hermolaus addubitat, & coniectura magis, quam ullius auctoris testimonio, Iasonē castigauit, quam ante Eialo legeretur, fulciamus illius castigationem auctoritate alicuius illustris scriptoris. Is est Polybius, qui in quarto scribit Iasonem à Colchide redeuntem apud Chalcedonem urbem duodecim diis primum sacrificasse. Sed quia contra minus quam ad læuam & dextram abcessit.] Scribendum puto, sed qua intrat minus, qua ad læuam & dextram abcessit, ut sit sensus, longo rectoq; limite extentum esse Pontum, sed qua intrat minus, qua verò ad læuam, &c. Breuis, atrox, nebulosus.] Si hæc verba menda vacarent, sibi ipsi repugnaret Pomponius, breuem appellando Pontum, quem paulo ante dixerat, longo rectoq; limite extentum. Legendum igitur non breuis, sed breuibus, ut

alibi etiam docuimus, confirmante id Ammiano Marcellino libro xxij. Omnis, inquit, circumfluo ambitu Pontus & nebulosus est, & dulcior æquoribus cæteris & vadosus. Facit etiam quod statim sequitur: Et quia nō profundus est.] *Lego: & qua non profundus est. Ex colentiū seuo admodum ingenio Axenus.] Scribo Græca terminatione Axenos, ex Plinij & doctorum vulgata consuetudine. Ab Argiino, vt ferunt Hercule datam.] Legendum ductam, aut quod magis arridet deductam, vt non ita post à Themistagora Milesio deductum oppidum: & in Thracia, deinde à Milesiis deducta Calatis.*

EX PAPHLAGONIA.

Et Acitoro Phryxi filio posita Cythoros.] *Aldus, & à Citiforo Phryxi filio posita Cytoros. Scribendum quidem diuersa orthographia, & à Cytiforo Phryxi filio posita Cytoros: ex Herodoto qui Cytiforō Phryxi filium appellat, & Apollonio Rhodio, eiusque interpretibus, libro secundo, Cytiforon etiam nominantibus. Sed quia in Apollonij scriptis emendatisq; codicibus Cytoros legitur, non Cytiforos, & itē Strabo & Stephanus Cytoros enunciant; inclinatur animus vt Cytoro hic legatur potius, quàm Cytiforo. Stephanus addita d. Cydros profert, nec alius. Tum Cimolis accolitur.] Aldus: Tum Cinobus & Coliris. Hermolaus castigauit, Tum Cimolis accolitur. Nos legendum putamus, Tum Cinolis, Anticinolis, ex Strabone, & Arriano in Periplo. Et quæ Paphlagoniam finit Armine.] Scribendum cum aspiratione in prima & e breui in penultima Harmene, ex Strabone, Ptolemao, & Arriano: quamuis Ptolemeus sine aspiratione scribit: Hermolaus autem qui Armine agnoscit cum i in secūda, vbi id legerit, ipse viderit. Ptolemeus certē, quem aduocat tam Græcus, quàm Latinus, itē Stephanus Armenē legunt, sine aspiratione.*

EX TITVLO CHALYBES.

Secundum Halyn vrbs est Lycasto.] *Plinius Lycastum in sexto. Interpretes Apollonij in secundo Lycastia, tres fuisse scribentes Amazonum vrbes ad amnem Thermodontem; Lycastiam, Themiscyram, Chalybiam. In eo fuit oppidum Themiscyrum.] Scribe Themiscyra, non Themiscyrum ex Strabone, Stephano, Ptolemao, Herodoto, Plinio. Habetur nihilominus Themiscyrum, sed promontorium, non vrbs, Apollonij enarratoribus in secundo. Ideo Amazonum vocāt.] Sensus est: Post amnem Thermodontem esse campū in quo fuit Themiscyra oppidum & Amazonum castra, vnde campus ipse dictus sit Amazonum. Confirmat hoc Ap- pianus libro Mithridatico. quicunque, inquit, circa Thermodontem fluuium terram incolunt, quæ Amazonum appellatur. Strabō quoque vndecimo tradit Themiscyram campōq; Thermodonti proximos atque imminentes montes, Amazonum dictos esse. Nam si Amazonium admitteretur, putarē eam dictionem ad Aeolidis Cymen magis pertinere, quæ dicta est alio nomine Amazonium, auctore Stephano. Ultra Carambin Mossynocci.] Arrianus in Periplo Carabin*

profert,

profert, non Carambin. Item scribendum Mosynoeci cum vno s. & correpta prima ex Strabone, Stephano, Herodoto, Stobaeo. Quod si aliquando cum duplici inuenitur apud Apollonium, Valerium Flaccum, aut alios poetas, iure suo illi vtuntur ratione syllaba. Fugit hoc Hermolaum qui in sexto Plin. cum duplici s. semper scribit Mosynoeci. Inedia diei totius afficiunt.] Da veniam, quaeso, humane lector; libet enim hic tantillum considerare. Non est cantandum; res brevis agitur. Aestimemusq; an ius nobis aliquod siue civile, seu honorarium competat aduersus nostrum Melam. Videtur enim (quod cum bona venia tanti viri dictum sit) non percepisse mentem Apollonij Rhodij quem hoc loco transtulit. Verba Apollonij, quoniam librarij nostri Graecis formis carebant, Latine subtexam, sed cum fide. Miser, inquit, (in secundo libro de Mosynoecorum rege loquens) Nam si in iure dicundo quippiam peccauerit, ad famem illo die includentes habent. Mela verba illa ad famem illo die, pro illius diei accepit. At Apollonij enarratores contra intelligunt, eo ipso die quo contra ius pronunciauerit, in carcerem trudi, quoad fame pereat: Citantq; sua expositionis assertores Ephorum & Nymphodorum. Addo ego astipulari interpretibus Apollonij, Nicolaum de Moribus gentium, referente Ioanne Stobaeo. Discheri, Buxedi.] Lego, Bechires, Buzeres; ex omnibus Geographis, Historicis, & Poetis: quibus citandis subinde supersedeo, fastidio parcens. Atque inde se in sinu aduersi littoris flexu attollens.] Castigandum puto, atque inde se in summum aduersi littoris flexum attollens. Hic sunt Colchi: Hinc Phasis erumpit.] Lego, Hic Phasis erumpit; vt sit tritum dictionis schema, Mela maxime. Hic Colchi. Hic Phasis. Hic oppidum. Hic Phryxi templum. Hic orti montes. A Thenistagora Milefion.] Scribo Themistagora, ex Herodoto, apud quem frequens eius mentio. Coraxici, Caucafi.] Legendum Caucafi. Nemo aliter. Ignaris quæ terra esset.] Melius, ignaris qua terra esset. Terrestria, Sexsolitæ.] Voces sine dubio Barbara, quas expositionis gratia super litteratas totidem positas, aut alias fortè ab errone scilicet aliquo & peregrinatore indocto adiectas, indoctior librarius pro legitimis habuit, reiectis veris ac litteratis. Quæ temeritas maximas doctissimis etiam viris tenebras offudit, vestigantibus per summos labores quæ inuestigari nequeunt. Has inquam duas voces in tabulis Ptolemai, quas Modernas appellant, inueni, vbi describitur litus sinistrum ponti Euximi. Quin & Tritonice legi; de qua infra Mela, in initiis Thraciæ. Achæi, Cercetici.] Lego, Cercetæ, non Cercetici, ex Strabone, Ptolemao, Plinio, Marcellino. Meminit & Alexandrinus Hesychius, in quo vitiose scriptum est, Cercetæ gens Indica pro gēs Scythica. Dionysius Byzantius Cercetios nominat, Nam Cerceticus possessum potius est, quàm gentile nomen, vnde Cerceticus portus Ptolemao. Etiam in confinia Mæotidis Syndones.] Videtur scribendum distinctè, & iam in confinio Mæotidis Sindi cum i. Scindi enim non Syndones sunt Straboni, Stephano, Marcellino, Trogo Pompeio, Valerio Flacco. Degeneresque, inquit, ruunt Sindi glomerantque paterno Crimine, nunc etiam metuentes verbera turmas. Syndos in Syndonum finibus.] Legendum, vt dixi, Sindorum non Syndonum.

Syndonum. Præterea Syndicus portus redditur in hoc tractu à Ptolemaeo, & Sindavicus, non Syndos. Strabo quoque Syndicum portum & civitatem celebrat. Necnon & Plinius Sindicam civitatem. Quam duobus alueis in lacum & in mare profluens Corocondamam penè insulam reddit.] Sic Aldi præferunt exemplaria, propius veritatem. Et minus adhuc mendose legeretur, Corocondama palus insulam reddit. Caterùm locus est corrosus & mancus, multisq; verbis aperitissimè cassus. Poteest autem iactura refarciri ex Strabone, nunquã satis laudato scriptore, si ad hunc modum legatur: quam duobus alueis, altero Anticites amnis in lacum profluens Corocondametin, altero lacus ipse in mare peninsulam reddunt. Alioquin non sit mihi verisimile aquas corocondametidis lacus ita esse libratas, ut quod videntur significare verba auctoris, altero aluco profluant in Meotidem, altero in Pontum: quod tamen ipsum si fieret, non iam esset peninsula, ut vult Mela, sed iusta insula. De lacu vero Corocondametide Stephanus, & Strabo. Cuius verba precium opera legentium absolvent: totam enim hanc controuersiam dirimere videntur. Plinius etiam de hac peninsula in sexto, quam ipse Eionem nominat. Nisi ubi aperitur.] Scribendum puto, nisi ubi aperit os, ut alibi de sinu Cassio: inter Amardos & Pælicas os aperit. Toreatæ, Arrichi, Phicores.] Toreatæ, non Toreatæ. Stephanus, Dionysius, Ptolemaeus. Cui Toretice promontorium est, à Toretis nimirum gente. At Strabo in undecimo Toreatæ profert. Itē Ptolemaeus cum vno tantum r. Arrichi. At Strabo, Stephanus, Plinius Arrhechi per duplex, & penultima producta; etsi in Strabone etiam Græco cum i. in penultima mendose legatur, ut docet Stephanus, qui Arrhechi in Strabone legit penultima producta. Phycari verò Plinio in sexto cap. vii. gēs Meotica est, sed codex scriptus Phycori habet. Romana exemplaria Phyceres. Et ostio fluminis proximi Iaxamathæ.] Scribendum sine ulla aspiratione Iaxamatæ ex Ptolemaeo, Plinio, Marcelino. Regna Amazonum.] Plinius, connubia Amazonum. Fœcundos pabulo ad alia steriles nudosque campos tenent Budini, Geloni urbē ligneam habitant.] Nullo modo procedit hac lectio. Nam Herodotus, à quo omnia hæc hausit Mela, contraria omnino de Budinis prodit, regionem habitare omni genere arborum frequentem. Puto ergo desiderari in hoc loco verbum Nomades communiam & insanabili librorum omnium peste. Nam de Scyris Nomadibus Herodotus scribit, quod hic Mela Budinis accommodat, neque arare, neque serere, sed terram habitare omni arbore nudam. Legatur igitur meo periculo sic: Nomades fœcundos pabulo, ad alia steriles nudosque campos tenent. Budini Gelonon urbem ligneam habitant, ex Herodoto in Melpomene ad verbum. Lege, deinde pronuncia.] Iuxta Thyrsagetæ Turcæque.] Lego Thyrsagetæ, Iurcæque, ex Herodoto in Melpomene: Cui Iyræ sunt, non Turcæ. Idem vitium in Plinio, apud quem tamen nulla ratione Hermolaus Turcæ agnoscit. Thyrsagetæ Valerius Flaccus, Thyrsagetæ nominat; Stephanus cū Herodoto Thyrsagetæ. Ad Arymphaeos usque permittitur.] Lego Argippæos cum i. in secunda & duplici pp. & a. diphthongo in penultima, ex Herodoto in Melpomene, etsi Hermolaus Arymphaeos desepdit apud Plinium ex Solini auctoritate, multisq; Plinium castigare ex minutulis

sordidissq; auctoribus superq; Latinis, quàm ex Herodoto Græco, illustri & antiquissimo historico, apud quem credibile magis est resedisse vera gentium & locorum nomina, quàm apud Latinos præsertim ignobiles, in superq; innumeris mendis deformatos, vsque adeo vt ab ipsis qui composuerunt, si reuincerent, opera sua agnoscere nequissent. Zenobius hos Orgempeos appellat. Plinius scriptus eodem propè quo Herodotus, modo, Argemphæos ostentat.

IN LIBRVM SECVNDVM.

EX SCYTHIA EVROPÆA.

Tvltra ne visum quidem intendentium admittant.] *Lego ne visum quidem incessumve admittant, ex Herodoto evidentiſſimè in Melpomene. Quia gryphi sæuum & Pertinax ferarū genus.*] *Herodotus libro proxime citato grypas appellat, quinta in ſeſſione. Latini addita aſpiratione gryphas nominant, ſicq; in Plinio legendum libro ſeptimo, præſertim cum Herodotū citet, à quo vt diſſentiret in flexu nominis, nulla erat cauſa.*

Et ſunt infeſti attingentibus.] *Duæ priores diſtiones ocioſæ. Abeis Eſſedones.] Herodotus, Iſſedones. Item Stephanus, qui ab Alcmanæ nominari ait Aſſedonas, nec ab alio. Inueniri etiam cum e. correpta in ſecundâ, nec deſſe qui vocent Iſſidos. Ptolemæus cum Herodoto Iſſedones. In paludem vergentia. Satarchæ tenent.] Scribendum videtur, In pontum vergentia non in paludem: quia ſubdit paulo poſt, refugientia. vsque ſubſequens littora, quæ Satarchæ & Taurici tenent. Sed tolerari poteſt, paludem. Nam anguſtam illam ceruicem, ſeu iſthmū, inter ſinum Carcinite & Mæotin, attingentē vtrumq; mare, qui vocatur Taphræ (vt paulo poſt ſubiungit) Satarchæ habitant, auctore Stephano in diſtione Taphræ. Quare in quarto Plinij libro, vbi ait Taurica populos claudi ab occidente Cherhonneſo, ab ortu Scythiis Satarchis, corrigendus eſt mēdoſiſſimus locus, legendūq; nō ab ortu Scythiis, Satarchis ſed habitata Scythiis Satarchis. Pudēdo Hermolai errore, qui ait non in totū diſplicere ſibi priorē leſſionē; quā in vniuerſo terrarū ſitu nihil pronūciari poſſit ab ſurdus quā Tauricā claudi ab oriēte Scythiis Satarchis. Caterū libuit hic teſtari me ab Hermolao quotiēs occurrit liberē diſſentire, nō vt detractū ei velim Herentē capiti cū multa laude coronā, à qua re ſemper mores mei abhorruerunt, ſed honorādæ veritatis cauſā. Cuius dignitas apud hominē verē philoſophum, hoc eſt, qui bonæ fide ſapientiā colat, quàm cetera omnes rationes præpōderare debet. Nec cōmittendum fuit, vt quæ falſo tradita ſunt ab homine quātūvis docto, ſed qui in omnibus collimare non potuerit, credulo lēctori imponerent. Sed vt ad rem redeam. Stephanus Satorchæos appellat, niſi mēdoſus ſit codex: Ptolemæus Satarchæos: Valerius Flacius Satarchas. In Græcis Ptolemæi exēplaribus mēdoſe, vt reor Satarche oppidū ſcriptū eſt pro Satarche, quod & Latini codices coarguunt. In Boſphorum Cimmericū oppidā.] *Aldus, In Boſphorū Cimmerica oppida, reſtius puto, vt ſit à Cimmericis poſſeſſa conditæ. Verba ſunt Strabonis libro 11. Nam Cimmerici olim potentiā in Boſphoro maximā habuere, vnde & Cimmericus Boſphorus appellatus eſt. Hi ſunt qui ad Ponti dextrā mediterraneā regionē habitantes vsq; in Ioniā excurrebant. Sed ſuper omnia placet legatur**

In Bosporum Cimmerij, quorum oppida, &c. vt tres diuersas Taurica partes, tribus populis assignet. Vergentem in paludem Satarchis, In Bosporum Cimmerijs, In Euxinum Tauricis. Nam & Ptolemæo oppidum est in mediterraneo Taurica Cimmerium. Carambico quod in Asia diximus patet aduersum.] Castigo, Carambico quod in Asiæ diximus parte, aduersum. vt Plinius, tum alibi, tum in sexto, cap. xxx. ex aduerso in Asiæ parte Macrobij. Subitum ripam mare.] admonendum duxi Lectore, appellari ripas à Mela, littora qua recta tendunt, nec vllis sinibus inflexa curua ve sunt, à similitudine riparum in fluuijs qui in terram non excurrunt. vt libro tertio de Lusitania. frons illa aliquandiu rectam ripam agit. & in eodem libro de Gadibus, eaque angusto spacio & veluti flumine à continenti abscissa, qua terris propior est penè rectam ripam agit. & in India Primò recedentis oras æqualiter impellit, & vt non intret aliquantum patens sinus erat, sed quas ripas influxerat bis irrumpit. & de ora exteriore Africa: Vasta omnia, vastis præcisâ montibus, ripæ potius quam littora. Taphræ nominatur.] Ptolemæus Taphros. Stephanus numero & vnus & plurium Taphre, & Taphræ. Herodotus in quarto Taphros cum Ptolemæo. Cum sit igitur Mela tam constans Herodoti assessor, vt nihil quod possit, non ab illo desumat, mallem hic legeretur Taphros, quàm alio modo. Nam Gerros inter Basilidas & Nomadas euoluitur.] Duos promissit, alterum tantum fluuium reddidit. Apparet igitur locum esse truncatū, & verba omissa librarij indiligentia. Resarciatur tamen ex Herodoto in quarto, & Plinio item in quarto. Cuius verba ex capite xij. subieci. Nam Gerros Basilidas & Nomadas separat, Hypacyris per Nomadas & Hylæos fluit. Hypacyris enim legendum in Plinio, non Hypanis, quod Hermolaus non vidit. Constat hoc aperte consentienti Herodotum cum Plinio, & Pomponio. Illud addo, Geron cum duplici rr. scribi Stephano, Herodoto, Plinio, Mela: cum vno tantum Ptolemæo, & Valerio Flacco. Hypacyrin autem Hypacarin aliquando Herodotus nominat, si mendum non est in exemplari. Terra tum longè distenta excedens, tenui radice littori adnectitur.] Verbum excedēs, videtur esse superuacuum. Secundum Borysthenida & Olbida Græca oppida egreditur.] Lego, secundum Borysthenida, Olbiam, Græcum oppidum egreditur. ex Ptolemæo cui Borysthenis & Olbia idem oppidum est. Coniungit autem Mela duo eiusdem oppidi nomina, nulla interiecta aut copula, aut disunctione, peculiari quodam more, quem nonnunquam ab eo seruari obseruavi, notabiturq; cum vsus poscet. Caterum Strabo, Stephanus, Plinius Borysthenem urbem, non Borysthenida appellant, quæ & Olbia dicta sit & Olbiopolis, condita à Milesijs, ideoq; Miletopolis etiam appellata. Hermolaus mēdosa hac Mela verba pro sinceris citat, in Plinianis Castigationibus. Et quam matrem, eius accolæ appellant.] Ita legendum, vt verbum eius superioribus adiungatur, non inferioribus: intelligasq; paludem matrem Hypanis vocari. ex Herodoto in Melpomene. Cui Exampeo cognomen est.] Herodotus modo Hexamptæon cum aspiratione in prima & per a diphthongon in tertia, modo sine vtroque Amaxampeon, in Melpomene. Intra Callipidas

Vt cap.
sequit
Grum.
de in
ne ca.
infra.

Callipidas Axiacaſque descendit.] *Rectius legetur, inter Callipidas, &c.*
 Hos ab Iſtriciſ Tyra ſeparat.] *Lego, Hos ab Iſtriis Tyra ſeparat. Nam ab Iſtro*
vrbe Thracia, qua ab aliis Iſtropoliſ, ab Arriano in Periplo Iſtria dicitur, Iſtrius
gentile nomen deducitur, auctore Stephano. Ab Iſtria autem Iſtrianus. Eſt & in
Ionio gens Iſtri, à qua poſſeſſuum nomen ſit Iſtricus, eidem. Apertis in Germa-
 nia fontibus, alio quàm deſinit nomine exoritur.] *Diſpiciendum an legi potius*
debeat, Adnoba Germaniæ monte, alio quàm deſinit, &c. ex Plinio quarto.
Ruffus Feſtus in tralatione Dionyſij: Abnoba mons Iſtro pater eſt, cadit Ab-
nobæ hiatu: Flumen, in Æoos autem conuertitur axes. Meminit quoque
Ptolemæus Abnobæ quem ipſe Aunobam nominat. Auro cinctæ pro pocu-
lis gerunt.] Legendum videtur, pro econculis gerunt, ex Herodoto in Melpome-
ne, non longè à principio. Hæc ſunt apud eos ipſos pietatis vltima officia.]
Meliuſ: Hæc ſunt apud eos ipſius pietatis vltima officia. Sarmatæ auri
& argenti maximarum peſtium ignari.] Scribe, Satarchæ, non Sarmatæ, vt
ex Solino caſtigauit Mariangeluſ. De Satarchis paulo antè dictum. Atque vt illa
pecorum durânt.] Legendum, pecori durât. Binisque poculis qui plurimos
retulere perpotatis interlocantur.] Mariangeluſ pro interlocantur ſubſtituit
inter loquentis aut inter iocantis. Ego neutrum probò: ſed ſcribendum, vt reor,
binisque poculis qui plurimos retulere perpotantes, interiungunt. Eſt enim
interiungere eandem rem interpoſito ſpacio repetere. Pocula vt Eſſedones
parentum, ita iniuniciffimorum capitibus expoliunt.] Lego, Pocula inimi-
ciffimorum capitibus expoliunt, reliqua inueſtitia ſunt. Neque enim Eſſedones
pocula ex parentum capitibus expoliunt; ſed ſimulacra faciunt, vt ex Herodoto dictu
eſt, & ſuprà in Taurica mentione. Myrmecium, Panticapeum,] ſcribe cum e.
diphthongo in penultima Panticapæum, ex Strabone, Ptolemæo, Stephano; Ptole-
mæus tamen Panticapæa proferat.

EX THRACIA.

Deinde à Mileſiis deducta Calatiſ.] *Nemo ſcribit Calatin Ponti vrbe à*
Mileſiis deductam, immo Strabo grauiffimuſ auctor ab Heracleenſibus deducta tra-
dit. E contrario Iſtropoliſ vrbe ſiue Iſtron (nam vtroque modo dicitur) Mileſiorum
eſſe coloniam, Strabo, Herodotus, Pliniuſ affirmant. Palam ergo eſt, vt pleraque alia,
ſic hac quoque verba tranſpoſita eſſe, & quod Ariſtidi, vt aiunt, dandum erat, datum
eſſe Lyſimacho. Lege igitur: Iſtro proxima eſt Iſtropoliſ à Mileſiis deducta:
deinde eſt Calatiſ. Hermolauſ non potuit ex hac naſſa exire. De reliquo Callariſ
per duplex ll. ſcribitur à Ptolemæo, ſed Callatiam, non Calatin appellat. Arrianuſ
in Periplo Callantrana. Et portuſ Caria, & Tiriftriſ promontorium.] To-
tum hunc locum ſic lego: Iſtro proxima Iſtropoliſ à Mileſiis deducta. Deinde
eſt Calatiſ: Eſt portuſ Caria: Eſt Tiriftriſ promontorium: quæ dixi figura.
Ptolemæuſ Tiriftriā appellat promontorium, non Tiriftrin. Arrianuſ in Periplo
Tetriſiam. Item portuſ eidem non Caria eſt ſed Caron Græca genitiui termina-

tionem. Cariam enim regionem nominat, portum Caron. Et nisi amplior foret similis fuit. Hic Bizone motu terræ intercudit.] *Ea distinctione legito, ut verbum fuit ad inferiora applices, legaturq; in totum sic: & nisi amplior foret similis. Fuit hic Bizone. Motu terræ intercudit. Sequitur enim eadem figura. Est portus Crunos. Urbes Dionysopolis. Odeslos. Messembria.] Scribendum verbis permutatis, & alia orthographia. Est portus Crunoe. Dionysopolis. Urbes Odeslos, &c. more quem diximus, inculcatis duobus eiusdem urbis nominibus. Nam Crunoe & Dionysopolis, eadem est Stephano. Qui distinctim *δυνόου πόλιν* nominat, ut *Κυνεαυτίου πόλιν*. Coniunctim autem Dionysopolin, Ptolemaeus, Arrianus, Appianus. In Plinio utrunque non est corrupte scriptum inuenio. Præterea Odeslos cum e. in penultima Stephanus & Strabo enunciant: cum y. Ptolemaeus: cum i. Appianus, modo codex non sit maculosus. Item Mesembria cum vno dum taxat, scribendum ex Ptolemaeo, Stephano, Strabone, & Herodoto. qui tamen per a. in secunda Mesembriam nominat. Atque ubi Pontus alterum sui flexum angulo finit magna Apollonia.] Scribendum videtur magno potius, quam magna, ut referas ad angulum non ad Apolloniam, quam nemo (quod occurrat) in hoc tractu magnam appellat. Angulum verò statim antè dixerat ampliorem: altero opposito in Colchis. In promontorium quod Thinniam vocant.] Ptolemaeus Thiniada vocat cum vnicum. Astipulante etiam Arriano, nisi quod cum y. scribit primam. & litus non promontorium facit. Stephanus quoq; Thynias profert. Sicq; scribendum in Mela, quicquid dicat Hermolaus. Halmideson & Phileas.] Legendum puto Halmideson & Phrygiam, auctoritate motus Arriani in libro totiens citato, Phrygiam scribente distare ab Halmideso cccxxx. stadia. In propontide Selymbria.] Herodotus sine m. Selybria in sexto. Perinthus, Bathynis, Amneſque qui interfluunt Erginus & Atyrus.] Legendum permutatis verbis. Perinthus. Amneſq; qui interfluunt Bathynis, Erginus & Atyras. ex Ptolemaeo qui tamē non Bathynis sed Bathynias nominat. Tū Rheseo regnata quōdam pars Thraciæ.] Scribendum arbitror longè diuerso modo. & Terein regia quondam arx Bizie, ex Plinio libro quarto capite xi. Oppida, inquit, Selymbria Perinthus. Intus Bizya arx regum Thraciæ, à Terei nefasto crimine inuisa hirundinibus. Quorsum enim hic mentio Rhesi, Tracii regis nullo, aut praelio, aut saltem scelere nobilitati. At Terei in Thracia nemo non meminit. Præterea quum hic ex professo de Thracia agat, quid attinebat subiungere, pars Thraciæ. Et Bysanthe Samiorum.] Scribe Bisanthe per i. ex Stephano, Herodoto, & Plutarcho in Alcibiade: dicta alio nomine Rhædestō, auctore Ptolemaeo Græco & Latino: ut dubitē corrigendus ne sit Plinius, in quo pro Rhædeston scriptum est Resiston libro quarto capite xij. ex castigatione Hermolai. Nam codex verus Salimanticensis Acad. resiston planē ostendit. liberum sit vnicuique iudicium. Et ingens aliquando Cyphella.] Scribo per vnicum l. Cyphella, ex Stephano, & Strabone in Selectis. Cui est etiam neutralis generis; astipulante proprio nomine Cypheli Tyranni Corinthij; & eodem nomine alia in significatione. semper enim cum vnicul. scribitur. Herodotus*

certè & Pausanias sic scribunt. In codice quoque Salmanticensi vetusto sic scriptum inuenies. Ptolemeus Græcus vna, & Latinus cum duplici, sed procul dubio vitiose, vt in hac parte fides habenda non sit Hermolao, qui in quarto Castig. Plin. cap. xi. cyp-
sella sæminum putat & cum duobus ll. scribit. Et in radice magnæ peninsu-
læ sedes Lysimachia.] Lego, & in ceruice magnæ peninsulæ sedens Lysima-
chia. Ceruices enim appellari solent isthmi siue angustię peninsularum, vt
Plinius in quarto de Peloponnesi isthmo: donec in quinque millium passuum
interuallum exesis vtrinque lateribus angusta ceruice Peloponnesum con-
tingat Hellas. Ptolemeus quoque, & Georgius Gemistus Pallenus isthmum
ceruicem vocant. & Pomponius supra in Ionia: angustisq; ceruicibus reliqua
extendens in latum, &c. Frontem eius Mastusiam, ex Ptolemæo & Plinio. Ob
multa memorabilis est. In ea flumen Ægos.] Aldus, ob multa memorabile
est. In ea flumen Ægos. Lego, ob multa memorabilem. Est in ea flumen
Ægos, quia sequitur statim. Est & Abydos. Est regio. Sunt Protefilai ossa, cō-
fucto schemate. Caterum huius ciuitatis nomen non ex parte sed integrum transmi-
sit ad nos Marcellinus, Ægos potamos relinques vt apud Græcos inuenit, melius for-
tasse quàm Pomponius, Pliniusq;. Præterea legendum puto fluuij Ægos naufragio
classis Atticæ insignes. Omnes enim Græci auctores qui huius vrbs meminere, nu-
mero plurimum vocant. Strabo, Stephanus, Plutarchus, Xenophon. Aristoteles etiã
primo Meteoron. & complures alij quos ne in re aperta tundam, consulo prætereo,
semperq; præposita dictione Ægos. Quapropter & hic, & in Plinio libetius legerim,
Ægos fluuij, quàm retro. Hermolaum autem quĩ non miretur, qui libro iij. cap.
xi. Plin. Cast. legit in Pomponio flumen Ægon, dubitatq; sit ne Ægon scribendum,
an potius Ægos. quum nullus sit auctor qui vel somniauerit quidem hanc urbem ap-
pellari Ægon; sed omnes vno consensu Ægos potami appellent. Strabonis inter-
pres in fine sexti nolens Plinium ac Pomponium imitari Capræ fluuium inepte
vertit. Diuisas spacio pelagoq; terras.] Stultus sensus, & Mela indignus.
Nam quod diuiditur pelagus, diuidi etiã spacio necesse est. Lego itaque diuisas Hel-
lesponti pelago terras. Nam & angustum mare fretumue, dici etiã solet pela-
gus. vt in Hispania. Aperit deinde se angustissimum pelagus. Est & por-
tus Cælos.] Sic Plinius etiã Cælos. Cæla tamen Ammianus, fortè melius: vt
ab Atheniensibus, qui in Cherroneso frequētes erant, inditum fuerit hoc nomen. Nam
Cæle siue, quod idem est Cæla vicus fuit Attica, clarus morte Thucydidis, auctore
Græco scriptore Marcellino. Nec præterierim Cyllam urbem locari in hac ora à Pto-
lemæo, etiã si Hermolaus Cælum legit nō Cyllam, cui suffragari videntur La-
tini Ptolemæi codices. Est Eleus.] Dupliciter scriptum inuenio, siue diphthongo
& cum diphthongo a. in secunda. Cum diphthongo scribunt Ptolemeus, Stephanus,
Thucydides. Sine diphthongo Strabo in Selectis, Pausanias, Herodotus, Arrianus, Xe-
nophon, Plutarchus, Philostratus, Demosthenes, & alij. Hermolaus hanc urbem vo-
cari à Strabone tradit Elæussam. Ego Elæussam insulam nosci à Strabone, cate-
risq;

risq; Geographis prope Ciliciam scio; urbem Thraciae ita ab ullo nominatam nescio. Apud Strabonem vno duntaxat loco libri xij. legi in exemplari Græco elusa commutatis literis pro Elæus proculdubio vitiose. Nam si Elæussa diceretur hac urbs, ex tot, quos mox antè citavi, auctoribus aliquis ea ita nominasset. Itaque in hac traditione ab Hermolao non sto. Præuectisque Mastusiam.] Melius præteruectis, ut supra in Troade: quod præteruectos sinus excipit non parvus. & non multo antè: & Tiniſtris promontorium, quod præteruectos alter ponti, &c. Iugo facie vallis includitur.] Castigandum, iugo Pallenes includitur. Nam secundum Pomponium, & sinus Melas, & tota Thracia Pallene terminantur. Est autem Pallene Cherronnesus & urbs, & mons auctoribus Apollonio in primo, & eius Enarratoribus: præterq; Dionysio Byzantio, qui iugi Pallenes meminit. Alioquin Mela & in his quæ longè porriguntur absque montium mentione vitiosus hoc non in iugū, ut in tractatu Cypri. Cyprus, inquit, ad ortū occasumq; se immittens recto iugo inter Ciliciā Syriamq; porrigitur. Circa Hebrū Cicones] Lego, Citra Hebrū Cicones, sequitur enim, trans eundē Doriscos. confirmatur quoq; auctoritate Herodoti. Zone, Tū Scœnas fluuius.] Permuta verba, Tū Zone. Scœnas fluuius. Turris quam Diomedis vocant.] Expendendum an sit aptior lectio, Tinda quam Diomedis vocant, ex Plinio & Stephano. Philippi, Appollonia.] Scribe cum vno p. & duplici ll. Apollonia, ex omnibus. Inter Strymona & Athon turris Calarnæa.] Sic Hermolaus castigauit, cum prius Calamea legeretur. Mihi Hermolai commentum non placet: neque puto hic reddi à Mela Calarnan oppidum ignobile, & cuius præter Stephanum à nullo fiat mentio, sed urbem clarissimam Stagira: siue ut Herodorus vocat, Stagiron, illustrem alumnio Aristotele, & à nullo prætermissam: Sed nescio quo aduerso, & urbis ipsius, & Aristotelis fato, apud plerosq; scriptores deprauatissimè scriptam. Nam apud Ptolemaum Stantira pro Stagira positum est, & apud Plinium atrox adhuc etiam post tot censores menda memoria incluta urbis officit. Sed libuit eius verba in gratiam Plinij studiosorum subiicere ex libro quarto capite x. Acanthus, inquit, Istria, Graestonia. In codice vetusto bibliothecæ Salmanticensis Academiæ supra citato sic legitur: Acanthus, Sinis, Tagira, Sitone. Scribendum: Acanthus. Singus. Stagira. Sithonia: est Hermolaus in Plinianis Castigationibus Graestoniam defendat, non rectè. Achanti, & Singi urbis, unde dictus sinus Singiticus, & Sithoniæ magna apud omnes mentio. Pari malo apud Melam turris vitiosissimè scriptum est pro Stagiros. Pro Calamea autem, ut antea legebatur, substitui posset colonia: multa enim erant in Macedonia coloniz, Dion apud Ptolemaum. At Pella, Orestæ, Cassandria, Philippi apud Plinium in quarto. Loqui autem hic Melam de Stagiros siue Stagiris nisi probauero, non recusō quin in pistrinum dedar. Sed prius quam id probem, visa est mihi res digna estimatione, an hic pro Calamea substitui possit, clara alumino, ut Aristotelis nomen prætermissum sit librarij culpa. sicuti permulta alia in hoc opere siue densio quodam & frequenti erroribus senticeto. quod tam ex his quæ præteriere manifestum est, quā ex futuris liquebit. Mouet me quod Mela ciuitates quæ claros viros

aut tulerunt, aut etiam sustulerunt, honorificis verbis memorare solet. Hoc fecit in vrbe Aeolidis Pitane vnde fuit Arcefilas: Hoc in Abderis Thraciae vnde Democritus: Hoc in Mileto Ioniae, vnde Thales Astrologus, Timotheus musicus, & Anaximander Physicus: Hoc in Calauria insula, vbi perit Demosthenes. Hoc in Rudiiis vrbe Italica natali Ennii poeta nobilitata. Credibile igitur mihi sit hoc idem fecisse Melam in vrbe Stagiro patria Aristotelis, tanto illi, & ceteris philosophis omnibus praestantis. Sequuntur statim verba quae probant legendum hic Stagiros non turtis. Ea sunt: Portus Caprillon.] Lego, portus Capros cum insula, ex Strabone in Selectis tradente Capron portum esse Stagiri vrbi cum insula parua cognomine. Quis igitur in animum inducat, meminisse Pomponium portus Stagiri, prae terita ipsa vrbe, cuius est portus, tanta praesertim, propter alumnus, claritatis. Praeterea sitam esse Stagiro inter Strymonem fluvium & Athon montem, vbi Melam eam statuit: auctores sunt Strabo in Selectis & Ptolemaeus, quod adhuc magis astringit castigationem nostram. Vrbis Acanthos & Oesima.] Omnia turbata & permixta. Neutri u. harum vrbiu conuenit situs in quo locantur, inter Strymonem & Athon. Acanthus. n. inferius est, Oesima superius. Acanthus ad Meridiem inter promontorium Nymphaeum & Derrhin in sinu Singitico. Oesima ad septentrionem inter Nesum & Strymonem fluvios, in sinu Strymonico, auctoribus Ptolemaeo, & Strabone in Selectis. Castigandus igitur sic totus hic locus: Ultra Nestos fluit, interque eum & Strymonem vrbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis, & Oesima. Inter Strymonem & Athon Stagiros, Portus Capros cum insula. Inter Athon & Pallenen Acanthos. Scolos & Olynthos. Scolos inquam lego, non Cleonae ut Hermolaus legit, qui pro Cleona antiqua lectione Cleonae suscepit. Ego Scolos defendo ex Strabone, qui in septimo Scolos ait fuisse unam ex vrribus propinquis Olyntho. Thucydides item in quinto, ut vicinas sibi vrbes Scolon & Olynthon coniunctim memorat. Nam Cleonae Hermolai non sunt inter Athon & Pallenen, sed in ipso monte Atho cum aliis quattuor vrribus, Dio, Holopyxo, Acrothoo, & Thyso, quas Xerxes perfosso Atho insulares fecit, auctore in Polymnia Herodoto: qui Stagiri & Acanthi coniunctim etiam ipse meminit, ut vrbiu inter se propinquaru. Veru totus est.] Dele verbu est. Factus fretonauigabili peruius.] Hac etiam verba recidenda Pomponij enim breuitati satis fuit dixisse: a Xerxe in Graios tendente perfossum transnauiगतusque. In summo fuit oppidum Acroathos] Ptolemaeus Athos acro. Strabo in Selectis Acrothooe. Stephanus Acrothynoe. Thucydides, & Plinius Acrothos. Herodotus Acrothoos. Ut quinque vrbiu sedes sit.] Quattuor, non quinque Strabo in Selectis. Ea sunt, Aphytis, Mende, Scione, Sane. Herodotus in Polymnia octo. Potidaea, Aphytis, Neapolis, Aegae, Therambos, Scione, Mende, Sane. Sed teneamus morem nostrum subueniendi, quotiens occurrit, Plinio male in hac parte ab Hermolao habito. Is libro quarto capite x. Oppida, inquit, Nissos, Phileno, Mende. In promptu est quid Hermolaus dicat. Nos sic castigandum censemus: Oppida Sane, Aphytis, Scione, Mende. ex citatis auctoribus. Angusta satis vnde incipit.] Legendu existimo,

angustus Isthmus vnde incipit. Nam de Isthmo Pallenes & Ptolemaus, & Pausanias in Atticis, & Georgius Gemistus Hellenicōn primo, Plinius quoque quarto libro, capite x. & in Pallenes Isthmo quondam Potidæa, nunc Cassandria. etsi Hermolaus aliter legat. Quem prioris veraq; lectionis potuerunt admonere verba illa quæ paulo antè præcedunt, Oppida Pallene Phlegra. In quibus (quod est notandum) videtur Plinius imitatus Pomponij morem, copulandi duo nomina propria, de quo dixi. Nam Pallene & Phlegra idem sunt, Stephano, & Straboni in Selectis. At vbi laxius patet.] Scribo latius, non laxius. Nam Late patere frequens est apud omnes locutio, non laxè.

EX MACEDONIA.

* Cum Macedonum populi quot vrbes habitant.] Aldus Tum Macedonum populi quod vrbes habitant, minus rito se. Lego, Tum Macedonum populi cl. vrbes habitant, ex Plinio & Martiano. Causa deprauationis fuit supina, librorum semper, nonnunquam etiam correctorum ignorantia, cælum terris miscentium, & mare cælo. Primum enim vt conicio, dño elementa cl. librarij in vnum, d. confuderunt. Deinde correctores nescientes quid d. solum significaret, numerus enim immodicus videbatur, adiecta q. fecerunt qđ. Postremo aliq. malum, quod Thucydides ait, malo curantes, quot scripserunt cum nota interrogationis, vbi nulla est interrogatio. In littore flexus Mecybernæus.] Strabo in Selectis Mecybernam quam ipse Olynthiorum nauale facit, Mecybernam nominat per p. in penultima. Castigandus obiter Thucydidis Græcus codex, in quo diuissim scriptum est me Cybernæus, quod mendum Laurentium summum alioqui virum in errorem egit, non Cybernæos transferentem pro Mecybernæos. Inter promontoria diuidit Canastræum. Castigo, inter promontoria Derrin & Canastræum; ex Ptolemaeo, Stephano, & Strabone in Selectis. Sciendum autem sinum quem Ptolemaeus, Stephanus, & alij Toronæum, siue Toronaicū appellant ab vrbe Torone, nominari à Mela Mecybernæum à Meciberna oppido eiusdem sinus, de quo paulo antè. Porro sinum Toronæum duobus promontorijs Derri & Canastræo, includi, præter Ptolemaeum, & Strabonem in Selectis, Stephanus etiam testatur in distictione Torone. Et portum qui Copos dicitur.] Scribendū Cophos ex Strabone in Selectis, prodente Derrin promontorium esse propè portum Cophon nomine, & oppositū esse Canastræo alteri promontorio, inter quæ duo promontoria clauduntur sinus Toronæus vt dictum est. Rursus à Berri inchoari Singiticū sinum, & finiri promontorio montis Atho vergente in orientem. Est & Cophos portus Attica Xenophonti secundo Hellenicōn. & infra. Canastræo promontorio Scione proxima est.] Licet idem sit sensus, malle tamen hic legeres Canastræum promontorium Scione proximum est. vt à more suo & consueto dicendi modo non discedat Mela. Cuius, vt dixi, peculiare sunt hæc admonitiones ad dirigendum lectoris animum, vt in Cilicia, Pyramus Iſſo propior; & mox; sed Celendris Sardoni propior. Ingens inter maria sinus est.] Emendo, ingēs hinc Thermaicus

maicus sinus est: ex omnibus Geographis & Historicis, nihil enim inter omnes notius Thermaico sinu. Confirmat hanc castigationem quod statim sequitur, Axiu & Peneu fluuios in Thermaicum sinum emittere, quod Ptolemaeus etiam tradit. Item statim redditur vrbs Aloros, quam esse in intimo recessu sinus Thermaici auctor est Stephanus. In quo tamen librarius imperitus pro Thermaus sinus, Hermeus scripsit. Caterum non fuerit mihi fraudi pauci notasse ex Strabone in Selectis sex continuos sinus haberi in hac ora, à Meridie in Septentrionem, quo dicuntur ordine: Maliacum, Pagasiticum, Thermaicum siue Thermau, Toronaum vel Toronaicum, alio etiam nomine Mecybernaum; Singiticum, & postremu Strymonicum. Qui omnes promontorii diuiduntur hoc pacto, Posidium promontorium Maliacum diuidit à Pagasitico. Sepias Pagasiticum à Thermaico. Canastrum Thermaicum à Toronaio siue Mecybernao. Derris Toronaum à Singitico. Nymphaeon Singiticum à Strymonico. Sinum autem quem Pomponius Thermaicum vocat, Strabo, Stephanus, Herodotus, Thermau dicunt. Ptolemaeus & Plinius Thermaicum cum Pomponio. Eadem diuersitas in Toronaio, ab aliis Toronaico dicto, ab aliis Toronaio. Etiam per Thessalos Peneus excurrit.] Legendum cum disunctione, & iam per Thessalos Peneus excurrit. Vidit hoc Hermolaus. Nos addimus Peneu fluuium diuidere Macedoniam à Thessalia Straboni. At Casari in Commentariis Haliacmonem amnem. Ante Axiu Thessalonice est, inter vtrunque Cassandria. [Superius facta est mentio Cassandriae in fine Thraciae, vbi Potidaeam retulit. Eadem enim est Potidaea cum Cassandria. Nec est altera Cassandria. De ea verò nullo modo potest hic intelligi. Tum quod superuacua esset repetitio, tum quod Cassandria in ceruice est Pallenes, haec verò vrbs de qua hic agitur, longè illinc remota est. inter fluuios Axiu & Peneu. Quamobrem legendum hic videtur, non Cassandria, sed Chalastra, quae vrbs est Macedonia, parua quidem, sed celebris in sinu Thermaico, cuius Stephanus, & eo referente Strabo, itemq; Herodotus, Plinius, Lycophron, multiq; alij meminere, quos ne sim onerosus, pratero. Patet autem euidenter legendum hic Chalastra. Nam Strabo in Selectis tradit Axiu fluuium inter Chalastram & Thermen in sinum Thermaicum emittere. Porro Therme eadem est cum Thessalonica à Cassandro rege condita & sic dicta à nomine vxoris Thessalonicæ; licet Stephanus aliam Etymologia rationem sequatur. Haec autem ante Axiu fluuium sita est, teste Ptolemaeo, & hoc loco Pomponio: sequitur igitur Chalastram post Axiu esse, finitima Thessalonica, Axiu fluuii ab ea determinatam. Accedit adhuc, quod Strabo in Selectis tradit, Cassandrum regem oppidula quadam vicina, transtulisse Thessalonicam ad habitandum, hoc est, Chalestram, Aeneam, Cisson. Caterum Strabo Thessaloniceam nominat referente Stephano, scribitq; Haliam prius dictam. Chalestram autem cum a in penultima Stephanus, & Plinius. Strabo in Selectis & Herodotus in Polynia cum e. Chalestram. Cydna, Azoros.] Scribo, Pydna, Aloros. ex Ptolemaeo, & Strabone in Selectis, Nam Azoros Pelagonon diuersa res est. Illic vrbes maritima sinus Thermaici referuntur, in cuius intimo recessu, vt dixi, est Aloros, Derris.]

Antiqua

Antiqua lectio Icaris præferebat. Hermolaus pro Icaris Derris supposuit ex Ptolemaeo, Plinio, Stephano, à quibus ait Derrin locari prope Pydnam, quod salus manium Hermolai pace, falsum est: Desileroq; ea in re Hermolai ingenuitatem, & in proferendo fidem. Nam Derris Promontorium est Ptolemaeo, & Stephano procul à Pydna, finis ut dixi sinus Toronaici, Boream versus, & principium Singitici. Derrin autem urbem Macedoniae nusquam puto ostendet mihi Hermolaus. Derram solum in Plinio legimus, ubi de Macedonia differit, in quo, ut constat, paria fere sunt errata cum verbis. Quomodo autem legendum in eo sit, quia non poterat paucis ostendi, distuli in aliud opus, in quo dicata opera res mihi erit cum Plinio. Caterum ego pro Icaris, Ichnae substituo, nobilem urbem in ora sinus Thermaici, prope Chalastram, Pydnam, Aloron: quas hic recensuit Mela. Colligitur id ex Stephano, Herodoto, Plinio aperte. A Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa.] Legendum existimo, A Peneo Sepias, Dorion, Trachin Melibœa: ex Cosmographis, & Historicis omnibus. Lucanus quoque noster in sexto: Quæ tetigit Phylace, Pteleonque, & Dorion ira, Flebile Pieridum, Trachin precioque nefandæ Lampados Herculeis fortis Melibœa sagittis. Male enim pro Corinthia ut prius legebatur, substituerunt Cordynia, qui hunc librum suis sacris initiaverunt. Sed qui ad hunc locum ventum est, & Hermolaus in Plinij Castigationibus Lucanum nostrum incesit, quod in versibus paulo ante dictis allucinatus sit, & pro Dorion quæ est Thessalia urbs, Dorion posuerit, examinemus quam diligentissime fieri possit, quanto id Hermolaus iure fecerit. Ego certe nullo puto. Nã cui obsecro vel mediocri iudicio prædico persuaderi possit, Lucanum tantum virum, Romæ scribentem, hoc est, in urbe mundi domina; eruditissimis illis temporibus, in poemate eximio, quod vniuerso orbi legendum proponebat, bellum litteris mandas maximum omnium quæ vnquam fuerunt, ita inconsideratum, & consilio præcipitem deusumq; extitisse, ut similitudine nominis in pudendum errorem raptus, pro Dorion Thessaliae Dorion Achaia acceperit: præsertim loca exequens Thessalia, in qua bellum quod prodebat, gestum fuit, & vnde nomen operi suo asciuit. Quam ob rem ego ita censeo: quum in Græcia multa sint loca non duplicia solum, sed triplicia, & plura, eodem nomine dicta, ut, Thebæ, Argos, Orchomenos, Pteleon, & huiusmodi; ita duplex etiam Dorion fuisse: alterum Peloponnesi; alterum Thessalia, præsertim cum scripta Plinij & Romana exemplaria Dorion, non Dorion propalam habeant, & ita ostendat codex vetus Bibliotheca Academiae Salmanticensis, & codices etiam suos sic habere Hermolaus ipse fateatur. At nulla mentio Dorij Thessaliae apud Geographos. Quid mirum? Multa enim à Geographis prætermissa, apud Poëtas, Oratores, & Historicos legimus; neque enim illi in opere tam vario ac diffuso omnia complecti potuerunt. Nam & ipse Hermolaus ad confirmandum Teniam oppidum esse Arcadiae, nullius Geographi testimonium inueniens, vna tantum Ciceronis auctoritate contentus fuit, & ea ab angulo petita non satis illustri, etsi in omnibus Ciceronis exemplaribus, non Tenia, ut Hermolaus legit, sed Tene habetur. Cur igitur & nos non tanti esse clarissimum vatem putemus, cui vel soli Dorion etiam esse in Thessalia credamus, Dorion ubi Lu-

canus ait excacatum Thamyrim, non fuit Thessaliæ, cuius loca nunc refert Lucanus, sed Peloponnesi. Meminisse debuit Hermolaus, homo inter poëtas tandiu versatus, vstitatissimum esse poëtis morem, ut cum nominum similitudo inuitet, confundant sæpe fabulas, ut Virgilius: Quid loquar aut Scyllam Nisi, &c. & Propertius: Quid mirum in patrios Scyllam sæuissè capillos, Candidaque in sæuos inguina versa canes. & ipse etiam Lucanus paulo infra hunc locum, de quo dimicamus, pro Thebis Phthioticis Thebas Bœotias posuit: Veteres, inquit, ubi fabula Thebas monstrat Echionias. quod eius interpretes non latuit, nec finis exemplorum. Sed ut redeamus ad Melam. Desiderari in eo puto verbum, promontorio, ut legendum sit: A Sepiade promontorio, ut non ita post: A promontorio Sepiade per Demetrium & Boion, &c. Hinc non longè est Olympus.] Castigo, Hic nobilis Olympus. Nam dixit statim antè, penè nihil ignobile ferunt: & succedit paulo post: Hic sacro nemore nobilia Tempe. Carminumque fontes obiacent.] legendum, Obiacet, ut sit principium sequentium: vel, quod magis placet, Adiacet. Et dum Myrthoum pelagus attingat.] Scribendum Myrthoum sine aspiratione: ex Strabone & Ptolemaeo, & ceteris. Ac proximè spaciofa est Hellas nomine.] Scribo, ac proximè spaciofa & Hellas nomine. Mari utroque & Ionio magis.] Libentius legem, sed Ionio magis. Quis ut fibris, litora eius incisa sunt.] Lego fimbriis non fibris; sequitur enim platani folio similis. & pleraque arborum & herbarum folia fimbriata sunt. Plinius libro xxi. capite xy. de vrtica: Caule quoque mordaci, fimbriatis foliis. Simul quod tenui tramite.] Aestimandum an in hoc loco potior lectio sit termite quàm tramite, quia assimilat Peloponneson folio platani: ut perstet in imagine. Nec immemor sum sequi infra, angusto tramite Helladi Peloponnesum annecti, sed ratione dicta, magis hic placet termite. In latus effunditur.] Scribo, in latum effunditur. In Macedonia prima est Thessalia.] Legendum, A Macedonia: hoc est, post Macedoniam: neque enim regreditur in Macedoniam, sed ea finita, transit ad referendas Græciæ prouincias, quarum prima est Thessalia. Nam etsi Ptolemaeus Macedonia Thessaliæ contribuere videatur, simul de vtraque differens, quod alias facere solet, minores regiones maioribus inserens (ne cogatur paruis etiam terminos assignare, quod fuisset tum ei tum etiam lectori onerosum, & non nimis necessarium) diuersa tamen est Thessalia à Macedonia. Quin Strabo solos Thessalos appellari Græcos, & Hellenes Apollodori testimonio scribit: & Arrianus historicus libro secundo equitatum Thessalicum à Macedonico separat: Strabo quoque in Selectis Peneum fluium determinare tradit Macedoniam à Thessalia. Caesar Haliacmonem ut dixi. Quid nonne & ipse Mela hoc manifestè monstrauit in superioribus, cum dixit: in eum Axius per Macedonas, & iam per Thessalos Peneus excurrit.

In Græcia Doris, Locris.] Dux priores dictiones superfluit, adiectæ ab his qui per-suasum habebant, Thessaliæ, Magnesiæ, Phthiotidæ ad Macedoniam pertinere, non ad Græciæ, decepti auctoritate Ptolemai malè intellecti. Aliquando Iolicos.] Hac verba, ni fallor, Pomponij non sunt. Nam paulo antè testatus est dicturum

se de locis atque urbibus quæ mare non abluunt. Porro Iolcon urbem esse maritimam, nemo nescit. Citare auctores in re comperta quid attinet? Satis sit pro omnibus Strabo: Iolcos, inquit, iamdudum diruta iacet, quo ex loco Pelias Iasonē ac nauem Argo foras emisit. & infra paulo: Supra Demetriadem autem urbem Iolcos stadia septem ad mare iacet. In Magnesia Antronia.] Scribendum Antron, non Antronia, ex Strabone, Stephano, Homero. Pindus & iuxta situm Erineon.] Expende an legendum sit, Pindus, Bæon, Cytinium, Erineos. Doris enim tetrapolis erat ut scribunt Strabo, & Thucydides: etsi Stephanus tripolin tradit, modo codex menda vacet, quod non puto. Erineos autem non Erineon proferunt Stephanus, & Ptolemæus: Qui etiam Cyteinium vocat, ceteri Cytiniū. Idem in Doridis tetrapoli pro Pindo Lilæam substituit. In Plinio quoque libentius legerim Erineos, quam Erineon. In Laconide Therapne.] Stephanus prima afflata & postrema cum nn. & numero plurali Theramnæ, autq; putare quosdam eandem esse cum Sparta. Nihilominus locum etiam esse alium eodem nomine, in quo Castor & Pollux coluntur, dictum à Græco verbo θρασυειν, hoc est, colere. Stephano astipulantur Plinius, & Strabo, nisi quod postremam per pn, Strabo pronunciat, Therapnæ. In Achaia atque Elide quondam Pisæ Oenomai.] Legendum puto inuersis dictionibus, Pisæ Oenomai quondam. ut Melæcum Plinio conueniat. Cui ut suppetias ferremus libenter incidimus in hanc mentionem. Is libro quarto: Pisæ, inquit, eorum quondam oppidum præfluente Alpheo amne. Corrige: Pisæ Oenomai quondam oppidum, &c. Vnde apparet legendum hic Pisæ, non Pisæ. Nam Pisæ urbs Italia, multitudinis numero dicitur. Peloponnesi verò Pisæ unitatis numero, ex Strabone, Stephano, Diodoro, Lucanus quoq; nosfer: Hinc Tyrrhena vado frangentes æquora Pisæ. & Statius quarto Thebaidos: depressæ populus subit incola Pisæ. & septimo: Oenomaum sua Pisæ refert. Accedit Demetrii Triclinij nobilis Grammatici auctoritas, qui in enarratione Pindari appellatam ait Pisam Peloponnesi à Pisæ filia Endymionis. Sed & Pindarus ipse Pisam numero singulari nominat. De Pisæ regia Oenomai Strabonis verba sunt in octauo: Tractus autem ipse Pisæ plurimum nominis consecutus est, in primis propter principes ipsos longè lateque potentes, Oenomaum scilicet, eiusque successorem Pelopem & illius filios complures. Salmoneus quoque hoc loco imperitasse traditur. Certamine gymnico & singulari sanctitate ipso quidem tamen simulacro quod Phidiæ opus est maximè nobile.] Lego mutato loco illius particula quidem: Certamine quidem gymnico & singulari sanctitate, ipso tamen simulacro quod Phidiæ, &c. In ea sunt urbes Psophis, Tenea.] Scribo Tegea, non Tenea, etsi aliter sentiat Hermolus. Nam Melæ, ut sepe dictum est, celeberrima quaque refert; Tegea autem, nobile oppidum est Arcadiæ, Geographis omnibus, historicisq; ac poetis, & in primis Homero: ut credibile non sit inrelati ne Arcadiæ omitti esse à Melæ, qui locorum veluti flores delibet. Et Orchomenon.] Scribe Orchomenos, non Orchomenon, ex Strabone, Ptolemæo, Pausania in Bæoticis, & Homeri interprete. Idem error castigandus in Plinio.

in Plinio. Montes Pholoe, Cyllenius.] Lego Cyllene, non Cyllenius, ex Strabone, Stephano, Plinio, & Halicarnaseo Dionysio, adiecta etiã ratione vnde sic dicatur, libro primo. Cyllenius enim possessiuum est, non proprium nomen. A Sepiade promontorio per Demetriadem & Boion & Phtheleon, & Echinon ad Pagaseum sinum cursus est.] Scribendum Demetriada, non Demetriadem ex Ptolemaeo, Strabone, Stephano, & Plinio. Item, Pteleon non Phtheleon ex Strabone, Stephano, Plinio, Homero. Item non video quomodo hic Boion vt Hermolaus castigauit defendi possit; quum sit Boion vrbs in mediterraneo Doridis Ptolemaeo. Doris autem nullam partem occupat in hac ora Magnesia quam refert Mela, vt planum est ex Ptolemaeo & ceteris. Quapropter comodius hic legetur, vt sentio, Boebon quam Boeben. Est enim Boebos Stephano, Thessalia vrbs, quam ab Homero vocatam ait Boeben. Quo in loco temperare mihi non possum quin profitear nescire me, quare Stephanus idem, tradat Boion urbem Doridis nominari ab Homero Boeben, quã Boebe Homericã in Thessalia ab ipso Homero reddatur, cum Iolco, & aliis ciuitatibus Thessaliae. Ad hac res est non vulgaris quaestionis, cur Mela dicat cursum esse à Sepiade promontorio ad sinum Pagaseum per Demetriadem; cum Demetrias ipsa sit, vt placet Ptolemaeo, in sinu Pagaseo, quem Ptolemaeus ipse Pelasgicum appellat. Nimirum sequitur Mela opinionem Artemidori, qui, teste Strabone libro nono, procul à Demetriade submoet sinum Pagaseum ad subdita Philocteta loca. Sciendum prætereã in nomine huius sinus magnam esse inter auctores differentiam. Ptolemaeus, vt dixi, Pelasgicum appellat: Plinius Pagasicum. Strabo in Selectis, & Stephanus Pagasiticum, Mela Pagaseum. Ille urbem Pagasam amplexus.] Lego plurali numero Pagafas, non Pagasam, ex Strabone, Ptolemaeo, Herodoto. Erratum idem in Plinio. Et quia Minyæ Colchida petentes inde Argo nauem soluere memoratur.] Desideratur procul dubio hic nomen Aphetæ. Locus est Thessaliae in situ Pagasitico, vnde vltimò Argonautæ soluerunt. Scribe igitur sic: Aphetæ quia Myniæ Colchida petetes, &c. ex Strabone, Stephano, Herodoto, Apollonio, qui tamen vt littorũ meminit, non vt urbũ. Maliaeus & Opuntius grandes sinus.] Immo legendum, non grandes sinus. Nam in ora Locrorum sunt ambo à duabus eorum ciuitatibus Malieo & Opunte nominati: tota autem illa Locrorum ora vix excedit ducenta stadia; auctore Strabone in nono: ex quibus quadraginta tantum stadiorum est sinus Opuntius, vt idem Strabo tradit libro eodem. Thermopylæ, Opoes.] Scribo Opũs cum circumflexo, non Opoes, vt legit Hermolaus: Poeta enim perfectis viuuntur; Oratores cõtractis. Denique sic Ptolemaeus, sic Strabo, sic Pausanias, sic Plinius, sic omnes proferunt. Persarum maxima clade pernotus.] Scribendum maximè, non maxima. Rhamnus parua, illustis tamen quod in ea fanum est Amphiarai & Phidiaca Nemesis.] Et hũc locum comminutum esse, & corrosus, multa q̃ deesse verba pro comperto habeo. Nec enim in oppido Attica Rhamnũte, fuit fanum Amphiarai, sed in agro Oropi, qui locus celeberrimus alioquin est, medius inter Boeotios & Atticos, magnarumq̃ virisq̃ contentionum materia. Sic inuenies apud Pausaniam in Atticis: Sic apud Strabonem, qui

loco nomen dedit Psaphis: Sic apud Plinium, qui libro xvi. apud Thebas periisse Amphiarai tradit. Strabo in nono, Græca, inquit, Oropo vicina est & Amphiarai sacellum. Demetrius quoque Triclinius in enarratione Pindari auctor est, apud Oropum Bæotia terram Amphiarai absorbuisset & Oropi fuisse eius oraculū, certaminaq; illic celebrari solita, quæ ab eius nomine Amphiarai vocarentur. Quam ob rem puto resarciri posse hunc locum si sic legatur: Rhamnus & Oropus parue; illustres tamen, quod in hac fanum est Amphiarai, in illa Phidiaca Nemesis. Fefellerunt hæc Solinū. Thoricos, Brauron olim vrbes.] Legebatur antea; Thoricos, Brauronia olim vrbes: Hermolauus castigauit, Thoricos, Brauron ion. &c. Vsq; ad Megaram Atticæ.] Lego Megara genere neutro, non Megaram, ex omnibus. Scyronia saxa sæuo quondam Scyronis, &c.] Scribendū Scironia, vel per duplex rr. Scirrhonia, semper cum i. in prima ex innominato apud Græcos scriptore, de signis aquarum & ventorum; qui ait petras in Megaride Scirrhonidas appellari. Est autem nomen eis inditum à latrone Scirone, quem ab eis Theseus in subiectum mare præcipitauit, auctore in eius vita Plutarcho, & Diodoro in quinto. Latronem Plutarchus modo Scironem, modo Scirrhonem appellat cum i. vt dixi in prima. Aristoteles secundo Meteorōn, ventum qui à petris dictus est Scirronem cum ei. diphthongo nuncupat: quam Orthographiam secutus est etiam eius enarrator Alexander Aphrodisiens. Pausanias in fine Atticorum latronem Scirona vocat cum i. tantū. Itemq; Herodorus in Vrania Scironida viam in Isthmo à Scirone latrone nominatam scribens. Euripides in Heraclidis petras Scironidas cum ei. diphthongo appellat. Quem secutus Alexandrinus Hesychius *πρασυπυρος*, Scirō, inquit, *ἀπὸ πέτρης* dicitur; videtur autem à petris Scironidibus flare. Licet in Hesychio nō *ἀπὸ πέτρης*, sed *ἀπὸ πέτρης*, perperā scriptum sit. Strabo quoque in initio noni, & petras Scironidas & latronem Scironem eadem diphthongo scribit. Hoc loco, inquit, res Scyronis & Pityocæptæ à poetis memorantur, qui partem eam regionis quæ montana dicitur depopulabantur quos Theseus peremit. Ab his iugis procellas cientem à læua Argesten, Scironem Athenienses cognominarunt. Post petras Scironidas promontorium imminet Minoa. Hæc Strabonis verba adduxi, vt laborantibus Latinis eius codicibus opem ferrem, in quibus partim interpretis culpa, partim librariorum, malè scripta erant. Quin & Nicander in Theriacis, & eius enarratores Scironem cum eadem diphthongo scribunt. Orthographiam hanc tam morose præter consuetudinem meam prosecutus sum, quod recentiores litteratores, velut coniuratione facta ad vnum omnes in suis lexicis per γ. scribunt. Præterq; in cunctis serè Latinis auctoribus non aliter inuenias; inter quos est etiam Seneca conterraneus noster; vt ego quoque castrensi verbo vtar, quinto Naturalium questionum. Hoc illi cognomē est, quia quinq; millium spacio, &c.] Temporibus Mele quid significaret Isthmos, & dictionis eius Etymon puto fuisse omnibus luce clarius. Itaque nullum erat operæ precium auctori graui, & verborum parcissimo, ea docere quorum nemo ignoracione teneretur: Aut si omnino stabat sententia, tãto sua tempora beneficio afficere; cur non

suprà anteuertit in Cherronneso Thraciæ, cuius angustias dixit appellari Isthmum. Legendum itaque ut opinor sic : Hic quinq; milium passuum spacio Ægeum mare ab Ionio submouens, &c. reliqua superfluunt. Cenchreæ, fanum Neptuni, Iudi, quos Isthmicos vocant celebres.] Emendatio lectio: Cenchreæ, fanum Neptuni Iudis quos Isthmicos vocant celebre. Strabo in octauo : In Isthmo, inquit, Neptuni quem Isthmum vocant, templum eminet, picearum arborum luto circumclusum, vbi ludos Isthmicos Corinthij celebrare soliti sunt. Et Chersonnesus & Scylleon.] Scribendum cum ædiphthongo Scyllæon, ex Strabone, & Stephano, à Scylla Nisi filia nominatum, ut inde tradunt. In Ptolemæo Scilliō vitiose. Ad vesperum Chenolates, & Araxos.] Scribendum alterutro modo, aut Chelonites, quod mallet ex Ptolemæo; aut Chelonatas declinatione Dorica ex Strabone, qui error & in Plinio castigandus. Caterum aduertendum attentiore cura verba quæ post hæc protinus leguntur, confuso turbatoq; ordine scripta esse, non qualem tenuisse Pomponium: nōstrarent puto eius exemplaria, si nō trūcata, ut dixi, & tot lacerata plagis ad nos peruenissent. Naturalis enim ordo narrandi deposcebat, ut expositis promontoriis continuo subiiceret sinus ipsis promontoriis inclusos, deinde nobiliores populos, ciuitates, portus & fluuios quos sinus ipsi cingerent. Videntur igitur quæ post sequuntur verba permutato ordine scribenda hoc contextu: Ad vesperum Chelonatas & Araxos. His littoribus appositi sinus. Inter Scyllæon & Maleam Argolicus. Inter hanc & Tænarum Laconicus. Hinc ad Acritam Afinaus. Inde ad Ichthyn Cyparissius. Habitant ab isthmo ad Scyllæon Epidaurij, Æsculapij templo inclyti, & Troezenij, fide societatis Atticæ illustres. Portus Saronicus, & Schoenus, & Pagonus, Oppida autem Epidaurus & Troezen & Hermione. In Argolico sunt noti amnes, reliqua. Portus Saronicus.] Saronem locum esse Troezenis Stephanus scribit. Is nimirum portus est Saronicus Pomponio. Et Pagonus.] Scribo Pogonos ex Strabone, & Herodoto, Strabonis interpres menti vertit, quod etsi vox ea Latine significet; retinere tamē priscum nomen debuit, nō interpretari; magna si aliter fiat, occasione allucinandi studiosis. Gythius.) Lego Gythium, terminatione neutra, non Gythius, ex Ptolemæo, & Polybio in quinto, qui cum i. in secunda scribunt. Stephanus cum ei. diphthongo: Xenophon secundo Hellenicon & Pausanias variant, modò per i. simplex, modò cum diphthongo. Castigandus in transcurso Græcus Ptolemæi codex: in quo duabus ciuitatibus deinceps positus Gythio & Trinasso, posteriorem aut esse nauale Lacedæmoniorum: quum sit è contrario Gythion siue Gytheum nauale Lacedæmoniorum, non Trinassos, ut testantur Cicero tertio Officiorum, Linius in Bello Macedonico, Polybius, & Strabo. Cuius interpres nescio quid sibi volens, pro ἐμπόριον, hoc est, nauale, emporium conuertit. Nec Trinassos, ut hoc quoque notem in Ptolemæo rectè scriptum est cum duobus ss. & accentu in prima. Scribendum enim cum vnico s. & accentu in vltima, sic dicta à tribus insulis exiguis è regione ipsius vrbs, auctore Pausania in Laconicis. In Afinao flumen Pamissus, In Cyparissia Alpheus.] Scribe Pamissus, non Pamisum, & cum

vno tantum ex Strabone, Pausania, Plinio, Ptolemaeo; apud quem tamen mendoſe Panifus, pro Pamifus, & Latine, & Græce ſcriptum eſt. Legendum præterea Cypariſſio, non Cypariſſia, de ſinu enim loquitur. & infra: Hinc Cypariſſus; Illinc Aſine.] Scribe, Huic Cypariſſus, Illi Aſine. Meſſenij Pyliique terras colunt, & ipſa pelago Pylos adiacet.] Tres fuere vrbes Pyli. Pylos Meſſeniæ, regni Neſtorei, alio nomine Coryphaſium. Alia Arcadiæ patria Neſtoris. Tertia Eleæ regionis prope petram Oleniam. Hac ex Homeri expoſitore. Caterum plaga ab utraque parte Alphei fluuij Pyliorum terra dicitur. Et cum ſint tres Pyli, ut dixi; Pylos, Neſtoris patria (quæ & Triphyliaca dicitur & Lepreatica & Arcadica) à mari remota eſt ſtadiis xxx: Reliquæ mari propinquæ. At Pylum Neſtoris regiam Homerus in principio tertij libri Odyſſeæ, mari propinquam facit. Item Ptolemaeus in ora eam locat. Cui contributa erant nō ſolum alia Pyli, ſed etiam ſex amplius vrbes. Enneapolin enim fuiſſe Pylum enarrator Homeri prodit, hoc ſignificiſſe ſcribens, nouem illas ſedes quas in littore Pyliorum Homerus fuiſſe tradit. De qua Ouidius: Nos Pylon antiquā Neleia Neſtoris arua, &c. Et Strabo omnia loca Neſtori ſubdita quæ fuerūt tria, Olympia cuius pars Piſa; & Triphylia, & Cæconia, & vniuerſam illam plagam uſque ad Meſſenem Pylum appellauit Homerus: refert. Legendum ergo in Mela: At ipſa pelago Pylos adiacet. hoc eſt Pylios interiora colere: At ciuitatem Pylon Neſtoris regiam, mari propinquam eſſe. Maris id nomen eſt anguſti & velut freto lacus ore frequenti incidens inter Ætolos, &c.] Scribendum puto: Maris id nomen eſt, anguſto ore velut freto, latiore fronte, incedēs inter Ætolos, &c. poſſet etiam legi, anguſto ore velut fluuiio, ut de Gadibus: Ea quæ à continenti anguſto ſpacio & veluti flumine abſciſſa, & in Cilicia: Ibi ingens amnis ingenti fronte ſe extollens. In eo ad Septentrionem ſpectare littora incipiunt.] Sincerior lectio: Ab eo ad Septentrionem, &c. Similis menda caſtigata eſt ſuprà: In Macedonia prima eſt Theſſalia, pro A Macedonia prima eſt Theſſalia. Et notior aliquando nomine Calidon & Euenus.] Scribe, & notiora aliquando nomina Calydō & Euenus, Lucanus in ſexto: Et Meleagræam maculatus ſanguine Neſſi. Euenos Calydona fecat.] Scribendum enim cum y. tenui in ſecunda ex Strabone, Stephano, Homero, & omnibus. Facit ſinus qui anguſtis faucibus.] Legendum fortasſe, Facit ſitus, quippe anguſtis faucibus, reliqua. Et quæ minus mille paſſibus pateant.] Polybius in quarto vix ſexcentis paſſibus ſcribit patere os ſinus Ambracij: Cui ſubſcribit Strabo, paulo maius faciens quattuor ſtadiorum. In Plinij impreſſis codicibus locus hic mutilatus habetur. Maxime quæ, inquit, nobilitatus Ambracius ſinus, faucibus ſpacioſum æquor accipiēs. Codex vetuſtus: Maxime quæ nobilitatus Ambracius ſinus faucibus paſſuum. Numerum autem librariorum incuria præterit. Legendum igitur in Plinio, paſſuum d. Verum expendamus exactius an hæc verba Pconij alio magis pertineant: Nam auctore Thucydide libro ſecundo, os ſinus Corinthiaci, ſive, ut ipſe nūminat, Criſaci, quæ Pconius paulo ante Rhion vocauit, ſeptem eſt ſtadiorum: quæ cum propius accedant ad

Millenarium numerum, videntur Rhio potius conuenire, quàm ori sinus Ambraci, atque illuc esse transferenda, vt fortasse hic positus sit alienus numerus: illuc desideretur proprius, & legendum sit hic; angustis faucibus quingentorum passuum. Illic: angusto ore & quod minus mille passibus pateat, latiore fronte, &c. Ambracia Aeacidarum regia Pyrrhiq̃ue Butroton vltra est.] *Quid attinebat addere Pyrrhi, post verbum illud Aeacidarum? quasi Pyrrhus non fuerit vnus Aeacidarum. Quod vel illo Siliij versu constat: Hic spolia Aeacidæ; hic Epirotica signa. Puto igitur scribendum: Ambracia Aeacidarum regia, Epiri q̃ue Butroton vltima; vt postremum verbū, est, redundet, vsitatissima Mela consuetudine claudendi regiones his vocibus, Finis, Terminus, Vltimus, & huiusmodi. Esse autē vltimam urbem Epiri Butroton, occidentem versus, Ptolemæū, vt ceteris supersedeam, tradit. Scribitur autem Butroton cum aspiratione in media Stephano, Straboni, Ptolemæo. & neutra quidem terminatione Ptolemæo & Straboni; in os autem Stephano definit, qui per t. exile in secunda proferri à Lepido tradit Butroton. Parthini & Dassarætæ.] Lego, Partheni ex Stephano, qui à Partho urbe Illyria gentile nomen deducit Partheni. Sic etiam proferunt Plinius tertio, & Appianus in Illyrico. Strabo solus Parthini sed vitiose, sicut & Tibarini in eodem legitur corruptè, pro Tibareni, & pleraque huiusmodi. Eadem quoque menda in Casaris Commentariis. Dassarëtios verò Strabo in septimo cum vnico s. & tertia Græcorum inflexione nominat. Stephano, & Polybio per duplex, & prima declinat. & i. in penultima Dassaritæ sunt. Ptolemæo cum Strabone, sed cum duabus ss. Dassarëtij. Plinius Dassarëtas, sed corruptè, vt reor, appellat. Videtur autem Strabo, quos alias nominauerat Dassarëtios, rursus diuerso nomine Sefarasios dicere. Adeo auctores alij ab aliis, nonnulli etiam à se ipsis dissentiunt. Sequentia paulatim Encheleæ.] Lego: Sequentia Taulantij, Encheleæ. Nam Taulantij in hoc tractu populi sunt aded clari, vt à nullo non celebrentur. Earum vrbes sunt Dyrrhachium, & Apollonia Ptolemæo. Stephanus & Taulantios & Taulantinos vocari ait. Procopius Talandios appellat, si nō est vitium in exemplari. Encheleas autem Strabo Enchelias nominat. Stephanus Encheleas & Encheleos & Engelasan. Phæaces.] Fuit quando putauit legendum non Phæaces, sed Phrygi. postea legi in Appiano secundo bellorum ciuiliū Corcyræos, hoc est, Phæacas habitasse urbem Dyrrhachium: ampliandum itaque censui iudicium. Phrygorum meminit etiam Appianus eodē librō, quos Phrygas tamen, non Phrygos nominat. Urbū prima est Oricum.] Sic Ptolemæus & Plinius neutra terminatione. At Stephanus ex auctoritate Hecataei, & admirādī, vt ipse appellat, Artemidori Oricos enūciat, quos secutus Lucanus; Et qui Dardaniam, inquit, tenet Oricon. Narona, Tragurium.] Lego Naro, non Narona, ex Strabone septimo. In quantum res transeunt.] Aliena verba, non Mele. Amnes autem Eas. & Nar.] Italia fluius est Nar, urbem Narniam ab eo nominatam alluens, teste vel summo Poëta in septimo, & Seruio in eum. Item & Claudiano, Quapropter Naro hic legendum, non Nar, ex Strabone, Stephano, Plinio, Appiano in Illyrico: qui nomen dedit Naroni ciuitati de qua mox ante. Nec Pompo-*

nus Nar scriptum reliquit; vt Hermolaus sentire videtur, sed librariorum est ac correctorum ea culpa. Et Danubius qui iam dictus est Ister.] Legendum puto, & alius ab eo qui iam dictus est Ister. Nam suprà de Istro qui in Pontum decurrit dictum fuit. Cuius an sit alueus hic Istria fluuius, magna inter antiquos scriptores contentio fuit. Quam si vellem ad longum persequi citatis vtriusque opinionis fautoribus, alterum esset opus. Maior pars negat, inter quos Diodorus in quinto, deceptos, qui esse tradant, vocis vnitatem putat. Tergestum intimo in sinu Adriæ.] Ptolemæus Tergestum nominat. Strabo, Plinius & ipse Pomponius infra Tergeste.

EX ITALIA.

Sinistra parte Carni & Veneti colunt.] Aldus, Sinistram partem. Vide an legendum sit, Ad sinistram partem : nam sequitur, Ad dextram sunt sub Alpibus Ligures. Inde citus profilit.] Aldus, Inde tam citus profilit. A Pado ad Anconam transitur Rauennam.] Verba tum cōuersa, tum etiam deprauata. Castigo, A Pado transito ad Anconam, Rauenna Ariminum, &c. locutione honesta & à doctissimis etiam non fastidita, vt Cornelio Tacito, regnata ciuitas, & ipsi Mela in Hispania, & quo magis penetrator angustior : & Casari in Commentariis, Circuitis castris, Inita hyeme : & Ammiano Marcellino, Tanai transito, libro xxxi. & plura huiusmodi. Legendum præterea Anconem, non Anconam, ex Geographis omnibus, & poetis. Lucanus : Illinc Dalmaticis obnoxia fluitibus Ancon. & Silius : Stat fucare colus, nec Sidone vilior Ancon. Anconis autem hic habetur mentio quod sit terminus inter Gallicas, de quibus nunc agit, & Italicæ gentes, de quibus postea dicturus est. Fanestris colonia.] Legendum puto non Fanestris colonia, sed fanum Fortunæ. Sic eam Ptolemæo, sic Strabone, sic Plinio, sic omnibus nominantibus. Stephanus Fanam vocat, si quod vereor, menda non sit in exemplari. Alioquin à Fano Fanestris possessuum magis ex Analogia, quàm Fanestris fieret. Animaduertendum autem diligenter, Senogalliam urbem, quæ non multo post librariorum culpa reddita est, post hæc verba Fanum Fortunæ locandam esse, ex Strabone, Ptolemæo, Plinio. Nam Mela Æsin fluuium inter Fanum & Anconem statuit. Porro Strabo eundem Æsin fluere ait inter Senegalliam & Anconem; ergo inter Fanum & Æsin est Senegallia. Flumen Metaurus atque Æsis.] Strabo cum a diphthongo Æsis. Ptolemæo Asia nominatur, s; codex, quod dubito, sincerus est. Præterea cum sint duo fluuij, melius legetur flumina siue fluuij, quàm flumen. Et illa in angusto illorum duorum promontoriorum è diuerso coeuntium inflexi cubiti imagine sedens.] Lego longè aliter; At illa in angusto illo Cumeri promontorij è diuerso coeuntis inflexi cubiti, &c. Neque enim Strabo, Plinius ve, qui de Anconis sinu disserunt, duo illi promontoria attribuunt, sed vnum tantum quod Plinius Cumerum nominat, fortè à *coeundo dictum. Hanc enim prægressos.] puto redundare verbum enim. In quibus Numana.] Scribo, in quo, videlicet, Piceno. Sic enim vocatur regio Picentium Plinio in tertio. Adria, Truentum.] Ptolemæus Truentinum; Strabo Druentum.

Druentum fluuium & oppidum. Idem ei fluuiio qui præterit nomen est.] *Melior lectio:* Id ei à fluuiio qui præterit nomen est. Ab eo Senogallia maritima.] *Ostenſum eſt vbi locanda ſit Senegallia. Nunc addo Ptolemæo eſſe Senamgallicam, Straboni Senegalliam: Plinio Senogalliam. Silio Senẽ in octauo, & Senonum de nomine Sene. In xv. autem Senamgallicam: qua Sena relictum Gallorum à populis traxit per ſæcula nomen. Reſtituto autem in proprium quem dixi locum verbo Senegallia; ſequitur proximè Maritima nomen oppidi, cuius meminit Ptolemæus. Inſigni tamen in eo ſine librariorum ſine correctorum errore. duorum enim oppidorum nomina miſcentes, vnum fecere, Cupram maritimam ſcribendo. Cauſa erroris, quod prope erat altera Cupra cognomine montana, ad cuius differentiam putauerunt hanc dictam eſſe maritimam. Eſt etiam Maritima oppidũ inſr. in Narbonenſi. Dauni autẽ Tiſernum amnem.] *Legendum puto, Daunij habent Tiſernum amnem: vt in Hiſpania: Sequens Illicitanus Alonem habet & Lucetiam. Ptolemæus permutatis prioribus ſyllabis Fiternum nominat, vt neſcio an mendose, ſic ſcio fieri hoc ſubinde apud auctores. & vt vno interim ex multis exemplo contenti ſimus, urbem Piſidia, Sagalaſſum, Straboni, Stephano, Ptolemæo, dictam, Arrianus hiſtoricus Salagaſſum nominat. Nec eſt dubitandum de fide codicis impreſſi; ſic enim habent duo ſcripti & veruſti codices quibus vt or familiariter. Hermolaus verò qui in Plinij quinto emendat legitiq̃, Sagaleſſus cum e. in tertia ſyllaba, vnde id acceperit, neſcio. Strabo certè, cuius auctoritate nititur, & ceteri, quos legerim, Sagalaſſus omnes, nemo Sagaleſſus. Lucrinum Theanum.] *Lego Larinum, non Lucrinum ex Plinio. Stephanus, vt arbitror, Larinam vocat. In quo falſo Lauiniorum eſſe, ſcriptum eſt, pro Dauniorum. Meminit & Larini Ptolemæus, ſed in Frentanis collocat, vicinis Dauniorum. Teanum verò ſine vlla aſpiratione ſcribendum. Eſtq̃ duplex Teanum: alterum Apulum de quo hic Mela; alterum Campaniæ, quod Plinius appellat in tertio Sidicinum ſed corruptè, vt opinor. Videtur enim legendum Sindicenum à Sindicenis gente, quæ defecit Straboni quinto: eſt Hermolaus in tertio Plin. Caſtig. Sidicinum legat, quod non probo. Extra Syputum, vel vt Graij dixerẽ Sypius.] *Ptolemæus, & Strabo Sepiũ nominat, accentu in vltima circumflexo, non Syputum. Strabo dictam à Græcis ait Sepius eodem accẽtu in vltima à Sepiis in id littus eieciſis. Proinde ex eorum auctoritate lego in Pomponio: Extra Sepus, vel vt Graij dixerẽ Sepiũ. Stephanus, quod miremur, cum i. in prima Sipus. Brundisium, Valetium.] *rectè qui pro Valetium ſubſtituerunt Valeſium: Hydrus montum & Salentini campi.] Legendum opinor Hydrus, Soletum, & Salentini campi. Plinius: Ab Hydrunte, inquit, Soletum deſertum. Præterea Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Pauſanias, Plinius etiam alibi, Hydrus omnes efferunt. Strabo cum i. in prima, ceteri cum y. Et vrbs Graia Gallipolis.] *Scribendum videtur: & vrbs Gallica Gallipolis. Plinius in tertio: In ora, inquit, Senonum Gallipolis, quæ nunc Anxa. Erit igitur Gallipolis dictio compoſita, ex voce Græca & Latina; quod eſt raro, aliquando tamen ſit: vt in Epitogium & Epirrhedum mō-******

Strat Quintilianus. Alioqui Graci ipsi, Galliam Latino nomine interdum appellant, ut ostendit Stephanus. In duo quidem cornua sicut supra diximus, scindit.] Scribo, Scinditur. ut circa initia Italia: Verum vbi longè abit, in duo cornua scinditur. Inter promontoria Salen & Lacinium.] Lege Salentinum & Lacinium. De Salentino Plinius in tertio. Tarentus, Metapontum.] Legendum, Tarentum neutra desinentia, vel ex illo Iuuenalis versu: Atque coronatum & petulans madidumque Tarentum: Ita Plinius, cateriq;. Praterea Metapontium appellant, non Metapontum. Strabo, Ptolemaus, Stephanus. Croton Turium.] Thurium primam cum aspiratione, Ptolemaus, Strabo, Stephanus, Plinius. Ea, si Stephano fidem habemus, prius dicta est Sybaris, postea Copie nominatur etiam eidem Thuria & Thurij. In quo est Petilia.] Ptolemaus, Strabo, Stephanus, Petelia cum e. longo in penultima. Scyllaceum, Mistra.] Scyllection urbs Italia, colonia Atheniensium, duce Mnestheo; postea auctore Strabone, dicta est Scylacion: sicq;, Stephanus eam nominat. Sinus autem ab ea dictus eidem Straboni appellatur Scylleticus. Ptolemaeo verò Scylacios. Vnde apud Virgilium in tertio, & naufragum Scylacion legendum erit cum vnico l. siue oppidum intelligas; siue secundum Ptolemaum. sinum. Item Abystron neutro genere urbem in mediterraneo magna Gracia inuenio apud Ptolemaum, coniunctim cum Petelia. Itaque dubito an in Plinio & Pomponio legendum potius sit Abystron, quam Mystra ut in Plinio; aut Mystra ut in Pomponio. In Brutia sunt.] Aldus rectius, In Brutio. vocatur enim Brutiorum ager, Brutium; ut Latinorum Latium, Picentium Picenum. Rhegium, Scylla.] Scribo cum duplici ll. & a. diphthongo in penultima Scylleon. Promontorium est & Statio navium Straboni, Ptolemao, Stephano: at Plinio oppidum. Taurianum & Metaurum.] Scopulus est Taurianus Ptolemao: Oppidum Plinio Tauranium. Regionis Tauranice super Thurios Strabo meminit. Stephanus urbem facit Italia Tauriam. Scribendum item Metaurus, non Metaurum ex Strabone, & Plinio. Hippo nunc Vibon.] Strabo, & Stephanus Hipponion, non Hippo: Ptolemao etiam sinus est Hipponiates, proculdubio ab Hipponio: quamuis Stephano ratione Analogia magis placeat ab Hipponia deduci. Item Strabo Vibona nominat, Ptolemaus Vibon. Plinius quoque Vibon. Praterea puto desiderari in Mela dictionem, Valentia, legendumq;, Vibon Valentia, ex Strabone, Ptolemao, Plinio, Stephano, apud quem perperam scriptum est annibu Valentia, pro, Vibona Valentia, siue Vibon Valentia. Temesa.] Potest quidem legi Temesa siue Temese: malo tamen legere Tempsa cum Ptolemao, Strabone, Plinio. Prius, inquit Strabo, dicta fuit Temese, nunc Tempsa dicitur. Velia.] Ptolemaus plurium numero Velia. Pestanus sinus.] Strabo, & Ptolemaus cum a. diphthongo in prima. Sinuessia.] Stephanus Sinoessa. in quo falso legitur Sinuēssas, pro Itaxias. Strabo v. r. i. a. i. modo Sinuessia, modo Sinoessa proferens. In Ptolemai exemplaribus in ora Campania falso etiam scriptum est Soessa, pro Sinoessa. Constat enim ex Strabone, Sinoessam maritimam esse ciuitatem Latij. Suessa autem altera est in mediterraneo eiusdem Campanie. Nam has duas vrbes

Ptolemaus

Ptolemaus Campaniæ, Strabo Latio attribuit. In cuius Græco codice atrox mēda inoleuit libro quinto, καὶ οὐκ, σαρπατόν τὴν τε καὶ ἑλίσσαι. Legendū reor & Soessa, Clostra, Antiumque & Velitræ. ridicula interpretis tralatione. Citra Tiberim in hoc latere sunt.] quattuor postrema verba redundant. Dictum fuerat suprā. Hinc in Thuscum mare flexus est, & eiusdem terræ latus alterum. Ultra Pyrgi, Anio, Castrum nouum.] Mariangelus non Aniohit, sed aut Halium legit ex Strabone, aut Alsiū ex M. Catone, Dionysio, Plinio, Antonino, Ptolemao. Grauisfæ, Cossa.] Ptolemaus numero plurium Cossæ. Stephanus, & Plinius numero vniatis Cossa. Virgilius in decimo Cossæ, cum Ptolemao sed vnica s. & prima breui. Quique vrberē liquere Cossas. Strabo alternat. Telamon, Populonia.] Ptolemaus, Strabo, Plinius, Stephanus, Populonium. Virgilius tamen in decimo, Populonia: Sexcentos illi dederat Populonia mater. Deinde Luna, Ligurum & Liguria.] Mariangelus ex Ptolemao, & Plinio Tigulia, non Liguria rectè. Sabatia & Albigaunum.] Legendum Albingaunum ex Strabone, & Plinio. In Ptolemao deprauatè scriptum est Albigaunum, pro Albingaunum. Sicuti & aliud antè oppidum Albiniminion, cum legendum sit, Albion Intimelion ex Strabone in quarto apertè; reddita causa quare vtrunque ita appelletur. Castigandus itaque Plinius, in quo Albion Intemeliū legitur pro Albion Intimeliū. Tum Paulon & Varum.] Lego, Paulon & Varus, ex Strabone & Ptolemao, adde etiam, si placet, Vibio Sequestre.

EX GALLIA NARBONENSI.

Gallia Lemano lacu.] Strabo cum a. in fine, & cum duplici n. Limennam appellat, Ptolemaus cum vno n. & e. longo in fine Limenē. In Strabonis quarto, vbi de Rodani, & Araris coitu differit, oscitantes librarij μετὰ λυς scripserunt, pro λιμνῆς. Rodanus enim Lemano lacu excipitur Plinio, & Pomponio auctoribus. Auenio Cauarum.] Cauaros tertio ordine nominat Ptolemaus: Cuaros Strabo: Cauares Plinius. Arecomicorum Nemausus.] Strabo, & Ptolemaus cum i. in secunda Aricomicos: Ptolemaus sine c. Aricomios, & item Strabo, qui aliquando adiecta s. postrema syllaba Aricomiscos nominat. Secundanorum Arausio.] Scribendum, Arausio, ex Strabone, Ptolemao, Plinio. Sextanorum Arelatæ.] sic quidem Strabo cum a. diphthongo in fine. Ptolemaus tamen neutro genere Arelatium. Septimanorum que Blytera.] Ptolemaus Bætiræ. Strabo Biltera. Plinii vetustus codex Beterre. In littoribus aliquot sunt cum aliquibus nominibus loca.] Mallem legeres littore, quàm littoribus. vel si placet scribe in littore eius. Dictio etiam, aliquibus, ociosa est. Nicea tangit Alpes.] Scribendum cum a. diphthongo in media, Nicæa, ex Strabone, Ptolemao, Stephano. Tangit oppidum Deceatum; tangit Antipolis.] Scribendum videtur, Tangit oppidum Deciatorum Antipolis. v. supersuat verbum. tangit secundo positum, ex Ptolemao, cui Antipolis, Deciatorum vrbs est. Strabo Deceitas appellat primo flexu. Plinius modo Deceatas, modo Deciatas. Posset tamen retineri antiqua lectio, si De-

fi Deciatum legas ex Stephano, cui vrbs est Italia Deciatum. Maritima Auat-
ticorum Stagno affidet.] Legendum fortasse nō, Stagno affidet: sed Stagnum
Astromela. Cuius, vt celebris, mentio apud Plinium, & Stephanum: qui nō Attro-
mella nominat, sed Mastramelle, tum stagnum, tum ciuitatem eiusdem nominis
per a. in tertia à fine, & duplex ll. & ita in Plinio legendum videtur. Post cursu
in Meridiem abducto, hac intrat.] Scribendum reor, hanc intrat, hoc est Nar-
bonensem, quod innuit Strabo his verbis: Deinceps de Aquitanis & de attribu-
tis illis gentibus Gallicis numero xiiij. dicendum est, quæ inter Garum-
nam & Ligerin habitant, ex quibus nonnulli Rhodani amnis assumunt
regionem camposque Narbonenses. & Caesar in Commentariis, lacu Lemano,
& Rodano fluuij Prouinciam Romanorum ab Eluetiis dirimi ait. Ex Gebennis
demissus Arauraris.] Strabo Rauraris: Ptolemæus Araurias sine Araurios.
Secundum Blyteras Obris fluit.] Legendum vt dictum est, Bilteram, ex Stra-
bone, & Ptolemæo. Cui Orobis fluuius est, cæteris cum Pomponio Obris. Exi-
guus vadusque: & ingentis alioquin aluei tenens.] Lego, exiguus vadosus-
que, & ingenti se alioquin alueo tendens. Thelis & Thicis vbi accreue-
re immania fiunt. Ruscino, &c.] Sic Aldus. Lego, Thelis & Thicis vbi accre-
uere immania. Sunt Ruscino, &c. Tum inter Pyrenæi promontoria por-
tus Veneris est in sinu falso, &c.] Scribo diuersa & lectione, & disputatione: Tū
in Pyrenæi promontorio templum Veneris, & in sinu falso Ceruaria, &c.
Nam omnes in hoc tractu Pyrenæi promontorium, & in eo templum Veneris
noscent, nemo portum. Præterea an sit dictio illa, falso, adiectitia, dubito.

EX HISPANIA.

in ea littora quæ Occidenti sunt aduersa.] Posset etiam legi, & commo-
dius obuersa. Argento auroque tam abundans.] Aldus, argento auroque
& tam abundans. Scribo, argento auroque etiam abundans. Nam quia tri-
buerat Hispania copiam ferri, plumbi, æris; ne quis putaret eorum tantum metallorum
copiam habere, adiecit argento etiam auroque abundare. Et ideo Bætica
maria vtraque prospicit.] Duæ primæ dictiones falso additæ sunt. Ad Occiden-
tem Atlanticum, ad Meridiem nostrum.] Scribo, ab Occidente Atlanti-
cum; à Meridie nostrū; vt libro primo: Tribus hanc è partibus tangit Ocea-
nus: Eous ab Oriente; à Meridie Indicus; à Septentrione Scythicus. Par-
menda protinus: Sed latere ad Septentrionem, fronte ad occasum.] Lego,
sed latere à Septentrione, fronte ab occasu. In Bætica Astygi.] Ptolemæus.
Astygis. Plinij vetus codex Astygi, vterq; cū y. in penultima. Idq; exposcere videtur
Etymologie ratio. A Ceruaria proxima est rupes, quæ in altū Pyrenæū ex-
trudit.] Emendatior lectio, quā in altū Pyrenæus extrudit. Nā magis est rationi
conueniētiū, magisq; è sensu cōmuni, quod minus est extrudi à maiore, quam retro.
Deinde Thicys flumē ad Rhodā.] Stephanus Rhodē, quod idē est; Ptolemæus
Rhodopolin, Strabo Rhodopen. Alioquin Rhodope, vrbs est Ionia, Stephano.
Præterea

Præterea in codice vetusto Plinij Ticher est hic fluuius, nō Tichis. Clodianum ad Emporia.] Ptolemæus Emporias. & item Silius: Phocaicæ dant Emporiæ. Plinij quoq; vetus codex nō aliter legit. Stephanus urbē Emporiū Maſilienſiū adificium, Gallie attribuit nō Hispaniæ. Quæ inter exigua ſpacia.] Probatioꝝ lectio; quæ intra exigua ſpacia. Blāda, Illuro.] Ptolemæus Diluro: Stephanus Illurgia penultima producta. Plinij codex antiquus Iluro. Omnes cū vno l. Betullo; Barchino.] Ptolemæus cū a. diphthongo in prima, & vnico l. Bātulo: & Barcino ſine aſpiratione Ptolemæus & Plinius: eſi Plinius Barcine appellat, non Barcino.

Inter Subur & Tholobin maius.] Hic etiā hareo, habeā ne pro legitimis hæc verba, an potius pro nohis, & ſubdititiis. Tulcis eā modicus amnis ſuper.] Scribendū videtur ſurſum potius, quā ſuper. ſequitur enim conſeſtim Ingens Iberus deorſum. Serabin, & Duriā, & Sucronē.] Scribendū Satabin cū a. di. hithōgo in prima ex Ptolemæo: qui ſequenti fluuiū Turulin nominat, nō Duriā. Alij Turiā dicunt. Valentiā & Saguntū.] Non omittendū Ptolemæū, & Pliniū neutra terminatione in recto nominare Saguntū: Stephanū Saguntos. Cui ſubſcribit Silius in tertio: Quod tanto cecidit molimine Graia Saguntos. & in primo: Mandati ſumma eſt, dum ſtat remeate Sagūtos. Alonē habet & Lucentiā.] Legendū videtur Alonas, non Alonē ex Ptolemæo. Lucentiū quoq; nō Lucentiā Plinius vocat: Ptolemæus Lucētos. eſi codices Latini Lucentū legāt. vnde comicio Græcū codicē caſtigandū, & pro Lucentoe ſubſtituendū Lucenton. Et vnde ei nomē eſt Illicen.] Plinius cū vno l. & diuerſa deſinentia Illici. Ptolemæus cū duplici, Illicitatus. Codices Latini addunt portus. quod ſi admittimus ſinus etiā Illicitatus appellabitur, non Illicitanus, vt paulō antē. Hic iā terræ magis.] Legendū, Hinc iā terræ magis. In illis oris ignobilia ſunt oppida.] Ita diſtinge vt tria prima verba ſuperioribus adiūgas. Virgi in ſinu Virgitano.] Ptolemæus, Vrce. Plinij vetus codex Murci, ſeruante adhuc oppido priſcum nomen, eſi longius aliquanto ſubmoto à mari. Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba.] Strabo & Stephanus cum ē. in ſecunda Abdera. Ptolemæus & Plinij vetus codex cum a. in eadem Abdara. Item Ptolemæus Hex, non Hexi. Plinij antiqua lectio verſo aſſertu in ſ. Sex. Manoba quoque Ptolemæus per a. in prima: Plinius ſcriptus Menoba cum e. in prima & u. in ſecunda. Strabo cum a. diphthongo in prima & o. in ſecunda Mænoba. Salduba, Lacippo, Berbeful.] Ptolemæus poſt Malacā Saducā fluuium in ora reſert, à quo fortē oppidum ſuit cognomine. Alioquin Salduba oppidum eſt eidem Ptolemæo in mediterraneo Turdulorum. Barbefola quoque Ptolemæo eſt, non Berbeful. Plinij ſcriptum exemplar Barbefula. Aperit deinde anguſtiſſimum pelagus.] Puto omiſſum à librariis verbum terras, vt in operis aditu, de Oceano: Hoc, inquit, primū anguſtū nec ampliū x. M. paſſuū patens terras aperit. Vel ſcribe, ſi magis placet: Aperit deinde ſeſe anguſtiſſimū pelagus: vt in Bithynia: Hinc iam ſeſe ingēs pontus aperit. Atq; inde ingreſſus, totus admodū peruius prope quantū patet ſinus, & ſpecus ultra eſt.] Hæc lectio ipſa ſe indicat. Scribendum enim permutato ordine; atque inde

ingressis totus admodum peruius, propè quantum patet specus est. Sinus ultra. In eoque Cartheia.]Scribendum Cartheia sine ulla aspiratione, ex Strabone, Ptolemao, & omnibus gregatim Græcis ac Latinis. Et quam transuecti ex Africa Phœnices habitant, atque, vnde nos sumus Cingenteratum Melaria.]Sic antiqua habent exemplaria. Scribendum puto Poenij non Phœnices, ut paulo antè de Carthagine Hispania: quam dux, inquit, Pœnorum Asdrubal condidit. & Barcino apud Ausonium Punica vocatur. Cōfirmat etiam hanc lectiōnem, quod Ptolemaus Melariam, siue ut ipse appellat, Mentaliam in Bastulis locat, qui, ut ait, Poeni cognominantur. De cetero Hermolaus pro Cingenteratum, ut antè legebant exemplaria, quod verbum nos Barbarum & falso Pomponiana lectioni interiectum putamus, cingente freti supposuit, castigatione ut sentio friuola & vix coherente. Et Bello & Besippo.]Belo cum vno l. Ptolemaus, Strabo, & Stephanus. Item Bæsippro Ptolemaus cum æ. diphthongo in prima, sed interius non in ora. Oram freti occupat.]Lego occupant, ut referat antedicta oppida Cartheiam, Melariam, Belonem, Bæsipponem.

EX MEDITERRANEI MARIS INSVLIS.

Non longè accolitur Aria.]Stephanus Ἀῖρος νῆσος, hoc est, Martis insulam nominat. Apollonius secundo Argonauticon Aretiada. Plinius Ariam. Thynnias Mariandinorum finibus proxima.]Ptolemaus, & Stephanus cum vno n. Thynias, quæ alio nomine dicta sit Daphnusia, & Thyne, & Thynis, & Thyneis. Strabo Thynia nominat, & ipse cum simplici n. Castigandum idem vitium in Plinio: Quam quia Bithyni incolunt Bithynida appellant. Plinius Bithyniam, non Bithynida appellatam ait libro quinto. Et aliquando creditæ dictæque concurrere, & Cyaneæ vocantur & Symplegades.]Hæc oratio planè talis est, ut ipsa suo iudicio tanquam forex pereat: proinde credo mutato verborum texture reponi posse in commodiore statu sic: Cyaneæ vocantur, aliquando creditæ concurrere, dictæque inde Symplegades. Plinius ob eandem causam & Planetas, hoc est, errabundas appellatas scribit, libro sexto. Quo in loco cum antea mendose legeretur Planiteæ, Hermolaus Planetæ substituit: quasi à verbo πλανέω i. errare, inditum fuerit eis nomen. vnde & Erraticæ stellæ dictæ sint Planetæ. Sed sædus hic est Hermolai error, ac vix ferendus in homine multo minoris doctrina & lectionis. Castigare enim in Plinio debuit Planetæ, non Planiteæ, ex Strabone primo, Herodoto in Melpomene, Homero Odyssea xij, Apollonio Argonauticon quarto: Zeze Grammatico in commentariis in Lycophronem: Aristotele in libro de admiranda auditione, & Homerii interprete, scribente Cratetem deducere id nomen à verbo πλάζω i. id est, accedere; propter assiduam accessum occurrantemque fluctuum in ipsas petras; aut secundum alios quod terramotibus quassarentur, ut Delos. In Propontide tantum Proconessus habitatur.]Scribendum cum duplici n. Proconessus, ut Myonessus, Hallonessus, Peloponessus, & huiusmodi, à consuetudine quadam temere exorta geminandi n. litteram, auctore Strabone tredecimo libro. Eressos, Ciraua.]

Ciraua.] *Mariangelus expuncto verbo barbaro Ciraua, Methymna subiicit.*
 Camyros Ialyfos.] *Ptolemaeus, Stephanus, Herodotus, Homerus, cum duplici ss. Ialyfos. Strabo, Dionysius Byzantius, Thucydides, Pausanias vno tantum Ialyfos.*
 In sinu, quem maximum Asia recipit propè media Cyprus.] *Commedior lectio, medio quàm media: vt illud summi poeta de Creta: medio iacet insula ponto. & Silius: Addiderat medio geminas confurgere ponto Ægates. & Mela ipse de Creta: Super eas iā in medio mari ingens. Quia etiam subter aliena tecta sedem ponere licet.*] *Mariangelus antiquam lectionem retinet, super aliena tecta, ex Strabone rectissime. In tantum mutatæ.] Aldus, in tantum mutatæ rei. Meninx & Cercinna.] Scribe cum vno n. Cercina, ex Strabone, Ptolemaeo, Dionysio, Plinio scripta, & Romana lectionis, item q. Cornelio Tacito libro primo. Contra Carthaginis sinum Tarichia & Ægathes.] Scribendum videtur Tarichæ e. breui in penultima, ex Stephano, qui multa sic loca nominari scribit. Ægates verò dua sunt insula inter Siciliam & Africam, insignes victoria nauali Lutatij consulis aduersus Carthaginenses, auctoribus Lio, Floro, Siliio, & Polybio apud Ægulam insulam hanc victoriam partem tradente. Vt forè quam Græci appellarunt Ægulam, nostri Ægates dixerint, etsi in numero sit differentia, quod sepe contingit. Nam Cassiterides plures insula sunt Hispania in Oceano occidentali; Stephano tamen vna est Cassitera. Semper autem sine aspiratione inueni Ægates. De hac Lutatij victoria Silius: Addiderat geminas medio confurgere ponto Ægates, laceræ circum fragmenta videres Classis, &c. vt nesciam qua ratione Hermolaus Ægatem numero singulari legat in Plinio, cū sint, vt ex proximo Siliij versu patuit, dua. Idē Hermolaus agnoscit vt legitimam sequentem Pomponij lectionem: Romana clade memorabiles: qua nullo modo procedere potest, vt planum est ex paulo antè dictis, de victoria Lutatij consulis aduersus Carthaginenses ad Ægates. Legendum ergo alterutro modo, aut Punica clade memorabiles, aut, quod magis arridet, Romanæ classis victoria nobiles. Polyægos, Scyathos, Halonnesos.] Scribendum Sciathos per i. in prima ex Ptolemaeo, Strabone, Stephano; & Halonnesos cum duobus n. qua dixiratione. Scyathon prospicit, Cicynethon amplectitur.] Cum aspiratione in postrema Cicynethon Strabo: & Lego Scyron, non Scyathon, nam Sciathos paulo antè dicta est. Quod autem ait Scyron prospicit, Cicynethon amplectitur, à Strabone mutuatus videtur in nono. Promontorium Geræston & Caphareum.] Scribe cum a. diphthongo in media Geræston. Estq. rectus eius nominis Geræstos, Ptolemaeo, Straboni, Stephano. Nonnunquam autem Strabo Geræston enunciat. Itemq. Homerus & Homerū secutus Valerius Flaccus: Surgis ab ostrifero medius Neptune Geræsto. Præterea codices Aldi Caphaream legunt, non Caphareum, vt scribendum videatur Capharea Græca terminatione, qua etiam dixit Geræston. Cœneum extrudit.] Cum e. simplici in prima & a. diphthongo in secunda. Cœnæum Ptolemæus, & Strabo. Septies die, ac septies nocte.] Scribo, septies die ac nocte, ex Strabone, Plinio, Seneca, & omnibus. Res est comperta vel parua litterarum*

literarum mysteriis initiato. In ea sunt oppida Hestia.] Sic quidem Stephanus, & Homerus, at Xenophon secundo Hellenicon sine diphthongo Hestia. Pausanias Istia sine aspiratione & cum diphthongo æ. in penultima. Thucydides Hestia trisyllabōs, nec in vilius dictionis Orthographia maior auctorum dissensio. Etiam nunc in Ægeo Phitiusa.] Scribo Pytiusa ex communi nomen clatura multarum Græcia insularum, a frutice videlicet pineo. In Myrto Cythera cōtra Maleam emissā.] Aldus minus corrupte Enussa. Mariangelus, & ante eum Hermolaus, Oenussa legunt, ex Plinio, & antiquorum codicum fide. Sed neuter attigit veram unctionem. Scribendum namque Oenussæ numero plurali ex Pausania in Messeniis. Post Acritā, inquit, portus est Phœnicus, & prope eum insula Oenussæ. Sunt & altera Oenussæ Chio finitima, plures tamen insulae sunt, non una, ut falso Hermolaus putavit, deceptus Stephani depravata lectione, in quo falso scriptum est, νῆος & ποταμὸς χιό: hoc est insula admodum Chio, pro νῆος ποταμὸς χιό, quod est insula admodum Chio, ut liquet evidentissimè ex Herodoto in primo, & Thucydide in octavo. Quorum auctoritatem ne sequeretur Stephanus causam non habuit. In Orthographia dissentiunt. Herodotus & Thucydides per. duo ss. Pausanias & Stephanus cum uno tantum scribunt. Prote, Hyria.] Luxatum esse puto verborum ordinem, nulla enim insula est Hyria prater Zacynthon, quæ aliquādo dicta est Hyrie, auctore Plinio in quarto. Legendum itaque videtur Zacynthos Hyrie, more vsitato Mela ut diximus, ad cap. i. lib. i. i. Olearos, Ægina, Cathon.] Lego Oliairos per i. in secunda ex Strabone, Ptolemæo, Stephano: ut mendose scriptum sit, ubique aliter scriptum inuenitur. Præterea Cothon non Cathon legendum ex Stephano, & Plinio. Thera, Hyaros.] Scribo Gyaros ex Strabone & Stephano. Hippuris, Donyfa.] Lego Donusia, non Donyfa ex Stephano, tradente translata fuisse à Baccho in eam insulam Ariadnam, persequente illam patre Minos. Unde appellata fuit forma possessiva Dionysia, sed postea corrupto nomine dictam esse Donusiam. Legendum igitur apud summum poetam Donusiam, non ut antehac legebatur, Donyfam, nam ratio carminis synizesi figura defenditur.

Cianos.] Legendum videtur Ceos, ex Strabone; aut Cios ex Ptolemæo, apud quem falso in Græco exemplari scriptum reor Cia pro Cios facili lapsu scriptorum, duobus elementis o. & s. cōsuis in unum a. etsi Hermolaus legit in Ptolemæo Ciam, cui equidem non assentior. Icaria, Pinaria. Stephanus, Plinius & ceteri ferè omnes Icaros: Strabo variat, Pinaræ nullus meminit prater Plinium, apud quem tamen in codice vetusto Pyrana legitur non Pinara. Lebynthos, Calydne, Asine.] Scribe per i. in secunda Lebinthos, ex Strabone, & Plinij codice scripto. Pro Asine autem fortè reponendum Calix. Nam à Cato una Sporadum complures adiacentes insulae dictæ sunt Calix Straboni, Stephano, Homero. Ab eis Sicynus.] Videtur scribendum Sicenus, penultima producta ex Strabone, & Stephano. Ptolemæus per i. in eadem Sicinos sed vitiose puto. Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos.] Aldus: Hypanos, Sipanos, Seriphos. Scribo: Cythnos, Siphnos, Seriphos: ex Ptolemæo & Strabone. apud quem in Græco codice Cythros, pro
Cythnos.

Cythnos falso scriptū est. In Plinio quoque Citanos deprauatum pro Cythnos.

Paros, Scyros.] Scyros insula nobilis rege Lycomedē, & latebris Achillis supra reddita est. Quapropter hic Syros melius quā Scyros legetur, quā Homerus Psyrīam nominasse creditur. Clara Pherecyde alumno, cognomēto Rhabio, ex Strabone & Stephano, eadem menda in Ptolemæo Græcē. Aduentu Europæ.] Legō, auctu Europæ: ut illud Lucani: nec fortior vndis Labitur aucta pater Isidus. Neque enim Europa sponte sua aduenit in Cretā, sed raptā & aucta a Ioue. Posset etiam legi aduectu. Plinius aduectionem dixit libro nono, capite primo, sed melior significantiorq; prior lectio.

Tū statione atq; morte.] Scribo, Tali statione, &c. fuit hic Talus æreus gigas, solus ex sæculo illo æreo superstes, quo narrāt fabula donatā a Ioue Europā ad custodiam Cretæ insule: tantæ pernicietatis, ut singulis diebus vniuersam insula oram terlustraret. Is quum appulsus in Cretam Argonautas post raptam Medeam, aditu insule arceret, carminibus veneficiisq; Medea extinctus est, auctore Apollonio in quarto Argonauticon. Meminere etiam Orpheus, Zenobius, & Lucianus in Philopseude. Item ex nostris Catullus. Urbium notissimæ Gnosfos.] Cum duplici ss. Gnosfos Strabo & Ptolemæus. Cydon, Manethusa, Dictynna.] Legō Marathusa ex Plinij vetusto codice, hoc est, fenicularia. Nam & in insula est apud Clazomenas hoc etiam nomine a Copia feniculi, ut tradunt Stephanus, Thucydides, Plinius. Dictamnū quoque Ptolemæus non Dictynna. Dictynnæi promontoriū meminuit Strabo. Iuxta est Asticla.] Rectē qui pro Asticla subrogauerunt Astypalæa. Nam de insulis Rhodo propinquis hic agitur. Astypalæa verò inter Con, Rhodon, & Cretam ponitur a Strabone. Scribendum autem Astypalæa cum ypsilon in secunda & æ. diphthongo in quarta ex omnibus, item ex Etymologia. Naumachos, Zephyre, Crise.] Vetus Plinij codex Naulochos, non Naumachos: & Chryse scribo: quo nomine habetur alia insula in India. Poscit id quoque Etymologia. Ceaduse, Absyrtis.] Scribendum numero plurali cum æ. diphthongo in postrema Ceadusæ ex Plinio in fine tertij. & Absyrtides non Absyrtis. Licet Hermolaus antiquam lectionem retineat. Sed numero plurali Absyrtides, non Absyrtis, ut Hermolaus legit, Ptolemæus, Strabo, Stephanus, Plinius, omnes. Æstria Asine.] Legendum fortasse nō Æstria Asine, sed Scardona, auctore Ptolemæo: ut librarij ex vna dictione, que illorum est diligentia, duas fecerint. Electrides.] Electridæ primo ordine, Stephanus. Pachynum vocatur quod Græciam spectat.] Strabo, Ptolemæus, Stephanus, Dionysius Byzantius Pachynus in recto, nō Pachynum. Item Rufus Feslus: In matutinos Pachynos producitur ortus. Idem error castigandus in Plinio. Lilybaeon quod in Græciam.] Dionysius Lilyben nominat. Pelorum quod in Italiam vergens.] Scribo Pelorus, non Pelorum ex Ptolemæo, & Marciano. Pelorias est Straboni & Stephano. Variat Solinus, modo hoc, modo illo nomine vtens. Thucydides quarto, & Dionysius Byzantius Peloris, Silius Pelorus nominat libro xliij. arenosa tollit se mole Pelorus. Tauromenium, Catinam, Megarida.] Scribo Catanen, non Catinam: & Megara, non Megarida.

Megarida vtrunque ex Strabone, Stephano, Ptolemao, Thucydide, Xenophonte secundo Hellenicon, à quibus in Orthographia Græcarum dictionum libentius sto, quam à Plinij & Pomponij & Latinorum auctorum deprauatissimis exemplaribus. Nec apud mer rationes Hermolai in contrarium vllius sunt ponderis. Megarense autè Hyblæi dicti Straboni, Stephano, Thucydidi. Dissentiunt Ptolemaus & Pomponius. Tauromeniū penultimā producit, scribitur enim cū ei. diphthongo Stephano. Nec video cur Hermolaus Taurominium pronunciet, non Tauromenium. Iacta in Alphæum amnem.] Scribendum sine vlla diphthongo Alpheum. Habet tamen apud Græcos diphthogum ei. in penultima, quæ solet apud nos verti in i. vel e. longum. ex Strabone, Stephano, Pausania, & omnibus. Heraclea & Therme.] Stephanus & Plinij vetus codex Therma singulari numero: Ptolemaus Thermæ plurali.

Leontini.] Ptolemaus Leontium. Centuripinum.] Centoripa cum o. in secunda & neutro genere Strabo, & Thucydides. Centuripæ cum u. in eadē & diphthongo æ. in extrema Ptolemaus. Quia in media admodum ortus.] Cōsiderandum, an sit melior lectio diuisim ad modum, hoc est, ad mensuram. In Siculo freto est Æge, quā Calypso habitasse dicitur.] Homerus decimo Odyssæa, & Apollonius quarto Argonauticon Circen scribunt habitasse insulam Æxam, non Calypso. Quos secutus Virgilius tertio Æneidos Æxam appellauit insulam Circes, noto versu. vbi Æxæ nomen est insule, non cognomen Circes, vt Seruius Grammaticus putauit. Neque enim Circe dicta est Æxæ, aut vnde putat Seruius, aut ab insula quam habitauit, sed ab Æa vrbe Colchorum, auctore Strabone in primo. Quia verò Vlyxes vtranzq; amauit, & insule quas habitauerunt in eodem sunt mari Pyrrheno non longè à se distat, Pomponius pro Circe accepit Calypso. In quē errorē incidit etiam Aristoteles secundo Ethicorum non longè à fine, quod Aspasius quoque eius interpretes notauit. Propertius etiam in tertio Calypso Æxam appellauit, non quod à Ogygia insula quam habitauit, alio nomine dicta sit Æxæ, & ab insula cognominata sit ipsa Æxæ. Nam insulam quam Calypso incoluit, Homerus Ogygiam nominat in septimo Odyssæa, Apollonius Nymphæam in quarto; & ab vtroque dissentiens Callimachus Gaudon: nemo Æxam. Dicta est igitur à Propertio Calypso Æxæ ab eadem vrbe Colchorum Æxæ, in qua regnauit Æetes frater Calypsus, Solis enim ambo filij fuerunt, secundū quosdam, referente celeberrimo apud Græcos Grammatico Zeze in Lycophronis expositione: licet Homerus Odyssæa septimo Atlantis filiam Calypso faciat, non Solis, & Homerum secutus Apollonius in quarto. Meminit & Æxæ insule quam Circe habitauit, Procopius historicus in primo. Porro ab Æa sue Æxæ Colchorum vrbe, deduci gentile nomen Æxæus Stephanus docet. Adde ex interprete Homeri in decimo Odyssæa Æxam insulam fuisse prius, quod nunc est promontorium Circæum ab illa denominatum, ex quorundam opinione. Propius Italiam Galatæ & illæ septem quas Æoli appellant: Osteodes, &c.] Osteodem neque Strabo, neque Plinius, neque quod sciam alius inter Æolias numerat: quapropter existimo erratum esse in ordine verborum, legendumq; Propius Italiam Galatæ, Osteodes, & illæ septem, &c. Scribendum autem cum aspiratione

tione in postrema Galatha, ex Ptolemaeo & Plinij veteri codice, quantum Ptolemaeus cum c. in principio Calatha. Lipara, Veracia, Didyma, Phœnicussa, Ericussa. Aetna perpetuo flagrat igne. Hieria, & Strôgyle.] Sic Aldi habet exemplaria. Scribendum arbitror, Lipara, Hicesia, Didyme, Phœnicussa, Ericussa, & quæ perpetuo flagrant igne Hieria & Strôgyle: ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, Marciano, Solino, & Homeri interprete in decimo Odyssæa, qui Hiccesiam pro Eonymo ponit inter Aeolias. Ptolemaeus utranque locat prope Siciliam. Vel si magis placeat lege: & quæ, ut Aetna perpetuo flagrant igne Hieria & Strongyle, ex Diodoro. De perpetuis harum incendiis præter citatos auctores meminere etiam Apollonij Rhodij expositores in quarto. Illud non omittendum, ceteris unitatis numero esse Didyme. Pausania verò plurimum numero Didymæ. Item insulas illas: Ericussam, & Phœnicussam à Ptolemaeo Ericode, & Phœnicode appellari, non etiam à Strabone ut Hermolaus somnauit. At Pitheculsa, Leucothea, Aenaria.] Pitheculsa plurali numero Strabo, Ptolemaeus, Stephanus. Quorum Strabo & Ptolemaeus cum simplicibus, semper Pitheculsæ; Stephanus cum duplici. Ovidius quoque numero plurali: Colle Pitheculsas habitantium nomine dictas. Præterea videtur legendum permutato dictionum ordine: Pitheculsæ, Aenaria, Leucothea. re seruet morem suum sæpe iam inculcatum, coniungendi duo locorum propria nomina. Nam Pitheculsæ alio nomine dictæ sunt Aenaria, ablati. ne nauium Aeneæ, auctore Plinio libro tertio. Pandataria.] Stephanus & Plinij antiquum exemplar: Itē Cornelius Tacitus libro. xiiij. & Varro in tertio De re rustica cum e. in tertia Pandateria. Ptolemaeus cum o. magno in eadem Pandatoria. Strabo Pandaria, si codex vitiat non est, quod vereor. Phyttonia Parmaria.] Lego Pintō non Phyttonia, ex Martiano, & Plinio. Cuius verba deprauata ut posthac emendatè legantur, libuit subtexere ex libro ij. capite. vij. Etiamnum, inquit, angustias eas arcen-
tibus insulis paruis quæ Cuniculariæ appellantur, itemque Phitonis fossæ à quibus fretum ipsum Taphros nominatur. Scribendum ex vetusto Plinij exemplari: etiam num angustias eas artantibus insulis paruis, quæ Cuniculariæ appellantur, itemque Pintonis & fossæ. Romana exemplaria Pinton & fossæ legunt, non minus probanda lectione. Nec me mouet Ptolemaeus, qui eam insulam Phintonem nominat: multis enim Græci aspirant, quæ Latini per tenuem efferunt, & è contrariis. Sciendum tamen Pintonem siue manū Phintonem insulam, non esse ex earum numero quæ sunt citra Tiberis ostia, quas hic Pomponius refert, sed ex illis quæ ultra sunt. Quamobrem inter Transiberinas locanda est, errore librarium hinc posita. Præterea legendum videtur Palmaria non Parmaria ex Plinio & Marciano à palma arbore, unde & Phœnicussa inter Aeolias nominata, & dua alie eodem nomine in sinu Libyci prope Carthaginem Stephano. Astipulatur etiā Varro libro De re rustica tertio: Hoc, inquit, ita fieri apparet in insulis propinquis Ponticæ, Palmariæ, Pandateriæ. Dianium, Iginium, Cerbania.] Plinij vetus exemplar & Romana lectio, itemq; Marcianus Igilium legunt, non Iginium ut Hermolaus agnoscit: haud sanè, ut mihi videtur, rectè. Quapropter legendum

puto *Ægilium* siue *Ægilion*. ut quemadmodum dicta est altera insula *Ægilos*, id est *Capragia*; ita hac forma diminutina appellata sit *Ægilio*, id est, *Capellaria*, & minor *Ægilos*. *Carbaniam* putat *Hermolaus* eam esse quæ à *Plinio* dicta sit *Barpona*. Cui nec assentio omnino, nec dissentio. In alterutro erratum constat, in vitro incertum. Duæ grandes fretoque diuisæ *Ethrusco*.] Non esse attendendum verbum *Ethrusco* persuadere videtur *Plinius* in tercio: In *Ligustico*, inquit, mari est *Corfica*, quam *Græci* *Cyrnon* appellauere, sed *Thulco* propior. *Nihilominus* pēdeo animi, dubitāsum *Taphro* ne hic an *Ethrusco* legendum ex eodem *Plinio*. Cuius verba paulò antè relata sunt: Itemque *Pinton* & *fossæ*, à quibus fretum ipsum *Taphros* nominatur. Inter latera tenuis & longa.] *Melior lectio*, sed longa, *Caterum* hac verba non videntur conuenire *Corficæ* sed *Sardinia*, de qua statim subiicit. quæ ideo dicta est *Ichnusa* & *Sandaliotis*, quod longitudine & laterum angustia solea siue humani vestigiij effigiem exprimat, *Stephano*, *Pausania*, *Plinio*, *Solino*, *Martiano* & reliquis. Vbi *Aleria* & *Mariana* colonie sunt.] *Scribe Mariana*, non *Marianæ* ex *Ptolemao*, *Plinio*, *Solino*. Nisi quod in Occidentem quam in Orientem angustius spectat.] *Corrigendum* puto: nisi quod ab Occidente quam ab Oriente angustius patet, ex *Plinio* in tercio: *Sardinia*, inquit, ab Oriente patens, &c. quæ verba refert etiam *Martianus*. *Urbium antiquissimæ Calaris* & *Sulchi*.] *Sunt qui Calaris probet*, inter quos est & *Hermolaus*. Nos corra ex *Strabone*, *Stephano*, *Ptolemao*, *Pausania*, *Martiano*, *Plinio*, utique scripto, *Calis* defendimus; sic ubi aliter scriptum sit perperâ scriptum asserentes. *Stephanus* *Caraliā* nominat. Præterea *Strabo* aspirat *Solchi*: *Ptolemaus* sine aspiratione *Solci*: *Plinius* *Sulci*: *Pausania* *Sylci*, etsi in eo mendose *Syllus*, pro *Sylcus* scriptum leges. Sed quoniam hac *Corficæ* & *Sardinia* relatio, ita confuse & præposterè scripta est, ut neutri quod suum est, redditum videatur; visum est faciendum, ut subicerem quò pacto restitui fortasse in integrum possit. Scribendum igitur, ut reor, hoc verborum conceptu: Quam *Corfica* litorei propior par & quadrata vndique, præterquā ubi *Aleria* & *Mariana* colonie sunt, à *Barbaris* colitur. *Sardinia* *Africum* pelagus attingens, inter latera tenuis, sed longa; nisi quod ab Occidente quam ab Oriente angustius patet, & nusquam non aliquanto spaciosior, quam ubi latissima est *Corfica*, &c.

Baleares in Hispania.] *Ptolemaus* cum duplici *Il* & *i*. in secunda *Baliarides*: *Strabo* *Balerides* cum vno tantum *l*. *Stephanus* *Bliarides*. *Iamno*, & *Mago*.] *Ptolemaus* *Iamna*, non *Iamno*. In maioribus *Palma* & *Polentia*.] *Ptolemaus* *Palma* & *Polentia* cum duplici *ll*: *Strabo*, *Palama* & *Potëtia*. Aliudue quod verius.] Neminem esse tam obtusi iudicij puto, cui non subleat, hac verba non esse *Pomponij*, sed lectoris, fabulosum putantis quod de natura terræ *Ebusitanæ* auctores prodidere.

IN LIBRVM TERTIVM

EX ORA HISPANIÆ

EXTIMA.

Nunc ad alios aliosque inuicem.] *Scribendum reor, nec ad alios aliosque inuicem. Undique si ut doctioribus placet, vnum animal est.] Castigo: utique si ut doctioribus placet mundus animal est. Solinus capite xxvi. Physici autumant mundum animal esse, eumque ex varijs elementorum corporibus conglobatum esse. Neque eodem assidue tempore, sed ut illa surgit.] Sincerior, ut arbitror, lectio erit: Namque eodem assidue tempore, ut illa surgit, &c. Extra, Iunonis ara templumque est. In ipso mari monumentum Geryonis.] *Castigatus magis, è Pomponij elegatia & nitore: Extra Iunonis ara templumque, & in ipso mari monumentum Geryonis. Cuneus ager dicitur.] Verbum illud ager, supposititium videtur. Nam Plinius in tertio sine vilo additamento Cuneum, hoc promontorium nominat. Occasionem dederunt errori, si error est, verba Strabonis in initio tertij male tralata. Quid si legendum non, ager dicitur, sed à Græcis dicitur? ut prætermisissimum sit librarij indiligentia, nomen promontorij Græcum, Sphen: sic enim Cuneus vocatur Græcè. Nam Martianus Latinus aucter Græco maluit quam Latino nomine hoc promontorium demonstrare. per Sphenis, inquit, frõtem circuitu sacri promontoriij, &c. In Cuneo sunt Mirtylis.] Ptolemaus per ppsilon in prima, & iata in duabus vltimis. Iulia Myrtilis. Sinus interfunt, & est in proximo Salacia.] Scribo, Sinus interfunt. Vrbes, in proximo Salacia. ut in Gallia exteriore: Belgarum Treueri. Vrbes opulentissimæ. In Treueris Augusta. frequens est in hoc ordine Mela. In altero Vlyssippo.] Ptolemaus Olios Hippon diuisim, hoc est, Olis equile. Et Tagi ostium.] Lego, ad Tagi ostium: vrbes enim testatus est se relaturn non fluuios, sed in transitu dixit ad Tagi ostium sitam. In medium ferè vltimi promontoriij latus effluens.] *Emendatius nisi fallor scribetur: è medio ferè vltimi promontoriij latere fluës.***

Frons illa aliquandiu rectam ripam habet.] *Lego: rectam ripam agit. ut de Gadibus: quâ terris propior est penè rectam ripam agit. Auo, Celandus.] Ptolemaus, Auus non Auo. Nebis, Minius.] Strabo cum à diphthongo in prima Næbis, Sine diphthongo Ptolemaus. Vtitur autem iure suo Mela hoc etiam loco, inculcatis duobus nominibus eiusdem fluuij. Nam Næbis, & Minius idem est, auctore Strabone. repugnat tamen Ptolemaus. Et cui obliuionis cognomen est, Limia.] *Variant codices in nomine huius fluuij. Strabonis exemplaria modo Limæam habent cū à diphthongo in media, modo Limiam, primo utrunque**

ordine Gracorum. Variat item Plinij vetus codex. Flexus ipse Lambriacam urbem amplexus.] Legendum existimo non Lambriacam, sed Abobricam, ^{1*} quam in hoc tractu ut insignem urbem famigerat Plinius. Recipit fluuios Iernam & Viam.] Aldus Læron non Iernam legit. Hierna porro cum aspiratione in prima promontorium est, non fluuius Straboni in tercio. Sed sciendum eam dictionem, ut pleraque alia in Strabone, deprauatam esse, legendumq; in eo non Hierna sed Nerium, quamuis Hermolaus diuersa sit opinionis. Pater id ex alio loco eiusdem auctoris in eodem ipso libro. Extremi, inquit, Artabri incolunt circa Nerium promontorium quod Occidentalis & Septentrionalis est lateris. Neque id promontorium dictum est alio nomine Artabra ut Strabonis vitiosa tralatio persuasit credulis lectoribus, sed Artabrorum populorum promontorium est Nerium. Denique de Hierna promontorio aut fluuii nusquam mentio; Nerium promontorium omnes ferè celebrant, Strabo, Ptolemaus, Plinius, Pomponius. Sed Strabo & Ptolemaus Nerium nominant; Plinius & Pomponius Celticum. Causa diuersitatis in nomine est, Celticos populos extremum illum angulum habitantes dictos esse cognomine Neriae, auctore Plinio. Quod si diuinandum est fluuium esse in eo tractu monti cognominem, Orbium libentius scripserim ex Ptolemaeo. Per quæ eos Tamaris.] Ptolemaus Tamara. Secundum Arotebrarum portum.] Strabo non Arotebras appellat, sed inuersis litteris Arotrebas. Cui lectioni fauet non Plinij modo vetus codex, sed ipsa etiam Plinij sententia. Et ibi, inquit, gentem Artabrum quæ nunquam fuit, manifesto errore. Arotrebas enim quos ante Celticum diximus promontorium hoc in loco posuere, litteris permutatis. Quibus Plinij verbis non puto refutari opinionem Mele, & si paulo post Artabros ponat. Nā qui à Plinio refelluntur ex Arotrebas Artabros fecerunt mutatis litteris, ut ex Plinij verbis liquet. At Melavtrosque refert & Arotrebas, & Artabros. Tamarici Nerij quæ incolunt.] Scribendum videtur Neriae, non Nerij, ex Plinij scripta & Romana lectione. In ea primùm Artabri sunt & Ianassum Celticæ gentis.] Castigo, In ea primi Artabri sunt, etiam num Celticæ gentis. Nam paulo antè dixerat Celticos populos longè tenere oram Hispaniæ quæ occidentem spectat vsque ad Celticum promontorium communem angulum vtriusque oræ Occidentalis & Septentrionalis. Nunc autem referens populos septentrionalem oram incolentes, ait primos in ea esse Artabros populos, nec pertinere ad sequentes gentes Astures Cantabrosve, sed esse adhuc Celticæ gentis antedictæ. Admixtum mare.] Legendum, admissum mare. Mearus & Narius.] Ptolemaus, Metarus, & Nabius. Et sunt Augusti nomine sacrae.] Lego: Ea sunt Augusti nomine sacrae. At ab eo flumine quod Saliam vocant.] Cum Pomponius post Saliam fluuium statim Cantabros ponat, ab Occidente pergens in Orientem, & Plinius è contrariò ab Oriente in Occidentem post Cantabros committit Sangam fluuium statuatur, videntur uterq; eundem fluuium agnoscere, siue Saliam illum, seu Sangam nomines. Est igitur nominis differentia, non rei: ut vel in Pomponio legendum sit Sanga, vel in Plinio Salia. Et Plinij quidem codex vetus Sanga

Sauga ostentat: in quam lectionem ut magis inclinem, facit, quod illius regionis incolae fluvium hunc appellant Saia corrupto nomine: Nec mihi in hoc loco Hermolaius satis facit. Vtique adeo semet & terras angustantibus.] Lego: Vtique adeo semet terris angustantibus. Et Origeuiones quosdam Nesita descendit: ex Ptolemaeo, & Plinio. Legitur tamen in Ptolemaeo aliquando Nesua, quam lectionem rursus videtur approbare, qui loca illa habitant Nansa lingua vernacula usque; in hodiernam vocantes. Plinius Origenos vocat populos non Aurigeuos. Tritium, Tobolicum.] Ptolemaeus Tritium Tuboricum. Deinde Iturissam & Easonem.] Ptolemaeus cum vno s. Iturissam. & per æ. diphthongon in prima Oeasonē. Strabonis codex Græcus Idanussam nominat; Interpres Oedassunen reddit, fortasse rectius, ex emendatioribus exemplaribus. Plinius non Oeasonem sed Olarsonem appellat. Nec ob id credam cum Hermolao, vitiatum esse Ptolemæi codicem. Parum enim efficax ea ratio est. ego potius crederem vitium in Plinio resedisse. Varduli una gens.] Lego, Varduli vltima gens. Semper enim huiusmodi sine terminat provincias Melæ, ut sæpe dictum est. Vide sup. lib. 2. ad finem cap. 3. de Macedonia.

EX ORA GALLIARVM EXTIMA.

UT hominem optimam & gratissimam diis victimam crederent.] Scribo, ut hominem optimam & gratissimam diis victimam caderent, ut libro secundo de Tauris populis: Immanemque famam habent solere pro victimis aduenas cadere. Confirmat etiam quod statim sequitur. Atque ut ab vltimis cædibus temperant.] Legendum potius, atque ut ab humanis cædibus temperant. Quod autem sequitur, deuotas scribo deuotos, ut subintelligas, homines. Nam alias quod vestigiū obsecro erat feritatis abolita, delibare victimas, quas mactare erat pietas? Cum mortuos cremant ac defodiunt apta viuenticulis olim.] Legendum, cum mortuis, non cum mortuos, ex obseruatione Mariangelii. Exactio crediti deferebatur ad inferos.] Scribo differebatur ad inferos. Valerius Maximus: Vetus ille mos Gallorum occurrit, quos memoriarum proditum est, pecunias mutuas quæ his apud inferos redderentur, dare. Nam à Pyrenæo. ad Garumnæ Aquitania.] Lego, Aquitani non Aquitania: quia præcessit, Populorum tria summa nomina, & sequitur Celtæ, & Belgæ. Ab eo ad Sequanæ Celtæ.] Ptolemaeus Secoanæ: Strabo Secuanæ. Aquitanorum clarissimi sunt Ausci.] Ausci cum duobus q. Strabo & Ptolemaeus essi Hermolaius in Plinianis Cast. aliter scribat. Celtarum Hedui.] Strabo & Ptolemaeus sine aspiratione, Sed Ptolemaeus cum æ. diphthongo in prima Ædui. Strabo ferè cum e. Edui, nonnunquam tamen cum æ. diphthongo Oedui. Stephanus cum Ptolemaeo, sed Ædusios nominat, si error non est in exemplari. Cornelius Tacitus vndecimo Eduos sine aspiratione & diphthongo vocat. Vrbem eorum Augustodunum Ptolemaeus & Marcellinus nominat. Proinde non est quod eam quis dictionem mutare attentet. Belgarum Treueri.] Ptolemaeus Trebiri;

Trebiri; *Strabo & Cornelius Tacitus de moribus Germanorum* Treuiri. In Treuiris Augusta.] Puto desiderari verbum Treuirorum, legendumq; ex Ptolemaeo Augusta Treuirorum, vt differat ab aliis urbibus eiusdem nominis. Nam & Aufciorum Augusta est. Proinde quod sequitur: In Aufcis Elufaberris.] legendum in Aufciis Augusta. ex eodem Ptolemaeo, expuncta peregrina & Barbara dictione Elufaberris. Sunt tamen nonnulli & ingenio & doctrina praestantes viri, qui censeant scribendum hic Elusa pro Elufaberris, quod Elufates in Aquitania celebrant & a Caesare tertio Commentariorum de bello Gallico, & a Plinio in quarto. Sed mihi apud Plinium diuersi esse videntur Elufates ab Aufciis, neque posse ex eo colligi Elusam urbem esse Aufciorum. praesertim cum Ammianus Marcellinus Elusan in Narbonensi statuatur, non in Aquitania, cuius sunt populi Aufcij. Nihil itaque ex priore sententia mutuo. Ad postremum magni freti similis nec maiora tantum, &c.] Totum hunc locum sic lego ac disprungo: Ad postremum magni freti similis, non maiora tantum nauigia tolerat, verum etiam more pelagi saeuientis exsurgens, iactat atrociter, utique si aliud ventus, &c. Quia cum videatur editior aquis obiacet, vbi se fluctus impleuit, &c.] Hunc item locum diuerso modo & scribo & percipio sic: quia cum videantur editiora quibus obiacet, vbi se fluctus impleuit, illa operit, nec vt prius tantum abeunt. Pertinentque ad vltimos, &c.] Lego pertinet; frons videlicet, non pertinent. A Santonibus ad Osismios.] Santones penultima longa Ptolemaeus & Stephanus; At Strabo cum o. paruo & diuerso ordine Santoni. Nec portum quem Gesoriacum vocant quicquam habent notius.] Ptolemaeus per i. in prima & duplex s. & duplex item r. Gessoriacum. Item habet lego, non habent, vt referatur ad illud frons. Vbi campos impleuit Fleuo dicitur.] Fleuum Plinius vnum ex ostiis Rheni appellat. Est etiam castellum Germania trans Rhenum Cornelio Tacito in sexto.

EX GERMANIA.

Oceanico littore obducta est.] Lego, Oceanii littore, &c. Corpora ad consuetudines laborum.] Scribendum puto, corpora assuescendo labori. vt verbum sit verbo simile, bellando, assuescendo. Syluarum Hercinia.] Strabo Ercynia sine aspiratione scribit: Ptolemaeus, Eratosthenes, & alij Graeci auctores Orcynium auctore Caesare in sexto Commentariorum. Montium altissimi Taurus & Reticus.] Cornelius Tacitus libro duodecimo montem Taurum cum Pomponio nominat. Idem tamen in xliij. Taurum, non Taurum. Nisi quorum nomina.] Aldus; & alij quorum nomina. Moenis & Lupia.] Scribo Moenis & Lupias ex Strabone, & Cornelio Tacito. Amisius, Visurgis.] Ptolemaeus, Amasius & Visurgis: Strabo, Plinius, Cornelius Tacitus Visurgis cum Pomponio. Amasias tamen est Straboni: Amisia Cornelio Tacito. Acre mare.] Scribo hac re mare. Ac tæpe transgressis.] Hac verba aliquem quidem sensum habent, friuolum tamen & parum necessarium itaq; pro alienis ferè habeo. In eo sunt Cymbri & Teutoni.]

Scribo Cimbri cum i. in prima, ex Ptolemaeo, Strabone, Plutarcho, & omnibus. Item Teutones non Teutoni ex Ptolemaeo, & Plutarcho.

EX SARMATIA.

Qua retro abit vsque ad Istrum flumen immittit.] Lego immittitur, vt in Thracia, à Pontici lateris fronte vsq; in Illyricos penitus immissa. Nam in agendi significatione in Creta: ad Orientem Sammonium promontorium, ad Occidentem Criumetopon immittit. Possset etiam legi, nec male, in it. vt infra de Arabico sinu: In it penitus introrsusque dum Ægyptum, &c. Vt inde expedita in ictus manu quæ exeritur virile fiat pectus.] Non sapit hac oratio candorem Mela, nec breuitatem illam quæ semper doctissimis quibusque summa fuit cura. Lego igitur paucioribus verbis, sensu eodem: Inde expedita in ictus manus, virile fit pectus, cætera superfluit, adiecta puto ab ineptis, vt aiunt, glossatoribus.

EX SCYTHIA.

Fere omnes etiam in vnum Sagæ appellati.] Si in his verbis non esset deprauatio, sibi ipsi repugnaret Mela. Nam quum dixisset ferè omnes, ineptè adiectum esset, in vnum. Castigandum ergo existimo, Per se omnes etiamnum Sacas appellant, ex Plinio & Herodoto. Terra angusta.] Lego augusta, non angusta. Donec vitio gentium temperatus est.] Lego temeratus est: Aldus, turbatus est. Amardi & Pæsici.] Stephanus Pæsarcæ: Ptolemaeus Pæsicæ.

Etiam ad fretum Derbices.] Scribe disiunctim: Et iam ad fretum Derbices. Stephanus tamen per duplex cc. & æ. diphthongum in fine, Derbicæ, Apollonij auctoritatem secutus: ait q̃ appellari à Cresta Derbios, vel Terbios. Dionysius Byzantius Dercebios nominat. Strabo vndecimo modò Derbeces penultima producta; modò Berbyces cum γ. in eadem, si vacat menda exemplar. Ptolemaeus cū Stephano Derbicæ. Sed in relatione Media Dribyces. Sicq̃, habet vetus Plinij codex.

Duobus exit in Caspium Araxes Tauri latere demissus.] Verba illa, Araxes Tauri latere demissus, sensum inchoant diuersum. Per præcedentia verò fluius significatur, cuius nomē librariorum incuria omisit. Hunc putamus esse fluium, Rha: Tum quòd facilius fuit librarij vbique dormitantis lapsus vna duntaxat syllaba præterita; tum quòd Mela duobus alueis tradit exire in Caspium sinum, quod de Rha flumine aperte testatur Ptolemaeus. Præterea si quis rem diligenter examinet, inueniet ex magna fluuiorum copia qui in Hyrcanum mare emittunt, sex tantum qui famam habeat delegisse Melam, quos memoria proderet. Duos in sinum Caspium emittentes, totidem in Hyrcanum, postremos duos in Scythicum. Denique Rha fluius plage Septentrionalis Tanaidi vicinus, auctore Marcellino, clarus est & celeberrimus; vel quòd determinat Sarmatiam à Scythia, vt scribit Ptolemaeus; vel radice cuiusdam herbe vegetabilis, quæ in eius supercilijs gignitur ad vsus multiplices medelarum: vt idem Marcellinus tradit. Quamuis intuearis manifestum.] Rectius Aldus, manifestus. In subiectam non declinet statim vnda.] Lego in subiecta,

ut subintelligas loca, astipulantibus etiam Aldi exemplaribus. Ex radicibus Coraxici montis vicinis editi.] Deest verbum fontibus, ex Aldo, ut sit, vicinis fontibus editi. Perque Iberas & Hyrcanos diu & multum, &c.] Legendum videtur perque Armenios & Albanos, &c. Plinius in sexto: Flumina per Albaniam decurrunt in mare Casios & Albanos. Deinde Cambyfes in Caucasii ortus montibus: Mox Cyrus in Coraxicis. Strabo undecimo: In medio planicies est fluminibus irrigua præsertim Cyro, qui ortum ex Armenia trahens, mox dictam planiciem intrat, atque Aragum, amnem è Caucaso de fluentem recipiens euadit in Albaniam, inter quam & Armeniam in mare Caspium erumpit. Et paulò post idem Strabo: Cyrus autem qui per Albaniam fluit, & alia flumina eum augmentia terram fecundiores exhibet. Hac Strabo. In cuius translatione vitiose scriptum est Aragum, pro Aragonem, ut habent Græci codices. Sed potest etiam legi, per Iberas & Albanos. Nam Ptolemæus
 1 * auctore Cyrus per totam Iberiam & Albaniam fluit, diuidens illas ab Armenia.

EX INSVLIS HISPANIÆ ET SEPTENTRIONIS.

His oris quas angulo Bætice.] Videtur desiderari præpositio, ab, ut sit: ab angulo Bætice. Annorum quis manet numerus.] Falso hac quoque verba Pomponio obtruduntur. Adeo agri fertiles.] Scribo, adeo agri fertilis, ut in India: & tam feracis soli ut mella frondibus defluant. Gallicenas vocant.] Vide an legi etiam commodè queat Gallicinas, ut fidicinas, Lyricinas. carmina enim illis tribuit. Scire ventura & prædicare.] Lego, prædicere, non prædicare. Ita aliarum opum ignari magis.] Scribo, ita alienarum opum
 2 * ignari magis. Vltro corpora infecti.] addenda est, ut puto, dictio, glasto, à librariis præterita, ut sit: vltro corpora glasto infecti. Caesar quinto Commentariorum: Omnes verò se Britanni vltro glasto inficiunt, quod cæruleum efficiat colorem, atque hoc horridiore sunt in pugna aspectu. Meminit & Plinius libro xxij. cap. j. Causas & bella contrahunt, ac sic frequenter inuicem infestant.] Aldus, Causas autem bellorum & bella contrahunt. Lego: Causas autem bellorum ex libidine contrahunt ac se frequenter, &c. ut supra in Germania: Bella cum finitimis gerunt. Causas eorum ex libidine accersunt. Non equitatu modò aut pedite.] Lego, peditatu non pedite. Curribus Gallicè armati.] Scribendum videtur alterutro modo, aut, curribus Gallicis armati; aut, curribus Gallicè armatis. Magis quàm aliæ gentes aliquatenus tamen gnari.] Hac etiam verba non rectè Pomponio ascribuntur; magis videntur hominis defensoris honorem Iuvernæ, quem dolebat tanti auctoris elogio imminutum. Contra Germaniam proiectæ.] Aldus Vectæ rectius: Plinius unitatis numero Vectis. Et Sarmalos: quibus magnæ aures.] quæ malum Sarmalos vox est? Nempe ex earum nota, quæ ab imperitiis Agyrtis interiecta, pulcherrimum hoc opus non paucis in locis contaminauere. Strabo Græco & literato nomine Enoroctoetas appellat: Plinius corrupto etiam nomine Fanefios vocat libro quarto.

vbi fortè non Fanefios, sed Panufios legendum, quòd toti auribus contegantur. Sed hoc arbitrium sit. Talga in Caspio mari.] *Plinius in sexto Tazata: Ptolemaus Tachalca, sic enim praefert codex Graecus, Latinus Talcha legit.* Hermolaus sine aspiratione Talca. Diis parata existimantes diis que seruanda.] *Particula que delenda. & expende an potior sit lectio, parata; quàm parata.* Hæc à Scythico promontorio apposita.] *Melius, exposita.* Scythæ sunt Androphagi.] *Aldus Androphagæ cum æ. diphthongo in postrema. Scribe Androphagæ cum æ. diphthongo, terminatione Græca ex Herodoto, cui perquam familiaris vox est Androphagæ.* Longè ab eo Taurus attollitur.] *Verbum longè putamus aut redundare; aut si non redundat, significare in sublime & excelsum. Nam videtur hic Mela repetere & apertius dicere quod de Tauro monte in Lycia prodiderat: Taurus ipse ab Eois littoribus exurgens vastè satis attollitur. Facit igitur initium & originem montis Tauri, promontorium Tabin. Plinius quoque libro quinto ab Eois littoribus venire asserit Taurum montem. & paulò antè. Ab iis in eorum recursus inflectitur.] Lego, Ab iis in Eoum mare cursus inflectitur. Plinius in sexto, capite xvij. A Caspio mari Scythicoque Oceano in Eoum cursus inflectitur, ad Orientem conuersa littorum fronte.*

EX INDIA.

AB Occidente indefinita.] *Legendum ab Occidente Indo finita. Res nota ex Strabone, Ptolemaeo, Plinio, Arrhiano, & omnibus. Notauit hoc etiam Mariangelus. Immanes & serpentes aliqui, vt elephantes morfu atque ambitu corporis afficiant.] Nihil muto. Tantum moneo legi etiam posse: Immanes & serpentes alit, vt elephantes morfu atque ambitu corporis conficiant. Arundinum fissa internodia.] *Aldus scissa. Videtur legendum singula, ex Plinii septimo libro: arundines, inquit, tantæ proceritatis, vt singula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Nam quid attinebat in demonstrando illarum arundinum vsu aducere aut scissa, aut fissa? Num admonendus erat lector non prestare illum vsu, nisi prius scinderentur? Veluti nauitas.] Scribendum fortè veluti nauculæ. Solinus vt lembi. Nam Plinius eos qui illis internodiis feruntur, non appellauit nauigantes, sed homines; vt liquet ex verbis paulò antè allatis. Lino alij vestiuntur, aut lanis.] *Elegantior lectio: Lino alij vestiuntur: alij lanis.* At vbi senectus aut morbus incessit.] *Mariangelus: Alij vbi senectus, &c.* Oras tenent ab Indo ad Gangen Palibothri.] *Locus mendis creberrimus, & ordo verborum viciatissimus. quem si velimus sensum aliquem commodum elicere, perinde ac putre & ruinosum edificium demolendum habemus. Demoliamur igitur diis benè iuuantibus. Nam, vt subueniamus exinio auctori iam propè animam agenti, committendum est aliquid vetegarij & carcere dignum. Lego igitur permutatis prius verbis, deinde etiam castigatis ad hunc modum: Oras tenent ab Iolide ad Indū Nylæi, ab Indo ad Gangen Palibothri. A Gange magis, quàm vt habitetur exæstuat. Verbum illud Nylæi cum æ. diphthongo in***

penultima scribendum, auctore Stephano, ab vrbe Nysa Indicarum clarissima, de qua, & monte eius Mero, statim antè differuit; hoc enim melius quàm vt legatur Nisi, vt alij sentiunt. Nec Iolide lego., sed Colide. Est autem Colis promontorium ob immensam altitudinem, alio nomine dictum Aornos; vel vt alij proferre malunt Aornis, hoc est aubus inaccessum, cuius multi meminere, & inter alios Plinius in sexto: apud quem tamen mendose pro Coliacum, Colaicum legitur. Inter hoc promontorium & Indum fluuium sitam esse urbem Nysam prater Geographos, Arrianus Historicus, & apud nos Curtius tradunt. Item Palibothreni lego, non Palibothri, ita gentile nomen formante Stephano. Ipsam autem urbem Arrianus semper cum m. in secunda Palimbothra enunciat. Nec aliter in duobus vetustis codicibus, quos (vt dixi) domi habeo, inuenitur. At Ptolemaeus, Strabo, Stephanus, sine m. omnes cum th. in vltima Palibothra. Hermolaus autè sine aspiratione scribit in sexto Palibotra, contra antiquorum omnium auctoritatem. Ab Iolide ad Cudum recta sunt littora.] Scribo, vt dixi, A Colide. De Cudo nihil comperi. Sed materiam nobis grauissimus auctor Strabo subministrat emendandi etiam huius loci, Coniacos scribens populos esse India maximè Orientales, postremosq; illius plage. Quid si non Cudum sed Tabin etsi duriuscula correctione legendum est? Alioquin malè cohereret quod statim sequitur: Tabis promontorium est quod Taurum attollit. Nam videtur Pomponius repetere quæ antea dixerat, hoc est Tabin, Gangen, & Indum, vt rursus exponat pluribus, quæ antea delibauerat tantùm.

Timidiq; populi & marinis opibus affatim dites.] Scribo, nudiq; populi, sed marinis opibus affatim dites. & ita Aldus rectè. Dixit enim paulò antè: vbi magis, quàm vt habitetur exaestuât. Tamos promontorium est quod Taurus attollit.] Legendum, Tabis promontorium est quod Taurum attollit: ex ipso Pomponio supra, & Plinio in sexto, capite xvij. Nec Tabis finis est lateris septentrionalis Asia, & Tamos orientalis. Nam si quis rem exactiore cura expendat, inueniet Celticum Hispania promontorium initium esse lateris Septentrionalis totius terræ, & finem eiusdem lateris esse Scythicum promontorium. A quo rursus incipit latus orientale, & finitur Tabi promontorio. A Tabi verò excurrit latus meridianum vsque ad promontorium Hesperion ceras: à quo accipit initium latus occiduum & terminatur antedicto Hispania promontorio Celtico. Quattuor itaque sunt promontoria totidem Totius habitabilis anguli, Celticum, Scythicum, Tabis, Hesperion Ceras; quattuor latera eiusdem habitabilis includentia. Collis alterius partis angulus.] Scribo, communis vtriusque maris angulus. In Hæmodo Indiæ monte.] Emodum montem sue Emodos montes, nam vtroq; modo dicitur, nemo cum diphthongo scribit. Aspirationem autem hoc nomen inuenio habere aliquando, aliquando non habere. quod & melius, si Græcos Grammaticos audimus. Fit omnium maximus, & alicubi latius, quando angustissimè fuit, decem milia passuum patens.] Lego non decem milia, sed cæto millia passuum patens, ex Plinio, Marciano, Solino. Præterea cum iidem Marcianus & Solinus Plinij assidui affecte, & quæ scripserunt omnia à Plinio mutuati, nescio an addam

addam impudenter, nulla auctoris per quem profecerant mentione. Cum ergo Marcianus & Solinus maximam & minimam Gangis latitudinem notauerint, miretur quis, cur in Plinio in relatione Gangis fluuiorum maximi, & vt ita appellem regis, nulla sit mentio maxima eius latitudinis, neque item in Pomponio, eodem in vitrumq; malo grassante. Equidem ita censeo; Librariorum culpa omissa esse verba, quibus maxima eius fluuij latitudo explicaretur, idq; tam in Plinio, quam in Pomponio. Legendum igitur in Pomponio vt reor sic: quando latissimè viginti millia passuum & alicubi latius, quando angustissimè fuit octo millia: ex Solino, vt dixi, & Marciano, & quod attinet ad angustissimum fluxum etiam ex Plinio. Modicam latitudinem Strabo facit C. stadiorum, asserente id etiam Plinio. Profunditatem nusquam minorem xx. passuum vterq;. Item amnium maximus libentius legerim, quam omnium. Cophen, Acefinen.] Cophen in recto Arrianus in vtraque compositione: Cophes Strabo & Plinius. Ad Tamum insula est Chryse,] Legendum vt monui Tabin. Nec quisquam circum eam esse traditur.] Legendum isse non esse: hoc est, circumisse, lustrasse. Schemae est Tmesis. Contra inde illa ostia sunt quæ vocant Solis.] Locus etiam corruptissimus, & tantum non deploratus. Castigo: Contra Indi ostia insula est, quam vocant Solis, ex Arriano historico in Indica conscriptione, prodente hanc Solis insulam, quam ipse Nafacalam nominat, in ora Ichthyophagorum esse. Porro idem Arrianus auctor est super Ichthyophagos habitari interiora à Gedrosijs. Rursus Ptolemæus scribit Gedrosios ab oriente terminari Indo amne. Ergo videtur colligi ex Arriano & Ptolemæo & Pomponio contra Indi ostia esse insulam Solis. Meminit etiam huius insule Plinius in sexto his verbis: Deinde Ichthyophagi tam longo tractu vt viginti dierum spacio nauigauerint. Insula Solis, & eadem cubile Nympharum rubens, in qua nullum non animal absumitur incertis causis. Accedit Plutarchi auctoritas in libro de Montibus & fluminibus, Indum scribentis magno impetu decurrere in Ichthyophagorum terram. Ceterum vt hac quoque parte inuenimus studiosos Plinianæ lectionis, putamus ante dicta Plinij verba vitiosissima, vt reor sic esse restituenda: & eadem cubile Nymphæ Nereidis, ex eodem Arriano in eadem Indica historia, narrante Nympham quandam Nereidem eam insulam tenuisse: Etsi ego pro comperto habeo Plinium verborum parcissimum & supra quàm dici possit breuem, non scripsisse Nymphæ Nereidis, sed Nereidis tantum. Sic libro nono: Nereidū falsa opinio. & in eodem, complures in litore apparere Nereidas: & paulo post, Nereidas verò multas. & libro xxxvi. capite v. Nereides supra Delphinos & Cete, & Hippocampus sedentes. Verbum ergo est aduētitiū nymphae, & expositio illius Nereidis. Deinde procedēte vltius incuria & inscitia ex Nymphæ Nereidis, factum est Nympharum rubens. Ad eō inhabitabilis vt ingressos, &c.] Lego, ideo inhabitabilis quod ingressos, &c. Et inter ipsa ostia rara tenet regio.] Scribendum puto: At inter ipsa ostia rara viret regio, astipulante Arriano in historia Indica. Inde ad principia Rubri maris pertinent inuia atque deserta humus.] Legendum pertinens, non pertinent.

Quorum Tuberone & Arufacen notissima accepimus.] *Scribo, Tonderon & Arofapen, ex Plinio libro sexto capite xxij. tam ex scripta quàm Romana lectione.*

EX SINV PERSICO. CAP. VIII. In ipso Carmanij nauigantij dextra positi.] *Rectior lectio: In ipso nauigatium Carmanij dextra positi. Nam sunt etiam Carmanij in illa ora antequam intres sinum Persicum. Cethis per Carmanios.] Plinius Zetis meminit oppidi Carmaniz & Sabis fluij. Sed sit ne idem cum hoc Pomponij an diuersus, parum constat. Plinij vetus codex Chetis legit, non Zetis. & paulo antè: Et quo magis penetrat angustior.] Legendum penetratur, non penetrat: vt in Hispania de sinu Sucronesi, maior hic & magno fatis ore, pelagus accipiens, & quo magis penetratur angustior Setabin & Duriam, &c. Andanis & Corios.] Ptolemæus Carios, non Corios. Inde tenuis riuus despectus emoritur.] Lego in pertenuis riuos dispersus emoritur. posset etiam legi dispeffus. Maiorem Sabæi tenent partem. Ostio proximam & Carmanis contrariam partem Macæ, quæ inter ostia ostenditur.] Scribendum arbitror, Maiorem Sabæi tenent partem. Ostio proximam & Carmanis contrariam Macæ, Partem quæ inter ostia extenditur, &c.*

Aliquot sunt in medio insulæ sitæ. Ogyris quod in eo, &c.] *Videtur legendum: Aliquot sunt in eo insulæ, Sed Ogyris quod in ea, &c. Hanc insulam Strabo libro xvj. Tyrchinè; Arrianus in Indica historia Hoaracta nominat.*

EX SINV ARABICO.

Vrbes sunt Carræ, & Arabia, & Gandamus.] *Proposito semper ob oculos. Melæ instituto exequendi clarissima quæque, sic lego: Vrbes sunt Carna, Mariaba, & Agdamu. Primam ex Strabone, cui est Carna magna Mineorum vrbs; Meminit & Ptolemæus: Secundam ex eodem, metropolin Sabaorum, qui cum sint Arabum ditissimi, verisimile est metropolin eorum à Pomponio celebratam esse: Tertiam ex Ptolemæo. De Mariaba & Stephanus, in quo vitiose scriptum est metropolin esse Sabinorum, pro Sabæorum. Idem Carnam, Carnanam nominat, & à Sunio Carnaniam appellari ait. Posset etiam, & fortasse rectius, pro Carræ substitui Gerra. Sabæi enim & Gerrhæi omnium Arabum ditissimi sunt, Straboni libro xvj. Nec me fallit memorari à Ptolemæo Arabia emporium in Arabia Felici, & à Stephano Plinioq; Carras urbem, & Carræorum latissimos & fertilissimos campos in eadem, sed nō idē prioris sententia pœnitet. Ab intimo angulo prima Beronice.] Ventum est ad locum longè omnium in vniuerso opere laboriosissimum, maximis implicatum erroribus, ac penè dixerim Barathrum. & Chæos quoddam, neque enim ordo tantum ciuitatum luxatus est, & deprauata nomina; sed vt suspicor, Barbaræ insuper aliquot vocabula intermixta sunt. Statui nihilominus vires experiri, & si impares animo, & cum septemcippii Hydra congregi. Primum igitur per partes quid de singulis sentiam strictim dicam; Postea subiungam quomodo in totum legendum mihi videatur. Igitur vbi posita est vrbs Beronice, poni Arfinoe debuit, & è contrariis, auctoribus Ptolemæo, & Plinio. Nā post Heroopolin statim constituunt Arfinoe.*

Præterea:

Præterea iudem auctores, itemq; Strabo & Stephanus Berenice per e. in secunda enunciant, non Beronice. & infra. Inter Heroopoliticum & Scrobilū.] Minus corruptè legetur vltra Heroopolin & Cambyſu ex Plinio libro ſexto capite xxix. & infra. Deinde inter promontorium Moronenon & Coloca Philoteris.] Scribo non tanto leſionis detrimento: Deinde muris Hormos & ad Monoleum lacum Philoteris, Ex Ptolemao qui poſt Arſinoem meridiè verſus collocat in hoc tractu Μοϑ ὄρεων, hoc eſt, muris ſtationem: quod nomen pro dimidio vertit Mela, quod fecit in Ægos fluuiis vrbe Thracia, & Νότα ῥέεξ promontorio Africam Aſiamq; diſterminante, vt mox dicemus. Μοϑ ὄρεων, in hoc tractu omnes celebrāt, nec minus Philoterida urbem Satyri adificium. Quam Strabo, Ptolemaus, Plinius, Stephanus Philoteram appellant, Apollodorus referente Stephano Philoterida, quem ſecutus videtur Pomponius. De Monoleo verò lacu ad quem ſita eſt Philoteris, Plinius in ſexto. Poſſet etiam legi non minus commodè: Deinde inter promontorium Drepanon & Colobon Philoteris, & c. ex Ptolemao, qui inter hac duo promontoria ſtatuit Myos hormon, Philoteram, Berenicen, & Ptolemaidem Theron. De Colobis, id eſt, debilibus ſeu curtis, vt Strabonis vertit interpres, Strabo ipſe libro xvj. Sed ampliemus iudicium, crescente ſubinde, vt in dubiis fieri ſolet, coniectura; conſideremusq; an neutro modo legendum ſit, ſed ſic potius: Muris promontorium & Ænon antè dicta Philoteris, ex Plinio libro ſexto capite xxix. vt quod Græci ὄρεων dicunt, hoc eſt, ſtationem, Mela interpretatus ſit promontorium. Poſſet enim fieri, vt quod eſt promontorium, ſit aliquādo etiam ſtatio nauium. Legendus igitur in vniuerſum totus hic locus ad hunc maximè modum: In altera ab intimo angulo vltra Heropolim & Cambyſu prima Arſinoe. Deinde Muris Hormos, & ad Monoleum lacum Philoteris, & Ptolemais, & Berenice, & alia Berenice. Tū ſilua, & c. ex citatis auctoribus. Sed vt retineamus morem noſtrum ſubueniendi pro tenuitate noſtra clariffimo auctori Plinio, innumeris adhuc plagis diſcerpro; Sciendum Ptolemaidē urbem paulò antè dictam, appellatam eſſe cognomento, ἑρμιόνας, hoc eſt, ad venatus; in Plinio autem vitioſe legi ἑρμιόνας, ex caſtigatone Hermolai. Nam quis, obſecro, tā Opicus & Gracè amuſos qui ἑρμιόνας neſciat Gracè ſignificare venatum, potius quam ἑρμιόνας. Denique & Plinij vetus codex ἑρμιόνας habet, & à Ptolemao Ptolemais ἑρμιόνας, hoc eſt, venationum nominatur, & à Strabone xvj. ὄρεος ἑρμιόνας, id eſt, ad venationem. Et in eodem libro: Sunt, inquit, plures ἑρμιόνας, id eſt, venationes. Non omittendum antè quam ad reliqua tranſeamus, Strabonem contra ceteros, Poſt Heroopolin conſtituere Philoteram, deinde Arſinoē. Ptolemaus enim & Plinius prius Arſinoen, deinde Philoteram. Quod ex Nili alueo dioryge abductus,] Scribo dioryche nō dioryge. Diorychos enim inſtegitur, nō Diorygos, ex omnibus gregatim tā antiquis, quam recentioribus Grammaticis. Sic etiā Herodotus in Polymnia & aliis libris: Sic Thucydides in primo: Sic Strabo in vndecimo: Sic omnes. Sicubi verò apud ipſum Strabonem, aliūve auctorem aliter ſcriptum inuenitur, perperam ſcriptum eſt. Vt non parum inceſſendus ſit Hermolaus vii Gracè ac Latine iuxta doctus, qui in quarta Plinia-

Plinianarum Castigationum, dioryge legit in Pomponio, contra precepta Graci sermonis & vsum auctorum. Extra sinum verum inflexus & nō Rubri maris.] *Castigo*, Extra sinum, verum inflexu etiamnum Rubri maris. Hi quos ex facto quia serpentibus vescuntur, Ophiophagos appellant.] *Lego*, Hos quia serpentibus vescuntur Ophiophagos appellat; reliqua superfluum. Eadem breuitate vsus est Plinius in sexto, vbi de Ophiophagis loquitur. Quos paruos admodum & veneni praesentis.] *Melius* sed veneni praesentis. In magno examine volantes Aegyptum tendere.] *Lego inuerso praepositionis loco*, magno examine volantes in Aegyptum tendere. Pugnaque confici.] *Aldus* pugnas. *Scribo* pugnantes. Ipsum promontorium quo id mare clauditur, à Cerauniis saltibus inuium est.] *Locus ex numero eorum qui insigniter in hoc opere corrupti sunt*. Nam quid oro Cerauniis Epiri montibus, aut Cerauniis illis quos dixit primo libro in Caspium pelagus obuersos, cū mari Rubro? Restituitur autem, ni fallor, si legatur hoc modo: Ipsum promontoriū quo id mare clauditur Ceras austri Asiae vltimum est. Par enim erat, cū Asia terminum in mediterraneo Nilum statuisset, idem in ora facere, ne distinctio determinatioque duarum orbis, & quidem maiorum partium remaneret imperfecta; cecaque. Quae res nonnullos mouit vt nolent Asia & Africa terminum Nilum facere, sed sinum Arabicum & isthmum Pelusij, ex quibus est celeberrimus auctor Strabo primo γεωγραφικῶν. Cuius verba quod attinet ad Austri Ceras, vt ipse appellat, materiam suggererunt huic mea castigationi. Ea sunt ex libro xvj. Postea Elephas mons in mare expositus, & fossa & Psygmu portus ingens, & Cynocephalorum aquatio, & Notu ceras vltimum huius orae promontorium. Cū verò ad Meridiem deflexit, negat se vltius portum aut aliorum locorum descriptionem habere, quod incognita sint. Hæc Strabo. Cuius interpretis promontorij nomen latine vertens Austri cornu reddidit, non rectè. Meminit eius promontorij & Ptolemæus, vltimum panè illius orae & ipse faciens. cuius etiam interpretis non felicius quam ille Strabonis Noti cornu transtulit. Præterea vltimum Asiae promontorium esse Notu siue Austri ceras planum faciunt Pomponij verba quae protinus sequuntur: Nam proximos ipsi promontorio facit Aethiopas Meroen habitantes: Meroe autem Nili insula est: Nilus Asiae terminus est. Item mirandum non est Melam praepostero ordine nominasse Ceras Austri, cū Strabo, Ptolemæus, Anno, Austri siue Notu ceras nominent. Fecit hoc & in vrbe Thracia, quam ipse flumen Aegos nominauit, cū ceteri omnes Aegos fluuios appellent verso dictionum ordine. Nisi fortè hoc etiam inter cetera deprauatum est, vt pro Austri siue Notu ceras, quod Mela scriptum reliquit praepostere positus verbum Ceras austri librarij scripserint.

EX ÆTHIOPLA.

Aethiopes vltra sedēr. Meroëni habent terram quam Nilus, &c.] *Scribendum* reor: Aethiopes vltra sunt Meroen habitantes, quam Nilus. Nam à Meroe gentile nomen Meroites sit non Meroenus, Stephano, & Straboni.

Quia

Quia ex *Aegypto* aduenere dicti Automolæ.] *Scribo per æ. diphthongen in fine Automoloe ex Herodoto, & Stephano.* Parumque veneratioris veluti optimarum alij virtutum.] Hunc etiam locū pessimè à librariis, correctoribusque, aut vrisq; habitum, si non restitui, saltem in meliorem statum redigi posse censeo, sic scriptum: Eorumque veneratione mollitus Æthiopum aliorum victus. Habeo huius castigationis auctorem Herodotum in *Enterpe*, tradentem aduentu horum Automelorum factos esse Æthiopas meliores, ac mansuetiores: inibutos moribus & disciplinis *Aegyptiorum*. Apud hos plus auri quam *Perfis* est.] *Castigo:* Apud hos plus auri quàm æris est, *Ex Herodoto, & his quæ protinus sequuntur.* Et quia ut libet vesci volentibus licet.] *Lego, & quibuscumque libet vesci volentibus licet.* Nam inepta erat ratio, ob id vocari mensam Solis quod volentibus vesci liceret. non enim ea ratione sic dicta est, sed quia, ut protinus subdit, ea quæ passim apponerentur, videri vellent nasci subinde diuinitus: quod ab Herodoto, ut pleræque omnia, desumptum. Proinde quod sequitur. Et quæ passim apposita sunt. rectius legeretur: quod quæ passim apposita. Ut folia etiam proximis decidua frondibus.] *Legendum existimo.* ut folia etiam proximis decidua montibus. posset etiam legi decussa. *Tragopomenes.*] *Plinius in nono Tragopanades: Solinus Tragopæ.* Fortè scribendum non *Tragopomones*, sed *Tragopogones*, hoc est, præter cornua, hircinam etiam barbam habentes. Nam *Ptolemaus in India:* Hic, inquit, ferunt esse gallinas barbaras. & *Plinius inter aquilarum genera*, barbaras etiam enumerat. Et equinis auribus pegasi.] *Plinius, & Solinus.* equinis capitibus. Cæterum oras ad *Eurum* sequentibus.] *Legendum videtur, Corum, non Eurum.* Monstrat enim oram *Africa* porrectam ab Oriente in Occidentem. Flat autem *Corus* ab Occasu solstitiali inter *Fauonium & Septentrionem*, *Græcè Απρύνς*, *Plinio in secundo, & Vitruuio in primo.* Fefellit hæc menda *Plinij doryphoros Solinū, & Marcianū.* Emendationi nostra fauent verba *Plinij libro vj. capite xxix.* A *Moselite*, inquit, promontorio *Atlanticum* mare incipere vult *Iuba*, præter *Mauritanias* suas *Gadis* vsque nauigandum *Coro*. Caperet ne terra circuitū, an exhausta fructu sine fine *Africa* se extenderet.] *Lego, an exusta æstu sine fine Africa se extenderet: ut supra de sinu Caspio: idem ne Oceanus an tellus infesta frigoribus, sine ambitu ac sine fine proiecta, &c.* Verum etsi *Hanno Carthaginensis.*] *Particula. si. redundat. & Anno sine aspiratione cum duobus n. scribunt Græci.* Sed commeatu defecisse memoratum retulerat.] *Verbum memoratum, ociosum mihi videtur, vel lege si placet, memoratur retulisse. Ipse auctor paulo post.* Hoc Anno retulit. Alij labris etiam coherentibus, nisi quod sub naribus etiam fistula est.] *Dictionum ordinem vitiatum esse puto, scribendumq;:* Alij labiis etiam coherentibus, naribus etiam. nisi quod subest fistula, ex *Plinio, & Solino.* Per quam bibere auent, sed cum incescit libido vescendi, grana singula frugum passim nascentiū absorbere dicuntur.] *Locus est mutilatus: Lego, per quam bibere auenæ calamis, & cum incescit libido vescendi grana singula frugis eius passim nascentis.*

absorbere dicuntur, vt bibere sit modi infiniti, ex Plinio, & Solino. Vt quādā cōtineri ne reluctetur vix vinculis possint.] Cur quādā poterant, quādam non poterāt, si omnes erāt asperis efferisq; moribus, vt paulō antē dixi? Rectior ergo lectio, vt captæ cōtineri, &c. Longo tractū lōgis littoribus.] Emendatius, vt puto, longo tractū longi littoris. Hinc opinio ea fidem cepit.] Permutato ordine melius: Opinio ea hinc fidem cepit. Et nomine Hesperio.] Scribo Hesperij. Nihil Hesperijs Æthiopibus apud cunctos Geographos notius. Alit & flumen & minora quidem eius modi tamen generis animalia.] Aldus & breuius & minus corrupte: Alter purum & minora, &c. Scribendum reor Aluntur minora quidem, &c. & paulō antē, Nuchul ab incolis dicitur.] Hermolaus in Plinianis Castigationibus libro quinto, Nuluch in Pōponio legit, non Nuchul.

Aliis omnibus in Oceanum vergentibus.] Videtur deesse coniunctio, que, legendumq; cum maiore littera: Aliisq; omnibus in Oceanum vergētibus. Potest etiam legi amnibus non omnibus: sicq; habent Aldi exemplaria. Virruuij verba libro octauo, quoniam mirē cum his Pomponij congruunt, subiici: Ex Mauritania autem caput Nili fluere ex eo maximē cognoscitur, quod ex altera parte montis Atlantis sunt alia capita itē profluentia ad Occidētis Oceanum: Ibi que nascuntur ichneumones, crocodili, & alię similes bestiarum, pisciūq; naturæ, præter Hippopotamos. & paulō antē: Deinde ex lacu Hesperibolo sub mōtes desertos subterfluens per meridiana loca manat & infuit in paludem quæ appellatur Coloe. Iterum se vbi ad eoa processerit.] Aldus: iterum se vbi ad ea possit, fortē, iterum se vbi adiri possit. Verum graue & pergrande caput.] Lego, verum prægraue caput, reliqua superfluunt ex Plinio, & Solino. Contra eosdē sunt insulæ Gorgones.] Marianus Gorgades magis probat, cui vt subscribam sunt causæ, quod in Plinio scripto totiens citato Gorgades legitur, & in Pomponio antē correctores, Dorcades scriptum erat vero propius, Martianus Gorgones nominat, sed error est, vt puto, librarij, non auctoris. Cui Hesperu ceras nomen est.] Scribendum videtur, cui Hesperion ceras nomen est, ex Plinio, Solino, Marciano, Philostrato in vita Apollonij. Sunt, inquit, Marcianus, Gorgones insulæ aduersæ promontorio quod vocatur Hesperion ceras. Ptolemaus Hesperiu ceras appellat, vt subintelligatur sinus. Nam Hesperius sinus est etiam Ptolemeo. Ceterum in Pomponio nihil mutandum cenſeo, quia Plinius in quinto, promontorium hoc Hesperu etiam nominat, etsi in Plinianis exemplaribus tam scriptis, quam impressis Hesperum falso legatur, & Anno in Periplo, magnum sinum Hesperu ceras vocat, sicuti & alterū Notu ceras, cuius Ptolemaus, vt super. cap. dixi, meminit.

EX ATLANTICI MARIS INSVLIS.

In arenis mons est satis, &c. Scribendum puto, in arenis mons est Atlas. Nam omni ratione caret, Melam, cum aliis montibus non ita celebribus nominare diderit: innominatum reliquisse montem totius Occidentis clarissimum, fabulis memorandum,

morandum, quique Oceano occidentali nomen dederit, denique ab omnibus decantatissimum. De Atlante autem loqui hic Melam euidentiùs est, quàm ut monstrari egeat.

De se conflgens.] Scribo, densè conflgens, sicque habent Aldi exemplaria. Confirmat hanc lectionem Herodotus, qui Atlantem densum esse pressumque, hoc est, succinctum & minimè in lacinias, ramentum diffusum scribit. Hinc iam latiores agri antœni que saltus. Terotæ & Berini ebore abundant.] Turpis etiam hæc est, & impudens verborum deprauatio. Nemo enim è toto Geographorù Historiorumve cœtu auctorem dabit, qui referat non modo populos Terotas & Berinos, sed ne tenuè quidem illorum similitudinem aut vestigium aliquod. Quapropter sic corrigendum censeo: Hinc iam lætiores amœniq; saltus Terebintho arbore abundant. Nam præter Syriam & alia loca, in quibus nascitur Terebinthus arbor, nasci etiam in Africa Dioscorides auctor est libro primo. Item amœnam esse arborem, nec frondiperdam idem Dioscorides prodiit. Plinius quoque inter arbores enumerat quæ montes amant, quibusque folia nunquam decidant: quæ qualitas præcipua est amentatis arborum causa. Et vbique quæ tinxere clarissima.] Hæc verba puto falso esse adiecta: Tum quod non videantur necessaria, quia statim antè dixit, efficacissimis ad tingendum; tum etiam quod Plinius libro nono capite trigésimo sexto ubi Getulica purpura meminit, non tribuit ei hanc palmam. Et adeo fertilis etiam.] Verbum etiam redundat, præcessit enim mox antè, cæterum solo etiam ditior.

Sed quædam profundat etiam nata.] Scribo, sed quædam profundat sponte nata. ut non multo antè: Contra fortunatæ insulæ abundant sponte sua genitis. Et signum quod fabulæ clarum prorsus ostenditur.] Aut verbum quod superfluum est, aut legendum quoddam. Et donec effossa repleantur eueniunt.] Melius deueniunt, ut de Imera Sicilia fluuius: alio ore in Libycum, alio in Thuscum deuenit. Procul à mari Gildano, Dulbritania.] Scribendum fortasse Silda, Volubilis, Prisciana, ex Ptolemæo & Plinio. Et Lynxo flumini Lunxo proxima.] Lynxo ciuitas in recto & cum y. in prima nominatur Artemidoro, referente Stephano; Lynx ipsi Stephano est etiam cum y, à Barbaris Strabone auctore appellata Tinga. Artemidoro, eodem teste, Linga dicitur. Eratostheni Lexon cum e. longo, modo Strabonem exemplar non sit vitiosum. Plinio Lixos nominatur & vrbs, & fluuius tam scripta, quàm impressa lectionis. Romana etiam exemplaria non aliter legunt. A Ptolemæo Lix appellatur fluuius, ciuitas autem Lixa.

Colonia & fluuius Gna.] Legendum, Colonia & fluuius Zilia, euidentiùs simè ex Plinio libro quinto, Ptolemæo quarto, & Strabone vitimo. Plinius Zili vocat, Strabo Zelin e. longo, Ptolemæus Ziliam. Plinij vetus exemplar Zulil habet; Romana impressio Zubil. Habetur tamen fluuius Agna, sed procul ab hoc tractu à Ptolemæo redditus, & à castigatioribus tum corruptus, tum imprudenter huc tralatus. Cæterum antequam finis opusculo imponeretur, admonere lectorem libuit, in eo quod libro 2. in Italia dixi pro Fanestris colonia legi posse, Fanum Fortunæ ex Strabone, Ptolemæo, Plinio, sic eam nominantibus: magisque ex Analogia fieri à fano Fanensis quam Fanestris, addubitare me nunc an prior lectio mutanda sit. Tum quod eodem

iure quo à campus campestris & multa huiusmodi, eodem & à fano deduci possit fanestris, & fanensis, magis esse gentile nomē, quam possessuum videatur. Tum etiam quod Plinius in tertio Fanum coloniam esse tradat, & coloniae Iuliae Fanestris mentio habeatur à Vitruvio libro quinto. Itaque rem in medium relinquo.

Hæc sunt, humanissime lector, quæ mihi homini duplici professione, & aliis occupationibus, tum publicis, tum domesticis distento, digna visa sunt, quæ in Pomponium, eiusdem mecum nationis scriptorem, annotarem. Non tantum mihi assumo, ut putem auctorem, præter ceteros qui ad tempora nostra descenderunt, miserabiliter depravatam, pristino statui reposuisse: Nec enim opus undique absolutum, & ut dici solet, sartum tectum promitto. Erunt proculdubio non pauca quæ nos subterfugerint: Ea viri doctrinis excellentes, quorum ubi studia liber alium disciplinarum sunt in honore, magnus est hac tempestate proventus, in lucem eruet. Ego in postremo terrarum orbe propè dixerim relegatus, omnibus litterarum præsidis destitutus, ocio ad scribendum, copia emendatorum codicum, consuetudine vel mediocriter doctorum, spe omni aut emolumenti aut honoris, aut obscura saltem grati animi significationis, multis insuper solitudinibus & anxietatibus vexatus, quæ mihi ab invidis, ingratis, perfidis, & sceleratissimis hominibus conflatae sunt, quod tamen inter tot difficultates mediocri diligentia, ingenio, lectione, consequi potui, ad communem studiosorum utilitatē in medium protuli. Idq̃, quam paucissimis verbis fieri potuit. Ne (quod plerique omnes auctorum expositores libenter facit are solent) ego quoque in Pomponium (breuissimum alioqui scriptorem) longas conderem Iliadas. Iam verò genus orationis ad hæc musitanda placuit neglectum, humile, ac planè rusticanum, ad vulgarem, popularēq̃ sensum accommodatum ficos, ficos, & scapham, ut Comicus ait, scapham vocas: Vel pro materia, Ornari enim res ipsa negat, contenta doceri; vel quod non ut gloriam aliquam aucuparer, susceptus est à me hic labor, sed eo duntaxat animo, ut quod patriæ pietati, officium deberem, quoquo possem modo dissoluerem. Quam obrem si quam mihi laudem ex emissis operibus comparari posse sperem, aliunde quaesita si contigerit, non erit ingrata: ex præsentī Commentariolo nullam mihi depono. Sed veniam pro laude peto, laudatus abunde, Non fastiditus si tibi lector ero.

FINIS.

PRÆTERMISSA IN MELAM.

LIBRO PRIMO.

CAP. I. Dahæ. Super Scythas] *Sic interpunge; Dahæ super Scythas, Scytharumque deserta. At super Caspium sinum. &c.*

CAP. III. Forma littorum] *à Glossa est, ideòque δεξιά? α.*

Latere adiacet] *Malim obiacet, vt & cap. XII.*

A Tanai media] *Fortè rectius à Tanai ad media ferme, &c.*

Denique etiam] *Pintianus eademque etiam. Malim, dehincque etiam.*

CAP. V. Tergore execto] *non exlecto, alius delendum videtur. ego tecto tentabam. Exempla in mundo sunt: & è littera accreuisse, vt solet, videtur à priore voce: Sallust. lib. I I I I. Histor. De pecore coria recens detracta quasi glutino adolecebant. vel Cetera ex excetra, quod in Ms est faciendū; vt Cetera Graius.*

Fama nominis fabulam] *Fortè, addit famæ nominis fabula.*

CAP. VI. Mirum admodum] *Glossa in insulam deportetur: & mox illud, non differentia marinis, irrepit ex ora. Lege igitur, & infixæ cautibus anchoræ: aliæque huiusmodi signa, &c. Horat. I. Carm. Oda x I. Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare Tyrrhenum. & Mela de Araxe lib. I II. cap. v. Frangit se subinde ad opposita cautium.*

CAP. VII. Fidei inclytæ] *Concinnius fort. fide inclyta, vel inclytum.*

Quantum in familias passim] *Melius, Quique ex compendii litterarum natum mendum. Pro suis colant] alant Pint. reponit. Plinius tamen seruos bene cultos libro x V I I I. ex Catone dixit, pro bene habitos, aliique.*

CAP. IX. Africæ missis] *Leg. emissis. Et statim: Sed cum diu simplex.*

Ad Delta & Metilin] *à glossa est, ideò delendum.*

Viginti millia] *Plinius lib. v. cap. IX. Ægyptus super ceteram antiquitatis gloriam xx. m. urbium ibi Amasi regnante habitata præfert; nunc quoque multis etiam si ignobilibus frequens: celebratur tamen Apollinis, mox Leucotheæ, & Diospolis magna: eadem Thebæ portarum C. nobilis fama, copiosa Indicarū Arabicarūmq. mercium, Nilo proximū Emporium.*

Vtique vt Homero] *Malim, quæ, vt Homero dictum est.*

CAP. XII. Defecit quando, vsque ad Et adhuc opulenta] *Dicam quod sentio: non videntur Pomponiana. De Phœnicib. Plinius lib. IX. cap. x I I. Ipsa gens Phœnicum in gloria magna litterarum inuentionis, & siderum naualiumque ac bellicarum artium. A Pelusio Chabriæ castra: Casius mons, delubrum Iouis Casij, tumulus Magni Pompeij, Ostracine.*

Adiacens à terra] *Quid si, sed aduersa adiacens terra grandem, &c.*

CAP. XIII. Iffos fuit] *Iffo fuit, lego, auferendi casu. Infra, Totus angustus, non angustus.*

CAP. XV. Infestata olim Chimæaræ] *De Aetna eadem Agell. lib. x V I I.*

AA

cap. x.

cap. x. & D. Hieron. ad Furiam, apud quem pro Olympus, fort. leg. Chimæra. Non Ætnei, inquit, ignes, non Vulcania tellus, non Vesuvius & Olympus tantis ardoribus æstuant, &c. Deinde dextero latere] *Scripterat Mela,* dehinc, vel dein dextero, vt *sup. cap. 111.*

CAP. XVI. Mindus, Aryanda] Caryanda, *leg. censeo.*

CAP. XVII. Ad promontorium] *Malim,* At promont. & deleo, quod. Et mox ex *Pintiano:* aug. q. ceruic. reliqua extendens, in latum abit in peninsulæ faciem. Et *cap. initio,* flexum inchoans, *leget qui me audiet.*

CAP. XVI II. Æolis facta] *Melius,* dicta.

Causa nominis iactatur] *Verbum à glossa est, & redundat.*

Qua fluit, latera sint] *leg. quàm fuerant latiora sint.*

CAP. XIX. Deinde priores terræ iterum iacent] *Dele* iacent, & *lege:* Dehinc propiores terræ iterum. vt *sup. cap. x 111.* Iffo propior. *Sic lib. 11. ca. 111.* Fontes obiacent] *dele,* obiacent.

Sed quia contra minus, quàm ad] *Fortè,* Sed quâ contrahitur, quâ ad læuam, &c.

CAP. XX. Quidem colonia] *Melius,* quædam.

CAP. XXI. Ultra Carabin Mossynocci] *Alij,* Ultra Tibarenos Mossynocci: *alij,* Ultra Mossynocci: & mox, inedia conficiant. *Lector arbitrabitur.* Post paulo, in sinum aduersi litoris flexus attollitur.

Idem aliubi] *Redundat* aliubi, & mox appositi *lego.*

Viri pedibus inhærent] *Vide an non redundet* inhærent. *Multa enim ex glossa in Melam irrepsisse nemo, paululum modò humanior, nec admodum in eius lectione hospes, inficiabitur.*

Primi Mæotici gynæ] *Leg. opinor:* Primi gynæocratoumenæ, Amazonum. Deinde Nomades, fœcundos pabulo, &c. & mox, campos Budini: absque tenent. Turcæque] *Turcarum, gentis Scythicæ ad Caucasum montem meminit Euagrius Hist. Ecclesiasticæ lib. v. vbi de Iustino Imp. & lib. vlt. cap. xiv. vbi de Mauricio Casare: Nicephorus lib. x v 111. cap. 20. & 30. Pintianus hic & in Plinio Iurcas reponit, ex Herod. Melpomene. Iudicent eruditiores.*

LIBRO SECVNDO.

CAP. I. Europa est modò] *Sic interpungo,* Europa est: modò sinistro lateri nauigantium opposita, Rhiphæis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima, cadentes, &c.

Intendentium] *Pintian. incessumue: Propius à vero, incedentium. lege Macrobius lib. 11. cap. x v. Somnij.*

Patet aduersum] *Freden.* parte aduersum. *Melius,* par & aduersum.

At ille qui Scythiæ] *Lege meo periculo:* At Ister qui Scythiæ.

Totum braccati corpus] *Ouid. De Ponte:* Pellibus, & laxis arcent mala frigora braccis. *ἐκλωτοὺς αὐτὴν ἐστὶν, vt inf. de Britannia, vitio corpora infecti. Pecorum*

3

Pecorum durant, ita diu] *Fortè*, vt illa perdurant, ita hi statam sedem agunt. & *inf.* vbi vino permiscuere, ex *Herod. Melpom. leg. coniuicio*, & annis singulis: ex eodem.

C A P. II. Magna Apollonia] *An ferri potest*, magna? *an potius* magno legend.? Et *sup. interpunge*: Fuit hic Bizone, & *inf.* Est in ea flumen Ægos.

Exit, & incuruis] *Lege*, exit, incuruis littoribus obt. Et *post*: & in radice peninsulæ sedens *Lyfimachia*. *Vulgati enim*, sedes, & *pro* magnæ, imagine *leg. coniuicio*, vt *inf. cap. i v.* inflexi cubiti imagine sedens.

Nauigata maria] *Melius* nauigato mari. Et *inf. vbi de Xerxe, glossemata puto*: à Xerxe in Graios tendente perfoßus & freto nauigabili peruius.

In ea flumen] *Interpunge*, Est in ea fl.

Sunium vocatur] *Expresit hunc locum Seneca Tragicus Hippolyto* — pars illa diu Vacat imminis, qua curuati Littora Ponti Sunion vrget. *Suspi-*
cor autem in Mela, gentili suo, legisse, vult Ponti litus impellit. *vide inf. cap. III.*

Eximia est Ænos] *Fort.* Extra est Ænos.

C A P. III. A Peneo Sepias &c.] *Scrib.* A Peneo ad Sepiada Erymne Melibcea, & *sup.* Pydna, Aforos, Heraclea. Et *mox*, Hic est Olympus. *Reliqua lituram patiantur.*

C A P. IV. Ad Anconam] *Lege*, Ad Anconem transitor; Rauenna Ariminem. *Vel* transitor *ferri potest.* Et illa in angusto] *Repone*: At illa in angulo duorum promonteriorum ex diuerso coeuntium.

Tum Paulon] *Scrib.* Tum Padon & Varus. Et *statim*: Sed Varus quia Italiam finit, aliquanto notior.

C A P. V. Octauianorum colonia] *Dele* Octauianorum, & illud, *post.*

Halycidon] *Leg. reor*, Lacydon ex *Eustathio. Aestimationi locus.*

Asperas posita] *τὸ posita obelo fodio, vt glossema Gentes* *τοῦ νοῦς* repetendum; & verbum aliquod exaudiendum: *Quis enim concisum Mela dicendi genus non obseruauit? Infra verò*, has intrat; & *post*: ingentis alioqui aluei tenens, etiam expungo. *A librariis enim intempestiuè intrusa sunt ex scholiis.*

C A P. VI. Tam abundans] *Rectius*, auroque etiam abundans. *Pro Tholobin, alij* Thalabin reponunt.

Amnis super] *Alij* sursum legunt, cui deorsum altera ex parte respondeat. *Amicus quidam meus*, subit: Ingens Iberus tentabat.

Et quàm transuecti] *Dele coniunctionem*, & *Pro Cingentera Tum. Pet. Chiaconus Toletanus*, Hispaniæ ornamentum, in gente ea: Mellaria, Bello, & Bessippo. vt *Tartessius Mela sit*, non, vt hactenus creditum, Mellaria oriundus: alioqui Mellarius vel Mellariensis dictus esset. *Ambros. Moralis Cordubensis, Historicus Regius, qui & eam oram lustrauit*, Interamnium pro Cingenteratum, quòd duo amnes illic concurrant, *leg. videri* monuit. *Eruditus lector arbitrabitur. Cùm hac scripsissem*, tristis nuncius Roma allatus, Chiaconum immatura morte præreptum. *Semper enim immatura mors eorum qui bene de R. P. merentur, videri solet. Equidem*

hominem tamen et si nunquam visum, singulari amore ex litteris prosequabar, quem admiratio excitarat. Erat in eo summum ingenium, memoria tenacis. iudicium singulare: Linguam Latinam, & Græcam, omnemque Antiquitatem ita callebat, ut peregrinus homo, ciues ipsos, quæ hæcenus in tenebris sepulta iacuerunt, multa Roma docuerit. Philosophiam verò, non Sophisticis contaminatam, Mathematicasq. disciplinas, & Iurisprudentiam, ita perdidicerat, ut in singulis excellere, nihilque aliud omni vita tractasse videretur. Quæ quidem adiumenta ad diuinam Philosophiam attulerat, ut summa omnia ab illo spererentur, ni sint qui eius labores improbitate quadam nobis inuideant, & apud se siciliotæq. recondant. Erat sanè in homine summa eu-soxiz: iurares illustrandis auctoribus natum. Docebit id Plinius & Isidori Origines, seu Etymologie: in quo fontes tanquam digito indicauit: & de Theologis, Cassianus, Ambrosius, & Tertullianus, quem iam affectum reliquit. Ius etiam Pontificum mirificè illustrauit, repurgatis ex fontibus riuius ipsis, qui turbide hæcenus decurrebant: quod opus Gregorij XIII. Pont. Max. vigilantissimi Pastoris beneficio p̃j omnes effluant. Sed vsurpabo hic illud Varronis; & LIB. MER. Eulogium tribuam: Illum, quia terra non cepit, cælum recepit.

CAP. VII. Et quòd ibi Achilles] Melius Sed quod. & pro Cirana Accursius Mariangelus Methymna substituit. Ego Arysbe muto, transpositis fere litteris. Pharos Alexandriæ] Plinius lib. x x v. cap. 11. emendante Sigism. Gelenio viro vñdecumque doctiss. Cum etiam quæ rigatur Ægyptus illa non esset, postea fluminis limo inuecta. Tantum enim Ægypto, aggerente Nilo, accessit, ut Pharos insula, quam Homerus ætate sua vnus diei cursu à continente abesse scribit, postea littorali vrbi Alexandriæ ponte iungeretur.

Euripon vocant] Video Græcis Εὐριπών scribi geminata consonante, Aristot. 1x. Ethicor. ad Nicomachum, & Aeschini orat. in Ctesiphontem: Εὐριπών & Εὐριπών. De morte Aristotelis in Eurippo, Philoponus, & alij.

Aliàs leto Demosthenis] Interpungendum, inter ignobiles alias.

Paros, Syros] Pherecydes hic, de quo Pint. in Castigationib. Syrius fuit, prorsus inuentor. Plinius lib. v. cap. xxix. & lib. v i i. cap. lvi. Appuleius lib. 11. Floridorum, & Isidorus Originum lib. 1. cap. x x v i i. qui ex illis emendandus est. De Græcis Strabo extremo lib. x. Diog. Laërtius & Suidas, qui & ipse ex Strabone restituendus. Fuit verò hic Atheniensis Pherecyde longè antiquior. Esse accolæ ostendunt] Lego, etiam accolæ: Ex compendiis litterarum, ut fieri amat, natus error.

Calypso habitasse] Annotaueram Aristotelis 11. Ethicorum ad Nicomachum περιουσίαν διὰ τὴν αἰά, Calypsoni ea tribuentis, quæ Circes sunt, Eustathium scholiastem secutus. Post, inspecto Homero, Ulyssus esse didici, gubernatorem hortantis ut Charybdim viret. Οἶκος. μ. versu 217. Σοὶ δ' ὡς ἐπὶ νῆϊ ὄδ' ἀντέλλουμαι, &c.

LIBRO TERTIO.

CAP. I. Anhelitu ne suo mundus] Legen. Plutarchus de placitis Philosoph. 11. cap. 111. & Seneca in Natur. quæstion.

Doctio-

Doctioribus] *Stoicis scil. auctore Solino capite x x v i.*

Vnum animal] *Lego, Vtique si, vt doct. placet, viuum animal est, ac sint depressi, ex Ouid. Metamorph. & Strabone libro i.*

Et lucus] *Fortè, locus. Et mox à littore glossam olet.*

Cui obliuionis cognomen] *vide Plutarch. ἐν αἰτίοις Ποσειδ. 34. num. Straboni lib. i i i. λιμῶν & λιμῶν, ubi & Βελιῶνα, pro Βελιαιῶνα male legitur. Plinio Limæus lib. i v. cap. x x i i. Natur. hist.*

Deinde Iturissam] *Hodie Sanguessam in Nauarra regno plerique indigetant, patriam Michaëlis Lerga, iuuenis eruditiss. & in Græcis litteris, quas apud Complutenenses proficitur, apprinè versati: quod ego alterum à Mich. Verino Hispania lumen aliquando futurum auguror, superesse modo queat. Illi, patria illustranda, lampada trado, in is, quas molitur, Variarum lect. libris. Ptolemaeus enim & Antonini Itinerarium vltra Pampelonam Iturissam collocant.*

C A P. i i. Apta viuientibus olim] *Fortè, grata viuientibus. Olim.*

Summa nomina] *Prior vox redundare mihi videtur.*

Aliquantum plenior, &c.] *Leg. aliquanto plenior, & quanto procedit, eo latior: ad postremum. Reliqua superant.*

Cùm videantur editiora quis obiacet] *Quidam ad Opticen confugiant, quæ docet propter aquæ διαφανῶν minora quæque longè maiora; recta, incurua, & vice versa apparere: adeoque quæ alicui non viderentur, aqua splendore & radiorum iactu sub aspectum cadere. vident. Strabo lib. i. Geograph. ad illum Homeri versum Odyss. i. ἐν μάλα ποταμῶν μεγάλα ἰσθμὸν κύματα & ἀρδεῖς. & Seneca Natural. quaest. lib. v i i. cap. x x v i. & lib. i i i. cap. x x v. Calius Rodogi. lib. i x. cap. x x i i. Antiq. lectionum.*

C A P. i i i. Et ad insitam feritatem] *Lego, & ab insita feritate. Mox, ad consuetudines laborum, malim adfuetudine lab.*

C A P. i i i i. Atque vt habiles sint] *Melius, ad quæ. Et sup. paullo, & ne statis quidem, dele coniunctionem, &c.*

C A P. v. In Asiatico littore] *latere, malim.*

Multi in eo sinu] *τὸ sinu redundat, & mox fluunt.*

Tigres ferunt vtique Hyrcaniæ] *Duo postrema verba superant, & ex Virg. desumpta. — Hyrcanæque admorunt vbera Tigres. vide Plinium lib. v i i i.*

Ambiguum aliquandiu fuit] *Scrib. aliquando.*

Homerumque] *Strabo lib. i. Geograph. ἡ ἀπὸ τοῦ δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλω περιέχοντι τῇ γῇ τὸν Ωκεανόν, ὅταν ἔσται φασὶν ἡ ἡφα.*

Εἰμὶ γὰρ ἐφομένη περὶ τὸν πύργον γαίης

Ωκεανόν τε θεῶν γένεσιν.

τοῖς γὰρ πέρεσσι παῖσι σωθήσεται ἡ γῆ τὸν ὠκεανόν.

τά γ' ἔρχεται πύργον κύκλω περιέχει. ἔν τε τῇ ἰστορίᾳ & Ἀλλέως ἀποιδό κύκλω περιέχοντι τὸν Ωκεανόν ὅτι τῆς ἰστορίας. Loca autem exstant Iliad. ζ. versu 200. & Iliad. σ. vers. 606.

Sic certior tradit] *Totum locum sic lego: sic certior: Testem rei Q. Metellum Celerem adducit, eumque &c.*

Indos quosdam] *Idem Strabo lib. 11. non credidit Herodoto, Heraclidi Pontico, & Posidonio eadem Corn. Nepoti affirmantibus.*

C A P. VI. Apud alios insanabilia] *Dele priora verba. Et mox, prædicere leg. & fortè didita, vt Virg. & Tacitus, vel debita. Nihil tamen demutare ausim.*

Altero Germaniam] *Fortè Iuuernam. & mox: à tergore obducta: se in diuersos &c. Suprà, proiecta, non profecta: vt inf. hoc cap. contra Germaniam proiecta, vbi tamen & prouecta, vdi qui leg. censerent.*

Et quædam] *Dele quædam: & statim illud, & bigis abundat.*

Esse & Sarmalos] *Otomegalos leg. monui. Memini qui ab ingenio repone- rent: esse & alios quibus, &c.*

Promontorio apposita] *Fortè ab Colida, pro apposita scripsit Mela: & Sacæ legi Herod. iuadet Polymnia.*

Seres interfunt genus plenum iustitiæ ex] *Aliàs: Seres interius sunt gens iusta, & commercio quod rebus in sol. relictis absens peragit, notissima. Et seq. cap. India non Eoo tantum. Quidam tamen, Nouissima India, leg. contendunt.*

C A P. VII. Serpentes aliqui vt] *Lege: Serp. alit, qui elephantes mor- fu atque ambitu conficiant. Veluti nautas] Credo ex Plinij illo nauigantes huc intrusum. Mox dele quædam, & sup. in eo redundare videtur.*

Famam huic præc. putant quod] *Puto glossema.*

C A P. VIII. Toto corpore hirsuti] *hirti malim, vt & infra cap. x. & Plinius lib. VI. cap. xxxi. & alibi sæpe. Vt alij amnes sed deficit] Hæc Pomponiana lectioni inserta videntur, vel assuta potius.*

Contrariam partem Macæ] *Rectius, Contrariam Macæ frontem, quæ inter ostia extenditur.*

C A P. IX. Candæi habitant: Si quos] *Ad Pintiani coniecturam adde, legi posse concinnius, Candæi habitant: quos Ophiophagos vocant. Et pro coniunctione & veneni, aduersatiuam malim sed.*

C A P. X. Mercæni habent terram] *Dele terram, & habent, pro habi- tant, venusté. Alij tentant, qui Meroën habent quam Nilus, &c. Nauius in Tarentilla apud Fl. Carisium lib. 11. Gramm. Vbi isti duo adolescentes habent, qui hic ante parta patria peregrè prodigunt?*

Hanno exploratum missus] *Qui hic commentario, pro memoratum re- ponant, Plinij se auctoritate tueri possunt lib. v. cap. 1. Fuere & Hannonis Carthaginensis ducis Commentarij, Punicis rebus florentissimis explorare Africæ ambitum iussi: quem secuti plerique è Græcis nostrisque ad alia quædam fabulosa, & vrbes multas ab eo conditas ibi prodidere, quarum nec memoria vlla nec vestigium exstat.*

Non se mari] *Malo, non se mare, sed commearum defecisse retulerat. Sup. paullo etfi expungo. Sub naribus etiam fistula] eis malim quam etiam. Et mox per quam bibere auenis, & cum incessit libido.*

Alit &

Alit & flumen & minora] *Ilego, alit & fl. minora. Vel, aluntur plura & minora quidem. Alter paullo Freden. Pintianus.*

Ad Eoaprocesserit] *Quid Pintianus reponat in promptu est. Fortè ad Eoam cesserit, vel ad Auroram cesserit: nam hoc verbo post paullo utitur.*

Mons Atlas] *Leg. Augustinus lib. xviii. De Ciuitate Dei, cap. viii. & Vitruuius lib. vi. cap. x.*

C A P. xi. Satis de se] *Fort. Spatiose. Pintianus, satis dense. Non improbo.*

Quum aliæ] *Rectius alios. Et mox: inflexis lenti cruribus, libentius legirim, Si per S. P. Q. litterarum liceat.*

Et vbique quætinere] *Fortè, vbi quæque tetigere clarissima absque coniunctione, &. Fertilis etiam] lego commutato ordine, aded fertilis, ut frugum etiam genera, &c. Mox, profundat ex se nata, malim: sup. enim sua sponte genita vocat. Signum quod fabulæ] Prouocabulum quod abundat: aut quondam scriptum Mela reliquit.*

ΤΕΛΕΤΑΙ ὁ ἀναγινώσκων, σὺ δὲ.

A N D. S C H O T T V S

C H R I S T O P H. P L A N T I N O

omni bono de R. P. merito, ἀποτίπειν.

AIN' verò, Plantine, Corn. Valerium, & Theod. Langium fuisse? Nuper etiam Theod. Pulmannum? O tristem nunciam! quo ita percussus sum, vix ut apud me sim. Illis enim Louanij Grudiorum in Græcis Latinisque totum biennium publicè priuatimque operam dedi: hoc verò Antuerpiæ meæ iucundissimè sum vsus, homine in illustrandis, & ad vetera exemplaria comparandis poetis antiquis diu multumque versato. Quantum enim. oij ab aliis rei domesticæ negotiis suppeditare poterat, omne id ad vitam legendo, scribendoque ex Varronis præcepto, procudendam conferebat. Langius omnem in Græcis litteris etatem consumpserat, quas Burdigalæ apud Gallos, annos fere decem profectus est; reliquo tempore in Gymnasio trilinguè Busleidiano, collega Pe. Nannij viri doctiss. qui Latina Eloquentiæ & Philosophiæ doctor erat; Hinc Corn. Valerius succenturiatus, ita fideliter prouinciam subiuit, nihil ut purius aut tersius dici, quàm ab illo, posse videretur. Disciplinarum eum orbem, quem Græci ἐγκυκλοπαιδείαν vocant, Latinis litteris conscripsit: quo nihil sanè in eo genere hæcenus prodiit accuratius, nec aliud puerorum manibus teritur, apud omnes ferè nationes, aut frequentius, aut vilius. Iam Comment. lingue Latinæ in manibus habebat affectos, & inibi ut abste, qui reliqua elegantiss. typis sepe numero beasti, excuderentur. Sed hinc scena rerum inuersa; factiones secessionisque exorta: hinc finitimarum

timarum urbium odia, strages, direptiones, vastitas agrorum, belli calamitas nata,
 quæ, ut ille ait, Postquam pluris annos arua caluitur;
 Ingens fames & inedia subsecuta: ex qua, ut fieri amat, pestilitas, interneciones, ca-
 des: doctorum hominum, quorum semper Louanij frequens concursus erat, fuga.
 Quæ quidem senem quotidie spectantem mirificè angebant, ut iam ad caelestem pa-
 triam commigrare seridè optaret, ubi beati sempiterno auro fruantur. Videbat enim
 R. P. faciem commutatam; Gallia Belgica (quod Deus ne fuerit) ruinam animo
 præceperat: studiorumque exsilium impendere, quod omen & Deus auertat, diuina
 mente cygneæque cautione præsagiebat: Quod omnium totius orbis Academicarum
 amœnissimum Musarum fuerat domicilium, nunc militibus refertum, nihil præter
 tympana & tubas sonare ex animo dolebat. Equidem de me affirmare hoc possum,
 non mediocriter affici me (ἐνδρωτ & ἔειμι) cum illorum obitu; tum loci illius inter-
 itus; quibus quantum id est, quod discendo, docendoque sumus consecuti, acceptum
 referimus. Nec interim inuicunda recordatio Genij illius soli, calique Louanienfis: ut
 facile augurer fore, ut nusquam gentium studiis aptiorem locum videam: quod &
 exteri ipsi non inuide agnoscunt; præsertim, qui Gallia, Italia, Hispania, Germa-
 nia, & Britannia Academias lustrarunt, verum id esse vi veritatis ingenuè constiten-
 tur. Alibi quidem collegiis opes affluentiores; alibi fortasse studiosorum frequentior
 numerus, sed otiosorum. Est vbi singula disciplina vberius doceantur; at nusquam,
 credo, gentis humanitas maior, vel ciuium in litteratos vehementior affectus. Nus-
 quam celi clementia salubrior: nusquam omnes simul disciplina tanta diligentia fi-
 deque, reiectis quæ ad inanem ostentationem & Sophisticen periment, docentur,
 quam Louanij. Jam verò mæstus recolo illas non de vulgo animas, vita, doctrinæque
 Theologos, Latomum, Dorpium, Tapperum, Driedonem, Hesselium, Alardum, mi-
 traque insignes, Sonnum, Iansenum, Lindanum, Curtium: & è familia D D.
 Francisci & Dominici, Sasboudum, Titelmanum, & Backerium: quosque ipse au-
 diui, Bayum, Hunneum, Molanum, Baliolanum, & Grauium. Recordor Iuris le-
 gûmque peritos, Damhouderios, Vanderanos, Molinaeos, Leoninos, Wamefsios, Ra-
 mos, Zuerios: Mathematicorum memini, Gemma, Beauvardi, & Zeelstij. Occur-
 runt medici, Gemma filius, Tremelius, Biesius, Dodonaus, Pantius, **Brabellus**: Phi-
 losophi verdè acutissimi, Beueri, Crocardi, Othones, Lyrani. Obuersantur & Elo-
 quentia professores, linguarumque And. Balenus, Goclenius, Nannius, Barlandus,
 Ceratinus, Paludanus, Leopardus, Oliuarius, ceteri: nam hi fere libris editis, in vul-
 gus noti sunt. Omitto præstantissima ingenia eorum, qui è Grudiis, ut olim ex equo
 Troiano meri heroës, doctissimi prodierunt; Lipsium, Carrionem, Canteros, Giseli-
 num, Fruterium, Gisanium, Duzam, Torrentium, Leuincium, Papium, **Modium**,
 ceteros: qui rem litterariam mirificè exornant, & Belgij decus gnauius tuerentur,
 nec, ut spero, intermori sinent, quin potius aliò migrantes Musas, tamquam è fuga,
 obtorto collo retrahent. Aliorum igitur interitum eo fero constantius: cum,
 Quod sciam nihil in vita proprium mortali datum,
 ut ait Lucilius: eaque nobis lege vitæ vsuram datam, non mancupi; sed ut deposti-
 tum ni-

tum nihil cunctando reddamus: tum quod illorum laudibus hi succrescant; qui si Reip. tranquillitas & secunda aura affluat, nomen illorum facile obscurabunt. Accedit ad haec; te etiam, Planine, ita studia libris, elegantiss. formulis, & emendatissime edendis prouehere, pomariaque quam latissime proferre, vt barbaries sequioris saeculi minime metuenda sit, & publicum dumtaxat bonum respicere ipse, & priuato commodò longè anteponeere videaris. Tot enim labores pro R. P. litteraria exanclasti, vt, quod ex M. Tullij oratione pro M. Aemilio Scauro laudat Asconius, flagrant studio laudis, in spem impuleris, posse virtutem sine praesidio Fortunæ, quò contendisset LABORE ET CONSTANTIA peruenire. Maeste igitur, & perge litterarum studiosis faciem industria tua diligentiaque accendere: nec te à benemerendi officio, rebusque gerundis abduci quorundam improbitate aut calumnia patiaris. De me si forte scire aues; non omnino cessamus: Serimus arbores, quæ alteri saeculo profunt; conamur saltem. Observationum libros è Græcis Latinisque auctoribus cudimus: vbi maturuerint, ad te mittam, vt si genio ipsi suo, vel nulla re aliâ; industria saltem tua in excudendo commendentur, & in apertum referantur. Seneca quoque Controuersias cum antiquissimo M. S. ex Bibliotheca Ant. Couarruua V. C. comparauimus: vnde & Græca omnia, hæcenus à doctis efflagitata, & incredibili studio quasita, quòd in editis nec vola, nec vestigium appareat, quantum de characteribus semilatinis coniectando fieri poterit, reponemus. Reliqua prætereo: adhuc enim mæsus in herba est. Interim Deum O. M. precor, veniam petens vt quæ egi, ago, axim, verruncet benè, vt ille ait: In hac tamen studiorum peregrinatione, more maiorum suscepta, cum Varronis illo Sesquialysse: Metuo ne me quoque, cum domum iam ab Illo cessum reuertero, præter canem cognoscat nemo. Iuuat tamen,

Neptunum procul è terra spectare furem:
aliorumque naufragia intueri, quam eadem nauis iactari malo: & vt ait Sophocles, καὶ τὸ σέψῃ Πλοῦτος ἀνέειν τὴν δὲ δόξῃ ὀπεί. Sed de Repub. vt nunc tempora sunt, pax. studia tractemus, & rectum clauum teneamus, vt nos aliquando vixisse posteris testemur. Vale, vir optime, & me amare perge. Salutem à me Raphelergio, & Moreto, generis: Abr. quoque Ortelio & Corn. Pruenio ciuib. meis carissimis. A. D. III. Nonas Maias. CIO. IO. LXXXI.

FRED. NONI PINTIANI
RETRACTATIONES QVORVNDAM
LOCORVM IN POMP. MELAM.

QUAM sit operosa, & ad errandum proclivis ac parata materia, Orbis sum tractare, Pomponius Geographus, in quem secundo scripturus sum, satis ostendit; in ipsa confestim præfatione testatus, opus se aggredi impeditum, facundia minimè capax, & perplexi satis ordinis. Plinius etiam initio tertij Historiæ naturalis, eandem rem dicturus, quasi veniam petens, si quid proderet quod esset à veritate dissentaneum; infinitum id opus existimari ait, nec temerè sine aliqua reprehensione tractatum. Nullum esse genus in quo venia iustior sit: si modò minimè mirum est hominem genitum non omnia humana novisse. Nos igitur cum homines simus, & nihilo (ut dici solet) vicinis nostris meliores, mirandum non est, si in Commentariolo, quem non multo ante in Pomponium Melam, auctorem quidem eximium & memorandum, sed malignitate temporum longè omnium depravatissimum, tumultuaria opera composuimus, aliqua scripserimus, quæ censuram recipiant, retractarique egeant. Sic Hermolaus Barbarus singularis vir doctrina, ut veteres omittam, in Plinianis castigationibus multa prius dixi, quæ postea in secunda editione damnauit: sic etiam post Hermolaum alij, quos tady vitandi gratia prætereo. Accedit alia nostrorum temporum peculiaris causa: Tot enim sunt vbiq; alienorum laborum insidiatores, ut nisi contra Horatianum præceptum, qualemcunque parturieris foetum, è vestigio edas, dicam, an abortias? in promptu sunt mille Corycai, qui illum adhuc in utero mature scientem per occultos cuniculos, aréisque fraudulentas extractum, impudentissima fronte sibi vendicent. Quæ mihi satis superque huius rei perito vnicâ maturandæ editionis, vel præcipitanda potius, ratio fuit. Sed ut ad institutum veniam; quæ aut non satis rectè dicta in Pomponium visa sunt, aut omissa, quæ dici non inutiliter potuere, paucis attingam.

LIBRO PRIMO EX PROOEMIO.

I. Quem persequi longa est magis, quàm benigna materia] Dixi commodiorem videri mihi lectionem, quod prosequi, quàm quem persequi. ut illud quod referat opus: non ordinem, quoniam sequitur paulò post: & quod si non ope ingenij orantis, aut ipsa sui contemplatione, &c. Huic meæ sententiæ plerique reclamant, & priorem lectionem retinere malunt. Ius ergo liberum optionis esto, sequaturque vnusquisque quod sibi visum sit magis ad mentem auctoris accedere.

II. Id quo facilius sciri possit atque accipi] Duo vltima verba, non esse auctoris persuasum habeo. quid enim aliud hic, accipi, quàm sciri?

Ex summa

Ex summa Asiæ descriptione.

CAP. II.

I. *Dele in scholiis mei verba illa:* Sed magis est vt Margiani legatur, nam eodem auctore Margiana toti Assyriæ prætenditur.

II. *Item dele postrema illa eiusdem tituli verba:* Appellat autem Æthiopas Ægypti, qui ab aliis dicuntur sub Ægypto.

III. *Et paulò antè scribe ad hunc modum. Lego igitur:* Super hunc sunt Parthi, Assyrij, & Babylonij, super illum alterum & super Æthiopas, Ægyptij. Rapis Nili amnis & mari proximus iidem Ægyptij possident.

Ex Particulari Africæ descriptione.

CAP. V.

I. *Exponens verba illa Pomponij;* Extat rei signum; parma elephantino tergore execto] *Emendavi:* Extat rei signum, parma elephantini tergoris excetra, *ex auctoritate Plinij lib. x i. cap. x x v i i. apud quem in exemplari Sal- man:icenfi legitur:* Elephantorum tergora impenetrabiles escascedras habent: *quo in loco dixi pro escascedras legendum videri, excetras. Nunc illud addo, in antiquissimo Toletano apographo, quo in Plinio emendando vsus sum, non escascedras haberi, sed cetras propalam. quod adhuc emendationem nostram adiuvant. Et fortè apud Pomponium aptius legeretur diuisa dictione:* parma elephantino terгоре, ex cetra. *unde & cetram scuti genus, denominatum crediderim. Sed quia hoc commentum multis non satis placet, in aliam coniecturam, post longam in hac salebra volutationem, deueni, an hic non execto, sed exuecto scribendum sit: hoc est, nullo prius humore madefacto. Plinius de Hippopotamo lib. v i i i. cap. x x v. Tergoris, inquit, ad scuta galeatque impenetrabilis, præterquam si humore maderat.*

N V M I D I A.

CAP. VI.

I. *Ultra, monumentum commune regię gentis. Deinde Icosium & Vthisia vrbes]* *Non exprimitur his verbis, quis locus, vrbsue fuerit monumentum commune regię gentis. Proinde legendum puto permutatis verbis, Ultra monumentum commune regię gentis Icosium; Deinde Vthisia vrbes. Aestimandum etiam an sit fidelior lectio, Via, trissyllabum, quàm Vthisia ex Ptolomæo qui Icosium, & Viam coniungit, in quarto.*

Ex Africa propriè dicta.

CAP. VII.

I. *Syrtis sinus est centum ferè millia passuum, quàm mare accipit, patens: trecenta quàm cingitur]* *Confirmatur hac lectio auctoritate Plinij, non impressimodò, sed etiam scripti, lib. v. cap. i i i i. Ceterum Strabo mouet me, vt putem scribendum ducenta quàm cingitur, non trecenta; scribens vltimo libro minorem Syrtin patere aditu l x x v. m. pass. ambitu cc. millia. Maioris Syrtis numerus adeo est apud eundem deprauatus, vt curationem nullam recipiat plaga.*

BB 2

CYRE

1. Proximis nullæ quidem vrbes stant, tamen domicilia sunt, quæ Mapalia appellantur] *Scribo, Proximis nullæ quidem vrbes, statæ tamen domicilia sunt, quæ mapalia appellantur. vt hac sit differentia inter proximos oræ, & interiores. Illos Mapalia habere statæ videlicet domicilia; hos sequentes pecora, vt à pabulis abducta sunt, ita se, ac tuguria sua promouere, vt paulò post sequitur. Sic libro secundo de Nomadibus: Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque vt illa pecori durant, ita hi statam sedem agunt. Et lib. 3. de Sarmatis: Non se urbibus tenet, & ne statis quidem sedibus, vt inuitauere pabula, vt cedens & sequens hostis exigit, ita res opèsq. secum trahens.*

1. Deinde semel iterumque diuisus ad Delta, & Metilin, it per omnem Ægyptum vagus] *Quid nos in intellectu huius loci senserimus, in promptu est legere in Scholiis nostris. Postea coniectionem illam iniuimus, num verior sit lectio: Deinde semel iterumque diuisus, ac Delta medium scindens, it per omnem Ægyptum &c. vt Delta hic significet, non acutum Delta, sed totam litteræ aream, quæ propriè vocatur Ægyptus, spaciūque inclusum intra duos alueos, Canopicum & Pelusiacum. Ita Pomponius minus à suo Herodoto submotus erit: Cuius verba, vt dixi, sunt: Tertius, quo rectè Nilus meat, delatus per superiora in acutum Delta proficiscitur. Dehinc medium Delta scindens in mare euadit: Quod si verborum ordinem mutari permitteretur, optimè omnium legeretur hoc pacto: Deinde semel iterumque diuisus, it per omnem Ægyptum vagus atque dispersus, ac Delta medium, septemque in ora se scindens, singulis tamen grandis euoluitur. Scio plerosque, qui semel præsumpserunt extare Pomponium, miraturos hanc meam in nouanda immutandaque Mela lectione audaciam, temeritatēque: Sed si hanc falsò conceptam opinionem exuant, cogitentque vix ad nos tanti auctoris vmbra peruenisse; laudabunt, puto, voluntatem hanc meam, qui quocumque fama dispendio conor pulcherrimum auctorem, si non in integrum (hoc enim desperandum est) ad figuram tamen aliquam pristini candoris, aut tramam figuræ, vt Persius ait, reducere.*

1.1. Pyramides tricenum pedum lapidibus extructæ quarum maxima (tres namque sunt) 1111. soli iugera sua sede occupat] *locus est mutilatus, & inuersus. Dixi in Commentario nostro, quæ mihi pro tempore occurrerunt: Nunc illis damnatis, scribendum arbitror ad hunc modum. Pyramides, Quarum maxima (tres namque sunt) tricenum pedum lapidibus extructæ, 1111. frontibus octona soli iugera sua sede occupat: seu, qua sedet, occupat, ex Herodoto in Euterpe. Quo auctore non omnes Pyramides tricenum pedum lapidibus extructæ sunt, sed maxima trium. Et frontibus scribo, non ferè. Cur enim, quod ab Herodoto simpliciter traditur, hic noster maxime eius compilator, stringeret, coërceretque per hanc voculam ferè? Addidi etiam numerum octona qui mihi*

qui mihi omissus negligentia librariorum esse visus est. lege Herodotum; deinde confer cum Pomponio: & Plinium lib. x x x v i . cap. x i i .

III. Nec mihi implet animum correctio illa mea ut pro Amasin & supra, ut prius legebatur, Anylin & Sethon substituatur. Nam etsi mentio illa, ccc. xxx. regum, totque annorum & atatum, cadat in Herodoto statim post reges Anylin, & Sethon; tamen quia paulo post sequitur mentio Amasis clarissimi omnium Aegypti regum, nolo omnino, ut quippiam de antiqua lectione mutetur.

ARABIA.

CAP. X.

I. Hic nisi quâ Casio monte attollitur, plana & sterilis] Aptiorem putamus lectionem, plana, sed sterilis. Nam ad planiciem videtur consequi vbertatem. In Arabia autem Aegypto contermina, è contrario cessit: Idcirco quadrat optime aduersatiua, ut vocant Grammatici, particula.

SYRIA.

CAP. XI.

I. Ex operibus eius certè insignia multa sunt, duo maximè excellunt. Constat quidem sensus etiam si sic legatur; sed nescio quomodo aptior erit, pleniorque lectio, si quæ relatiuum adieceris: Ex operibus eius, quæ certè insignia sunt, duo maximè excellunt.

II. Est non minor Ascalon] Scribendum Ascalo. Sic Pliniani codices antiqui preferunt. ut Narbo, Naro, Hippo, Anco, & plura huiusmodi.

PHOENICE.

CAP. XII.

I. Facili commercio permutat, ac miscet] Duo postrema verba superuacanea mihi videntur.

II. Lycos & Hypatos, & Orontes] In expositione mea pro, & Laboras, librarj Helabotas imprefserunt.

III. Myriandros & Cilices. At in recessu ultimo locus est magni, &c.] lego, Myriandros & Cilicia: ac in recessu ultimo locus magni, &c. ut verbum est superfluit, vel sic: Myriandros & Cilicia: Eius in recessu intimo locus est magni quondam, &c.

CARIA.

CAP. XVI.

I. Caria sequitur. Habitat in incertæ originis] Dixi corrigendum esse, ut tunc visum est: Habitatores regionis incerti. Nunc repudiato consilio, commodiorem duco lectionem: Habitatorum incerti aborigines: hoc est, maiores eorum: qui nunc habitant Cariam; incertum est, unde in eam regionem commearint. Sic Plinius lib. i i i i . cap. x x i i . Erythræa dicta est, quoniam Tyrij Aborigines eorum, orti ab Erythraeo mari ferebantur.

ÆOLIS.

CAP. XVIII.

I. Usque ad ima montis Idæ. Isthmos paruis vrbibus aspersus est]

Isthmos esse non potest, ubi non est Chersonesus, hoc est, peninsula. Cum verò hic nulla peninsula mentio habita sit, sequitur ut nullatenus hic legi Isthmos queat. Scribendum igitur reor: Is mons paruis vrribus. ut paulò pòst: Huc ab Idæo monte demissus Scamander exit & Simois, fama quàm natura maiora flumina. Ipse mons, vetere diuarum certamine &c. Quòd si tibi videatur, non esse elegantia Mela, cum paulò antè dixerit, môtis Idæ, ilico repetere, Is mons: cogita fieri potuisse, ut verbum, mons positum fuerit à Lectore supra pronomen is, expositionis gratia, & pòstea in contextum orationis receptum. ut in Bithynia: quibus à tergo imminet mons Olympus, ut incolæ vocant, Mysius. Is flumen Rhindacum in ea quæ sequuntur emittit. Sunt tamen exemplaria in quibus non Isthmos scriptum est, sed, Is primo.

B I T H Y N I A.

CAP. XIX.

I. Quibus à tergo imminet mons Olympus, ut incolæ vocant Mysius] Cum Strabo duodecimo, Plinius quinto, Ptolemæus etiam quinto, Stephanus, Theophrastus quoque libro quarto De stirpibus, vno omnes consensu hunc montem Olympum Mysium appellant; considerandum est cur Mela scribat, ut incolæ vocant Mysius. An legendum, quem ab incolis vocant Mysium? an fortè, quod magis arridet, verba illa, ut incolæ vocant, adiecta sunt à lectore, qui cum nesciret, cur dictus esset Mysius, putauit peculiare incolarum esse nomen?

II. Templi numen Iupiter, conditore Iasone] Admonuimus legendum nobis videri: conditor Iason. Nunc ut Ptolemæo opem feramus, scire Lectorem volumus, Iouem qui in eo templo colitur appellatum esse cognomine Vrium: auctoribus Stephano in dictione Chalcedon, & Arriano in Periplo Ponti Euxini, & Ptolemæo in quinto: Apud quem tamen atrox menda inoleuit, à nemine ante me, quod sciam, animaduersa. Nam ubi est, Templum vriudios, correctores non intelligentes quid esset vriudios, Artemidos scripserunt, hoc est, Diana.

III. Huc atque illuc longo rectoque limite extensus, sinuatus cætera. Sed quia contra minus quàm ad dextram, & læuam abcessit] Locus est tenebrosissimus, & qui doctos etiam homines diu torisit. Aperui quid sentirem. Nunc displicet sententia, ac dubito, an posset verius sic legi: Sinuatus cætera; sed quà it contra: Minus quàm ad dextram, & læuam abcessit. Mollibus fastigiis, &c. ut sit sensus: sinuatum esse, quæ tendit contrà, hoc est, ab utraque continente Bosphori Cimmerij, arcus brachia, ut vocant, exprimente; minus autem sinuatam esse, quàm ad dextram, & læuam abcessit, mollibus enim fastigiis, &c. Quòd autem curuatura ora sit, ubi diximus, ipse infra ostendit in Thracia his verbis: Recta dehinc ora, nisi quod media ferè in promontorium quod Thinniam vocant, exit, & incuruis contra se littoribus obtenditur. Aut si hac scriptura displicet, lege eodem sensu sic: sed quæ it contra nimis, quæ ad dextram & læuam abcessit, &c.

CHALYBES.

CAP. XXI.

I. Inedia diei rotius afficiunt] *His quæ scripsi aduersus Pomponium, fauent verba Plinij libro sexto, de rege Taprobana insula: si quid delinquat, morte mulctari, nullo interimente, sed auerſantibus cunctis, & commercia etiam sermonis negantibus.*

II. Quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Corocondamam peninsulam reddunt] *Monui locum hunc esse ambustum, & verbis fraudatum. Emendaui, vt occurrit. video nunc paucioribus verbis posse eundem sensum seruari. Lego igitur: quàm duobus alueis Anticites in lacum, & in mare profluens Corocondama, peninsulam reddunt.*

LIBRO SECVNDO.

SCYTHIA EVROPÆA.

CAP. I.

I. Modo sinistro latere innauigantium opposita] *Lego lateri, non latere: & Aldus apposita agnoscit, non opposita.*

II. Ac Rhiphæis montibus, nam & hucilli pertinent, proxima. Cadentes affluunt niues, &c.] *Detrahe coniunctionem, ac. & verbum cadentes, cum minore littera scriptum, superioribus applica.*

III. Quia Gryphi sæuum, & pertinax ferarum genus] *Herodotus, vt retuli, Grypas appellat, quinta Græcorum inflexione. Sed quia Pomponius lib. tertio, de India differens, Gryphos eos secunda nostra nominat, & item Plinius lib. septimo cap. secundo: quamquam idem rursus in decimo Gryphas vocat, rem in dubium vocatam iudicio Lectorum relinquo.*

IIII. Terratum longè distenta excedens, tenui radice littori annectitur] *Verbum, excedens, vt dixi in scholiis meis, visum fuit superfluere: vt autem nunc ampliorem iudicium, faciunt verba illa Pomponij, in Italia: Ab Alpibus incipit in altum excedere. Puto nihilo minus verba hic aliquot omissa, vel, in altum; vel, in pontum excedens, vel aliquid simile.*

V. Atque vt illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt] *Dispice an sit concinnior lectio: atque vt illa pecori durant, ita hi statam sedem agunt: vt aduerbium aduerbio; pronomen pronomini opponantur.*

THRACIA.

CAP. II.

I. Manentque dominas proci] *Dixi in Scholiis in Aegypto prouincia, legendum hic esse, mœrendo minus profici.*

II. Atque vbi Pontus alterum sui flexum angulo finit, &c.] *Superuacanea & indecens repetitio. dixit enim statim antè: quod præteruectos alter Ponti angulus accipit. Monstratur, inquis, finis alterius Ponti flexus & alter anguli. Satis exprimitur verbis illis: & intimo in sinu. Itaque aut ego coniectura fallor,*

fallor, aut multa hic verba redundant, legendumque omnino sic: & intimo in sinu Apollonia: Reliqua delenda.

MACEDONIA.

CAPVT III.

1. Tum Macedonum populi, quot vrbes habitant] *Sunt qui hunc locum sic accipiant: Post antedictas gentes sequi populos Macedonum, & esse tot numero, quot sint vrbes, quas habitent: Quam rectè autè sic intelligatur, arbitrio lectorũ esto.*

ITALIA.

CAPVT IIII.

1. Et illa in angusto illorum duorum] *Promontorium, in quo sedet vrbs Anco, in Plinio appellatur Cumerum; sic enim habent vulgati codices. Ceterum Apographon Toletanum, non Cumerum habet, sed Cunero; vt putem neutro modo legendum esse, sed, Cuneo. Nam Hispania ora in Occidentem vergens, promontorium habet nomine Cuncus à figura dictum, vt postea constabit.*

HISPANIA.

CAPVT VI.

1. Blanda, Iluro] *Diximus Iluronem appellari à Stephano Ilurgiam: sed cum Ptolemæus statuatur in mediterraneo Batice oppidum nomine Ilurgis, vocari non absurdè in dubium posset, sit ne potius Ilurgia Stephani, quæ est Ilurgis Ptolemæo, quàm quæ est Iluro Pomponio.*

MEDITERRANEI MARIS INSVLÆ.

CAPVT VII.

1. Tum statione atque morte] *Emendauimus, Tali statione atque morte: testimonio multorum auctorum. Nec subiit tunc Platonem citare in Dialogo, qui inscribitur Minos, vel de lege. Eius verba ex tralatione Marsilij Ficini sunt: Eo planè veluti legum custode per urbem vsus est Minos, ad reliquam verò Cretam custode Talo. Talus enim ter quotannis pagos omnes lustrabat, leges eorum obseruaturus, tabulis æreis leges sculptas circumferens, vnde æreæ nominatæ sunt. Hac Plato. Cuius postrema illa verba: vnde æreæ nominatæ sunt, perperam vertit Marsilius, homo quidem mediocri ingenio & eruditione, mediocri item Græcæ ac Latine linguæ cognitione præditus, verum in humanis studiis parum versatus, super quàm asper & durus nimis interpret. Transferre igitur debuit Ficinus: vnde æreus appellatus est. sic enim Græca præferunt exemplaria; & Talus ipse, vt probaui, æreus à poetis fictus appellatusque est, non leges. sed de erroribus Marsilij in tralatione Platonis, alio loco dicturi sumus vberius.*

11. Et quas Musagoros numero tres, vno tamen nomine, &c.] *Plinius etiam cum Pomponio libro quarto cap. xii. Musagoros appellat. At in antiquissimo Toletano exemplari, non Musagoros habetur, sed Musagorus, terminatione Græca. Quare & in Pomponio, vnde mutuatus est Plinius, Musagorus, non aliter, scribendum censeo.*

EXTIMA HISPANIÆ ORA. CAPVT I.

I. Neque eodem assidue tempore, sed vt illa surgit, ac demergitur, &c.] *Hæc verba in aliam formam mutauit, retento tamen eodem sensu: nunc ea in statum priorem restituo, Plinium secutus lib. II. cap. XCIX. de aestibus maris: Nec vnquam, inquit, eodem tempore quo pridie fluunt, vt ancillantes syderi auido, trahentique secum hauustu maria & assidue aliunde, quam pridie exorienti.*

II. Recipit fluuius Hiernam] *Promontorium quod est commune vtriusque lateris Hispaniæ, Occidentalis & Septentrionalis, dixi appellari à Strabone, & Prolemaeo, Nerium: à Plinio & Pomponio Celticum: Nec, vt sentiunt aliqui, à Strabone dici Artabram. Postea animaduerti tradi à Plinio, à quibusdam appellari id promontorium Artabrum lib. quarto cap. XXI. Sed loco ita deprauato atque alieno, vt promontorium id statuatur longè ab eo situ, in quo est: quod mihi causa hallucinandi fuit.*

EXTIMA GALLIARVM ORA. CAP. II.

I. In Aufcis Elufaberris] *Inter Barbaras dictiones quæ pulcherrimum hoc, & amœnissimum opus inquinauere, connumeravi Elufaberris. Verùm tanti apud me ponderis est scripta & antiquæ lectionis fides, vt nutare ille cogat, nec satis fidere priori meæ sententiæ, etsi non illam damno. Oppidum enim illud Volcarum Tectosagum in Gallia Narbonensi, à Ptolemaeo & Plinio appellatum Illiberis, non sic nominant duo illa antiqua exemplaria, quæ subinde cito, sed alterum, Illiseberre: Alterum Eliseberre: vt fortè verum nomen sit, Elufaberris. & à Tectosagibus fuerit ad Aufscios translatum.*

MARE CASPIVM. CAP. V.

I. Syluæ, alia quoque dira animalia, verùm & tigros ferunt, vtrique Hyrcaniæ, sæuum ferarum genus] *Luxatus est, vt opinor, ordo verborum: legendumque, Syluæ, vtrique Hyrcaniæ alia quoque dira animalia, verùm & Tigres ferunt, sæuum ferarum genus.*

MID HISPANIÆ ET SEPTENTRIONIS INSVLÆ.

CAPVT VI.

I. Gallicenas vocant] *Considerandum an sit verior lectio diuisa: Galli cenas vocant. Nam Gallici numinis oraculum illud erat.*

II. Britannos vltro corpora inficere] *Addendum dixi verbum glasto, ex Caesaris Commentariis, & Plinio lib. XXI. in ipsis statim initiis: Nunc repudiata sententiâ, locum, vt prius erat, relinquo, quod in Caesaris & Plinij scriptis emendatisque codicibus ea vox minimè legatur, neque omnino Latina sit. Debes hunc locum*

Hieronymo Zurita, summa in literis diligentia, ac tot planè meritorum, vt nulla eis par laus inueniri possit.

III. In ea quod Sol longè occasurus exurgit, breues vtique noctes sunt: sed per hyemem sicut alibi obscuræ, æstate lucidæ, quod per idem tempus, &c.] *Et in his verbis ordinis error est: debent enim sic, vt reor, concipi. In ea per hyemem, sicut alibi, obscuræ vtique noctes sunt, æstate breues ac lucidæ: quod Sol longè occasurus exurgit, qui per id tempus iam se altius euehens, &c.*

INDIA.

CAPVT VII.

I. Ab Iolide ad Cudum] *Substitui pro Iolide, Colide: Emendaui etiam in Plinij sexto, Coliacum promontorium: cùm in omnibus excusis exemplaribus permutatis literis scriptum sit Colaicum. Nunc addo confirmari hanc meam emendationem fide Apographi Toletani, in quo apertè Coliacum legas, non Colaicum.*

II. Tamos promontorium est quod Taurus attollit] *Ostendi legendum esse Tabis, non Tamos. docui ex Plinio libro sexto, cap. xvii. esse iugum incumbens mari; pudendo errore Solini, qui non perceptis Plinij verbis, neque adito Pomponio, Tabin nomen esse maris, non promontorij scribit.*

III. Et alia quidem flumina admittit, sed clarissima Cophen, Acefinen, Hydaspes] *Legendum videtur Cophenem, seu Cophena. Nam dupliciter declinatur, aut Cophen. Cophenis, aut Cophes Cophetis. Priorem inflexionem Arrianus in vtraque compositione; posteriorem Strabo & Plinius secuti sunt.*

CAP. VLTIMO IN FINE.

I. Ampelusia in nostrum iam fretum vergens promontorium, operis huius atque Atlantici littoris terminus] *Conuenientior, & auctoris elegantia & operis calci lectio, permutatis vltimis verbis; Atlantici littoris, atque operis huius terminus.*

F I N I S.

FREDEN.

FREDEN. NONI PINTIANI VITA:

ANDREA SCHOTTO AVCTORE.

FREDENANDVS Nonius Pintianus, perillustri Gufmānorum gente oriundus, Pintia Vaccæorum, quæ vulgo Vallisolerum, natus, patre nobiliff. Præfecto ærarij Ferdinandi Hispan. Regis, puer liberaliter ingenuèque in literis educatus, genio quodam studioque incredibili in linguam Græcam ferebatur: quæ cum, nullis propositis præmiis, penitus, vt fit, iaceret; in Italiam disciplinarum parentem, tamquam ad mercatum bonarum artium profectus, Bononiæ quæ celebris Academia, substitit; Ioniano Peloponnensi operam dedit & Phil. Beroaldo, summis in litteris (quæ, quia humaniores efficiunt, sic appellantur) viris: breuique tantos in vtraque lingua progressus fecit ob incredibilem, quo flagrabat, discendi ardorem, nihil vt in auctoribus, quicumque nodus incideret, quare remoraretur. Quare assidua lectione sitim explens, patriæ, cui se natum ex Platone didicerat, miserius, Græcam eò coloniam deducere decreuit, comparatis magno ære Græcis exemplaribus, quæcumque venum adferrentur, plurimis etiam calamo exaratis. Domum igitur à studiorum peregrinatione veterum exemplo instituta reuersus, Ferdin. Regis beneficio, quia pater fidem suam in obeundo munere mirificè illi probasset, nec minorem virtutis spem filius concitasset, quam & eruditio augebat, facillè in ordinem militum diui Iacobi, qui cruce in pectore insigniuntur, adscitus est. Nec hoc honore contentus de omni posteritate, nominisque immortalitate cogitans, non otio, alea, peni, aut deliciis, vt nobilium vulgus, se dedit: sed Herculis Prodicæ in biuio constituti exemplo, Virtutem amplexus, studia litterarum quæ senectutis tadium leuarent, assidue tractare, omnia in se posita putare, suæque secum Biantis more ferre existimare. Primum igitur à Franc. Ximeno Cardin. Toletano Archiepiscopo, qui Complutensem Academiam in Carpetanis recens excitabat, honorificè euocatus, in Bibliis illis quatuor linguarum, eiusdem auspiciis editis elaborauit; mox Demetrio Luca Cretenfi ex Italia olim ab eodem honoris gratia accito, in Græcarum litterarum professione successit. Post accepto secundum brachium vulnere ab Alphonso Castella patricio Complutensi in factione, cuius consilius & ipse Pintianus ferebatur, Salmanticam concessit, quæ inter Hispaniæ Academiæ facillè princeps est. Nec erubuit cathedram Græcæ lingue ambire, vt in tam illustri loco versans omnium in se oculos conuerteret, quæ quæ magno sumptu, periculo, & labore longoque vsu ipse didicisset, gratis & breui compendio cum ciuibz communicaret. Competitores igitur facillè discipulorum suffragiis superauit, quorum oculos tam excellens doctrina præstinguebat. Hinc munus Naturalem Plinij historiam publicè explicandi Academia mandauit, quod strenuè magna sui concitata opinione obiuit. Post & Rhetoricæ professio accessit. Scholas igitur ita partitus est, vt antemeridianis horis linguam Græcam, quæ maximè Hispania, quæ hæctenus caruerat, indigebat, pomeridianis Latinam profiteretur. Obiectantibus igitur quibusdam nobilibus, quod in familiæ tam illustri decora peccaret, qui in

pistrinum literarium se abdidisset: suas sibi res habere inquit, & fumosis imaginibus
 valere: se immortalia animo praecepere, & cum Dionysio Syracusarum tyranno in-
 ter discipulos tanquam in regno versari videri. Horis igitur subsociis animum quo-
 que ad scribendum applicavit, ut non cum praesentibus dumtaxat, sed & cum omni
 posteritate loqueretur: & Pomponium Melam, cum quidam Hispanus scriptor esset,
 tum quoddam male à librariis acceptum animadvertisset; in integrum restituere prae-
 stitumque nitenti reddere tentavit, quod posset à libris Graecisque auctoribus Herodoto
 praesertim, quo fonte pleraque hauserat. Quae alea cum non infeliciter cecidisset, (nisi
 quoddam paucum post retractare, quod est hominis verè humanitate excusari, non puduit) &
 omnium planctu Mela exciperetur, C. Plinium, qui ab illo vicissim accepisset, pari a-
 lacritate aggressus est, impeditum opus, tamque varium quam ipsa Natura est: sed
 cum nullo labore frangi, à rectoque nullius calumnias deterri abducique posset, cum
 Hermolao Barbaro (bone Deus, quo, & quanto viro!) contendit, pariaque facere
 tentavit, & perfecit. Sape enim, ut fit, in re literaria dissentire ab illo cogeatur:
 modestè tamen, & veniam praefatus, non reprehendendi id studio facere se, sed om-
 nibus amicitii veritatem praestare. His enim literariis contentionibus, quae tamen fel-
 le & dentibus carent, rem literariam crescere, studiaque augeri didicerat: nec minus
 hominis esset tam vastum illud Naturae opus instaurare vsu iam perspectum habebat.
 In omnibus igitur libris lectionis veritatem constituens, loca ex Graecorum copiosissi-
 mo penu deprompta, ut maximè optabat representare non potuit, inopia, quo tum
 Hispania temporis vitio laborabat, Graecorum characterum. Quivis tamen libris in-
 structus facile depromere potest, cum ille tanta fide diligentiaque digitos in fontes in-
 tenderit. Senecam quoque Philosophum, Hispanum, post Erasmus multis millibus
 meliorem fecit. Non igitur vni Herculi, sibi etiam cum Cerbero tricipiti rem fuisse,
 familiari sermone usurpare solebat, cui tres omnium depravatisimi auctores in par-
 tem laborum venissent. Hoc sanè in confesso est, cum eo Graecae litterae in Hispania
 & natae, & pane sepultas: quas ita feliciter iam propagarat, immensis partim do-
 cendi laboribus quos per annos x x. libens exanclavit, scriptisq; ad immortalitatem
 comparatis: partim etiam Bibliotheca sua, quam instructissimam moriens Acade-
 miae Salmaticensi legavit, quae publicè in archiviis asseruatur. Proderunt certè ex
 ipsius ludo, tamquam ex equo Troiano, meri heroës Graecè Latineq; doctissimi, Leo
 Castrus Franc. Mendocius, qui post Card. Burgensis, Christoph. Stella, Hieron. Su-
 rita, ceteri: qui vel in Repub. doctrinali de versati, vel editis in vulgus ingenij mo-
 numentis clari sunt, & praeceptorum eruditionem libenter acceptam referunt: plerique
 etiam hodie vigent, quos verum me dicere testes appello. Professionis apud Complu-
 tenses initio, Moschum poetam de exscidio Troiae de Graeco Latinum fecit, & Ba-
 silij orat. ad nepotes de vilitate capienda ex litteris: Leon. Aretini versionem recen-
 suit: quae Ant. Nebrissenfi primo praeceptorum inscripsit. Animadversiones in Platonis
 versionem Marsilij Ficini, quas alibi pollicetur, quod nondum affecta essent, perisse
 puto, aut à plagiario interceptas. Scripsit & vernaculè iuuenis admodum, in gratiam
 civium Comm. in Io. Menam, Cordubensem, poetam ingeniosiss. & ut tum erant
 tempo-

tempora, principem: quod in manibus omnium esset, à paucis tamen intelligeretur: hausit enim ex Lucano cive suo, & intimis poetarum adytis pleraque. Vernacula quoque Adagia, Refrantes Hispani vocant, ad tria millia collegit, propositis etiam studiosis, qui attulissent, præmiis, quæ & liberaliter perfoluit, & sæpe auarit: De Italicis & Galicis multa mutatus Hispanicè reddebat. Conmentarium in eadem: meliebat, seni iam iucundum laborem esse rarus, & à studiis honestam recreationem. Obiit octogenario maior, relictis fortunis omnibus corpori Salmanticensium nobilium, qui pauperum in vinculis conflato ære alieno coniescentium pietatis ergo rationem habent, alimentaque suppeditanti: magna etiam parte sacrificii egenis: illi honorifice effereandum nobilium discipulorum humeris celebri pompa curarunt: hi anniuersarius sacris sollempni ritu parentant. Sepultus ad Diuæ Susanna est, humilis sacello (erat enim omnis fastus & gloria contemptor) ad portam Riualet, quæ ad Tormin fl. itur. Quatuor etiam, nec plura, verba tumulo inscribenda curauit MAXIMUM VITÆ BONVM MORS. Prospera semper ad extremum vsque valetudine vsus, quod temperanter continenterque viueret, non tamen sordidè. Medicos fortiter contempsit, quos festinè aliquando elusit, & falsè risit, cum pharmacum præscripsissent: nec umquam laborans etiam, consilio eorum uti voluit. Corpore firmo & robusto, validèque compacto, firmis lateribus, statura supra mediocrem, vultu claro & sereno. Calebs & abstemius semper vixit, frigida, ingis potio. Natura in omnes dicacissimus, vitiorumque censor acerrimus; summa tamen fidei: nemo enim vanum deprehendit, aut largè promittentem, & post tergiversantem. Habuit & fratres duos summi ingenij viros, in Mathematicis Ioannem, & Ludouicum in Musicis excellentem; hic in mari mediterraneo ex Italia rediens, cum à Gallis bello Italico triremis oppugnaretur, strennuè pugnans, gloriose periit. Nos piis Pintiani Manibus, sepulcrum venerantes bene precabamur:

Barbarus Euganeis illuxit lucifer oris,

Barbariem pepulit, Phosphorus vt tenebras:

Pintia diues opum meritò se iactat alumno,

Attica Musætenim, lumen & Hesperia.

Hic FREDENANDE iaces, totus quem vix capit orbis?

Salue ergo atque vale: molliter ossa cubent.

In patriam: Spirant suaue rosæ, quid mirum? Vallisoletum

Produxit florem beneolentem, ac inter acanthos

Sternuis: omen adest: nares præstinguit vt flos.

Iacobi Saluatoris Margensis:

Barbara iam pridem fuerat Hispania, sed mi

Contigit, vt foret hinc Græcia tota tibi:

Vt foret ille decor Latij gratissimus oris,

Et foret in patria gloria prima mihi.

Sed nunc chara vale, nostris ornata triumphis:

Linquo solum, & cupiens astra, volo ad superos.

A V C T O R E S , A P I N T I A N O

E M E N D A T I E T I L L V S T R A T I .

Latinus numerus librum; Barbarus caput designat.

- Aborigines. Retract. 1. lib. cap. 16.
 Aristotelis lapsus 11. cap. 7.
 Artubrum. Retract. 111. cap. 1.
 Atlantes Solem orientem dumtaxat exse-
 crari 1. cap. 8.
 Bubassus non Bubeffus vrbs 1, 16.
 Calypso quibusdam Solis filia; Homero
 Atlantis 11, 7.
 Cæsaris locus emendatus 11, 3.
 Ceruices, quæ & Isthmi 11, 2.
 Cirta & alia loca vnde Sirtianorum dicta 1.
 cap. 6.
 Cophen aut Cophes. Retract. 111, 7.
 Cunerum promont. 111. cap. 1.
 Delta. Retract. 1. cap. 9.
 Elephantine vrbs non Elephantis 1, 9.
 Elusaberris. Retract. 111, 2.
 Fastigio, Latinum non esse. 1, 4.
 Fimbriata folia Vrticæ 11, 3.
 Geographiam tractatu difficilem. Retract.
 proœmio.
 Glæstum Britannica vox barbara. Retract.
 111. cap. 6.
 Gryphi. Retract. 11. cap. 1.
 Hermolai Barbari error. 1. cap. 9. bis 19,
 20. bis 21, 11. cap. 1. bis 2. sæpius 3. ter.
 & cap. 7. sæpius 111. cap. 1. & 9. bis.
 Illiberis 111. 2. Retract.
 Interpretis Strabonis error, 1. cap. 13, &
 18. 11. cap. 2. & 3, 111. cap. 9.
 Interpretis Ptolemæi lapsus 111. cap. 9.
 Interpres Platonis Ficinus reprehensus de
 Talo Cretensi 111, 7. cap.
 Interiungere 11. cap. 1.
 Isthmoludi, non Isthmici. 11. cap. 3.
 Iuppiter Vrius, Retract. 1, 19. cap.
 Laur. Vallæ error in Herodoto. 1, 8. bis.
 Lucanus defensio contra Hermolaum. 11,
 cap. 3.
 Mariangelus Accursius. 11. cap. 1. & 7.
 Metelis non Metilis vrbs. 1. cap. 9.
 Musagoræ. Retract. 11, 7.
 Nagedos vrbs non Agidos. 1. cap. 13.
 Olympus Mysius. Retract. 1. cap. 19.
 Pomponij Melæ error. 1. cap. 8. & 21. ex
 Apollonio Rhodio mos in claudendis
 provinciis. 11, 3.
 Plinius correctus. 1. cap. 19. bis. 11. ca. 1, 2.
 bis 3. sæpius, 4, 5, 7. 111, 7. cap. 9. & 10.
 Poetas fabulas sæpe confundere. 11. cap. 3.
 Ptolemæus emendatus. 1. cap. 16, 18. 11.
 cap. 3. ter. 4, 6, 7. Retract. 1. cap. 19.
 Regnata ciuitas, inita hieme, castris circui-
 tis, & similia ab antiquis vsurpata. 11.
 cap. 4.
 Ripa quo significatu apud Melam 11. ca. 1.
 Solini & Marciani error. 1, 8. & 111. ca. 10.
 Strabo correctus. 1. cap. 13. 11, 3, 4, 5, 7.
 111. cap. 1. & 6.
 Stephani error. 1, 8. 11, 3, 4. bis 111, 9.
 Super & Vltra in Meia. 1. cap. 2.
 Tabis promontorium. 111, 7. Retract. 3.
 Θὺς περὶ πον. 1. cap. 12.
 Virgilij locus castigatus. 11. cap. 7.

Τέλος οὐκ ἔτι.

AND. SCHOTTI
ANNOTATIONVM
IN POMP. MELAM;
SPICILEGIVM.

DE AVCTORE, LECTORI S.

SOLLEMNE illud in Auctōribus interpretandis seruemus, eruditę Lector, vt de Pomponij Mela, quem interpretandum suscepimus, patria, quaque tempestate vixerit; & de consilio editionis nostra post tot doctiss. virorum Comment. pauca dicamus. Inscriptio enim veteris manuscripti ex Bibliotheca Diui Victoris Lutetia, qui cum vulgatam editionem olim comparauimus, De Chorographia est, non De situ orbis, vt haecenus editi. Sed illam vt non damno, ita hanc sede sua cur deturbarem nihil caussa visum est. Vixisse autem Tiberij, Caligulae, & Claudij Imp. principatu, ex ipso Mela, & Plinio efficitur: cui enim potius quam ipsi fides habeatur? Huic enim Britanniam tam diu clausam aperire lib. I I I. cap. V I. (liceat enim docendi caussa capitum distinctionem sequi) testatur: quod & Suet. Tranquillus Claudio cap. X V I I. attribuit. De patria plures ambigunt, nata, vt solet, ex deprauata lectione, quam representabo, opinionum varietate. Nos, si possumus certiora adferemus: sin minus, quod volumus, assequemur; aliis saltem glaciem secabimus; iudiciumque acuemus: Quemadmodum laudantur, qui medicinam facientes, vt depellere morbum nequeant, dolorem tamen aliqua ex parte minuunt. Sic enim ante Hermolaum Barbarum, qui primus manum operi admouit, libri I I. cap. VI. extremolegebatur: Carteia, vt quidam putant, aliquando Tartessos, & quam transuecti ex Africa Phœnices habitant: atque vnde nos sumus Cingenteratum, Mellaria & Bello. Hermolaus vt Mellariensem faceret, cingente freto cudit, & excudit: qui error vsque eò propagatus est, vt in hunc vsque diem Mellariensis sit habitus: quem & nomen ipsum auxit, quòque veri speciem aliquam prae se ferret, Mellam geminata littera nominarunt. At non videbant bellī Censores, aut si viderunt, conuiuentibus oculis dissimularunt, gentis nomen esse Mela. L. enim Annaeus Mela Seneca philosophi frater, & Lucani Cordubensis poeta pater, à Nerone mori iussus: pluresque hoc nomine in C. Plinio, & Iurisconsultorum libris occurrunt. Aliter non Mella, sed Mellarius, aut Mellariensis, vt Grammat. filij precipiunt, dictus fuisset. Freden. Pintianus, qui post, innumera loca à Barbaro pro deplaris relictā, sanauit, & gentis suae auctor legi & intellegi vt posset, laborauit, homo doctiss. cuius nomen exteris vix fando auditum; aut si qui forte doctiores specimen in C. Plinium vidissent, & tanquam ex vnguibus leonem; industriam eius diligentissimque in Melam videre optabant: frustra tamen: quòd etiam apud Hispanos ipsos spisse exemplaria reperirentur. Amplius igitur iacere non sumus passi, sed inancupio meus vt esset, vsu verò omnium curauit. Pintianus inquam: merito Barbari lectionem damnauit, sed rō Cingenteratum supposititiam vocem credit: Sic igitur ille: Atque vnde nos sumus Mellaria: Haecenus Mellariensis Mela est. Elias Vinetus Sarto, vir multa lectionis & antiquae fidei in tractandis auctōribus, qui & Melam emendatorem dedit; Atq. vnde nos sumus Tingenteratum Mellaria,

legisse

legisse videtur in vita Mela, quam his addendam curauimus. Postremò Franc. Sen-
 tius Brocensis, Græca Latinaq; linguæ doctior apud Salimanticenses, verius, vt mea
 fert opinio; atque vnde nos sumus ex gente ea: tum Mellaria, edidit: quam
 lectionem non insuper habendam, acceptam refert Pet. Chiacono Toletano: quem
 vnum è i i i. viris litteraria R. P. C. iure appellauero: qui cum in patria, vt sit,
 sorderet, Romam ingenij sui doctrinæque dignissimum theatrum repperit. Non enim
 alibi, quod ea disciplinarum omnium parens sit, maiori in precio præstantiss. inge-
 nia habentur. Carteius igitur Mela, seu Tartessus. Sanctius verò noster iuxta
 Lepem patriam Mela collocat, propterea quod hodièque Cartia vicus quidam igno-
 bilis nomen retineat. Ego verò x x x. amplius M. pass. intra columnas metas labo-
 rum Herculis colloco: cum quia Mela is mos est, vt in prouinciis describendis littora
 ordine legat, non saltuatiim: tum quia celebre olim opidum Carteia, seu Tartes-
 sos, hodiè Algezira. Nec mihi fraudi sit Mela gratia, (quem, quod molirer, in sinu
 gestabam) eam Batia oram lustrasse, diligentiusque ceteris inuestigasse. Ita enim
 comparatum est, vt exteri fere incolis ipsius diligentius omnia excutiant. Tartessos
 verò primum, deinde Carteia appellata, hinc parua commutatione Cartia: quod
 nomen post alio migravit, Lepem iuxta. Hinc à Tyris, qui eam bello Sertoriano te-
 nuerunt, Gadir quoque vocatam auctor Sallustius libro 2. Histor. quod Plinius &
 Solinus de Gadibus referunt: ille lib. i v. cap. x x i i. Nat. Hist. hic cap. x x v i.
 Polyhistoris. Post irruptione Arabum, quæ ibi potissimum ob breuissimum traiectum
 facta est, Arabicum nomen induit, vt Hispania fere opida, & flumina omnia, Alge-
 zira dicta; quod ipsi, insula viridis sonat. Facta autem ea irruptio Aera (hac e-
 nim Hispan. Annales ab anno ferè x x x v i i i. ante Christi Natalem numerant)
 septingentesima quinquagesima secunda: Regni Vltii Arabum Regis anno sexto:
 Arabum verò x c i. Christi D C C x i i i i. vt ex Io. Gerundensis, Ant. Nebrissen-
 sis, & Roderici Ximenij Archiepiscopi Toletani Histor. Hispania libris, & Arabum
 Annalibus eiusdem, quæ nondum typis edita in Toletana Bibliotheca asservantur, di-
 dici. Urbem olim maximam fuisse vestigia indicant: vastata enim, incensa, & solo
 aquata; præter rudera, ruinas, & nomen vix quidquam reliquum: Tuguria aliquot,
 quibus à celi noctisque iniuria, & à latrocinis Maurorum se tueantur opiliænes, &
 bubulci: Armentorum enim ea regio & caprarum admodum ferax. Quam potens
 olim, vel ea res argumentum est, quod Hispania Reges, & Gaditani Episcopi, Regni
 Cartej, vulgo Algeziræ, titulo hodièque gloriantur. Secundo abhinc lapide Mel-
 laria est, quam Tariffam quidam putant appellari. Car. Clusius Carthagenam
 male vocat, quæ in Contestanis Tarraconensium vrbs est. Ambr. Moralis, Vogel de
 la miel indiguit, nomine coniecturam confirmante: licet eam Belonem Mela es-
 se alij existiment: & Bosippo, fortè Ciclana hodiè. Sed hæc nihil ad Tartessos, vbi
 Arganthonium illum μαργαρίων c l x. vt alij, l. annos regnasse Valer. Maximus
 lib. v i i i. cap. x i i i. auctor est; de quo & apud Strabonem lib. i i i. μαργαρίων
 & Lucianum μαργαρίων Anacreon. ἐν τῷ αὐτῷ ἀμαλθῆνς βασιλεὺς κέρως ἐπε-
 τὰ πινυμένους τε καὶ ἐκ τῶν τερψατῶ βασιλεύσας. Tantum de patria Mela Carteia-

Stylo citius, nihil in hoc genere aut breuius, aut purius & clarius. Equidem in ea sum haresi, ut ne Ciceronem quidem, si Geographica, quae scribenda suscepit, (lib. 11. ad Att.) absolvisset, elegantius scripturum fuisse puerem. Aliud est enim orationem, aliud historiam, aliud terrarum situm describere: ut enim illorum dicere & narrare, ita horum depingere & delineare. Sic, qui de agriculture & re rustica scripserunt, Catonem, Varronem, & Columellam, nemo facile in eo scribendi genere vicerit. Est enim omnium artium suus dicendi genius, lepos, & venustas: propria cuiusque vocabula, quae alibi usurpata gratiam amittant.

Ne quis autem actum agere, singularisque impudentia interpretetur post tot tantosque in literis viros aliquid in Melam conari, paucis sic habe: Optare me, ut ubi nostra, quisquis es, cum aliorum vigilis comparaueris, iustaque lance penderis, tum demum iudices: sic enim equiorem labori nostro fore confido. Spicilegium Pintiani à Barbaro; nostrum denique à Pintiano vides. Maius quidem facere potui, fateor: at in Hispania peregrinanti & libris defecto, plus satis edidit vice, si placet, accipe. Barbarus quidem Italus Alexandro Pont. Max. Hispano inscribit. Pintianus Hispanus Hispanum scriptorem illustrare studuit. Huic & Olinarius Valentinus succenturiatus esse voluit, sed post principia lauit. Emendationes, paucas licet, à Pintiano fere mutuatus est. In explicando peccat non raro: in nominibus propriis reddendis sapius: Quae de causa Nomenclatorem Pomponianum, qui vetera nomina & recentiora dicit; ex Synonymia Geographica Abr. Ortelij, v. c. sibi quisq. componet. Altera vero Olinarii editio nihilo priore melior: quam tot digressionibus, auctariis, & corollariis deformauit, ut Cosmographia & Geometria principia (quae alibi quam in Mela didicisse oportuit) intempestiue hic inculcet. Franc. Sanctij, Hispani quoque, editio ceteris omnibus melior. Germani etiam ora quae Septemtrionalis incolae in eodem elaborarunt. Ioach. enim Vadianus Heluetius breuem & obscurum libellum, magnum illustrumque reddidit Comm. doctus, Iupiter, & ut ab ea genere fieri amat, laboriosis: Hermolai vnius (nec enim Pintianum fuisse umquam vel fando acceperat) castigationes fere amplexus est. Vidi & aliorum quendam, qui & Solini Polyhistora eadem opera illustrarat: sed quia corruptam vulg. codicum lectionem esse secutus (quam tamen nec vitiatam esse in mentem quidem veniebat, nec quomodo restitui posset, videbat) multa & in opus diuocauit. Tertius accessit Christianus Vustisius, qui Regiones in tabulas digessit, vili labore memoria iuuanda: editorum tamen haecenus fidem superstitiose secutus est.

Vnus de Gallis Elias Vinetus, multo nuper, ut dixi, emendatorem Melam representauit. Qui si Pintianum nactus fuisset, emendationisque rationes reddidisset, nos fortasse ab edendo deteruisset; certe laborem valde minuisset. Britannus quoque opem ferre conatus est Gul. Soonus, qui ut concisum auctorem dilucidiorum redderet, Melam in scenam induxit, & de Geographia cum Auditore veteri Dialogorum more differentes fecit: Pauca tamen reddit meliora. Indicem ex Ortelij nostri Theatro exscribit. Quae cum ita sint, spero non superuacaneum hunc laborem visum iri post tot Italorum, Hispanorum, Gallorum, Germanorum, Anglorumque lucubra-

tiones:

tiones: Reliquorum enim conatus, aut minimè dignus, qui à me nominetur, visus est, aut in manus nostras, vel in mentem etiam non venit. Verum autem me dicere intelligent qui harum rerum periti iudices: indocti enim probent nostra, an improbent, cum non interdum, ut Plantinis utar: nec me calumniatorum sermones à bene merendi studio deterrebunt: p̄or̄. p̄cip̄it̄. n̄. uir̄. Serpsit enim nostra tempestate hoc malum latius, ut ex alieni laboris, quo iure, quaque iniuria reprehensione, nominis famam quidam aucupentur, & aliena vitia quam sua, cernant acutius: foris Argi, domi Lamia: Nonnulli etiam alienis sudoribus tamquam ignavi fuci insidiantur: à scribendo verò ipsi, ne inscientiam suam prodant, perpetuo abstineant. Vale, mi Lector; & his candidè fruire.

AND. SCHOTTI ANTI VERP. EX

POMPONIO MELA SPICILEGIUM.

EX PROOEMIO.

FAC V N D I Æ minimè capax] Impeditum opus esse. *Natura tractationem;* Totiusque Vniuersi descriptionem, nec ullos oratorios colores admittere, Plinius, qui iam periculum fecerat, in erudita illa præfat. *Naturalis Hist. testatur:* Nam neque ingenij sunt, inquit, capaces, neque admittunt excessus, aut orationes &c. Et libri I I I. præfat. Infinitum id opus existimatur, nec temere si ne aliqua reprehensione tractatum. Haud vllò in genere venia iustior est: si modo minimè mirum est, hominem natum non omnia nouisse. Et Cicero II. ad Attic. epist. VI. *Teop̄ezura,* quæ constitueram, magnum opus est: ita valde Eratosthenes, quem mihi proposueram, à Serapione, & ab Hipparcho reprehenditur, quid censes si Tyrannio accesserit? & Hercule sunt res difficiles ad explicandum, & *quodis* nec tam possunt *disponere*, quam videbatur. Huc & Manilij versus pertinet: Ornari res ipsa neget, contenta docere.

Quem persequi] Nihil necesse est in quod mutare, cum auctoritate libri calamo exarati, qui cum Lutetia Melam comparauimus, vulgatam lectionem tuente: tum quod sensus per se planus est, si operæ, ut iussimus, paremhesi hæc omnia includant, & ad ordinem proximè referatur.

Longa magis quam benigna materia] Sape hoc nomine questus Mela, Libro III. cap. I I I. De montibus Germanorum: quorum, inquit, nomina vix est eloqui ore Romano. Et: quorum nomina nostro ore concipi nequeant: de Cantabris, qui vulgo Biscami, quorum hodieque dialectos litteris exprimi commode non potest. Huc facit & Lucretij de lingua Latina inopia querela, lib. I.

Multa nouis verbis præsertim cum firagendum,

Propter egestatem linguæ, & rerum nouitatem.

Atque accipi] Glossematis sedatus hic auctor, natura Laconicus; cum supra scripta essent post in seriem admissa. Vt & cap. x i i. permutat, ac miscet.

EX CAP. I. Illud monendum, Caputum distinctionem à Grammaticis esse, vt fere Argumenta in auctoribus: & in manu sc. nostro sæpe à vulgat. codd. diuersam existisse. Quæ res mouit fortasse Eliam Vinetum, virum eruditiss. vt perpetua serie hos libros edendos curaret: quod ferè omnia cohererent, vt mox cap. x i i. nec omnia satis vndique respondeant. Nihilominus tamen, ne quis, dum capp. habentus citata occurrent, querendo fatigaretur; nihil mutandum censui.

Quidquid id est] Animatum enim mundum, omnique virtute præditum, adeoque Deum Plato, & Stoici censuerunt. Mundus ab Aristotele, seu quisquis auctor est, libro De Mundo ad Alexandrum, & Cleomede lib. i. definitur κόσμος μὲν ἐστὶ σύνολον ἐξ ἐπεὶ καὶ γῆς καὶ ὕδατος, καὶ τῶν ἐν ταῖς αἰσθητοῖς ἀστρονομίαις ὄντων: Mundus est compages constans ex cælo & terra, & cæteris Naturis, quæ in his continentur. Cicero de Vniuersitate ex Platonis Timæo: Omne, igitur, cælum, siue mundus, siue quo alio vocabulo gaudet: hoc, à nobis nuncupatus sit. Plato sic: ὁ δὲ πᾶς, ὡς ἂν ὁ κόσμος, ἢ καὶ ἄλλος, πὶ πότῃ ὀνομαζόμενος μάλιστα ἂν δέχοιτο, τὸ δ' ἡμῶν ὀνομάζω. Hoc igitur δεικνύοντες dicebant veteres cælum digito demonstrantes: Interpungendus igitur Cicéronis locus, qui ibidem quem Græci κόσμον, mundum lucēntem vocat. Apud eundem i i. De Nat. Deorum Ennius: Cui, quod in me est, excitebor hoc quod lucet, quidquid est. Hinc illa Plauto, Terentio quæ familiaria: Lucefcit hoc iam. Plinius lib. i i. ex Mela: Mundum & hoc, quod alio nomine Cælum appellare libuit.

Eademque in duo latera] Eodemque Hadrianus Turnebus Gallie lumen emendat, libro x x. Adversariorum cap. x i. sed de America nuper Hispanorum navigatione reperta non rectè exponit, nec enim ea vel de nomine Romanis cognita. Locus difficilis, ex Cicéronis Somnio explicandus. Omnis, inquit, terra quæ colitur à vobis, angustata verticibus, lateribus latior, parua quædam insula est circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quod Oceanum appellatis in terris. Vbi Macrobius lib. i i. cap. i x. Comment. Hemisphæria Oceani alueo in torrida Zona (nec enim Bonæ spei promontoriū vel fando auditum) diuidi: Ita fieri vt decussatim crucis in modū Oceanus ambiat globum terræ, à Septentrione in Meridiem: & ab Oriēte in Occidentem; efficiaturque extenta chlamydis forma quæ supra angusta, infra latior. Dionysius Alexandrinus Terræ globum fundæ comparat, quam chlamydi Macrobius: & magnam insulā vocat, quā parua Cicero, habitari ratione totius Vniuersi, orbūmq. celestium: Puncti enim instar: Sic enim ille:

Πᾶσα γὰρ, ἀπὸ τοῦ ὀπίσθεντος ἐστὶν ὁμοία.
Ὁ μὲν πᾶσα διαπύρροντος, ἀλλὰ διαμυρῆς
Εὐρυτέρη βέλτερος ἀπὸς ἡλίου καλῶνται.

Στοιχάριον

Σοφία εἰσὶν αἱ. Vbi & εὐτεῖς ferri potest, licet & εὐτεῖς alij legant: longitudo enim ab oriente Sole ad Occasum: Verum nunc certiora de terræ situ, & Antipodibus comperta Hispanorum navigationibus & Mathematicorum industria. Vide inf. lib. III. cap. V. extremo, & X. de Antipodibus verò cap. IX. lib. I. vbi de somibus Nili Nicagora opinionem refert.

Et quia sic iacet] Pintianus frustra est. Nihil tollendum aut mutandum. Intellegendus enim locus ex Arist. II. De Celo, de longitudine in mundo, quæ est à polo Arctico ad Antarcticum: vt latitudo est ab ortu ad occasum.

Aliquanto] Immo Multo, vt Aristoteli videtur lib. I. μετεωρολογ. cap. V. & Straboni lib. I. Geographia.

Terras aperit atque intrat] Nihil muto. Sunt enim verba ex Arist. tralata, lib. De Mundo, cap. III.

In tres partes] Totidem agnoscit Polybius lib. III. Hist. vnde Mela transtulisse videtur.

CAP. II. Ariane] Fortè Carmania leg. ex Pomponio libro III. cap. VIII. In Caspiani nihil demuto.

Candari] Retineo hanc lectionem, ex Ptolemao lib. VII. in regione Sogdiana.

Bactri, Sufiani] Lege Sogdiani. Sufiani enim ad Persicum sinum porriguntur. Hic verò mediterraneæ gentes enumerantur. Bactri & Pharmacotrophæ Scythicae gentes sunt, à quibus longissimè Sufiani absunt. Monuit hoc Iosias Simlerus in Aethicum Cosmographum nuper Pe. Pitheci v. c. beneficio editum.

Mardi, Antibarani] Nihil muto Herodoti Thalia auctoritatem secutus.

Interiora littora tenent] & littora obelo fodi, quodd glossam oleret.

Et super Æthiopes] Babylonij ad superiora transtulimus, & Arabes in eius locum subiecimus. Pauld aliter igitur locum concepimus atque in Retractionibus Pintianus.

CAP. III. Hinc in Ægæum] Pintianus huic: Edita lectio magis adblanditur. Interpunctione locum sanauit, adiutus etiam Pintiani & οὐχί.

CAP. IIII. Nilo terminata] Africam Catabathmo terminari auctor Herodotus μαλ' οὐκ ἐστίν, Sallustius Iugurth. Strabo Geograph. vlt. & Pomponius ipse infra cap. IX. Sed sunt qui Nilum vsque ad Catabathmon pertinere putent. Alii verò Ptolemaus lib. II. cap. I. Africam terminat.

Et non totus] Alij totius. Malim totis. Nusquam, inquit, obtenditur Asia littoribus, nec totis littoribus Europa. Si enim lineam à Nilo in Septemtrionem ducas, nusquam Asia littora attinges; Europa tamen quadam.

Ob situm cæli] Quidam, situm cæli. Hinc Prouerbiū, Africa semper aliquid noui adfert: quodd ob ferarum dissimilium congressum, tot monstra pariat: & tanta leonum copia, vt vrbes obsidere ferantur; si verè Plinius. Ad hæc tanta illic serpentium vis, vt ceruis idcirco destitutam putarit Herod. Melpomene, Aristoteles, Plinius, Lucanus lib. X. & Seneca. Contrà verò ceruos gigni affirmant Philostratus libro VI. De vita Apollonij, Virgil. I. Aeneid. & Oppianus II. Cynaget. Vt & Vrsos Ælianus,

Herodotus, Linius, Solinus, Strabo, Iuuenalis, & Maro: tamet si neget Plinius: quod minime mirandum est, cum illius & Pomponij ætate nondum satis notum Romanis Aethiopia primum clima ultra æquatorem: ut ex hac Africa descriptione apparet.

Late vacat regio] Virgilium videtur imitatus 111. Georg. — & longè saltus lateque vacantes.

Habent potius quàm habitant] Habere tamen sæpè pro habitare. Lib. 111. cap. v. Meroëm habent. ubi habitantes, temerè Pintianus. Vide modos Habendi in Aristot. Categoriis. De his gentibus inf. cap. 11x.

CAP. V. De Africa vide Plinium lib. v. cap. 1. & 11. & Solinum cap. xxx. & deinceps. Mulucham Sallustius Ingurth. inter Mauros & Numidas collocat: Inter duas Mauritianas terminum Plinius.

Nominis fabulam] Rectius, nomini.

Amnis est ingentium olim regnorum terminus.] Antiqua lectio; nunc gentium, olim regnorum quoque terminus. Plinius lib. v. cap. 11. Amnis Mulucha Bocchi Massæylorumque finis.

CAP. VI. Cirtha procul mari, nunc Sirtianorum colonia, quondam regia domus] H. Stephanus sic in vet. codd. se repperisse affirmat; & mox; regum domus: & quum Siphacis foret opulentissima. Fides sit penes auctorem. Malim tamen Plinij auctoritate, qui hinc exscripsit, minori quàm Pintianus. audacia; obliteratis tantum duabus vocibus, legere: Cirta procul mari Sirtianorum, quondam regia domus Iubæ & Siphacis, cum foret opulentissima. Ceterum Cirta scribo, Appianum, Strabonem, & Ptoleum Græcos secutus. Non illud celabo lectorem, Strabonem lib. xv 11. extremo Geogr. ματαιότερον δὲ τὸ ἐξ ἡμῶν δόξαν βασιλεῶν facere.

CAP. VII. Hippo regius] Silius Italicus lib. 111. — & antiquis dilectus regibus Hippo. Promuntorium verò M. s. codd. fere per u præferunt, quasi à prominendo; & Opidum simplici p. ab Ope, Varro 1v. De l. Lat. & Cicero de Gloria apud Festum deriuant.

Bagrada] Sic Aethicus Cosmographus, ubi mirari se ait, à maioribus inter flumina non relatum. Alij Bragada scribunt: δ βραδάρας Strabo lib. xv 11. Infra Magrada Hispania fl. nominatur lib. 111. cap. 1.

Karthago inclyta] Septingenta hominum millia habitasse Karthagine iam à Ro. obsessa, & dedita, auctor ibidem Strabo, qui πάλιν ἀντίπαλον τῇ πόλιν vocat, quam hic, imperij æmulam.

Atrox] Hinc barbaras Syrtēs vocat Flaccus 11. Carm. & inhospita Syrtis Littora Lucanus, qui lib. 1 x. eas describit, ut & Sallustius Ingurth. Σαῶν δὲ σὺν περὶ ἀβ attrahendo dicta, quod modò arenis congestis vadosa, rursum depulsis vi tempestatis in præceps sint profunda: qua varietate reciprocante infamis reddita eius littoris ora.

Centum fere millia] Minor Syrtis Plinio quoque c. m. pass. aditu: ccc. ambitu. Straboni verò lib. vlt. aditu lxxv: ambitu cc. m. habere. Maior verò d c. xxv. ambitu eidem Plinio & Martiano Capella, aditu ccc. xiii. m. pass. diuerso à Mela numero.

Minceræ

Minervæ cognomen] *Hinc Tritonia Pallas: Apud Varronem lib. v. i. Del. Lat. & Probum Gramm.*

Corpore Tartarino prognata palude virago,
quomodo leg. Franc. Sanctius, utriusque lingua apud Salmant. professor, putat,
i. i. m. e. s. i. Paluda Virgo, Homero τετρυγεία ἐστ.

Lotophagi tenuisse] *Discedit Meli & Plinius ab Homero x. Odyss. Strabone vit. Geogr. & Herodoto μελωπύειν, qui Lotophagos Syrtim minorem habuisse affirmant. Mox quidam legunt: & ad promuntoriū importuoso littore pertinax.*

Pacti de integro] *Mancum locum credidit Olinarius Valentinus. Ego verò nihil deesse puto, cum ex fide libri M. s. tum habita ratione brevitatis Pomponiana, qua illi cum Crispo communis: qui de his verè laudis amatoribus eleganter Inguribino, & Val. Maximus lib. v. cap. v. i.*

CAP. VIII. Ammonis oraculum] *Magnam hic diuinitatis opinionem fuisse auctor Plutarch. de defectu oraculorum, & Herodotus Euterpe, ubi multa de oraculo Iouis Dodonæ: ἀμμων & χρυσίειον κἀδὲ σαι τὰς Διδύας πείθειν. ἐστὶ δὲ τὸ διδύς. Quod & Alexandrum consuluisse, esse ne filius illius, narrat Diod. Sic. lib. xiii.*

Rupes Austro sacro] *Plinius lib. ii. cap. x. i. v. Quin & in Cyrenaica provincia rupes quædam Austro traditur sacra, quam profanum sit attredari hominis manu, confestim Austro volente arenas.*

Fons media nocte] *Huius miraculi auctores Herodotus Melpom. Diodorus, Arrianus, Q. Curtius, Augustinus & Lucretius lib. vi. & Plinius lib. ii. cap. ciii. Solinus verò cap. x. x. de fonte Solis diuersa: Cap. x. x. ii. de fonte non dissimili apud Garamantis. Post, lego, atque ut illa procedat: non vt vulgari, ille.*

Portus Paratonius] *Equidem in ea sum sententia, vt nihil temerè in auctoribus antiquis mutandum censeam: malo enim in eam partem peccare quod timide nimis, modò religiose, auctores tractem; quàm vt audaculus vel temerarius audiam. Strabone igitur auctore lib. xv. i. i. Paratonius retineatur: Sic enim ait: πάλαι ἔστι δὲ διπλὸν μέγεθος τετραγώνου καὶ οὐδὲν ἄλλο δὲ οἱ μὲν παρατόνιον, τὸ πάλαι, οἱ δὲ ἀμμωνίον. Naustathmon verò neutro gen. potius leg. facile largiar Pintiano. Urbis Paratonij meminuit & Orosius lib. i. cap. ii. vbi in Aethico, vnde exscripsit, Parthenius, semper legitur. Addam illud Parætonius, cum diphthongo scrib. Græca consuetudine.*

Stata domicilia] *qua solo non hereant, nec fundamenta iacta habeant. mox enim; vt à pabulo ducta sunt, se ac tuguria sua promouët. & infra lib. ii. cap. i. Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur, atque ut illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt: & de Sarmatis lib. ii. i. Sic Status dies cum hoste, Ciceroni i. Offic. Plauto Curcul. & Festo. Statarius miles Liuii: Stata forma Ennio apud Agell. v. cap. xl. De Mapalibus Seruius in i. Aeneid. & Fl. Sospater lib. Gramm. institut. i.*

Et dum oritur, & dum occidit] *Cogor, velim nolim, vt veritatis Pintiano repugnare: Nihil enim delendum; ex Plinio lib. v. cap. v. i. i. Atlantes, inquit, degeneres sunt humani ritus, si credimus: nam neq. nōmipum vllorum inter eos ap-*

eos appellatio est, & Solem orientem occidentemque dira imprecatione contuentur, ut exitialem ipsis agrisque. Et Solino cap. xxxv. Diris Solis ortus excipiunt, diris occasus prosequuntur: & Herodotus ipse, Valla interprete, dubie loquitur, Solem transcendentem.

Qualia ceteris mortalibus] *Somnia secundum quietem non videre Atlantes* Herod. Plinius, & Solinus. Talia de Cleone Dauliensi, & Thrasymede Heraensi Plutarch. de defectu oracul. in fine.

Strident magis] *Vespertilionum more.* Herod. Melpomene, unde totus hic locus à Pintiano feliciter restitutus est: adde & Plinium lib. xi. cap. xxxviii. initio, ubi de Troglodytis; & lib. v. cap. vii. qui locus etiam mendosus, ab eodem emendatus.

Specus subeunt] Hinc Troglodytæ dicti, quasi cavernas subeuntes. In membranæ antiquis Trogodytas fere scriptum reperias, & apud Strabonem perpetuo: quam scripturam & Hesychius Alexandrinus agnoscit, qui τρώγας non secus atque τρώγας, foramina interpretatur. Virumque igitur teneatur.

Pro suis colant] Melius alant, coalescentibus duabus litteris.

Satyris præter effigiem] Plinius hac omnia ad verbum in suum corpus Natur. hist. transtulit lib. v. cap. viii. De Satyris & Nicandri Scholiastes in Alexipharmaca. Lucianus in Deorum contione. Vide Turnebum lib. xix. Aduersar. cap. iix.

CAP. IX. Terra expers imbrium] Hinc eam Nilus inundatione sua irrigat. De Nili nomine Theocriti Interpres εἰδὼς. Seruius in iiii. Georg. & Heliodorus Aethiopica hist. λόγῳ θ. νέαν ἰλὺν δ' ἐστὶς ἐπαύρητο, ἣ Νείλον ἐπεσθῆναι ὀνομαζόμενον. Sic & Eustathius in Dionysium δαρυνίῳ. Vterque etiam in Nili nomine dierum anni numerum mysterio quodam contineri sagaciter observauit: κατὰ δ' ὡραίμιν τ' ἐν αὐτῷ σοι χεῖρων πρὸς ἔμενον, τὸν τρεῖς ἀεὶ μὲν ἀνταλῆν. De his alibi.

Meroën late patentem] Eadem Plinius lib. v. cap. ix. & x. & Solinus xxxv. cap. qui dexterum alueum Astusapen appellant. Straboni Ασάπης, vel Ασοςάβας initio lib. xvii. Astupen verò ab Aethiopia incolis Nilum vocari, ut inf. lib. iiii. cap. iiii. Nuluch nuncupatum. Legendus & Aethicus, ubi de Asia provincia. Post paulo Elephantidem urbem, vitiose quidam excuderunt.

Æstiuo fidere exundans] Proprium hoc Nilo, cum flumina omnia feruore & siccitate exarescant: nisi quòd Inopo, insula Deli fluuiio idem accidere compertum. auctor Plinius ii. cap. ciii. & Callimachus in hymno Deli. Hinc Lycophron ex Nilo originem trahere putat. Tigrim quoque & Euphratem simili incremento agros rigare, non tamen stercoreare & secundare, Strabo, Plinius, Solinus, Ammianus & Lucanus.

Atrox feruensque decurrit] Efficitque Catadupa, seu cataractas, ubi ex altissimis montibus Nilus precipitat: & gens ea quæ illum locum accollit, propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret. Cicero vi. de Repub.

Glebis infundat animas] Tibullus lib. i. eleg. vii. de Nilo:

Te propter nullos tellus tua postulat imbres,

Arida nec pluuiis supplicat herba Ioui.

Claudianus: Felix qui Pharias proscindens vomere terras

Ægyptus sine nube ferax.

Lege Ouid. 1. Transform. Cic. 11. De Natura Deorum, & Plinium lib. IX. cap. LVIII. Illud verò maxime stupendum Nili aqua secundas reddi mulieres, ut ex Aristot. Strabo, & ex Apollodoro Eustathius in αἰνυτῶν.

Siue quodd solutæ] Variorum hic Philosophorum opiniones recenset ex Herodoto suo. Prima Anaxagoræ: Secunda Aristochy: Tertia Thaleris Milesij: Quarta Nicagoræ est, cum ait: Quod si est alter orbis. Vide infra lib. III. cap. de Aethiopia, extremo. Ephori verò sententia prætermissa, ceteris verisimilior; cæco quodam alueo ab Oceano fluere, cum salvas aquas aliquando detulerit: ut ex Theophrasto, & Iuba rege tradit Seneca lib. IV. Natural. quæst. Sed quoniam verè Herodotus, αἰνυτῶν ἢ Νεῖλος πρὸς τὸν ἑδδαίος ἐχέει λέγειν: & Lucanus:

Arcanum natura caput non prodidit vlli:

idèmq̃ Claudianus affirmet, otio & litteris non abutar in excutienda hic quæstione maxime ardua; de origine & fonte Nili; caussisq̃ incrementi: qua omnia omnium ferè atatum ingenia exercuit: Hic sudat Herodotus, Diodorus, Strabo, Heliodorus, Plinius, Seneca: & quis non hic laborat? Sed omnium opiniones singulari Commentario, Deo faciente, aliquando complectemur. Cuius desiderium ut leniam, adscribam quæ ex Lusitanorum, qui eam oram lustrarunt, Chronicis depromsi. Est palus ingens, cuius longitudo centum amplius leucarum est. Hac multa flumina ex se emitit, atque adeo in diuersa maria: Hinc oritur Nilus, nunc Tacui vocitatus ab incolis Abexis, qui sunt Presti Ioannis. Recipit duos insignes flumines Astaboram, & Astapum, nunc Tarazi, & Abagni. Abagni, pater aquarum sonat apud illos. Ex altero lacu procedit Colæ scil. ut inquit Ptolemæus, nunc Barchena. Postea Nilus cum aliquatenus simplex & ingens processit, scindit se ambitque terram Sophalam, cuius est circuitus DCC. leucarum. Huius imperium possidet Benomotapa: sic illi Imperatorem vocant. Fortasse hæc illa est Meroë, de qua Mela. Hæc de multis ex Io. Barrosij Lusitani Decad. I. libro. X. Latina fecimus.

Sol hieme terris propior] Non enim semper in eadem Eccentrici linea versatur, sed æstate in altissimo & remotissimo loco à terra extollitur: Ἀπὸ τοῦ seu Augem Astrologi vocant. Hieme verè terris propior est Eccentrici differentia, id est, diametris XXXIII. ut placet Ptolemæo. Non esse autem idem centrum Solis, & poli ex Theoricis planetarum didicimus. Hinc etiam Indi & Aethiopes sub Capricorno, quam sub Cancro magis perusti. Hoc ideo adnotandum putavi, quod non intellexisse Olibarium Valentinum, à philosophia alioqui non alienum, videam.

Etesia] venti sunt anniuersarij, qui post æstiuum Solstitium spirant. Agellius lib. II. cap. XXII. & Plinius II. cap. XLVII. De his multa Aldus Manutius Pauli F. ad Iulij Cæsaris Comment. collegit; ubi qui volet, sitim expleat.

Fitq̃ue maior] Nihil delendum censo sine libb. veterum auctoritate. Est enim satis apta enumeratio.

Labyrinthus] Quatuor toto orbe celeberrimos enumerat Plinius XXXVI. cap. XIII.

capite XIII. *Ægyptium hunc, omnium maximum. Cretensem, de quo Ovid. vii. Metamorph. Lemnium ex columnis: & Italicum à Porfena sepulcri causa constructum.*

Farinam calcibus subigunt] *Ut hodieque Brabantii nostri. Strabo lib. vlt. Geograph. ex Herodoto illud laudat: ἀληθές ἐστι Ἡρόδοτος· ὃ ἐστὶν αἰγυπτιακὸν τὸ, τὴν μὲν παλὸν ταῖς χειρὶ φυεῖν· τὸ δὲ σῆμα τὸ ἐς τὴν ἀρτοποιίαν τοῖς ποσὶ.*

Litteris peruerse] *Ut & Hebræi, Syri, & Chaldaei: de quo legendi qui de Cabala scripserunt.*

Forum ac negotia fœminæ; viri penfa ac domos curant: Onera illa humeris, hi capitibus accipiunt: Parentes cùm egent, illis necesse, his liberum est alere] *Elegantem hac Sophoclis cothurnus Oedipo Colonæo, qui de filiis conqueritur, quidd patris curam negligerent, quum vngines Antigona & Ismena γυροκοσίαν præstarent: ὡπαντ' ἐκείνω τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ νόμοις· εὖ σὺν κατεκαθέντι καὶ εἰς βασιλῆα· ἐκεῖ γὰρ οἱ μὲν ἀρσῶν κατὰ σέρας· δακτύλῳ ἰσχυρῶντι· αἱ δὲ σῶμα τοῖς βίβη προσηα περισώας· αἰ. Vbi Scholiastes antiquus ex Nymphodori Barbarica Historia lib. XIII. Ἐθεσι τὰ μὲν θηατρίοις, τὰ δὲ ἑομοίσι χρωῶνται τοῖς Ἕλλησι· τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἰσαδὸς τοῖς φρεσυτέροις τὰς νεωτέρας, ὁμοστροφῶς καὶ ἡγῶν διοικῶσι. τὰ δ' ἄλλων ἐδέν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς Ἕλλησι, οἱ μὲν ἄνδρες τὰ κατὰ τὴν ἀρετὴν διοικοῦσιν· αἱ δὲ γυναικες, ἐνθὸν μένουσιν ταλαπερεγῶσι. ἐκεῖ δὲ αἱ μὲν γυναικες ἐν ἀργεῖ φεπαῖτες καὶ χαπαλῶσιν. οἱ δὲ ἄνδρες κατὰ τὴν δικίαν φέρουσιν. ὁ γὰρ Σέσωσις ἐκδικησάμενος τὰς ἀνδρας βεβλήμενος, αἰτε μεγίστης χώρας γεγενημένος καὶ πολλὰς ὄντας, ἔπαυσε μὴ συσεσφέντες ἐπ' ἰσομοίαν ὀρμησῶσι, τὰ μὲν ἐκείνων ἔργα τοῖς γυναιξὶ, τὰ δὲ τῶν γυναικῶν ἐκείνοις προσέταξεν· ἵνα μὴ μέγαν τῶν ὄπλων ἀναρχαίως σερπθέντες, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῶν ἐπιτηδεύματων ἀνεδέντες, ἀσμένως ὅπῃ τοῖς ὑπαρχουσι καταμένωσιν. ὅθεν τὰς μὲν φιλάς εἶναι, τὰς δὲ ἀνίειναι τὰς τείχας προσέταξε. καὶ τὰς μὲν ὅπῃ τὰ κεφαλῶν ἐρέειν τὰ φορτία, τὰς δὲ ὅπῃ τὰ ὄμων ἡράγχεσθαι. ἔπειτα δὲ τὰς μὲν καθεμένους, τὰς δὲ ἐρθὰς ἐσθῶας ὑπεῖν. καὶ τοῖς μὲν δύο ἱμάτια περὶβάλλειν, τοῖς δὲ ἑν. ὑπολαμβάνων ἅμα τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐκδικησάμενος. ὁ δὲ καὶ Λυδὸς ὕπερον συμπεσὶν φασιν. *Ægyptij (inquit, interprete Camerario) quod ad cultum senum attinet, ita obseruant, vti Græci; in ceteris omnibus ab illorum moribus discrepantes. Nam in Græcia viri foram & iudicia frequentant; at mulieres intra tecta lanam & telam tractant; In Ægypto vero d. versantur foris mulieres, nentque ac texunt domi viri. Hoc consilium Sesostris rex cepit, vt tali vitæ ratione virilem sexum effœminaret, illisque obedientibus, imperio vteretur: quod se consecuturum putauit, iniunctis virorum muneribus fœminis, & harum, viris. Ita enim non modò inermi corpore, sed & animo molli promit facturos imperata credidit. Voluit igitur & comam nutrire viros, & mulieres tondere: itémque illos onera capite sustinere, has humeris: præterea viros binas, mulieres singulares tunicas ferre. Postremò stantes mulieres, subsidentes viros, mingere: vt pro vitæ modo animi quoque eneruarentur. Idem accidisse & Lydis Herodotus lib. i. scribit: & lib. ii. bos diuersos Ægyptiorum mores ab aliarum gentium omnium moribus, & insuper alios, recensuit.**

Colunt

Colunt effigies] *Quod ridet Satyrice Iuuenal. Satyra xv. De Api Plinius lib. viii. cap. xli vi. & Solinus cap. xxxv. Cicero Tuscul. quinta. Aegyptiorum morem quis ignorat? quorum imbutæ mentes prauitatis erroribus, quamuis carnificinam prius subierint, quàm ibim aut aspidem, aut felle, aut canem, aut crocodilum violent: Quorum etiam si imprudentes quidpiam fecerint, pœnam nullam recusent. Et Strabo xv i i. lib. Apidis templum apud Memphiticis constitutum ait, quod Osiridis animam in bouem migrasse putent. O bella μετεμψύχωσις! Lucanus extremo lib. viii i. Pharsal.*

Semideosque canes, & filtra iubentia luctus;

Et quem tu plangas hominem testaris Osirim.

Thebæ utique] *Homeri locus Iliad. i. versu 382.*

Οὐδ' ὅς' ἐς Ορχομενὸν ποταμὸν ἵσταται, ἔδ' ὅπου Θήβας

Αἰγυπίας, ἔδει πλείστα δόμοις ἐν κτήματα καί,

Αἰετὶ κατὰ πύλοισι, δεικνύσιν δ' αὖν ἐκείνου

Ἀνέρες ἐξοιχθέντες σὺν ἱππίσι καὶ ὄχεσφιν.

Vbi Eustathius ex Herodoto, ἡ μὲν αὖτις, ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλῶν ἐκατόμυλος ἦν. Post idēs πάλιν vocatam auctor Strabo. Plato quoque ἐκατομύλαι τ' αἰγυπλίαν Θήβας appellat: & Plin. lib. xxxvi. cap. xiv. Alioqui idem Iliad. s. Oppianus iii. κυνηγετικῶν, Hesiodus ἔργων, Sophocles Antigone, & Pindarus Pythiis in patria oranda ἐπαπύλους vocat. Porro de Boetii Thebis infra lib. ii. cap. iii.

Dena armatorum millia] Ducentos armatos milites leg. ex illo Hom. loco vero vin. iur. Fortē ex numerorum compendiis, ut sit, natum mendum: nisi inter Mele μετὰ μὲν ἀμαρτήματα numerare libet. Perstringit verò Pintianus, suppresso tamen nomine, Pet. Oliuarium, qui huius loci emendationem, cum fortē editionem antevertisset, sibi impudenter vindicauit. Quod verò idem Platonem ex Aegyptiorum doctrina hausisse refert, mundum nunquam incēpisse, aut memoria lapsus est, aut Platonem oscitanter legit. In Timæo enim mundum creatum affirmat, voluntate tamen diuina fore ætēnum, & interitus expertem. Contra quem Arist. lib. De Cælo i. cap. x.

Canopicum, Bolbiticum] In numero variant Geographi. Ab Herodoto suo discessisse videtur qui παντάρομον vocat, & paullo diuerfis nominibus: Νέλιος ποτὶ τῶν κατὰ δέπον ἀρξάμενος ῥέει μετὰ αἰγυπίων ὀρίων εἰς θάλασσαν. χιζόμενος ὃ εἰς τρία τὸ μὲν εἶναι ὄριμα ποιεῖ τὸ Πηλεπόν σόμα, τὸ δ' ἐπαιεῖν δὲν Κεραικὸν καλεῖ: τὸ δ' μέσον Σεβουνοπὸν ἐξ ἑσπορίων τὸ Σαίτην, καὶ τὸ Μενδίσσον. τὰ λοιπὰ δὲ Βολβιτὸν καὶ τὸ Βυκολιὸν ἐν ἰθαγενὶ σόματι λέγουσι, ὅλα δ' ὀρυκτά. Bolbutinum, pro Bolbitico, & Bucolicum loco Phatnitici posuit, ut & Saiticum, pro Taniticum. Strabo lib. xv i i. initio præter hæc septem alia scribit esse ἄσημα ἰδιόδοξα. qui Canopicum etiam Heracleoticum appellat, ut & Ptolemaeus lib. iv. & Plinius lib. v. Nicander Theriacis πολύσομον appellat. Io. Tzetzes in historico v i i. quoque numerat, & Dionysius περαγῆς.

Ἐπὶ δὲ διασώματων εἰληγμένων εἰς ἄλλα πίπτει,

ἰδίαι παλίων λαπαρὸν πέδον Αἰγυπίου.

ὅς γὰρ πεπταμένῳ ἐναλίγκῳ ἐπλετο Νείλω,

ὅτ' ἰαυὸν βαλέεν ἔτε χυδόνος ὄλεον ἀέξεν.

Quos totidem versibus reddidit And. Papius Gandensis, poeta ingeniosissimus, summa mihi familiaritate olim Lonanij Gradiorum coniunctus; in Dion. a se emendato.

In pelagus septem diuersa per ostia rumpit,

Et pinguem Ægyptum riuis fecundat opimis:

Scilicet haud aliâs Nilo præstantior amnis

Aut limum trahere, aut terræ felicius vber Reddere.

CAP. X. Ut è summo vertice] Transfere in seq. caput, tamen si Pintianus iubeat, non ausim: Sæpe enim auctores variant: nec ipse Mela vsquequaque Herodoti vestigiis ita insistit, vt in eius verba ierasse videatur. De Syria enim (non longè ab iero) ab Herod. Clione diuersa narrat.

Quarta vigilia] Oliuarius duas horas post mediam noctem numerat. Malè. Quatuor enim vigilia noctis, quarum singula tres habeant horas totidemque vigiles, qui singulis horis stationem mutabant. Hinc Ausonius in Grypho ternarij — noctisque per vmbra Tergemini vigiles.

CAP. XI. Cœle dicitur] Straboni lib. xvi. Geogr. Κοίλη οὐρα. Cuius interpretæ κοίλην γανίαν, concauum angulum, & pro θεῷ πρόσωπον Dei faciem transfatit. Malè. Propria enim nomina retinenda: sed hoc illi sollemne peccatum.

Urbs miræ magnitudinis Babylon] Aristot. ii. Politic. cap. iv. & lib. i. ii. cap. ii. Herod. Clione, & Q. Curtius, qui & de Gaza, lib.

Carminibus ac fabulis] Lege Ouid. i. iii. Transform. Plinium lib. v. cap. xiii. & xxxi. & lib. i. x. cap. v. Solinum cap. xxv. Strab. lib. vi. Geogr. Ioseph. lib. i. ii. cap. xi. belli Iudaici, & Egesipp. lib. i. ii. cap. xx. de excidio Hierosol. Quorum omnium auctoritate Diuus Hieron. in Ionan à Laur. Valla calumnia liberatur lib. v. cap. v. Elegant. qui Ouidij versibus nixus est, quos de Aethiopica India explicare oportet.

CAP. XII. Literas] De literarum inuentione Plato in Phædro, & Tacitus x. i. Histor. Aug. Lucanus i. ii. Pharsal.

Phœnices primi (famæ si creditur) aui

Manfuram rudibus vocem signare figuris:

Nondum flumineos Memphis contexere biblos

Nouerat: & saxis tantum volucrésque feræque

Sculptæque seruabant magicas animalia linguas.

Literarum operas] Siderum numerorumque disciplinam, adeoque rei naualis, & militaris artem; qua post etiam litteris tradebantur, expono. Illis enim artibus plurimum valuisse Sidones, hincque præcepta manasse, auctor Strabo lib. xv. i. Quare nihil necesse repugnantibus libris (& Siderum) cum Pintiano, obtorto collo intrudere. Dionysius Alexand.

Οἱ πρῶτοι νηέων ἐπειρήσαντο θαλάσσης,

Πρῶτοι δ' ἐμπερίης ἀλίδιν ἐμνήσαντο,

καὶ βάρυν

ΗΙ ΠΡΟΜΟΙ ΤΕΝΤΑΡΟΝ ΝΑΥΙΒΟΙΣ ΑΙΩΟΡ,
 ΜΕΡΚΑΤΟΝΚΕ ΒΑΓΑΣ ΠΡΟΜΟΙ ΙΝΣΤΙΤΟΥΕΡΕ ΠΕΡ ΒΝΔΑ:
 ΚΟΝΚΙΤΑΚΕ ΑΙΩΕΡΟΝ ΒΙΔΕΡΟΝ ΣΙΔΕΡΑ ΚΟΡΣΟ.

Classe confingere] Cretenſibus tamen Solinus tribuit cap. xvi. Polyhiſtoris,
& Seneca Tragicus.

Ultra tria fuerunt] Strabo lib. x v i. περίπλιν ὑπὸ τῆ συμβεβηκότ' ἑπὶ τὴν ὀπίπλιν-
σαν εἰληθεῖα τριῶν γὰρ ἀπὸ πύλων κτίσμα τύρεα, σιδερά, ἀράκ.

Beritos] *Lego Berytos. Straboni* *ἐρυτός*, ubi miror interpretem *Barutam*
reddere. Iustiniano Imp. legum nutritrix, & Eusebio Sophista mater Iurisprudentia
est. Nonnus lib. x l i. Διονυσίαων *ἐρυτός* *βίττοιο γαλλωαίοιο τβήν.*

Primum terramotu quassatam ex Agathio lib. 11. belli Gothorum: post verò instauratam arsisse ex 1. libr. Epigr. Græc. annotavit.

Arados] Strabo inter Tripolis vrbes numerat. Dionysius Alexand. Ἀρχὴ πό-
λεως Ἀράδος μεγάλη ἐν πόντῳ.

Orontes] Primum Typhon à Typhone gigante, dein ab Oronte Indo Orontes dictus: Pausanias Arcadicis, Vel ab eo qui pontem fluxum imposuit. Strabo lib. x v l. vt errare mihi apud Eusebium in Dionys. videantur, λέγοντες ὅτι καὶ οὗτοι Τιβέριον ἐν ὁρίωντι αὐτῶν ὁρίωντι μετωνόμασαν ὃ σημαίνει ῥωμαῖς τὸν ἀνατολικόν. Non enim Mela Tiberij aequalis silentio prateriisset, vt cum de Britannia loquitur, apparet: sed ab antiquis nomen haussisse propius a vero abest.

CAP. XIII. Locus est] *Arbelitis regio est iuxta Adiabenem Solino cap. XLVIII. & Martiano Capella lib. VI. Lege & Cicer. v. ad Attic. epist. xx.*

Nunc ne minima quidem] *Lego absque negatione*, Nunc minima qui-
dem, *auctore Strabone lib. x i v. Geogr. μετὰ τῇ αἰχμαίῳ περὶ χερσὶν, ὅσοι μὲν*
ἔχον, καὶ ποταμὸς Πίνδος. ἐν ταύτῃ αὐτῶν σωέπεσον Ἀλεξάνδρῳ καὶ Δαρείῳ, καὶ ὁ κύλ-
πῳ εἶπῃ ἰσχυρῶς.

Tunc Solæ ^{Σολοι} *Græci*: unde *Solacismus*. *Diog. Laërtius* in *Solone*: *Strabo* lib. xlv. ubi de *Caribus*: & *Eustath.* in *Ξενοφών*, & in *Hom. Iliad.* 6. in fine. & *Pl.* *ἔρως*. *Linus* lib. xlvii. Pro his cum gratias egiissent *Rhodi*, de *Solis* vrbe quæ in *Cilicia* est egerunt, *Argis* & illos, sicut fese, oriundos esse.

Arati poetæ] Patria etiam Chrysippi philosophi Stoici, & Philemonis poetæ.
Strabo XIV. Geogr. & Solinus cap. XLI.

Viret lucis pubentibus] *Sonus* pendentibus *legisse videtur, nisi, quod ve-*
reor, mendosus codex est: Nemorafo, *inquit*, orbe amplectitur mediam ina-

nitatem: virens introversus lucis pendentibus. Descensus in eum per duo
 millia & quingenta pass. *Qui numerus etiam immensus quantum a Pompo-*
niano discrepat. Ducit ausos penitus] *Recte Oluarius, penitus.*

Ingenti fronte se attollens] *Leg. fonte, ex eodem Strabone. Verba appendere*
precii opera duxisti. ἡ δὲ πρὸς αὐτὸς ἔχει παρὰ τὴν μεγάλην ποταμὸν ἐξήσαν καθάπερ
 ἡ διαφανὲς ὕδατος, ἐνθαυ κατὰ πῆχυντα πρὸς γλῶσσαν, ἐν ἧς δὲ ὁ αὐτὸς, ἐξήσαν ἐν τῇ
 ΕΕ 2 κατὰ

λατάν. καλῶσι τὸ πικρὸν ὁ δ' ὤρ. & Solinus: hic inde assidua fontium scaturigine,
cap. xli.

Cubile Typhonis] *Fabulam exponit Eustathius ad illud Hom. Iliad. β. Εἰν ἀρίμοις, ὅθι πασι τοῖσι τῶν ἑμμεναι ὄντας.* & ad Dionysium *ἑμνυνταν*, ubi de Oronte. Strabo lib. xlii. & Solinus cap. xli. Memorabilem. Lucanus lib. vi.

— tali spiramine Nessus

Emitit Stygium, nebulosis aëra faxis,

Antraque letiferi rabiem Typhonis anhelant.

Sarpedon] *Vide Prou. Sarpedonium littus: & sup. Corycaeus auscultavit: de quo & Strabo lib. xli. & Eustath. in Dionysium.*

CAP. xv. Chimæra ignibus] *Legen. Plutarch. de claris mulieribus cap. ix. & Solinus xlii. cap. Polyhistorus.*

Et torus, ut dictus est, dicitur] *Rectè Pintianus reposuit, Et Taurus, ut dictum est, dicitur: Adde & Himaüs, quod in vulgatis hæcenus asuit, ex Plinio lib. v. cap. xxxvii. & vi. cap. xvii. & Strabone lib. xv. Verba libenter adscribo, ut diuersa nominum scriptura vel me tacente, à non oscitante Lectore animaduertatur, tum etiam ut loca inter se componantur: τὴν ἐν δούλῳ ἀεὶ ὄντων, ἐπὶ μὲν τῶν ἀρίμων, τὴν αὖτε τὰ ἑσπέρια: ἐπὶ δὲ τῶν ἀειωνῶν μέλει τὴν ἑώας θαλάσσης, ἀπὸ οἱ ὀπὶ χώρου κατὰ μέγαν παραταμισὶν τε καὶ ἡμῶν, καὶ ἰμῶν, καὶ ἄλλα ἰσομάχων. Μακεδόνες δὲ γούργων. Dionysius verò Afer Taurum dictum ait:*

Ὅν τε ταυροφάνες τε, καὶ δ' ἐκ ἀφ' ὧν ὁ δ' ἀει.

ubi Eustathius & ὁρῶντες cap. legi annotat.

Mons Cragus] *Meminere huius Horatius, & Ouidius, & de Græcis Dionys. ἑμνυντῆς.*

CAP. xvi. Valetudine habitantium] *Verbum μέσον in malam partem accipit. Lienosi enim omnes. Plinius lib. xi. cap. xxxvii. initio.*

Mausoli Regis] *Plinius lib. xxxvi. cap. v. & vi. legendus.*

CAP. xvii. Vt cumque Ioniam] *Fortè Vtramque ex Herod. Clione.*

Panionium sacra regio] *Sic dicta, quòd locus esset communis, quòd tota Ionia de Repub. & communi salute consultura, & sacris operatura conveniebat. Ibidem Herod.*

Phygela] *Ita haud dubiè scripsit Mela, & ἐπὶ τῶν ἐν γῆς deflexit, nec sine auctore fortasse, qui intercidit. Plinius quoque sic exscribit: Iuxta à fugitiuiis condita, uti nomen indicio est, Phygela, lib. v. cap. xxi. Quamquam τὰ πύσλα Straboni lib. xi. v. Geogr. à Pygaliis populis, qui cum Agamemnone militatum venientes, illic propter morbum πύγων, sedem & nates infestantem, conserant. Scripturam igitur vett. codd. non muto.*

Dianæ templum] *Quod Herostratus, ut nomen ad posteros tanto flagitio transmutaret, incendit. Quà nocte natus & Alexander Magnus. Plutarch. Alexandro: Cicero ii. De diuinat. Solinus cap. xlii. Vide Pet. Victorium lib. xvi. cap. xv. & Turnebum xxxvii. lib. Adversariorum cap. iiii.*

Amazones] *Sic & Solinus cap. xlii. Alij Cresiphontem construxisse tradunt. Plinius lib. xxxvi. cap. xiv. & lib. v. cap. xxi. Aliiter Strabo lib. xv.*

Mopfus

Mopfus Mantus f.] Huius etiam oraculum fuisse auctor Plutar. *ἐκλε-
λειπέντων χερσηλώρ.* De augurij victoria de Calchante Strabo lib. xiiii. Ocnus
etiam Mantus F. Mantuam matris nomine condidit. Virgil. x. Aeneid. Ceterum
duos Mopfos agnoscit Tzetzes in Lycophronem: Tres verò Strabo extremo lib. ix.

Qua terga iungunt] Totus hic locus antea impeditus proximè veritatem, si non
in integrum, restitutus est: quædam tamen sunt à Pintiano nonnihil diuersa, quæ
quum tolerari posse viderentur, retinui. Lectoris iudicium facio. Vidi qui sic legerent:
In ipsa peninsula est Coryna. In sinu Smyrna est & Hermus amnis, &
vrbs Leuca. Plinius enim lib. v. cap. xxi. Corinæ Mimariorum promontorij me-
minit, & xxxi. cap. Corinæ, quod Cypri opidum. Alij sic: In ipsa peninsula
est Cremnos. In sinu Smyrnaeo est. ex Ptolemæo.

CAP. xvi. Pelops statuit] Hic interpungendum monuit Pe. Olinarius,
sequentia ad Cymen pertinere. Vellem probasset. Mela enim primum vrbis nomen
silentio transisse videtur, forè quòd ignoraret: pòst verò Cymen appellatum ait.
Lege Plin. lib. v. cap. xxx. Nat. Histor.

Pitanen illam] Solinus cap. xiii. Pitane quam Arcefilaus philosophus
(malè in quibusdam libb. Stoicus) inde ortus prudentiæ suæ merito in lucem
extulit. Diog. Laërtio sine spiritu *Ἀρκεσίλαος*. & Pitane, per i. ferè scribitur. Aliis
Arcefilas: quatuor non amplius syllabis.

Isthmos paruis vrbibus] Pintianus in suis in Melam Retractionib. Is mons.
Melius tamen, quod pace Manium illius liceat, Is mox paruis vrbibus: quam le-
ctionem, qui propius abest à vulgata, vt excudendam curarem Sanctius noster iussit.

Scamander] Mortales Scamandrum, Dii verò Xanthum vocant, quòd teste
Aristotele lib. iii. Histor. animal. cap. xii. oues quæ inde bibunt, reddat flauas.
Homer. Iliad. τ. in fine, & υ.

Ὁν ἔανδόν καλέουσι θεοὶ, ἀνδρες δὲ σκάμανδρον.
Vbi Eustathius: *Σκάμανδρος λέγεται ὡς διότι καίμανδρος· καίματος γὰρ ποτὲ ἀνδρὸς τὸ
Ἡεχλῆος παρεμυθήσατο πύλιν ἐπὶ ἑλίων ἐς ἐγχεύσασθαι.*

CAP. xix. Mariandyni] Vereor ne leg. sit Mariandyni ex Græca scribendæ
consuetudine. Rectè infra lib. ii. cap. vii. Thymnias Mariandynorum fih-
bus proxima, quam Bithyni incolunt. Strabo quoque lib. viii. *ἐκεῖ γὰρ ὀνο-
μάσσιν χερσηλώνας πύλιν μαριανδυνίους ὀνόμασι, καὶ αὐτοὶ παρελαγόνες εἰσι.* Sic Apoll.
Rhodius. Et Dionysius Afer. *Καὶ μαριανδυνῶν ἱερὸν ὄνομα.* Orpheus Argonauticis in
eadem voce corruptus: *Ἡχί τε μαδροὶ εἰσιν μαριανδυνῶν ὀνόμασι.*
Leg. enim *μαριανδυνῶν ὀνόμασι.* Apud Ptolemaum autem, ne quid dissimulem;
μαριανδυνῶν repperi.

Angues nascuntur] Vide Plinium lib. viii. cap. xlii.

Sed qua it contra, minus] Non me fugit Pintianum aliter interpungere, vel
nimis legere. Mibi meum placet somnium: mox enim Scythico arcui comparat, qui
media sui parte inflectitur, & quæ fere cont. minus exporrigitur. Lectio editorum
codd. se corruptam clamat, vt facile intelligunt qui nare norunt & literas.

Ad for-

Ad formam Scythici arcus] Sallust. . . . & Dionysius: καὶ ἡ σκυθικὴ

Τόρῳ ἐειδόμενον αἰσινέθ' ἀμμιαν τόξου.

Αλλ' εἴη νόσθης σημεῖα, δεξιὰ πόντου, ἰδὺ διαρραφθέντα.

Axenus, pòst commercio] Eadem Plinius lib. vi. cap. i. & Strabo lib. vii. καλεῖσθ' ἄξιον διὰ τὸ διαχέμερον καὶ τὴν ἀγριότητα τ' περικέντων ἐδρῶν, καὶ μάλιστα σφίσκουθ' ἑσθ' ἐπὶ τήντων, καὶ σαρκοφάγόντων, καὶ τοῖς κρηνοῖς ἐκπώμασι χρωμένων. ὕστερον ὅθεν ἐκον καλεῖσθ' ἑσθ' ἰώνων, ἐν τῇ ᾧ ἀπὸ τῆς πόλεως κτησάντων. Ouid. iii. Trist. Eleg. 4. Frigida me cohibent Euxini littora Ponti,

Dicitus ab antiquis Axenus ille fuit.

Aliter paullo Amm. Marcellinus lib. xxi. Histor.

Specus Acherusia] De hac Plato Phadone & Strabo lib. v. Geograph. & inf. lib. ii. cap. iii. Dionysius αἰσινέτης;

Καὶ Μακεδωνῶν ἱερὸν πᾶσι ἐνδ' ἐνάτῃν

οὐδαίη κρηνὶς μέγα κύνα χαλκιδόφονον

Χερσὶν ἀεικνόμενον μεγαλόφρον' Ἡρακλῆ' ὅ

Διὸν ἐπὶ σμάτων βαλέειν παλώδεα χυλόν.

Et Mariandyni dium genus: hic vbi Ditis

Ingens ille canis ferreo cum gutture fertur

Herculeis manibus superas pertractus in auras

Faucibus infamem diris vomuisse saluam.

Vbi ex Diodoro Siculo Eustathius: Ἡρακλεῖα Μεγαρέων ἀπικέθ', πρὸς τὴν Ἀχερυσίαν χερσὶν ὅθεν ἐκον Ἡρακλεῖα τὸν ἐξ ἑσθ' Κέρβερον ἀναγάνειν.

CAP. XX. Tum Cimolis accolitur] Potest etiam attollitur legi, vt infra lib. iii. cap. vi. Longè ab eo Taurus attollitur.

CAP. XXI. Mofynœci] Vnico s. scripsi & cum γ, Gracam Orthographiam secutus: Tibareni verò per i. contra atque in vulgus editum hætenus. ὁ μωσυναι ἔχον· ὁ δ' ἀγγλ. πολὺ ῥῆμας τὸ ταραχῶν. vt Dionysius Afer. Strabo verò ἐπὶ μωσυνῶν, ὁ δ' ἐπὶ ταραχῶν, αὐτὸς ὀνομάζει· De his & Dionys. Halycarnass. i. Antiq. Roman. & Xenophon v. Αναβάσεως.

Inedia diei totius afficiunt] Obseruauit Pintianus ἀσέχως, vt solet; Apolloniū Rhodij locum. male, vt vulgo legitur, reddidisse Pomponium: nisi fortè, quibus hodie caremus, auctores sit secutus. Quid si, vt & symbolam aliquam conferamus, inedia diei illius aff. parua commutatione legamus? Nam diei totius, sine libris temerè iugulare religio sit: tametsi à librario, ad oram adscriptum, in seriem tralatum esse alibi videatur: Apolloniū versus lib. ii. Argonaut. vers. 1030. exscripsi, ne quis forte à libris defectus requireret: Pintianus enim non librorum Græcorum (quibus abundabat) sed characterum, inopia non exprefit.

Σχέτιθ' ἢ γὰρ περὶ θεῶν ἀλμπῶν,

Διμῶ μιν καὶν ἡμῶ ἐκκλείουσιντες ἔχουσιν.

Quem in locum eruditiss. Scholiastes, ἱεροὶ ἔφοθ' ὅθεν ἐκον πρὸς τὴν ἐπὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν ἀδίκησιν κτήσαντα ἐκκλείουσιντες ὅθεν ἐκον. Eadem ferè Stobæus πρὸς τὴν

ἡρώων ἢ ἡρώων. *Serm. xlii.* Μόσωσι τὴν ἑαυτῶν βασιλέα ἡρώων ἐν πύργῳ κατὰ-
 κλειον. ἐπὶ ἧς δόξῃ καὶ οἱ ποτὲ βεβαυόμην, τῇ λιμῇ αὐτὴν ἀποκτείναντι.

Hinc Phasis erumpit] Hic legit Pinianus. Ego verò nihil mutò: non enim
 semper schematis & Tropis addictus Mela. Hac enim alternat, Hinc, Hic, si ani-
 mum advertas.

In Heniochorum] Strabo lib. xi. Phiotas Achaos ex Ia-
 sonis exercitu Achaïam, quæ hic est, habitasse: Lacones verò Heniochiam quorum
 duces Πέρος ἢ Ἀμείβετο fuerunt, Castoris & Pollucis aurigæ, vnde Hentochi ap-
 pellati. Plinio verò lib. vi. cap. v. & illius simia Solino cap. xx. Polyhistoris, & Mar-
 cell. lib. xxii. vno cōsensu Amphitus, & Telchio Castoris & Pollucis aurigæ dicti.

Corocondamam peninsulam] Mei arbitrij res esset, insulam legeretur, nec
 quid temerè adderetur. Sic enim Περωνήης

Ἄλλη ἀπειροσὶν νῆσος ἐστίν, ἣ καὶ τὴν λίμνην

Ἐνδοτὶ δεξιτερῇ Μαυρονδὶ ἐσθνεκται.

Chersonesum Eionem, vocatam ibi collocare videtur Plinius lib. v. i. cap. vi. Stra-
 bo lib. xi. Geogr. κόλπος κοροκονδὰς λίμνην ἢ κοροκονδαμῆτιν λίμνην vocat, & Σινδὸν
 per i. in prima perpetuò scribit. Mox lacus excipit, legi malim.

Non in ætate modus est] Non ætate nubes, sed factis æstimant.

Et aliquot nomina] Quæ res multos sæpe in errorem induxit, non animaduer-
 tentes gentem eandem varia nomina à variis sortiri vel locis, vel Geographis & Hi-
 storis. Monuit idem de Syria sup. cap. xi. & de Oceano Dionysius:

Οὕτως Ὁ κείνους περὶ ἑσθρας γαίαν ἀπασαν

Τόσθον ἐὼν, ἢ τόσα μετ' ἀνδράσιν ἐνόμαζ' ἔλκων.

De Nomadibus & Gelonis locum non mutavimus: sententiam ampliantes, dum cer-
 tiora occurrant.

Turcæque] Iurcæque Pintianus, qui Turcas hinc pro-
 fligavit, atque vti nam ex Europa, tamquam Hercules alter profugisset: areus staret
 in omnibus foris & compitis. Plinius Turcas agnoscit lib. v. i. cap. vii. & Simo-
 catus apud Eustathium in Περωνήτιν, Hunnos Scythia populos Turcos à Persis ap-
 pellatos auctor est. Qui de rebus Turcicis nostra maiorumque memoria scripserunt,
 eorumque originem vsq. à capite arcessere studuerūt, hanc vocē pro legitima agnoscunt.

Maioribus & feminis nuda sunt capita] calui sunt, vi latus Herodorus Mel-
 pom. Maximè sunt mirandum: tradunt enim Philosophorum filij, mulieres, eunu-
 chos, & pueros nunquam caluescere: quod temperamento sint frigidiorē & humidio-
 re, quo capillus alitur: qui nimia cutis siccitate excidit: Cuius tamen rei causam
 Aristoteles ad cerebri magnitudinem retulit, lib. v. Hist. animal. cap. iv.

LIBRO SECVNDO.

CAPITE I.

Ad dexteram Europa est, modò] Sunt qui post modò, incisum faciant.

Gryphi seuum & pertinax] Quid si pernix legatur de Tigris ins. lib. i. i. i.
 cap. v. & de Araxi si ibidem. Plinius legat. lib. vii. cap. i. i. initio. Ad hos Plautus

FF

allusit

allusit Aulularia:

Pici diuitiis qui aureos montes colunt.

Virgil. Ecloga v i i i. Iungentur iam Gryphes equis.

Singuli oculi, Arimaſpi] *Vnacula gens Solino cap. x x. Tales Græci Cyclopes. Ennius apud Varronem lib. v i. de ling. Lat. Decem coclites quos montibus scimus Rhiphæis fodere. quod annotauit & Turnebus lib. x x i i i. Aduersar. cap. x x v i. Eustathius in Dionysium de his eleganter: Αἰχὺλῳ μονᾶπα σερτὸν ὀνομάζει, διότι τοῖς κώτατοι ὄντες, ἐπιμύσει τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν, διὰ τὸ σφῆτις τὴν βοῶν ἀποσφῆναι. καὶ ἰάχε διὰ τὴν ἀγαν ἐν παίδων ἐς τὸ το σὺν ἄσκησιν, ὡς καὶ οἱ παλαιοὶ λέγουσιν, εἰς βραχύτερον αὐτοῖς ὅτερον σὺν ἑσάλῳ. ἢ ὀφθαλμῶν. ἐπὶ ὃ ὅτι πικρὸν, ὡς εἶδος, ἐν σφῆτις ἀντων ὁμοίων ὁμοίων ἢ πατέρων, καὶ τέτοιον γινόμενον εἶσιν, φέρεται τὰ πᾶσι εἰς ἔθνη καὶ ἰδιότητα. ἢ ὃ δὴ περ, σασίν, ἄλλως ἢ οὕτως ἔτω τετραγώνος γένεσιν ἔθνης ἐξήνεγκε. καὶ αὐτὸ ὃ τὸ το Αεμασποῖ, καὶ αὐτὸ ἢ Ἡρόδοτος δέκει, ἐν τοῖς τε πᾶσι καλῶν ὃ, ὡς οἷον εἰπὴν μονᾶσθαι. ἀρὶ μὲν γὰρ τὸ ἐν, Σκωδισί, μασπὸς ὃ ὀφθαλμὸς, ἴσκει γὰρ ἡρόδοτος καὶ τὸς χρυσούλακας Γρύπας ἀνωτέρω τῶν Αεμασποῶν δέκειν. τὸς δὲ ὡφθαλμοῖς, ἐπὶ ἀνωτέρω αὐτῶν ὅτι δάλασαν. λέγων ὃ ὅτι ὡς σφῆτις πνέει ὡφθαλμοῖς ἔτω καὶ ὡφθαλμοῖς. M. Ant. Muretus Variar. lect. lib. x i i cap. v i i i. Latine hac reddidit. Meam igitur versionem non apponam: ut videant etiam quanta utilitate voluptatēque careant, qui Græcè ignorant, & hoc amplius, oderunt.*

Huius flexus Buges amnis] *Plinius lib. i i i i. cap. x i. Memini quosdam Hyrgis amnis ex Herod. μελλομένην legere.*

Immania magnarum gentium] *Spacia addunt qu. codd. Sed hic glossematis fœdantur vel ludimagistri, vel librarij optimos quosque auctores, nulla habita ratione concisè loquendi consuetudinis Mela, cum Crispo Sallustio communis: nam & hic mirè hodièque harpyiarum vnguibus contaminatus circumfertur, supra quoque fastigiat, pro fastigat quidam legunt. Non sequor: tametsi Caesar & Luuius fastigiat hodièque præferunt: poëta enim fastigatus: rectius. Vtutur inf. lib. i i i. cap. i.*

Vocant, Corambico, &c.] *Quid Puntianus legerit, in promptu est. Ego malim, bona venia illius; vocant Corambi, ei quod Asia diximus, par, & aduersum, Hypanis] Vulgata lectio. Freden. reponit Hypacyris. De illo Vuruuius libro v i i i. cap. i i i. & Ouid. x v. Transformat.*

Quid? non & Scythicis Hypanis de montibus ortus,

Qui fuerat dulcis salibus viciatur amaris?

Deinde aliter appellantis] *Strabo lib. v i i καὶ ποταμὸς τὰ μὲν ἄνω ὃ, ὡς τὰς πηγὰς, μέγας, μέγας καὶ κατακτῶν δανέβιον ποταμὸν, ὃ μάλιστα διὰ τῶν δάκτων φέρεται. τὰ δὲ κάτω μέγας πόντου τὰ δὲ τὸς γέτας καλεῖσιν Ἴστρον.*

Acceptisque aliquor amnis] *Sexaginta amnes in se recipere, omnes nauigabiles, auctor Plinius i i i i. cap. x i. & Solin. x i x. cap. Polyhist. Lucanus lib. i i.*

Ister casuros in quælibet æquora fontes

Accipit, & Scythicas præceps eructat in undas.

Idem lib. i i i. Multifidum vocat, Valer. Flaccus:

Haud procul hinc ingens Scythici ruit exitus Istri.

Tantum

Tantum Nilo minor] *Rursum discedit ab Herodoto suo, qui maiorem esse Danubium affirmat, Euterpe. Sallustius a nobis stat in fragmentis Histor. Ister, inquit, secundum Nilum amnium maximus, qui in mediterraneum pelagus influunt. Aristot. μετρωρ. lib. I. I. 17. & καὶ ὁ Νεῖλος μέγιστος τῶν ποταμῶν εἰς τὴν ἑλὴν θάλασσαν ἐξέχοντων. Et Lucanus lib. III. de Nilo:*

Non minor hic Istro.

Arrianus Istrum maiorem esse adfirmat. Vide & Agell. cap. VII. libri x. Noct. Attic.

Totidem quot ille ostiis] *Tanta quoque in hoc de ostiorum numero opinionum varietas, quanta in Nilo. Strabo enim, Solinus, & Ammianus septem nobiscū dant: & poeta septemgeminum, Ovidius, Stat. Papinius & Val. Flaccus. Ptolemaus vero, Plinius, & Tacitus sex illi attribuant. Herodotus, Ephorus & Dionysius aser quinque dumtaxat. Loca piget exscribere: sat habeo digitum in fontes intendisse. Sunt & de fonte Danubij, non secus atque de Nili, repugnantes sententia Geographorum, & Historicorum. Herodotus enim & Arist. I. μετρωρ. ab vrbe Pyrrhene, hoc est, Pyrrhenzo saltu derivant: hic tamen lib. αὐτοῦ δαρυμᾶστον ἀκρομαστόν secum pugnat, cuius etiam sententiam in Dionys. Eustathius attulit. Apoll. Rhodius in Argonaut. à Rhiphaeis montibus descendere: Æschylus verò Prometheus, & Pindarus Olympiis, ab Hyperboreis montibus oriri magno errore tradiderunt.*

Agathyrfi] *Eadem Amm. Marcellinus lib. xxxi. Gelonis Agathyrfi col-limitant; interstincti colore cæruleo corpora simul & crines: & humiles quidem minutis atque raris; nobiles verò latis, fucatis, & densioribus notis. Hinc apparet quare Virgil. IIII. Aeneid.*

Creresque, Dryopesque fremunt, pictique Agathyrfi.

Martiali quoque picti Britanni. . . Gelonos quoque de quibus mox, pictos idem Maro appellat II. Georg. & Vibius Sequester: Geloni Thraciæ populi picti corporis partes. vbi fort. Scythiæ populi leg. Vide inf. lib. III. cap. v.

Sarmatæ] *Satarchis tribuit Solinus cap. xx. Satarchæ, inquit, vlu auri argenti que damnato in æternum se à publica avaritia abdicarunt. Scytharum interioris habitantium asperior titus: specus incolunt.*

Sæua hiemis] *Sic sup. paullo, immania gentium. Hellenismus Corn. Tacito sæpe & Sallustio aliisq; vñtatur: Exempli in mundo sunt: & inf. lib. III. cap. vi.*

Totum braccati corpus] *Hinc apud Cic. Anacharsis Scythia Tuscul. v. Mihi amictus est Scythicum tegmen, calceamentum solorum callum, cubile terra, pulpamentum fames: lacte, carne, caseo vescor. Et sanè miratur Galenus alibi gentem adeò barbaram & immanem Anacharsidem & Abarim philosophos singulari & eruditione, & vitæ continentia dedisse.*

Tauri Iphigeniæ] *Vide Ovid IIII. Trist. Eleg. IV. & III. De Ponto Eleg. II.*

Basilidis ab Hercule] *Herod. μεταμύσθη. Hercules cum Echidna concubuit, ex qua tres suscepit liberos Scytham, Agathyrsum, Gelonum, genus vnde Basilidum.*

Diu statam sedem] *Freden. comiebat, ita hi statam sedem agunt scribisse*

Melam. *Mibi non probat. particulam enim diu Mela in deliciis esse obseruabit non admodum in eius lectione hospes. De hoc sup. ad cap. v 111. lib. 1. Hinc Numidarum errantes domos vocat Lucan. lib. 1. Pharsal. & Horat. lib. 111. Oda xx 111.*

Campestris melius Scythæ

Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, Viuunt.

& Silius lib. 111. Nulla domus, plaustris habitant, migrare per arua

Mos, atque errantes circumuectare penates.

Sauciant se qui paciscuntur] Eundem & Medorum morem fuisse auctor Solinus cap. xx. De Catilina coniuratis non dissimilia Sallustius & Tacitus.

Perpotatis interlocantur] Libenter facio, vt vulg. lectionem tuear, nec quid temere sine libris immutem; coniecturam incertam rationi poshabens. Nec enim assentior Accursio Mariangelo, aut Freden. Pintiano: qui quoddam locum non intelligerent, statim, vt solet, aliam lectionem cuderunt. Ille pro interlocantur inter loquentes, aut inter iocantes; libro Diatribarum in Solinum: Hic, perpotantes interiungunt. quæ vox haud scio an in lingue Lat. pomeriis reperitur: mihi sanè, fatendum enim quod res est, durè ferri aureis, nimis fortè delicatas. Equidem simile exemplum reperiam, sic exponam; vt quemadmodum Duplicarij, duplici stipendio merebant; ita hi inter bibones alternatis vicibus collocabantur, haustumque iterabant. Scytharum enim bibacitas (non dico vinacitas Hispano more) Prouerbio locum dedit. Sollemne id hodièque Germanis, vt inter pocula, bella, quibus adsue-runt tantum, gloriose iacent, ne dicam odiosè: & sic mero frangant diem, adeoque sermones tempestiuæque symposia in multam noctem perducant; Q. Pansa, & Sex. Bibulo Aedilibus, ludos facientibus.

Vt Effedones parentum] Delet hac Pintianus: non rectè: Equidem retineo auctoritate m. f. codicis Parisini, vt Effedonum mores cum Scytharum componantur. Ipse etiam Mela sup. paullo (ne longè exempla petantur) in rem præsentem veniet; vbi de Effedonibus; parentum capitibus pocula fabricantibus. Et sic serè Solinus l. f. exscribit. Locum vt conferri queat integrum adscribam: Scytharum interius habitantium asperior ritus: specus incolunt. Pocula non vt Effedones parentum, sed de inimicorum capitibus moluntur: amant prælia: interemtorum cruorem ex vulneribus ipsis bibunt: numero cædium honor crescit, quatum experterem esse apud eos probrum est. haustu mutui sanguinis foeditis fanciunt, non suo tantum more sed Medorum quoq. vfurpata disciplina. Bello denique quod gestum est Olympiade nona & quadagesima, anno post Ilium captum 1000 inter Alyattem Lydum & Astyagem Mediæ Regem, hoc pacto firmata sunt iura pacis. Hæc ille.

Neuris in lupos] Affirmant eadem Solinus & Eustathius in Dionysium Menæchm, annuis vicibus Neuros è lupis homines euadere. Herodotus tamen Thalia negat. Plato quoque lib. vii. De Repub. Lyaonem & Parrhasium. Arcades in lupos degenerasse fabulam credit: tamenetsi Varro & Pausanias Arcadicis pro vero tradunt. Virgil. Pharmaceutria de herbis Magicis.

His ego

His ego sapè lupum fieri, & se condere filius

Mœrim, sapè animasimis excire sepulcris.

Propert. . . . Et sua nocturno fallere tergalupo. *Lege Plinium lib. V II. cap. II II. & V III. cap. X X I. Agellum lib. IX. cap. II II. Ausonium epigr. LX I X. & X C I X. & D. August. de coniugiis veteris & noui Testam. & lib. De Spiritu & Anima cap. X X V I. & De Ciuitate Dei lib. X V I I. cap. X V I I. Non hic attingam arduam illam questionem, in aſne in feminam, & retro, commutari potuerint, quod Plinius alique narrant: & de hyana Aristot. Oppianus, Plinius, Ouidius, ceteri, prodiderunt.*

CAP. II. Ne feminis quidem] *Ex Herod. Terpsichore. Eadem Solinus cap. X V I. Cicero tamen v. Tuscul. Indicis mulieribus tribuit: Mulieres, inquit, in India, quum est cuiusque earum vir mortuus, in certamen iudiciũque veniunt, quam plurimum ille dilexerit: plures enim singulis solent esse nupræ. quæ est victrix, ea læta, proſequentibus suis vnà cum viro in ro- gum imponitur: illa victa, mœſta diſcedit. Ad quem locum ſimilia exempla ex Plutarcho, Diodoro, & Propertio congeſſit doctiſſ. Camerarius. Sed quid mirum ſi hæc conſuderint? cùm per nebulam tantum nota India eſſet, raraq; eo nauigatio inſtitueretur.* Moribus datur] *Suſpectum mihi ſemper de mendo; & ex ora in ſeriem irrepiſſe; vel ex ſequentibus nata non ſuum tenere locum credidi. An ad decus pertinet? Ne Suada quidem perſuaſerit, niſi fortè à maioribus datur ſcribit Mela. Polyhiſtor autem cap. X V I. de Thracum moribus: Virgines, inquit, non moribus nubunt, ſed præmiis. Hinc fortè natum gloſſema: ſed coniectura tantum mea, non ἀπόδειξις. Mox enim de moribus: Vtrum fiat, ex ſpecie, non moribus cauſa eſt. Vbi ſi rectè Melæ ſenſum Solinus calluit, & harioſandi ars valet; quouis pignore depoſito leg. contenderim; Vt antiſtat ſpecie & moribus, cara eſt. Quod ſi non impetro, aliunde huc irrepiſſe efficiam.*

Manentque dominas proci] *Sic vulgo legebatur. Doctiſſ. Pintianus veſtigia vet. ſcripturæ ſagaciter odoratus, veram lectionem eruit, & tamquam exſculpiſſit: mœrendo minus profici. vt ad caput I X. lib. I. ingenuè teſtatur, homo integerimus, cuique tuto fides haberi vel iniurato poſſit. Olinarius tamen Valent: hanc ſibi lectionem vindicauit, mœrendo minus proficere.*

Ceteras qui habeant] *Ariſtot. Categoriis haberi potius viros dicit, quàm habere. Terent. . . . Quis heri Chryſidem habuit. & Ariſtippus ἐξω λαίδη, ἀλλ' ἐν ἐξουαί. Cicero alibi. . . . Aduerte ſuprà ad conductionem & locationem alludat, & veterem cõmendum ritum in connubiis. Virg. J. Georgicor.*

Tèque ſibi generum Tethys emat omnibus vndis.

Deducta à Mileſiis] *Præpoſterè hæc vulgo collocata poſtliminiũ iure in vet. ſedem reſpoſita ſunt. Mox, Iouem Lapidem iurare liquet ſcribiſſe Melam, ſimilis fuit.*

Halmideſſon] *Halmydeſſon lib. vet. per. γ. Prolemaus ſcribit ἀπόδειξις & abſque ſpiritu. Xenophon V I. ἀνελκυστος, & Scholiaſtes Sophoclis Oedipo tyranno, Halmydiſſus per i. in penult. ἀνελκυστος. Lycophror.*

Bathynis, Tum Rhefo] *Nihil mutandum censeo, tamen si imperet Freden. Strabonienim lib. x l i i. Geogr. ῥῆος ὁ ῥαλινδὸς καὶ Σακῶν celebratur, & Rhefo vult, quæ apud Homerum.*

Non nauigata maria] *Credidi aliquando melius legi posse, non nauigato mari. cuius coniectura nondum me pœnitet, nec cur pœnitere debeat video: hoc est enim pedibus transisse. Sic hoc ipso cap. de eodem Xerxis innumerabili exercitu: & factus freto nauigabili peruius, licet ea vt supposititia furcis Pintianus eicienda putet. De Xerxe pleni historicorum, pleni poëtarum libri.*

Cynosema, tumulus Hecubæ] *κυνόσημα geminato sibilo Thucydides, & Græci. Ausonius: Quicumque hoc nostrum σῆμα κυνὸς legitis. Solin. cap. x v i. Extra Sigæum Asiæ in quo tumulus est, Cynosema dictus, Hecubæ sepulcrum: & turris Protefilai delubro data.*

Siue ex figura] *Femina sæpe canibus comparata. Hesiodus ἐργῆς Pandora indidisse Mercurium κυνόν τε νόον καὶ δῆλον ποτὶ ἔθῳ. Itaque sæpè κύων Helena dicta est Homero & Lycophroni, ob immoderatam libidinem: quod sicuti canes ἀναδῶς coeunt; sic omnibus sui potestatem fecisset. Cynici ob eandem impudentiam cum maledicentia, nomen sortiti. & Scyllas fabulantur Deprensis nautas canibus lacerasse marinis, Virgil. Ecloga v i. & Ciri.*

Est Macidos] *Madytos leg. H. Stephano videtur: aliis Malidos ex Stephano de Urbibus. Ægæum statim pelagus] Dictum auctore Varrone, ab hinnulis, quod in eo mari [copuli à similitudine caprarum αἴγες vocantur. Apollonij verò Scholiastes: τὸ αἰγῶν πέλαιρος καὶ νόον αἰγῶν καλεῖσθαι: Lycophronis verò ὅτι δινὺς αἰγὸς κυματῇ. Aliter Plinius lib. i i i i. cap. x i. extr.*

Longo muro Macrutichus] *Sic repone ex Plinio ibidem. Vulgati, iugo facie vallis includitur, vitiosè: quod nihil veri inde eruere queas. Quid Pintianus tentavit, iugo Pallenēs includitur, in promptu est legere.*

Alopeconesum] *Insula hæc est Straboni, & Aloneſus, lib. ix. Stephano etiam ciuitas. Non sequor igitur eos, qui Callipolim contra libros reposuerunt.*

Spacio mensum ferunt] *Inuenit autem myriadas centum & lxx. hoc est, decies septies centena armatorum millia; quem numerum tradit Herod. Polymnia; Iustinus verò ex Trogo Pompeio lib. ii. dcc. millia & ccc. m. auxiliorum fuisse scribit. Ammianus libro duodeuicesimo: Quousque nobis Doriscon Thraciæ opidum & agminarum intra conſepta exercitus recensitos Græca fabulofitas numerabit? Ex quo canentem] In v. c. legitur: & quo canentem Orpheæ, secuta narrantur etiam nemora, Zone.*

Maronia regio vltior Diomedem tulit] *Vanus haberi non recuso, nisi verum dixerō: errasse alterutrum: Melam an Solinum? Melam dii prohibeant. In Solino menda post omnium emendationes residet, vt ipsi cum duobus m. ss. Toletanis comparando didicimus, multaq; notauimus, quæ, Deo faciente, aliquando in vulgus apparebunt. Sic enim ille cap. x v i. hinc exſcribit: Deinde stagnum est Bistonium: nec longè regio Maronea: in qua Tinda opidum fuit, eorumque Diomedis*

Diomedis stabulum: sed cessit æuo, solúmque turris vestigium adhuc durat. *Cetera ut Mela noster. Suspicio autem in Mela legisse, Ripis eius adiacens Maronea regio, ubi Tinda Diomedem tulit. Eruditus lector arbitrat.*

Abdera] *De hac Cic. ad Atticum lib. iv. ep. xvi. & lib. vii. epist. v. 11. & Hippocrates in epist.*

Portus Capru] *H. Stephanus κατὰ τὴν λιμὴν, non malè. Vulgati Caprullon, pro quo, Capros cum insula, Pintianus reponerat: qui & Aristoteli patriam, quæ hic in lituræ densisq; tenebris iacebat, reddidit; illustravitq; felici conatu, si quam ad alumni laudem, accessionem fieri pote est. Eandem apud Prolem. sepultam idē πατρίδος excitare conemur, ubi pro σαπτεῖν leg. κορσατεῖν.*

Acroathon] *Acrothon Solinus appellat xvi. cap. qui gemina cum his narrat, ut & de monte Atho. Vide Lucianum in Macrobiis, & Plin. l. iii. cap. x. Post paulò concinnius fort. Eratiis, quàm Fretriis legatur.*

CAP. III. Tot Macedonum populi quot] *Sic malim, quàm, Tum Macedonum, quomodo antea legebatur. Locus, ad quem multi statim cap. initio impegerunt; & nescio quibus interpunctionibus quæ somnia commentis sunt.*

Maximè illustren] *Antea enim vicus erat, ut Demosth. Philippicis ait. Iuuenalis Sat. x. Vnus Pellæo iuveni non sufficit orbis.*

Copos dicitur] *v. c. c. καὶ οὐδὲν, sed nihil immuto.*

Scione proxima] *Vidit H. Stephanus leg. Σανὲ, nam sup. extremo cap. Scione nominauerat: cui assentior; emendationem confirmat Strabone in Collectaneis, Herod. Polymnia & Plinio l. iii. cap. x. ut quidem Pintianus restituit.*

Ichna] *Magis probo, quàm quod Herm. Barbarus supposuit Derris: cum è vestigiis antiquæ lectionis Icario: tum è Plinio ibidem.*

Philoctetes alumnus] *Pindaru: ποδάρκῃ Philocteta Troia capta gloriam tribuit: de quo Lycophron Cassandra, & Tzetzes Scholiastes.*

Myrtoum pelagus] *Myrtilum etiam Aethico dicitur, à Myrtilo.*

Meleboea] *A Plinio inter Magnesia (quæ Thessalia est annexa) vrbes collocatur. Pintianus hic operosè Lucanum gentis suæ poëtam aduersus Herm. Barbarum purgat: sed culpa παρὰ μὴν, condonetur poëta in opere imperfecto: qui huiusmodi emendaturus erat, si per Neronem mortem festinantem integrum fuisset. Eis igitur errauit: cum quod in Thessalia vrbibus Dorion (quæ Peloponnesi est) collocari, deceptus, ut fit, affinitate nominis Dotion. Qui error, ut fieri amat, alium traxit: ut ibi Thamyrim victum occisasse, lyræque multasse Musas finxerit; quod in Peloponneso accidisse auctor Homerus Iliad. β.*

καὶ πηλεῖον, καὶ ἐλ. & ἡ δώριον, ἐν δ' ἄτῃ, καὶ οὐδὲν

Αντομῆαι, δάμνειν τὸν Σπρίνα παρὰ τὸν ἀγιδῆς. Vide Suidam & Eustathium.

In Boeotia Thebæ] *De Aegyptiis ἐκατομύλοις, lib. i. cap. i. x. Hæ Cadmea & ἐπὶ δ' ἄποιοι, quas Lycophron Ogygias vocat, & Virgil. in Aetna, siue is, Corn. Severus est, Varro lib. l. iii. De re rust. Est vetustissimum opidum Boeotia Thebæ, quod Rex Ogyges ædificauit, peractis iam duobus millibus annorum & centum.*

Aulis commorantium statio] *Hinc in Grammat. Commentariis*

Græcis

Græcis Σαῦρα δὲ θῆναι ἐκ τῆς ἑκδυνας littera υ, interposita derivatur. Homerus . . .
Lucretius . . . & Statius: Prima rates Dánaas Hecateria congregat Aulis.

Rhamnus parva] *Mela* lectionem vulg. confirmat *Solinus*, nisi hunc ille in errore induxit. *Discrepat tamen: Dianam enim non Nemefin Phidia opus fuisse scribit, cap. xxi.* Delphi, inquit, Rhamnus quoque in qua *Amphiarai* fannum & *Phidiacæ* signum *Dianæ*. *Pausanias Atticis à nobis stat, & Rhamnusia Nemefis in Prou. cefu; nec temere est quod vulgo dicunt.*

Hoc illi cognomen] *Glossema* putat *Pintianus*: *mibi* tamen sine libris recte delere religio sit; quod non infrequens sit *Græcis Latinisque* auctoribus etiam suo sæculo notissima inculcare, quod de posteritate exterisque cogitarent. Non longè abiero. Lib. III. cap. I. *Oceani æstus* explicat, & *Solin.* cap. XXVI. & lib. III. ab V. C. *Linus* furcæ quid fuerint. Omitto innumera. Suprà de *saxis Scyroneis* *Ovid.* V II. *Transform. legen.* Ichthys ad vesperum] *Concinnius* fort. Ad vesperum *Ichthys*. Nihil tamen necesse mutare, si rectè interpungatur.

Gythius] Reprehendit Ereden, Strabonis interpretem quod ἑμπόριον emporium conuerterit: quem Thucydidis Scholiastes à culpa liberat. Ἐπίγειον, inquit, καλεῖται τὸ ἐμπόριον, ἢ ὅτι τὸ ἐμπόριον καλεῖται αὐτὸ τῇ θαλάσσῃ, ἢ ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ τὰς ἐλευθέρους νῆας καλεῖται, ἢ ὅτι ἐλευθέρους. Idem κατέσθλον etiam significare, ille & Suidas, testatur. Hic mihi locus manum iniicit, auremq; vellit, ut rursus Ptolemæo qualemcumque ab ingenio operam feram: Sic enim omnes, quos quidem viderim, codd. in vulgus editi ἑπίγειον & ἑμπόριον. Ego verò ἑπίγειον loco motum, & proximè antecedenti reddendum contenderim, scil. γόθιον: quod Lacedæmoniorum nauale fuisse omnes affirmant. ἑπίγειον & quoque vnico scrib. quis ex Steph. περιγέειον contendat.

Velut frero] Velut fluuiū, Pimianus emendat. Mihi velut falce, vt & Fr.
Sanctio magis placet, cuius propriū incidere. μάστιγ δ' αἰσῶς πινυμένη καὶ καλῶς.
Et notior aliquando] Nihil muto. Quidam libri aliquanto.

Calydon & Euenus] *juxta Calydonem amnis, circa collem Taphossus, ut Strabo lib. ix. quem Plinius Taphraffum vocat. Vide Ouid. ix. Metamorph. Calydonia filius, & aper Calydonius prodigiosa magnitudinis, in ea à Meleagro interfectus, in Aetolia est: cum γ, in secunda syllaba. Caledonia per e, filius Scotie: utraque secunda longa & tertia breui: quæ res multos fefellit Martialis lib. i. Epigr.*

Nuda Calydonio sic viscera præbuit vrsō.

Et lib. x. Quinte Caledonios Ouidi visure Britannos.

Lucanus vi. *Pharſal.* Vnda Caledonios fallit turbata Britannos.
& *Auſonius Moſella*: Tota Caledoniſtalis pictura Britannis.

Aliis ab eo, qui iam dictus est] *Constituta hac lectione, frustra sudat Vadianus, & Oluarius Valentinus.*

CAP. IIII. Altero Ionium] *Plinius tamen lib. iii. cap. vlt. Ionium Inferum mare facit. Solin. Inferum, Ionium, & Tyrrhenum cap. xxvi. Hesychius verò Hadriam & Ionium eandem esse scribit, citatq; Aeschylum Prometheo. Vide & Apollonij Schol.* Nunc si pro materia] *Nihil planius aut apertius: In*

alterius;

alterius, inquit, libri molem, si pro dignitate laudetur Roma, opus excresceret: & sane argumentum, quod multorum præstantium ingenia exercuit, Græcorum Latino-
rumq; vnus de multis Aristides de vrbe Roma. Plinius lib. 111. cap. v. de Italia: Vrbs Roma vel sola in ea, & digna tam festa ceruice facies, quo tandem narrari debet opere? Valentinus tamen Oliuarius ridiculè commentus est, alióque in eundem errorem induxit, Vrbs instaurationem & incrementum, quo ex casis & tugurijs facta lapidea est tota, adeóq. marmorea: quo nomine Augustus gloriabatur.

Nouem capp. exfurgens] Timæus Venetiæ fl. Concordiæ atque Tergestæ proximus, qui ex monte quidem grandi per nouem ora effusus, amplissimum fontem facit: ex quo vno tantum exiens alueo, in Adriaticum funditur mare in sinu Tergestino. Et Antenor in Italiam veniens per hunc amnem Adriatici sinus mare penetrauit. hinc Antenorius Lucano lib. vii. ex Virg. 1. Aen. Antenor potuit mediis elapsus Achius, &c. Non quod Patauium attingat, vt quidam existimarunt. Martialis quoq. Timæum multifidum appellat. De hoc amne erudita epist. exstat Bapt. Egnatij ad Matthæum Aduocarium, inter eas quæ Clarorum virorum.

Ab imis radicibus Vesulij] Alij Padum ex iugis Pænninis ortum habere putant. Vide Strab. lib. 1111. γεωγεγονέντων.

Fanestris colonia] Nihil mutandum ipse Pintianus monuit extremo libro 111. quod est hominis verè humanitate exculti.

Ab eo Samnites marit. tenent] Mendum latere suboluit Fredenando. Ego hanc lectionem probo. Ediri enim: Ab eo Senogallia maritima.

Larinum, Theanum] Vulg. Lucrinum: & Teanum sine spiritu: Sic Ptolemaeus, Strabo τῆρον: Linius & Cicero: Theani fl. Campania meminit Orosius lib. v. cap. xviii. Tیانum, per i, in quibus Pomponij libris se offert: quæ scriptura insuper habenda non est, quod & in nummis antiquis cusa reperiatur: quos mihi Abrah. Ortelius v. c. ostendit.

Cauloniam] Sic & Steph. de Urbibus. Solini tamen exc. Caulonā τεσσαλόως.

Opima Lucaniæ loca] Fortè, omnia Lucaniæ loca:

Aliquando Circeij] Plinius lib. 111. cap. v. Circeij quondam insula, immenso quidem mari circumdata, vt creditur Homero, & nunc planitie, &c. Locus Homeri exstat Odyss. x. Idem & lib. 11. cap. xxv.

Quia Italiam finit] Lucan. lib. 1. Pharsal. belli:

Finis & Hesperiaæ promoti milite Varus. Legen. Strabo lib. 1111.

Direptisque populis] In vet. m. s. Parisino diremptisque repperi, quomodo leg. coniecerat H. Stephanus lib. 1. Schediasm. xxv. Dionysius Afer Gracæ huiusmodi effert μέγας δὲ γὰρ ὀπίσθω.

CAP. v. Martius Narbo] De Narbone elegans exstat Sidonij Apollinaris carmen.

Massilia à Phocæis] Phocæensium coloniam, auctor Herodotus Clio. Oppianus Halieuticis, & Iſocrates in Archidamo. Respub. optimi & seuerissimis legibus temperata: litteris etiam Gracis & Philosophia studiis clara, quod & Romani tamquam alteras Athenas proficisciebantur. Valerius Maximus, & Strabo

lib. 14. ἐν ᾗ τῇ παρόντι καὶ τὰς γνώματά τοις ῥωμαίων πέπεικεν, ἀντὶ τῆς εἰς ἀθῆνας ὑπε-
 ῥαίας ἐκεῖσε οὐτᾷ φιλομαθεῖς ὄντας. Mollitiei tamen nomine male audiebant; cre-
 debanturque γυναικοπαθεῖν, teste Athenæo. Hinc Plautus Casina Massilienses mo-
 res, vocat molles: tamenerisi [secus Chiliaestes.

Per medium integer agens] Rhodanus & Arar ex Alpibus decurrit, & insu-
 lam Delta forma efficit Polybio lib. 111. Hist. ubi Sipontinus ex Mela hac addidit,
 quæ in Græcis non comparent; videturque per medium iter agens legisse. Vide
 Amm. Marcell. lib. xv. Hist. Atax exiguus] Lucanus lib. 1. Pharsal.

Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Sed natalibus Varronis Atacini clarior. Mox, se tendens, pro tenens, legit Pint.
 quod, quoniam Mela peculiaris phrasis est, non damno.

Rubrefus nomine] Rubrensem vocat Plinius, nisi mendosus codex est, cap.
 1111. lib. 111. Flumen, inquit, Atax è Pyrenæo Rubrensem permeans la-
 cum: Narbo Martius Decumanorum colonia x 11. m. passuum à mari di-
 stans. Piscem è terra] T. Livius lib. 11. Annal. In Gallico agro, qua

induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emeruisse.

Finis Galliæ] Amicus quidam meus hæc à librariis adscripta de more putabat:
 quod ut crederem nondum à me impetrare potui. Sic enim super. cap. Varus Italiæ
 finis: & proximè Iunonis promontorium finit Europen, & alibi sapè.

CAP. VI. Linum aut spartum alar] Justin. lib. vlt. Iam lini spartiq; vis in-
 gens. Plinius, & alij. Hinc credo & Ptolemæo, & Appiano Carthago noua, Conte-
 stanorum, σπάρταρον, hoc est Spartaria, à sparti copia appellatur.

Pars Lusitania vocatur] à lusu Liberi patris, aut Lyssa cum eo bacchantium:
 auctor Varro apud Plinium lib. 111. cap. 1. à ludo scilicet, aut λύω ἢ furore bacchan-
 tium. L. Andreas Resendius Lusitanus, vir omnis antiquitatis peritissimus sic expli-
 cat, à Luso Liberi filio, aut Lyssa, facio nomen sortitum. A quo inuitus facio ut dis-
 sentiam. Lytitaniam etiam per y scribi, idem ex Steph. de Urbib. Inscriptionibus
 marmorum, & L. In Lytania. D. de Censibus eruditè docet Comm. in Vincen-
 tium suum.

Quæ in altum extrudit] Qui me audiet, audiet autem qui
 rationi auscultabit, nihil mutabit. Latina enim & elegans formula: ut, quod bene
 vertat, pro vertatur. aliæque sexcenta melioris notæ scriptoribus usurpata, sepe etiam
 affectata. Sic Iuuenalis.

Inter Subur & Tholobin maius] A glossa est,
 vel librarij oscitantis somnium: quare in insulam deportetur. Apparet, si coniectare
 licet, supra paullo sic interpunxisse: Subur, Tholobi, parua flumina: Ut igitur
 Geographiam scioi locupletarent, & ob prolata pomæria Imperatores fierent, toti-
 dem maiora st. commenti, addiderunt. O homines nimis largos!

Tulcis eam modicus amnis subit, ingens Iberus Dertosam attingit]
 Vulgati codd. amnis super, ingens Iberus deorsum attingit. Nos subit, pro
 super reponimus. H. Stephanus, & ante illum Adr. Turnebus Dertosam, pro
 deorsum substituit: quod apud Strabonem huic urbi ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάσσῃ τῇ Ἰβη-
 ρῇ, in ipso Iberi traiectu, locus datur. Et non multo post idem: ἐν ᾗ τῇ ταππαίων ὁ
 ὄρεα τὰ

ἐπὶ τὸν πόρον τῆς θάλασσης, κατὰ Δερτῶσαν πάλιν. Turnebus lib. xxi. cap. xli. *Aduersar. similem locum in Galba Suetonij cap. x. emendat: ac subinde Alexandrina nauis Dertofam appulit armis onusta. Excusi enim hæcenus detorsa vitiosè.* Et Duriam] Turiam, per Tau leg. ex Claudiano, & Hermol. *Cafigat. in Plinium. Sallust lib. i. Histor. Inter læua mœnium & dextrum flumen Turiam, quod Valentiam paruo interuallo interfuit.*

Phœnices habitant] Pœni Pintianus: rectè. Solinus cap. xxi. *Polyhistoris de Hispania, Gades à Pœnis cultam insulam habitatamque innuit, Gadirque ab his nominatam. Sic Horatij illud lib. ii. Carm. Oda ii.*

Latus regnes audium domando

Spiritum, quàm si Libyam remotis

Gadibus iungas, & vterque Pœnus

Seruiat vni:

Sic explicandum videri doctiss. Ortelius me admonuit: licet aliter Turnebus Aduersar. xxx. cap. v. Sallust lib. ii. Historiarum Tartessum Hispaniæ ciuitatem, quam nunc Tyrj mutato nomine Gadir habent.

Atque vnde nos sumus Cingenteratum] Lege, Atque v. n. s. ex gente ea: Tum Mellaria: Rationem in Prolegomenis reddimus. Tot enim lectiones fabricarunt, quot manum Mela admouerunt.

CAP. VII. Gades] Erythream hanc Plinius lib. iiii. cap. xxi. & Polyhistor cap. xxi. appellant: de qua inf. lib. iiii. cap. vi.

Mitylene] Alcei Lyrici patria: Samos Pythagoræ: Cos verò Hippocratis, & Apellis.

Salamis] Ad hanc Cypri, in amœnissimo sinu Orientalis littoris sitam D. Paullus, & Barnabas è Seleucia Syria profecti peruenerunt: auctor D. Lucas Act. xiii. c. Alii in Attide, de qua post paullo.

Paphos & Palæpaphos] Aethicus Cosmographus inter Oceani Septentrionalis insulas collocat Cypron. Item Cypron & Paphon, & Paphien: corruptè haud dubiè. Tot enim menda in eo, quot nomina.

Olim vt Homericò carmine] Ὀδυσ. δ.

Νῆπτος ἔσμεν τις δὲ Πάυκλυσος ἐπὶ Πόντῳ,

Αἰγυπῆς περὶ πόρονδε, φάρδον δ' ἐκκλίσκεται,

Τόσσον ἀνδρῶν τὸ πᾶν περὶ γλαφυρὴ νηὶς

Ἦνυσεν, ἢ Λαγυρὸς ἄρ' ἀπ' Αἰγύπτου ὑπᾶντα.

Et Lucan. extremo lib. x. belli Pharsalici:

Tunc claustrum pelagi cepit Pharon: insula quondam

In medio stetit illa mari sub tempore vatis

Proteos, at nunc est Pellæis proxima muris.

Tantam enim arenarum vim Nilus euoluit, vt Pharum Aegypti coniunxerit. Male igitur Apollodorus & Aristarchus Homerum reprehendunt, quòd insulam Pharum dixerit: quem defendit & Strabo lib. i. & x. Geograph. Accedit ad hæc Deltæ insulam arenarum Nili eluuiè natam, neque semper exstuisse, auctor Aristot. meteor. c. Herodotus Euterpe, & Ptolemaus. Legen. Plinius lib. ii. cap. lxxv. & xiii

cap. x i. *Sostratus Cnidius in ea insula, regnante Ptolemao Philadelpho, Lagi F. turrim immensa magnitudinis mirifico opere exstruxit, qua nauigantibus procul lumen praberet. Plin. lib. xxxvi. cap. xii. Hinc moles huiusmodi Pharos appellant.*

Euripon rapidum mare] Eadem Strabo lib. ix. Plinius, lib. i i. cap. xcvi. & Linius lib. *Annalium caussam rapidi cursus in ventos illic flantes referre videtur. Cicero pro Muræna: Quod enim fretum, quem Euripum tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio comitiorum. Boëtius: Exæstuantis feritur more Euripi. Hinc tot Prouerbia, & de Aristotele hic merso fabula.*

Septies die, ac septies nocte] Nondum assentior Pintiano, qui alterum septies redundare putat, Plinij auctoritate. Seneca enim Hercules & Oetao, Actu i i i. Euripus vndas flectit instabilis vagas, Septemq. rursus flectit, & totidem refert. Dum lassum Titan mergit Oceano iubar.

& Eustathius in Dionysium, καὶ αὐτὸς μὲν δις ἑκάστης ἡμέρας μεταβάλλει, ἐκτάκις δὲ τὸ ἕλκον νυχθήμερον ὁ αὐτὸς ἑὺλοιοι δειπῶν, αὐτὸ δὲ φασὶ διατρίψαντα τὸν Αἰσχυρίαν καταδύσαι τὸν βίβιν.

Salamis exscidio] Ad hanc insulam Xerxis innumerabiles copia à Græcis navalī pralio superate: Vbi igitur vires suas mari afflictas videret, turpi consilio aggreffus aggerem in Salaminem deducere: in quem vsum mandabat Phœnicum naues conueriti. Hinc & Solon oriundus, teste Laërtio.

Contra Maleam emissa, & Theganusa contra Acritam] Lectio peruulgata. Ego vestigia sagaciter odoratus, veram lectionem representavi. Oenussa H. Stephanus pro emissa reponit: & mox Asteria, pro Hyria; insula quidem, sed quæ hic non quadret. & post, pro Thera, vnus codex Thyatira præfert.

Neritos] Sic omnes hæcenus editi. Lege Nericos: ex Hom. vlt. Odys. Neritos enim Ithacæ mons, eodē auctore, & Strabone lib. x. γῆρας ἐφομένων. & Eustath. ll. β.

Tali statione] Huius loci restitutio Iano Parrhasio viro doctiss. debetur: is enim primus (nisi fallit memoria) sic leg. vidit libro De quæsitis per epistolam. Tanta autem celeritatis fingitur, vt tota Cretam vno die pedibus obiret: Orpheus, & Apollonius Rhodius lib. iv. Argonaut. Lucianus in φηλοῦδῳ. Catullus ad Camerium:

Non custos si fingar ille Cretum. Meminit & Zenobius in Adagiis.

Sepulti Iouis] Varro de littoralibus apud Solinum cap. x v i i. etiam suis temporibus affirmat sepulcrum Iouis in Ida visitatum. De hoc multa Arnobius in eruditis illis aduersus Gentes libris: quos propediem Caspar Cardillus Villalpandæ emendatiorēs dabit. Hinc potissimum mendaces habiti: κῆρυες αἰὲς ἔδου, καὶ ἀδύνατοι γαστέρες ἀργαί, apud D. Paulum i. cap. ad Titum, ex Epimenide Cretensi: Similiter apud Ovidium, Lucanum, & Statium. Vide Lactantium lib. i. diuin. Institut. & Cyprianum de Idolis. Idem & Curetes dicti, quasi curatores, vt Strabo lib. x. διὰ τὸ κηροδορεῖν τὸν Δία, καὶ κηρός ὄντας ἀργαίον. Sallust. Histor. fragm. apud Lactant. lib. i. cap. x x i. Curetes quia principes intellegendi diuina fuerunt, vetustatem vt cetera in maius componentem, altores Iouis celebrauissē.

Vrbium

Vrbium notissimæ] *Plinius x l. vrbes numerat, lib. i i i i. cap. x i i. Solinus cap. x v i i. Non stipata centum vrbibus, sicut perhibent qui prodigè lingua largi sunt (sic enim legi malim, quàm largiti) sed magnis & ambitiosis opidis, quorum principatus est penes Gortynam, Cydona, Cnossion, Therapnas, Dium, Lycum.*

Manethusa] *Libri vet. Marathusa: & sup. Cnossos, scrib. geminato sibilò, & Cappa, ex Hom. & Græca consuetudine.*

Vnde Carpathio mari] *Vide Strabonem lib. x. extremo.*

Trucones] *v v. cc. Titana. Herm. Barbarus pro Absoro Ticana legit, nisi aut memoria lapsus est; aut scriba peccatum. Absorus Straboni à ἄσπιδες.*

Sicilia aliquando continens] *Plinius lib. i i i. cap. v i i i. Iustinus lib. i i i. Solinus cap. x i. Thucyd. lib. v i. Virg. i i i. Aeneid. Cic. Verrina v i. & Sallust. in Hist. fragmentis: Italiam coniunctam Siciliæ constat fuisse: sed medium spacium aut per humilitatem obrutum est aquis, aut propter angustiam scissum: inde Rhegium nominatum.*

Subter maria] *Hinc Arethusam fontem Siciliæ ab eo amatum fabulantur poëta, Ouid. v. Transform. Lucanus lib. i i i. Statius Papinius Syluis, & Silius libro x i i i. Virgil. Ecloga x. & Aeneid. i i i. Pausanias lib. v. & ex Pindaro Cic. x i i. ad Atticum epist. v. Moschi versus Græcos, qui hoc Natura miraculum Amorisq. vim eleganter depingunt, libet adscribere.*

Ἀλφειὺς μετὰ πείλῳ κατὰ πόντον ὁδὸν,

Ἔρχε' εἰς ἀρέθουαν ἄλῃν κατὰ πόντον ὕδωρ

Ἐδνα φέρων εὐρύα, καὶ ἀνδρα, καὶ κόριν ἱερὰν,

Καὶ βαδὺς ἐμβαίνει τοῖς κύμασι, τὰν δ' ὁ δάλασσαν

Νέρδεν ὑποβλάττει. καὶ ἐμίνυ' ὕδατι ὕδωρ:

Ἀδ' ἔκ οἷδε δάλασσα διερχομένου ποταμοῦ.

Καὶ δένοδεύεται, κακομάχαν', ἀλλὰ διδάσκει

Καὶ ποταμὸν διὰ φίλῳ ἔρωι ἐδιδυξέ κορυμβῶν.

Apponam & Latinos aliquando à me factos:

Flumen & Alpheus, Pisam circa, in mare tendit

Præcipitans, Arethusa tuis vt misceat vndis

Vbera quæ: folia, & flores euoluit, arenasque

Et fluuios subter iam labitur, & mare, longè.

Attram illius vitat contingere fluctus:

Hinc adeo ignorat infra se tendere amantem.

Improbe Amor, quid non mortalia pectora cogas,

Spicula si intorquens ita flumina nare docebas?

Obserua, malè vulgo Alphæum cum diphthongo excudi.

Ob Cereris templum Enna] *Cicero v i. Verr. Sapè hoc nomen oscitantia librariorum in Ætna vocem affinem commutatum: vt in auctore Viror. illustrium, in Atilio Calatino: quem nuper emendauimus & Commentario illustrauimus.*

Calypso habitasse dicitur] *ἴμμο* Circe. *μνησεν δὲ ἀμείψθημα*, magnis etiam ingenii non infrequens. Sed eò venia facilius Pomponio dabitur, quòd & in eundem lapidem Aristot. philosophorum coryphæus impegerit secundo Ethic. vt Calypso, inquit, monebat: Extra fluctum & fumum nauem adige. Circe enim (quod & Argypopolus reposuit) dixisse oportuit ex Hom. x. 11. *Ὀδυσ. ὅς τ᾽ ἐν κατὰ νῆμα* & *ἐν τῷ ἔργῳ* Nā. Contra quoque Circe tribuit, citrum, hederam, & laticem vrere solitam, Virg. poetarum princeps & eum secutus Plinius lib. x. 111, cap. x. vi. quod erat Calypsus, auctore Homero x. *Ὀδυσ.* Talia in Cic. peccata. Agellius lib. x. v. cap. vi. Noct. Attic. & Politianus Miscellan. cap. l. 111. annotauit. Victorius quoque Variar. lect. lib. 11. cap. xv. & 111. cap. 111. & Muretus lib. x. 111. cap. xx. Variar. lect.

Pitheculsa] Plinius Ænariam, Inarimen, & Pitheculsam pro eadem habet lib. 111. cap. vi. Appianus lib. v. belli Civilis, & Steph. *πινέουσα* duplici ss. Hanc Arimam Homero, Inarimen Virgilio dictam contendit Nicolaus Erythraeus in Virg.

Nisi quòd in occidentem] Nihil muto, contra Pintianum, Sallustium enim est imitatus lib. 11. *Histor.* Sardinia in Africo mari facie vestigij humani, in Orientem quàm in Occidentem latior prominet. Inde Ichnusa appellata.

Fertilis, & soli quàm cæli melioris] Pestilentia calique inclementia infamis Sardinia. Hinc Tacitus 11. *Annali* sub Tiberio factum S. C. refert, vt quatuor milia Iudeorum & Aegyptiorum in Sardiniam deportarentur: qui si interissent ob grauitatem calis, vile damnum habitum. Marcial. lib. 11.

Nulla fata loco possis excludere; quum mors

Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

Claudian. lib. De bello Gildonico extr. & Aurel. Victor de viris illustr. in C. Graccho.

Baleares] Nonnulli à Baleo Herculis comite deriuant: alij, *Ἰσθμὸς τῷ βαλάνῳ*, à iaculando, quòd funda peritissimi, in qua à puero exercebantur, neq; aliter cibum capere poterant. Hinc etiam Gymnesiæ Græcis dictæ. Florus lib. 111. cap. v. 111. Lycophron, Suidas, & Vegetius lib. 1. cap. x. vi.

LIBRO TERTIO.

CAP. I. Magnis æstibus concitum] De maris exaestuatione Plinius lib. 11. cap. xcix. & ci. Q. Curtius, Caesar Comment. 111. belli Gall. alique. Hinc & æstu secundo & aduerso apud Sallust. libris Historiarum, & Rumore secundo Virg. Aen. & apud Nonium Fenestella.

Anhelitu ne suo] Vide Solinum, cap. xxvi. extremo.

Doctioribus] Sic Cicero Stoicos, ni fallor, aliquando vocat.

Vnum animal] Sic edui libri. Pintianus mundus animal, tentabat: Lege viuum animal, proximè veritatem; immo germana lectio. Guidius xv. *Metamorph.* Nam siue est animal tellus, & viuit, &c.

In proximo Salacia] Hodie indigitatur Alcaçar de Sal. Quod monui eorum gratia,

gratis, qui suis in Ptolemaum scholiis, fere dixeram scoris, annotarunt, vt & in Melum Ioach. Vadianus Olyssipponem & Salaciam eandem esse, ex malè intellectus Plinij verbis lib. 1111. Natur. Historia cap. xxii. Locus enim, vt vulgo circumfertur, malè interpungitur: Hinc ille lacryma. Lege igitur: Opida memorabilia à Tago; in ora, Olisipo, equarum è Fauonio vento conceptu nobile: Salacia, cognominata vrbs imperatoria: Merobriga. Vadianus à Mela suo, quem interpretabatur, diuersas vrbes esse admoneri poterat: cui ignoscerem, nisi plures ille in errorem induxisset, qui ad eundem lapidem impegerunt, eum secuti. Salacia autem vel hoc nomine clara, quòd Pe. Nonium, Mathematicum insignem tulit, & inter Hisp. Lusitanosque principem: qui de Ratione nauigandi, in Spharam Io. de Sacro busto: in Theoricis planetarum Ge. Purbachij: in Aristotelis problema de motu nauigij: de Crepusculis; & de erratis Oronij Finei, doctiss. Commentarios reliquit, quos legerim: aliæque.

In altero Vlyssippo] Aliis Olyssippo scribitur, Ptolemao Ὀλυσσῖπος: Straboni Ὀλυσσῖπος: Steph. de Urbibus. Strabonis locum lib. 111. Geogr. Laurent. Valla alibi est cauillatus. And. Resendius, Lusitanus doctiss. patria illustranda natus, aded Antiquitatis studio capiebatur, cum Olyssipponē Conimbricam Academiā migraret, quam Ioannes 111. Lusitania Rex à Dionysio institutam, liberaliter instaurabat; in oratione quam pro rostris habuit, OLISIPO, septem non amplius literis scrib. simplici p, & sine y Græco, ex eiusdem vrbs litteratis marmoribus plurimis, docuit: & singulari libro Damianus à Goes.

Cui obliuionis cognomen Limia] Plinio Limæa lib. 111. cap. xxii. Ptolemao λῆμα. Limia hodièque, nomen retinens flumen, & opidum Ponte de Lima. H. Stephanus Lethia legi vult, quòd in Limia nulla obliuionis significatio delitescat. Non assentior. Melam enim sic explico, vt cognomen sit rara notione, quasi simul eiusdem rei nomen. Plinius apertius Mela sensum reddidit, olim etiam Obluionis flumen dictum, vt sunt plura saepe eiusdem rei nomina; quæ Gramm. Græci Συνορύμια paulò aliter atque Dialectici appellant. Horum in Geographia copiosam Siluam edidit Abr. Ortelius, cuius meus: cuius industria Illustrata Geographia, omnesque studiosi plurimum debent. Huius & Liuij Epitoma fl. Obluionis meminit lib. 1 v. & fortè Sallustius fragm. Historiarum: Cui nomen Obluionis condiderunt. apud . . . Balion quod hic Hermolaus comminiscitur, non comperet: Balsa tantum sup. paulò, quæ fortè errandi ansam dedit.

Ad Scythicum vsque] Sudant hic Interpretes, & in Hispania hoc promontorium querunt. Frustra: intellig. enim promontorium vltimum Oriētis: agit enim hic de tota Septentrionis ora, & toto terra tractu.

In Asturum littore] Hinc Asturcones equi C. Plinio lib. v 111. Natur. Histor. cap. xlii. extr.

CAP. II. Ager nec vbique] Lego, Agrè, nec vbique: flagitante sensu.

Aliquando immanis] Lucanus lib. 1. bell. Pharsal. de Gallis:

Et quibus immitis placatur sanguine diso

Teutates,

Teurates, horrēnsque feris altaribus Hefus:

Et Tāfanis, Scythicæ non mitior ara Dianæ.

De horum crudelitate, & Druidis multa *Cæsar Commentario* VI. belli Gallici: *Strabo* lib. I. I. I. *Geogr.* *Cicero pro Fonteio*: *Plinius* lib. VII. cap. I. I. initio, & XVI. cap. VI. ubi de Druidum appellatione: & XXIIV. cap. XI. & XXX. lib. cap. I. extr. *Lactantius* lib. I. cap. XXI. *Legen.* & *Eusebius* lib. IV. *præparat. Euangel.* cap. XVII.

Feritatis abolitæ] *Anno* V. C. DCCLVI. *Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Crasso* *Coss.* S. C. factum ne homo immolaretur: auctor *Plin.* lib. XXX. & *Claudius Imp.* *Pomponij* æqualis *Druidas* sustulit. *Suet. Tranquillus* cap. XXV. & *Aur. Victor* nuper à nobis recens erutus.

Vnum ex iis quæ præcipiunt] *Ibidem* *Lucanus*, ubi multa de *Druidis* & *Bardis*, de quib. leg. & *Strabo* lib. I. I. I. & *Amm.* lib. XV. *Hist.*

Quid dii velint] *Lucanus* lib. I. Solis nosse Deos, & cæli numina vobis

Aur solis nescire datum. nemora alta remotis

Incolitis lucis. cetera in eandem sententiam: & *Cæsar*.

Clam & diu vicienis] *Contrà* *Cæsar*, disciplina mysteria occultasse quod ea literis mandare nefas crederent. *Comment.* VI. belli Gallici.

Comata Gallia] quia coma, ut hodieque *Galli*, delectata. Proprie tamen ea ora, quæ vulgò *Francia* habetur. Braccata verò, *Narbonensis*, seu *Prouincia Ro.* *Hodie* *Prouence*. Togata: *Cisalpina Gallia Ligurum* est.

Tria summa nomina] *Cæsarem* I. *Comm.* Gallico est secutus: quatuor enim *Gallia* populos alij numerant.

Quia cum videantur editiora] *Deformatus* vulgo locus; quem à nemine habetenus intellectum præstare ausim: idè, ut solet, variè à variis misereque acceptus est, ut quem ipsi animo iam præceperant sensum eruerent: & ab inuito *Mela*, quæ vellent, extorquerent. *Doctiss.* *Pintianus* tamquam facem prætulit, & quasi manu dixit. Ad cuius emendationem facta à nobis accessio est. *Pervulgatam* lectionem, quæ mendo non vacat, apponam; ut quid præstitum sit, facile appareat. Quia cum videatur editior, aquis obiacet: ubi se fluctus impleuit, illam operit, nec ut prius tantum ambit. Vnde *Pintianus*, vestigia secutus, faciebat: quia cum videantur editiora, quibus obiacet, ubi se fluctus impleuit, illa operit, nec ut prius tantum abeunt. *Amicus* qu. meus, hic abeunt, in absunt commutabat: quod quæ procul absunt propter aqua diàparon propius abesse videantur, experientia magistra. Nos quis, pro quibus edendum curauimus; vnde vulgata lectio, editior aquis cussa, & post excussa. Quod sequitur, nec ut prius tantum ambit, *Franc.* *Sanctius* vir eruditiss. hanc ut prius tantum ambit: malim tamen minori commutatione, hæc ut prius tantum ambitur: ambit, enim compendio scribebant, & affinitas vocum scribas fefellit, ut nec pro hæc exscriberint. Sic autem habe: duplici nomine natare insulam incolis videri, ut & de *Delo* fabulantur: Cum quod immensum aucto mari (ut *Sallustianus* utar) ubi altiora, quæ obiacent, aquis fluctibus operiantur; in insula tamen ora nihil altius solito aqua excreuerit. vnde vnà cum aqua attolli & deprimi insulam opinio nata. Deinde quod quæ antea obiectu aggerum videri non poterant,

rant, tunc facile sub aspectum cadant. Io. Christoph. Stella v. c. paulò aliter rescriptit. Epistolam extremo libro collocauimus.

Venetum & Acronium] *Casare Comm. vi. Hercyniam Siluam oriri ait ab Heluetiorum, & Nemetum, & Rauracorum finibus. Beat. Rhennus ibi Venetum & Tauracorum reponebat.*

Gesoriacum vocant] *Duplici ss. scrib. ex Ptolemao. Meminit Suet. Caligula. Aliis hodie Cales, aliis Bologne creditur.*

CAP. III. Antequam puberes sint] *A Casare omnia est mutuatus Comm. vi. belli Gall. Vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit: ab paruulis duritiei ac labori studet. Qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: hoc ali staturam, ali hoc vires, neruòsq. confirmari putant. Cetera in eandem sententiam, quæ cum his compones. Corporum enim vastitatem in hanc exercitiij causam refert, vt & lib. iv. belli Gall. initio. Sed de corporum proceritate T. Liuius, Seneca, Florus: & pleni libri.*

Quamuis læua hieme] *Malè hac vulgò interpungunt: ad sequentia refer. De hac ipsa re Casar initio Comm. quarti: In eam se consuetudinem adduxerunt, vt locis frigidissimis, neque vestitus, præter pelles, habeant: quarum propter exiguitatem, magna est corporis pars aperta: & lauentur in fluminibus. Et lib. vi. Fluminibus perluuntur: & pellibus, aut paruis rhenonum tegumentis vtuntur, magna corporis parte nuda. Noster sagis regi, Casar rhenonibus affirmat: qui vtroque de vastis Germanorum agris, caussiq. Tacitus quoq. de moribus Germ. sagos vestiri auctor est. Videndus Seneca de Ira: & qui apud Ciceronem in ea quæ pro M. Scauro, (vt hoc & τὸ ἰδεῖν πλεον moneam) pelliti testes appellantur, animaduersione dignum: precium enim opera attendentium absoluet, vt Mela nostri verbis vtat.*

Bella cum finitimis] *Hinc nec latrocinia, quæ ferè bella comitantur, apud eos infamiam habent, vt è Casare rursus noster exscribit: & Arist. bellum venationis quoddam genus facit: atque vtinam à sociis & amicis, quos vulgo depredantur, abstinerent. Eadem infra lib. III. cap. vi. de Britannis.*

Ius in viribus habent] *χεῖροδύναμ. Hesiodo. Tale fere Ius militare vt armatis precibus quiduis extorqueant. De Gallis sic ferè Liuius lib. v. ab v. c. Cùm illi se in armis ius ferre, & omnia fortium virorum fortiter dicerent.*

Siluis ac paludibus] *Corn. Tacitus de moribus German. Terra etsi aliquanto specie differt, in vniuersum tamen aut siluis horrida, aut paludibus fœda, humidior quàm Gallias, ventosior quàm Noricum & Pannoniam aspicit, satis ferax, frugiferarum arborum impatiens, pecorum fecunda, sed plerumque improcera.*

Siluarum Hercyniæ] *Hanc Casar vi. Comment. Gallico describit.*

CAP. IIII. Quæ egeritur] *Suspicio leg. qua feritur: vel, qua res geritur, ἐπεχέοντο βρεχέον τὸν δεξιὸν μαζόν, ὥς' αὖ μὴν ἐπικαλῶν τὸ πρῶτον. Eustath. in & αὐτῶν τῶν. Nisi fortè dextram proferri dixit, quòd sinistra clypeum: gestando occul-*

HH

tetur:

telur: quomodo quæ exeritur melius legetur: sed ἀπὲρ ω.

Pueilaria penfa] Sic de Camilla Amazone Maro lib. v 11. *Aeneid.*

Bellatrix: non illa colo, calathifue Mineruæ

Femineas affueta manus; sed prœlia virgo

Dura pati, cursûque pedum præuenterē ventos.

CAP. v. Hyperborei super] Hæc tranſtulit de Hyperboreis ex Callimacho, hymno in Delum: quem cum his compone. Legen. & Plin. lib. iv. cap. xii. Solinus cap. xxi. & Clemens Alexandrin. lib. i. Stromat.

Festo semper orio læti] *Virgil. l v. Aen. Agathyrhis tribuere videtur, fortassis non sine auctore. Solinus ibidem. Iuuenal. Satyr.*

Ultra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale
Oceanum.

Satietas magnifq. tedium] *Vet. cod. Satietas magis quàm tedium. Vtraque lectio ferri potest.* Mare Caspium] *De mari Caspio, hic quidam nouum cap. fecerunt. Lege Herodot. Clione exir.* Derbices] *prope Hyrcanos ad Oxum*

Quas Sauromatidas] De his Amazonibus Plato de leg. & Eustathius in Dionys. Pro Amardi autem fort. Mardi leg. qui cap. 11. lib. 1. nominantur.

Labitur placidus &] *Ita de Arari Cæsar 1. Comm. belli Gallici:* In Rhodanum influat incredibili lenitate, ita ut oculis, in utram partem fluat, indicari non possit. Frangit ad opposita cautium] *Sic Flaccus lib. 1. Carm. Oda x 1.* Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare Tyrrhenum.

In subiectam] Subiecta, vulg. Pintianus, vt loca exauferantur. Idem vnde legisse videtur: ego vulg. lectionem tueor, nec tñ fontibus inf. necessariò addendum puto: tamen si in Aldina edit. non minus alijs corrupta, legatur.

Tigres ferunt } De his Plinius lib. viii. cap. xvi. & Solin. cap. xxi. vbi
in duobus m. ss. Tolentius, vt hoc obiter moneam, disertim legitur cernuari: hoc est,
humis affligi, & occidi: pro quo vulg. libri, se dare præcipites, quod à glossa esse a
licuius ludimagistri, qui illud non assequeretur, quis non videt, nisi qui nihil videt?
Ant. Delirio cuius meus iuris, bonarumque artium peritiss. in Solino a se emendato
Philostati auctoritate id probavit, qui ἐπεὶ δὲ ἄνθρωποι τῶν θανάτων, καὶ ἐν τοῖς
αἰσίοις ἐνίοτε scribit: Quoniam igitur prior ille occupavit, corollarj vice alterum Solini
locum addamus in eadem voce corruptum. Cap. enim xlvii. vbi de equorum præ-
stantia; Antiochum in Centaretrij ducis equum insluisse: Is, inquit. adeo spreuit
lupatos, vt de industria curvatus, ruina & se, & equitem pariter afflige-
ret: ijdem scripti cod. cernuatus præferunt: Melius. De Cernuari autem M.
Ter. Varro apud Non. Marcellum, & Servius in x. Æneid. Cernuus equus, qui
cadit

cadit in faciem, quasi in eam partem, qua cernimus. *Vtitur & Arnobius eruditus auctor lib. v 11. adu. Gentes.*

Rabiem appropinquantium] *Non dissimile de Medea M. Tullius in ea qua est pro lege Manilia: Medea illa, inquit, quondam ex Ponto profugisse dicitur: quam prædicant in fuga fratris sui membra in his locis, quæ se pater persequeretur, dissipauisse: ut eorum collectio mœrorumque patris celeritatem persequendi retardaret. Apollonius tamen Rhodius Iasoni eadem illam, non Medea tribuit.*

Donec ad frequentiora] *Plinius & Solinus, paullo aliter nauem renatorem iam conscendisse: & D. Ambros. vi. Hexaem. decipi tigres sphaera vitrea à raptore, quæ, ut solet, imaginem tigridis inspecta referat, fallatque.*

Corn. Nepos] *Plinius hinc describit lib. 11. cap. 1 x v 11. Nepos, inquit, de Septemtrionali circuitu tradit Q. Metello Celeri, C. Afranij in Consulatu collegæ, sed tum Galliæ Proconsuli, Indos à Rege Sueuorum dono datos, qui ex India commercij causa nauigantes, tempestatibus essent in Germaniam delati. De his vide quæ quinto ab hinc anno in Corn. Nepotis fragmenta annotauimus.*

C A P. V I. Annorum quis manet numerus] *Suspicio glossema esse, & ex margine huc irrepsisse: & rectè, nisi me amo; aut humanitus fallor.*

In Lusitania Erythia] *Ex Herod. μελπομένη. Γερύθεια ἢ εἰλέειν ἔξω τὸ πόντου κατοικήμενον, τὴν ἑλλήνες λέγουσιν ἐρύθειαν νῆσον. Scribo Erytheia cum diphth. αι. Græcis enim ἐρύθεια. Dion. Αfer εἰρηγῆσαι.*

Ἡ τοι μὲν ναῖ οὐσι βροτῶν ἀμφ' ἐρύθειαν.

Sunt qui Erytheam ubique excuderunt: contra alij Sibyllam Erythæam fecerunt apud Lactant. quæ Erythræa est. Non ignoro tamen diphth. illam sæpè in i, vel e, longum conuersam.

Erytheia] *Hinc boues Geryonis abegisse Herculem omnes narrant. Hodie non exstat. Gades in insulam ab Ephoro & Philistide Erytheiam vocatam auctor Plinius lib. 1111. cap. x x 11. & à Pherecide Strabo; cuius fidem secutus And. Resنديus, quem honoris causa libenter nomino, in Plinio Pherecide, pro Philistide reponendum putabat. Sed cur non potius Melæ Batico auctori & de Græcis Dionysio & Stephano, qui diuersas insulas faciunt, fidem habeamus?*

Cassiterides] *Repugnat Herod. Thalia, in fine.*

Galli Cenas] *Corruptè hæc vna dictione, Gallicenas. Hadr. Turnebus Gallia ornamentum, Galli Senas, aut ut in vet. cod. Zenas restituit in Plutar. de defectu Oracul. à se conuersum: quem lege, & de facie in orbe Luna. Dionysius εὐνυγῆς, quoque in illis Britannia insulis à mulieribus Baccho feri testatur. Versus, quia multi sunt, non adscribam. Senagallia, vel Senagallica longè alia, de qua lib. 11.*

Principum maximus] *Claudium Imp. designari puto, de quo Tranquillus cap. x v 11. Sic & claudi mare & aperiri dicitur: Ex die tertio Iduum Nouembris claudebatur olim; aperiatur verò ad diem sextum Idus Martias: auctor Vegetius lib. 1111. de re militari: quod παρρηῶς moneo.*

Gemmas margaritâsque] *His nobilitata Britannia est: earumq. spe traiecitse*

Cæsarem auctor Suetonius: tamen si aliam ipse causam fingat Commentario IIII. De thorace è Britannicus margaritis Veneri genitrici dedicato Plin. & Solinus cap. LVI. Polyhistoris. Aliarum opum ignari] M. Tullius ad Attic. lib. I. I. I. epist. XVI. Britannici belli exitus expectatur. constat enim aditus insulæ esse munitos mirificis molibus. Etiam illud iam cognitum est, neque argenti scrupulum esse ullum in illa insula, neque ullam spem prædæ, nisi ex mancipiis: ex quibus nullos puto te litteris, aut Muscis eraditos expectare. Efficitur itaque olim ab auro, argento, & pecunia inopem insulam fuisse: quæ nunc opulentissima mercaturis faciendis, rebusque quæ cotidie importantur.

Vltro corpora infecti] *Quidam glasto: alij vltro, in luteo mimcri audacia commutarunt. Ego verò scripturam veterem B. F. representare malui. Turneb. vitro tentabat, pro herba, apud Oribasium medicum: quomodo & apud Cæsare Comm. V. belli Gall. & Virunio lib. V. II. cap. XIV. de Architect. legi vult, lib. VI. Aduersar. cap. XVII. quomodo & m. f. suo legi Fulvius Ursinus V. C. affirmat. Pet. Victorius lib. XXI. Variar. lect. cap. III. Luteo in Cæsare mutat, tamenetsi vltro in vetustis exempl. m. ff. reperitur: Franc. verò Hotomannus lutro, ex Dioscoride transpositis elementis. Glastum verò vox barbara putatur. Atqui Plinius lib. XXII. cap. I. vitur, ubi Britannie feminas hoc se tingere affirmat: ἵσταν, ni fallor, Theophrastus & Dioscor. appellant, ceruleum colorem exprimentem. Et Britanni ipsi barbari tunc habiti. Glesum etiam à Glessaria insula Germanorū apud Solinum cap. XXIII. legitur. Quare cur omnino reiiciat Pint. Hieron. Surita assensus, non video.*

Corpora infecti] *Cæsar Comm. V. belli Gallici. Omnes se Britanni luteo inficiunt, quod ceruleum efficit colorem: atque hoc horribiliore sunt in pugna adspectu: capillōque sunt promisso, atque omni parte corporis rafa, præter caput, & labrum superius. Hac eadem Herodianus extremo lib. I. I. I. τὰ σώματα σίζον ἡ γερμανικὴν ζῶαν παντοδαπὴν εἰκόσιν, ἔδιν ἔδ' ἀμφιένων, ἵνα μὴ σκέπῃσι τὰ σώματα τοὺς χερσάς. De pietis Agathyrhis lib. I. I. dicere memini. Apud Græcos quoque mulieres nilto tangebantur, teste Xenophonte: & Gigantes, auctore Herod. Melpom. μάλαντας δ' ὧν πάντες ἔτοι. De variis Plinius lib. VI. cap. III. Nec Barbari solum, sed & Romani Iouem minio pingebant. Idem lib. XIII. cap. I. I. R. & lib. XXII. cap. VII. & hodiēq. Turcæ, vt Bellonius in Observationibus.*

Couinos vocant] *Vehiculi genus falcatū, cuius apud Gallos & Britannos multus in præliis vsus. Corn. Tacitus in vita Iulij Agricole. Media campi couinarius (sic enim dicitur auriga, qui couinum regit, & qui ex couino pugnat) & eques strepitu ac discursu complebant. Lucanus lib. I. Pharsal.*

Et docilis rector rostrati Belga couini.

& Martial. lib. XII.

O iucunda, couine, solitudo

Carruca magis, effedōq. gratum Facundi mihi munus Heliani.

Curribus etiam falcatis vsos esse antiquos, auctor Liuius & Sallust. lib. Historiarum citante. Effedæ etiam frequenter vocantur Cæsari III. Comm. belli Gallici, ubi de Britannis & de Effedariis iocus Cic. ad Trebatium I. C. in epist. ad famil.

Pæne

Pæne par spacio, sed vtrimque æqualis] *Aut mendosus locus, aut μνημονεύων* *σφαλμα* reliquis ad numerandum. *Cæsar* enim *Iulius* à quo mutuatur; Ad occidentem *Solem* (inquit *Comm. v. belli Gallici*) est *Hibernia*. dimidio minor, vt existimatur, quàm *Britannia*: sed pari spacio transmissus, atque ex *Gallia*, est in *Britanniam*. Vnde aliquando hanc coniecturam feci, scribisse *Pompo*. sed vtrimque inæqualis: præpositione, vt solet, facile in priore voce absumpta & deperdita: vel potius: sed vtrimq. æqualis traiectu: littorum oblonga. Traiectum enim vocat quem *Cæsar* transmissum, voce compendio scribendi corrupta, hoc vero *Hellenismo* oblonga littorum *C. Sallustio*, & *Cor. Tacito* communi, non intellecto: ideòq. falsa interpolatione obscurata lectionis veritate. Vetat tamen meus pudor, fidesq. tractandus religiose libris antiquis, ne quid temere sine m. s. immutem. Eruditi lectionis iudicium facio. *Lib. i. cap. i.* sæua hiemis, dixit, & alibi sæpè.

Otomegalos] *Germana Mela* lectio. *Vulg. Sarmalos* vocem nauci præferunt. *vet. cod. Sannalos*. *Natum*, vt ex compendiis litterarum mendum, *Ὠτομέγαν* enim repertum, in *Sarmalos*, homines sat mali, qui magnas illas aureis nimium quantum auersabantur, peruerterunt. Repono igitur iure postliminij in pristinam sedem, vnde hæcenus exsulat, *Otomegalos*: quo modo nomina plurima apud *Melam* de *Græcis* cusa quini non crassa naris facile obseruabit. Eadem autem in *Plinio* fabula, sed & corrupto populi nomine *lib. i. cap. xiiii.* *Fanesiorum*, inquit, aliæ in quibus nuda alioqui corpora prægrandes ipsarum aures tota contegant: vbi *Panufiorum* emendat *Pint* noster in *Castigat*. *Plinianis*: *Adr. verò Turneb.* in vtroque & *Solino* *cap. xxi.* *Panotios* ex *Isidoro* *lib. xi. cap. iiii.* *Etymolog.* reponit, quos *Tacitus* de moribus *German.* *Hellifios* appellet: *Aduersar. lib. vi. cap. xix.* Nos à vestigiis vulgata lectionis propius absumus.

Breues vtiq. noctes] Eadem de *Britannia* *Tacit.* in *Agricola*, & *M. Minutius Felix*, in *Octauio*: qui liber falsò hæcenus *Octauus Arnobij* adu. *Gentes* ob argumenti potius, quàm styli similitudinem est habitus. Sed ex coniectura potius omnes, aliorumque relatu, quàm quod compertum aliquid haberet. Noster *Cæsarem* exscribit, quem lege *Comm. v. belli Gallici*, vbi de *Britannia* præclarè.

Longè ab eo *Taurus* attollitur] Credo scribisse *Melam*: Non longè ab eo: nisi secum ipse pugnet. Proximo enim *cap. tamquam* sui oblitus *Tabis* promontorium, quod *Taurus* attollit. *Plinius* *lib. vi. cap. xvii.* *Deserta* cum belluis, vsque ad iugum incumbens mari, quod vocant *Tabin*. Que eò libentius integra adscripsi, quòd *Solinum*, vt aliàs sæpè, in errorem induxerint, qui *Tabin*, mare facit *cap. xx.* referens prouocabalum quod ad mare, non ad iugum: Quod & *Pintianus* admonuit in *Retractat.*

CAP. VII. Notissima India] Falsò. *Capp. distinctionem* non à *Mela*, sed à librariis esse initio admonui; & in confesso res est, vtilitatis spe aliqua, ne res commisceri viderentur. Hinc factum vt sæpè variant *codd. hicque* natum sit monstrum Turpe, informe, ingens. Nihil enim *India* minus notum, vix nuper *Hispanorum* navigationibus satis patefactum. Si quis tamen mordicus editam lectionem tueri volet;

animus est non admodum contra niti: tātūm quid mihi videatur testificor: Editio iam Mela Nouissima India legi maluit Pinitianus. Si mihi Cenfori clauum figere, lustrūmque condere liceat; ad superiora, vnde diuisa sunt, quoque pertinent, Sanctio nostro assensus, libenter retulerim, absens peragit notissimum. In quo non mihi, sed Eustathio Dionysij Scholiasta doctiss. fidem haberi volo. Sic enim ille ad illud, — καὶ ἐξ ἑνὸς ἐλέβερα Σηρών. Τῶν παλαιῶν τὸ τίμημα σαρκίσις ὄνησιν ἄνθρωποις ἔχουσιν· ἔτα ἐλθόντες οἱ ἔμπεροι, καὶ δέντες τὴν πηλὴν ἀναχαιτῶσιν. ἐφ' οἷς ἔρχεται οἱ Σέρρες, καὶ ἡ μὲν ἀρέσκονται, λαμβάνει τὴν πηλὴν. εἰ δὲ μή, τὰ ἴδια. Accedit ad hac, quod in Mela obseruauit; solere eum de gente aliqua dicturum, ferè à gentis nomine narrationem inchoare: Exemplum in ore omnium. Symbolam quoq. Latinus conferat. Plinius lib. vi. cap. xv. de Scythiis: Nec in alia parte maior auctorum inconstantia: credo propter innumeratas vagasque gentes. An igitur notissima India si tanta scriptorum incertitudo?

Formicas non minores] Leg. Plin. lib. x. cap. xxxi.

Morsu atque ambitu corpus conficiant] Et ab illis vicissim casu atque ruina elidantur. Sic enim Appuleius lib. i. Floridor. vbi de Indiis & Gymnosophistis multa. Apud illos, inquit, immēsi dracones cum immanibus elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertant. Quippe lubrico volumine indepti reuinciunt: & illis expedire gressum nequie tibus, vel omnino abrumpere tenacissimorum serpētium squameas pedicas; necesse sit vltionem à ruina molis suæ petere ac retentores suos toto corpore oblidere.

Mella frondibus defluunt] Legen. Aelianus lib. xv. Hist. animalium cap. vii. & Galenus lib. i. i. De alimentorum facultatibus cap. xxxix. Virg. Ecloga i v. Et duræ quercus sudabunt roscida mella.

Nysa est clariss.] Plures hoc nomine montes Baccho sacra: hinc poētis Nyssaus. Græcis fere duplici ss. Nyssa, vt Arriano lib. v. Ἀλεξάνδρου ἀναβάσεως: vbi Alexandrum Nyssam in dedicationem acceptam, simul conditoris reuerentia, simul religione tactum ab omni iniuria, data opidanis salute, seruasse. Idē & de Baccho Thebano, Aegyptio, & Indico, vnū ne idē: que sit lib. vi. i. i. differit, & Philostratus lib. i. i. i. Pausanias Bæoticks, Diod. Siculus & Strabo xv. Geogr. Illud quod post non longè sequitur: famam hinc præcipuam habent, quod suspicor à glossa esse: quare vncis inclusi.

Meros Ioui sacer] μή, & enim femur est, ex quo natum Bacchum fabulantur; vt è cerebro Mineruam. Hinc & μρωτοφὸς poētis. Mons ἡμωδὼν etiam appellatur Eustathio in Ἑμυρτῶ. Tzetis in varia Hist. versus ob elegantiam adscribam.

Ἐγγὺς ὁρῶν ἡμωδὼν Ἰνδίας δὲ τὰ ὄρη, σῆλας πινὲς ἐστὶν αἱ, σῆλαι δὲ διονύσου ἐστὶν αἱ λέγω δὲ, καὶ ζαλόσκου τέλη, ὥσπερ πινὲς νομίζουσι καὶ παλαιοί, καὶ νέαι, τὰ διονυσίας δὲ εὐρον, ἐμὴν δὲ αἰγυπῖαν, τὸ νόη, καὶ ὀστρίδας διονύσου διονύσου.

Legen. Plinius lib. vi. cap. xxi. & lib. i. x. cap. xxxix.

Oras tenent ab Indo & c.] Ferè leg. Oras tenent à Coliaco ad Gangem Palibotri, à Gange ad Indum Nyssæ, vbi magis quàm vt habitetur exæstuat: ex Plin. lib. vi. cap. xxi. Ptolemæo & Solino cap. i. v. ex quibus conuincitur Palibo-

Palibotri retineretum, licet Palibothreni substituat Pintianus: cuius lectionem non damno, reponentis Colide, pro Iolide. Collis alterius partis angulus] Hic vulg. lectionem libentius sequor, tantum Collis, pro Collis ex superioribus scribo. Et inf. Post ubi aliquot se per magna flexibus scindit iuga, leg. conicio. Torfit autem multos quod præter morem suum Mela, qui præterea primum generatum, post alia singularum eodem ordine exsequitur: hic verò de Gange non vnde caperat, incipit, sed desinit.

Altera aurei foli] *Fabula fidem non habet Plinius lib. VI. cap. XLV I. ex quo leg. supra: Ad Indum Argyre, non, ad Gangem.*

Contra Indi ostia] *Vulgati inde illa. Nos minori commutatione Indi reponendo locum in integrum restituiimus. Pintianus audacius: Contra Indi ostia insula est, quam vocant Solis, idè inhabitabilis. quod ingressis, &c.*

Inter ipsa ostia Patalene regio] *Sic leg. videri monuit me Franc. Sanctius, cui assentior. Vulgati enim veteris scriptura vestigia retinent, rara tenet regio: lege Patalene regio. Pintianus, rara viret regio: quod abindico. Plinius enim Indum duas insulas facere scribit Prasianen & Patalen, lib. VI. Nat. Hist. cap. XX. & Aethicus vrbes Orientalis Oceani Patalen, & Patalaten nominat, & Dion. Afer de Indo flu.*

Ἰσὰς ἣ οἱ σόματ' ἔστ', μέσσω δ' ἐπιδέσσωμαι νῆσον

Νῆσον τὴν χαλκείαν ἐπὶ χθονίαι Παταλῶν.

Κένος τὴν πάλαιον ὑποτέμνει ἢ ἐθαύωται. And. Papius noster sic vertebat:

Atque eius duplici circum concluditur ore

Insula, quam proprio Patalenen nomine dicunt:

Multaque præterea distinguit secla virorum.

Vbi ex Arriano Eustathius: Ἰστιάς ἐστιν ὁ Ἰσθός, ὃς Δέλτα ποιεῖ, καὶ ἐστὶν τῇ τ' Ἰνδῶν γῇ, τῇ αἰγυπτιῇ Δέλτα ὁρθογώνιον πάλαι ἦ ἐν αὐτῇ ἀξιόλογον τὰ Πάταλα, ἀφ' ὧν ἡ νῆσος Παταλῶν. Meminit & Strabo lib. XV. ὃ δὲ Ἰσθός δυσὶ σόματιν εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἐκπέμπει θάλασσαν, ἐκ μεσημβριῶν τὴν παταλινὴν χαλκίαν χώραν: παταλινίαν τὴν κατὰ αἰγυπτον Δέλτα.

Siue quia eius coloris est] *Legendus Strabo lib. XV I. extremo.*

CAP. VIII. Carmanis contrariam Macæ] *Mace fortè scrib. sine diphth. Hoc promontorium Carmanie promonterio obiacens Harmozonta Plinio est, & Ptolemao, Mache autem vrbs Oceani Orientalis Aethico: Mathæ verò gens Indiae, apud quos Erinefes oritur, teste Arriano in Periplo Indiae.*

CAP. IX Et Arabia] *Non me fugit mutasse Freden. Ego à vulgata non recedo. Arabiam enim, & Eudæmona. Arabia vrbes ponti & Aethicus Cosmogr. & Arrianus in Periplo maris Rubri. Quod sequitur: verum inflexus, & non rubri maris, ferri fort. potest: tamen si Pintianus alia interpunctione: Extra sinum (verum inflexu etiamnum Rubri maris) pars, &c.*

Pygmæi minutum genus] *De his Aristot. II. de gener. animal. & VIII. de Natura anim. cap. XII. Plinius sapius. Homer. Illud. γ. initio, & Solinus cap. XVI. Verbe, inquit, Gerania Thraciæ Pygmaeos à gruibus pullos. Agell. lib. IX. ca. II. III.*

Noë.

Noct. Attic. Dicti à nomine πυγών, cubito. D. Hieron. in 27. ca. Ezech. bellatorem; & ad pugnam promissimum exponit. Ad utrumque Iuuenalis respexit; Sat. XI II.

Pygmæus paruus currit bellator in armis.

De Ibide aui Herod. Euterge, Arist. Plinius, denique Philosophi & historici omn.

Phœnix] De hac aui quoque Plinius lib. x. cap. 11. Solinus cap. xxxvi. & Aur. Victor noster in Hist. Augusta, & Corn. Tacitus v. Annali sub Claudio, anno v. c. octingentesimo Phœnicem visum refert. Quid verò ex se ipsa renascatur, Resurrectionis, quam piè Christiani credimus, signum visum est Orthodoxis Ecclesiæ Patribus: Vt eandem semini & grano in terra putrefacto D. Paullus contendit I. Corint. cap. x v. Loca non pigebit indicare, si quis fortè requirat, vt aliis inuestigandi laborem tediūque adimam. D. Clemens Constitut. Apostolic. lib. v. cap. v III. Ambrosius lib. de fide resurrect. Eusebius in vita Constantini. Cyrillus Catechesi x v III. Greg. Nazianz. Lactantius & Claudianus in carmin. Nos etiam pro ineuntis anni felici auspicio carmine olim lusimus ad Casp. Cardillum Vallalpandæum Philosophum & Theologum insignem, Compluti artificissima familiaritate coniunctum, in librum quem de Animæ immortalitate, pro Aristotele (quem Athei quidam, & impij, animam vnà cum corpore morte damnassee, falsò affirmant) conscripsit.

Qualis & Eois Phœnix quæ visitur oris,
Vnica semper auis: quæ diuitis ostia Nili
Fœcundantis agros labuntur Solis ad urbem:
Arque Arabum felix regio quæ spirat odorem
Exstruit hæc nidum beneolentis termite amomi:
Agglomerat casiam, nardos, & tura Sabæa.
Quingentis plureis vbi viderit ordine messes
Phœbus; iam senij, & vitæ pertæsa prioris
Certa mori, medium Solem contra aspicit, alas
Verberat, attritu scintillam excudit, & ignis
Emicat: hinc flamam pyra iam liquefacta recepit.
Æstuat ipse soli genius, Sol, æthera, & aër.
Fit rogus ipsa sibi, & condit de more sepulcrum.
Nec mora, cernere erit, dictu mirabile monstrum:
De cinere ipsa suo (sic fama) renascitur ales.
Iam melior, senio procul, æuique integra surgit,
Remigio alarum pernix vaga nubila tranat.
Gestit ouans cursu terras lustrare iacentes.
Talis quum posito reuirescit tergo serpens
Exuias linquens, annis dum effœta senectus.
Non aliter quum mors anima seduxerit artus, &c.

*CAP. x. Meroëni habent] Mineri audacia ex Meroëni, Meroën mutauit. Vulgata lectio aliter proba est: immò eleganter Habere, pro habitare: quo Mela, Sallust. & quis non? vsus est.

Pars quia vitæ spatium] *Perturbata hac omnia. Fortè leg. alio ordine verbus in suum, vnde exciderunt, locum tralatis, ex Herodoto Euterpe & Thalia: Pars quia ex Aegypto aduenere dicti Automolce: pars quia vitæ spatium dimidio fere quam nos lōgius agunt Macrobij: pulcri forma, proceri corporis, &c.*

Æqui corporis] *Fortè leg. proceri corporis. vel: pulcri forma corporis, æqui. Aequitatem enim iustitiamque tribuit Polyhistor. Solini cap. xxxiii. Vel sic: pulcri forma, æquo, corpore. Eruditus lecter arbitrabitur.*

Specie ac viribus legere] *Dignitas enim forma in viris ad parendum innuit. Virgil. i x. Aeneid. Grator est pulcro veniens de corpore virtus.*

Et Euripides: Πρωτοῦ μὲν εἶδ' ὁ δ' ἄλτος πρῶτος, apud Porphyrium de quinque vocibus, & Stobæum Serm. de Pulcritudine. Archidamum regem quoddam exiguum duxisset uxorem, à Lacedæmoniis muliatum auctor Plutarch. αὐτὸς τὰς αὐτῶν ἀγορῆς & Athenæus lib. xiii. Σειροσφιδῶν.

Vt folia etiam] *Si Herodotum expressit, scribit Mela: vt ligna etiam aut lignis decisa non innatantia ferat, sed pessum, &c. De Sphingibus Diod. Sicul. lib. iiii. & Plin. viii. cap. xxi.*

Aues cornutæ Trago pomones: & equinis auribus Pegasi] *qu. lib. Tragopomones, equinis auribus & Pegasi. Malè. Plinius enim lib. x. cap. xli x. Pegasos equino capite volucres, & gryphas aurita aduncitate rostri fabulosos reor: illos in Scythia; hos in Æthiopia. Vbi aduerte hos referre antecedens remotius, contra Gram. præcepta. Sup. enim Gryphos in Scythia collocat Pomponius lib. i. cap. i. Tragopomones verò mihi de mendo suspecta vox, & Trago panes leui commutatione tentabam: aliter atque Pintianus Trago pogones. Solinus Trago pas cap. xxi i. vocat, & ibid. Plinius Tragopanadem; minus, quam Mela, corruptè vterque: vnde fort. veram lectionem erit eruere. Cum enim Pan Deus cornutus sit, vt antiquitas credidit; ab eo aui cornutæ nomen tributum conuicere licet. Quare in Plinio Tragopana legit doctiss. Turnebus lib. vi. Aduers. cap. xli x. prono sanè errore ex his repetita voce de; aut priori dictioni addita. Sic igitur legit: Equidem & Tragopana, de qua (vulg. Trago panadem de qua) plures affirmant maiorem aquila, cornua in temporibus curuata habentem ferruginei coloris, tantum capite phœnicio. Idem mox rupes, pro ripæ reponit. Non sequor. Mela enim in Antithesi ludit.*

An exhausta fructu] *Pint. an exusta æstu. Turnebus verò, an inexhausto tractu: quod in vet. exempl. repperisset, an inexhausta fructu. Idem mox, verum & Anno legit, non pro aduerbio verum: & rē memoratum, quod in vulgaris legitur, delet: pro quo Franc. Sanctius commentario reponerat; fortè quod Plinius lib. ii. cap. l xvi. navigationem enim in litteras misisse Annonem scribat. Ego à vulgata lect. ne latum quidem vnguem discedendum censeo: nec enim abhorret ab hoc dicendi genere Mela, pro memorandum, vel memoria dignum: quod quavis in eius lectione non admodum hospes facile, vel me tacente, iam obseruauit. Plinij verba quia hinc tralata ob oculos ponam, vt conferri inter se queant. Anno Kar-*

thaginis potentia florente, circumuectus à Gadibus, ad finem Arabiæ nauigationem eam prodidit scripto: sicut ad extrera noscenda missus eodem tempore Himilco. Præterea Nepos Corn. auctor est Eudoxum quendam sua ætate, cùm Lathyrum Regem fugeret, Arabico sinu egressum, Gades usque peruectum: multoque ante eum Cælius Antipater, uidisse se qui nauigasset ex Hispania in Æthiopiam commercij gratia. *Hac ille. Vide supra capite v. extremo.*

Ad eo ignotus ignis] *Gemina de Satyro & Prometheo narrat Plutarchus lib. De utilitate ex inimicis capienda.*

Nuluch ab incolis] *Nigrin videtur Plin. appellare lib. v. cap. ix. & lib. viii. cap. x x i. ubi de Catoblepis. In Aethico, à quo Paullus Orosius lib. i. omnia est mutuatus, Nuchul scribitur, transpositis litteris. Vulgata: lect. libenter sequor, cùm alij scriptores auctoritatis pondere nutare non cogunt. Minus etiam à Nili nomine corruptum Nuluch à Barbaris, quàm Nuchul: sed hæc arbitrarij iuris sunt: non enim ex his pendent fortune Gracie, ut ille ait. Melo uero vet. Latinis dicebatur: auctor Festus & Seruius in i. Aen. ut Atlas, etiam Telamo. Melas Eustathio, & Plutarcho de fluminib. Hinc Statio Papinio, & Ouidio binominis fluuius dicitur; ni fortè propter Astusapen, & Astaboram: de qua ad lib. i. cap. ix. dicere memini.*

CAP. XI. Fortunatæ insulæ] *Straboni lib. i i i. ex Hom. in Mauritania finibus; & Gadibus opposita.*

Himantopodes] *quasi, loripedes. De his Plin. lib. v. cap. viii.*

Dites, nunc inculti] *Fuit cùm comites, leg. pro dites putarem, & ex compendiis litterarum natum mendum: quod Plinius v. cap. viii. Solinus cap. xxxiv. & Martianus Capella Pharusios Hercules ad Hesperidas tendentis comites faciant. Atqui itineris tadio si hic in Libya resederunt, quomodo subito dites? Nisi fortè Mela alios auctores secutus est: quare nihil immuto: mox enim inopes opponit. Post paulo terebintho arbore germana lectio, quod quinis non prefractus facile dabit: reliqua enim voces nihili.*

Profundat sponte nata] *De his, ni fallor, Sallustius lib. v. Histor. quantum ex reliquis fragm. tamquam naufragij tabulis ab amicis. Lud. Carrione I. C. collectis intelligere licet, citante. Cuius duas insulas propinquas inter se, & x. stadium procul à Gadibus sitas, constabat suo pte ingenio alimenta mortaliibus gignere. Vide sup. cap. v i. de Insulis, quæ iuxta Cassiteridas.*

Vnde ubi aliqua] *Portenti simile. Legen. Strabo lib. vlt. Geographia, Plutarch. in Sertorio, & Io. Goropius Becanus, vir doctiss. lib. i i. Originum Antuerpiensium, de Gigantomachia; quod opus, licet amulos aliquot repererit, plures tamen admiratores habet, qui utilissimum pradicant.*

IO. CHRISTOPHORVS

CALVETVS STELLA

ANDRÆAE SCHOTTO

S. D. P.

EGI doctiss. Schotte, summa cum animi mei voluptate, quæ de Fredinandi Nunesij Pintiani preceptoris mei vita, doctè simul & eleganter scripsisti. Viuet per te in hominum memoria Pintianus, cuius nomen, quod iam pænè extinctum erat, deinceps durabit. Ceterum quod de insula Antro petis, cuius vnus tantum Pomponius Mela, quod sciam, meminit lib. 111. cap. 11. Et si hunc nodum dilucidè atque perspicue per te ipse expedire potes; tamen vt existimationi, quam de me concepisti, satisfaciam, sic habe. Mela enim de Garumna fl. agens: In eo, inquit, est insula Antros nomine, quam pendere, & attolli aquis incrementibus idè incolæ existimant, quia cum videatur editior, aquis obiacet; vbi se fluctus impleuit, illam operit, nec, vt prius, tantum ambit: & quodd ea, quibus antè ripæ collèsq; ne cerneretur, obstiterant, tunc velut ex loco superiore perspicua sunt. Pulchrè quidem Mela. Satis enim constat ripas fluminum, plerumq; ipsis fluuiis altiores esse: idè nihil fere de continenti nauigantibus apparere, nisi ea tantum, quæ littoribus sunt exposita. At cum naus impetu fluctuum in altum subuehitur, iam conspicua erunt in continenti, quæ prius in imo videri non poterant: idem in Antro insula fieri existimandum est. Nam cum videatur editior. i. altior, obiacet undis. i. circumiacet aquis, nempe fluctibus retro fluentibus: vnde eius tantum latera & ripæ cernuntur. At quoties fluctus se impleuit. i. maximè intumuit, quod fit ipso pelagi in eam fluctu, ac incremento aquæ, operitur insula, non aquis, sed incremente fluctu propter eius tumorem tegi videtur, & tanto fit depressior, quanto antea resfluente vnda videbatur altior: & propterea pendere ab incolis existimatur. Nec vt prius tantum ambit. i. fluctus non undique eam aquè circumdat, ac prius: tunc enim resfluente fluctu omni ex parte non secus atque alia quauis insula, in quam nullus fiat ætus pelagi,

lagi, aquis ambitur retro cedentibus tunc fluctibus, & in mare tranquillius redeuntibus: At contrà fit ferente se in eam fluctu magno impetu. Neque enim ut prius tantum insulam ambit, sed eam dumtaxat partem, ubi æstus furit. Siquidem tantus est fluctus tumor, ut ea pars in quam Oceani accessus fertur, ambita tantum censeatur: reliqua verò, etiam si verè ambita sit quietioribus ibi undis existentibus, non videatur. Et ideo sunt perspicua, quæ insunt in insula ex loco superiore, id est ex fluctibus incrementibus, cum antea, remeantibus, quo minus cernerentur, fauebant ripæ & colles. Ergo altior apparet, cum aquis circumdatur fluctibus refluentibus, & tunc eius tantum ripæ & colles cernuntur. Pendet cum fluctus intumuit, & ubi fertur, ibi maximè eam ambit: & ideo cum altior ipsa insula sit fluctus, omnia eius plena & manifestà videri, tanquam si ex superiori loco, id est ex intumesciente fluctu ea contempleretur aliquis naui vectus, cum antea ripæ & colles impedimento essent fluctibus iam refluentibus, & Oceano tranquilliori. Sed quid tam accuratè hac de re apud te dissero? qui ingenio, doctrina, litteris, & linguarum peritiâ adeò excellis, nihil ut in Mela tam sit obscurum, tamque difficile, quod exquisito iudicio tuo non expendas: mirificè atque expeditè non explices, quo Pomponium Melam nitori suo, ut facis, restituas. Vale mi Schotte. Salmantica, Idibus Februarij, Anno M. DC. LXXXI.

ABRA.

ABRAHAMO ORTELIO ANT- VERPIANO V. C. PHILIPPI II.

HISP. REGIS GEOGRAPHO,
cuius suo cariss. And. Schottus S. D. P.

ROMISERAM, memini, doctiss. Orteli, nostras
olim Observationes, iam tum pane affectas in Pom-
pontum Melam, compositum à me Lutetia ad Diui
Victoris cum vetustiss. exemplari calamo exarato,
& unde hausit, auctoribus Græcis, præsertim He-
rodoto. En tibi fidem meam libero: quare, qui meas esse aliquid
putare nugas soles, ut accuratè recenseas, & culpas damnes, obe-
loque fodius, oro obtestorque: cum patria communis amore; tum
quia ceteris in hoc studiorum genere antistas, idcòque de his opti-
mè iudicare & possis & soles. Tu enim mihi inter doctissimos,
quia ciuis meus, & inter ciues, quia doctissimus, vnus (ut Plato
Antimacho) instares omnium:

Descripti radio totum qui gentibus orbem.

& Vniuersum hoc in Theatro, tanquam in illustri loco & ore om-
nium, spectandum proposuisti; in ea Vrbe, quæ (ut olim à Polemó-
ne Roma) & οὐρανὸν ἑπικρατῶν iure optimo & censeatur, & ap-
pelletur. Nec enim præstantibus ingeniis, quàm exoticis mercibus
& opibus se venditat. Ego verò cum rei gerundæ causâ iter in
Hispaniam haberem, & turbante Belgio, flagrantèque bello ciuili,
Bibliotheca & patria aliquamdiu carendum viderem; Melam
Hispanum scriptorem Itinerarij vice tanquam fidum comitem
assumpsi: & cum illo, re ex sententia gestâ, in hac studiorum meo-
rum peregrinatione more institutòque maiorum inchoata horis
subsecissis collocutus, hoc Spicilegium feci, post Pintianum, cu-
ius ad te Castigationes mitto, ut olim in integrum Plinium Ob-
servationes eiusdem: sed vereor ne in tanta loci intercapedine
perierint. Vterque liber hysse sanè hic reperiri potuit, & tantum
non interciderat: adeò verum est Christi illud oraculum,

ἐκ τῆς ἀποκάλυψης, ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Observationes
eius-

eiusdem in Plinium utinam te hortante Plantinus noster, typographus omnium quot sunt, quot erunt, maximè industrius, in vulgus edat, cum Iac. Susij & Brugenſium Notis: eſſet cur R. P. litteraria, patria, & Plinio ipſiam panè in integrum reſtituto, gratularemur. Nos Toletanum codicem M. S. quo uſus eſt Pin-tianus, inſpeximus; non pauca relicta collegimus: Solinum quoque & Capellam cum m. ſ. compoſitos recenſuimus: ſed matureſcere ſinam: cupio enim, Deo fauente, peregrinationis mea fructum aliquando exſtare & in patriam redundare, ne planè ceſſaſſe videamur. Interea ſi hæc tibi probauero, bene operam poſitam exiſtimabo, nec calumniatores metuam: ſin minus, in ſpongiam tuam incumbere cum Aiace Auguſti facile patiar. Vale, mi Ortelii, Salutem à me illis non de vulgo amicis, Corn. Pruenio, Viuianno, Lipſio; Carrioni, Papio, Leuineio, Pulmanno, Plantino, Raphelengio, ceteris. Toleti a. d. X. Kal. Ianuar. Ann. partus virginæ CIO. IO. LXXX.

F I N I S.

